

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO, TELEVİZYON ve SİNEMA ANABİLİM DALI
RADYO, TELEVİZYON ve SİNEMA BİLİM DALI

**Televizyon Yayınlarında Yer Alan Cinsel İçeriklerin
Çocukların Gelişimleri Üzerindeki Rolü (Konya Meram,
Selçuklu, Karatay İlköğretim Okulları Üzerine Bir
Araştırma)**

Seher BAYAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Metin KASIM

KONYA-2017

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Seher BAYAR	
	Numarası	144223001008	
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Radyo, Televizyon ve Sinema Ana Bilim /Radyo, Televizyon ve Sinema Bilim Dalı	
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora ☐
	Tezin Adı	Televizyon Yayınlarında Yer Alan Cinsel İçeriklerin Çocukların Gelişimleri Üzerindeki Rolü (Konya Meram, Selçuklu, Karatay İlköğretim Okulları Üzerine Bir Araştırma)	

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Seher BAYAR

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu

Öğrencinin	Adı Soyadı	Seher BAYAR		
	Numarası	144223001008		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Radyo, Televizyon ve Sinema Ana Bilim / Radyo, Televizyon ve Sinema Bilim Dalı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐		
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Metin KASIM		
	Tezin Adı	Televizyon Yayınlarında Yer Alan Cinsel İçeriklerin Çocukların Gelişimleri Üzerindeki Rolü (Konya Meram, Selçuklu, Karatay İlköğretim Okulları Üzerine Bir Araştırma)		

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan “Televizyon Yayınlarında Yer Alan Cinsel İçeriklerin Çocukların Gelişimleri Üzerindeki Rolü (Konya Meram, Selçuklu, Karatay İlköğretim Okulları Üzerine Bir Araştırma)” başlıklı bu çalışma 30/ 05/ 2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
--------------------	--------------------	------

Doç. Dr. Metin KASIM	Danışman	
----------------------	----------	--

Prof. Dr. Aytekin CAN	Üye	
-----------------------	-----	--

Yrd. Doç. Dr. Enes BAL	Üye	
------------------------	-----	--

T. C
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı	Seher BAYAR		
Numarası	144223001008		
Ana Bilim/Bilim Dalı	Radyo, Televizyon ve Sinema		
Öğrencinin	Programı	☒ Tezli Yüksek Lisans	☐ Doktora
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Metin KASIM	
	Tezin Adı	Televizyon Yayınlarında Yer Alan Cinsel İçeriklerin Çocukların Gelişimleri Üzerindeki Rolü (Konya Meram, Selçuklu, Karatay İlköğretim Okulları Üzerine Bir Araştırma)	

ÖZET

İçinde bulunduğumuz yüzyılda, çocuk gelişimi ve kitle iletişim araçları arasında sıkı sıkıya bir ilişki vardır. Bu araçların, çocuklar için en etkili olanı ise televizyondur. Çalışmanın temel amacı, televizyonun çocuklar üzerindeki rolünü araştırarak, televizyon yayınlarındaki cinsel içeriklerin çocukların ruhsal gelişimlerinde etkisi olup olmadığını açığa çıkarmaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen çalışmada, Konya'da 4 farklı bölgede seçilen 385 denek katılmaktadır. Edinilen bulgular, yüzyüze yapılan görüşmelerden elde edilen veriler ile bütünlük sağlamaktadır. Çocuklar televizyon yayınlarından etkilenmektedir. Çocuklar televizyon yayınlarında çıkan dizi oyuncularının yerinde olmak istemektedir.

Televizyon dizilerinde yer alan cinsel içerikli yayınlar, çocuklardaki cinsel dürtülerin normalden önce uyarılmasında ve çocukların cinsel bilgi edinmeye

normalden önce başlamasında etkindir. Açık/çıplak insan görüntüleri çocukları rahatsız ederken, müstehcen yayınlarla çocukların yanında karşılaşan ailelerin telaşa kapıldığı, çocuğun gördüğü görsel hakkında bilgi vermek yerine televizyon kanalını değiştirdiği hem nicel hem de nitel verilerde tespit edilen sonuçlar arasındadır.

Çalışmaya katılan denekler dünyaya nasıl geldiklerini merak etmektedir. Hayatta en çok ailelerine değer veren çocuklar, bilgi kaynağı olarak anne ve babasını gördüğü, bu sonuçla çalışmamızda çocuk ve anne baba iletişiminin önemi açığa çıkarılmaktadır. Ailesinden yeterli bilgi alan çocuğun diğer kaynaklara yönelme ihtiyacı duymayacağı da belirtilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Ergenlik, Medya, Cinsel Eğitim

T. C
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı	Seher BAYAR		
Numarası	144223001008		
Ana Bilim/ Bilim Dalı	Radyo, Televizyon ve Sinema		
Öğrencinin	Programı	☒ Tezli Yüksek Lisans	☐ Doktora
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Metin KASIM	
Tezin İngilizce Adı	The Role of Sexual Content of Television Broadcast on Pediatric Development (A Research on Primary Schools from Meram, Selcuklu, Karatay in Konya)		

ABSTRACT

In the century we are involved, there is a close relationship between child development and the mass media. The most effective of these tools for children is television. The main purpose of the study is to investigate the role of television on children and to reveal whether the sexual content of television broadcasts is an effect on children's psychological development. In this study, 4 different regions are selected in Konya and have participated 385 subjects in the study. Findings obtained provide completeness with the data obtained from interviews made with centipedes. Children are influenced by television broadcasts. The children want to be in the position of the TV series's cast.

Sexual content on TV series is a factor on arousal of sexual stimulation of the children heterochronically and beginning to acquire sexual information much earlier. While naked human imagery disturbs children, obscene publications are among the consequences of both quantitative and qualitative evidence that parents who meet with their children are in a hurry and exchange television channels instead of giving information about the visuals they see.

Participants in the study are wondering how they came to the world. The children who value the most families in life, see their parents as the source of information, and as a result of our study, the importance of family communication comes to the light. It is also stated that the child who receives enough information from his/her family will not need to go to other sources.

Keywords: Child, Adolescence, Media, Sexual Education

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	ii
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR SAYFASI.....	xii
TABLolar LİSTESİ	xiii
EKLER LİSTESİ	xvi
ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR.....	xvii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM DOĞUMDAN ERGENLİK SONUNA ÇOCUK GELİŞİMİ

1.1. GELİŞİMLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR.....	3
1.1.1. Büyüme	3
1.1.2. Gelişme	4
1.1.3. Olgunlaşma.....	4
1.1.4. Öğrenme	5
1.1.5. Hazır Bulunuşluk	5
1.2. ÇOCUĞUN GELİŞİM DÖNEMLERİ	6
1.2.1. Bebeklik Dönemi (0-2 Yaş)	7
1.2.2. İlk Çocukluk - Oyun Dönemi (3-6 Yaş)	8
1.2.3. İkinci Çocukluk İlkokul Dönemi (7-11 Yaş)	9
1.2.4. Ergenlik Dönemi (12-18 Yaş)	9
1.3. ERGENLİK DÖNEMİNDE KİŞİLİK-KİMLİK GELİŞİMİ	14
1.3.1. Cinsel Kimlik Gelişimi	17
1.4. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ÇOCUKLARIN CİNSEL EĞİTİMİNE GENEL BİR BAKIŞ.....	19
1.5 CİNSEL BİLGİ EDİNMEDE ROL ALAN FAKTÖRLER.....	23
1.5.1. Ana babaların Rolü	25
1.5.2. Arkadaş Çevresinin Rolü	28

1.5.3. Kitle İletişim Araçlarının Rolü	30
--	----

İKİNCİ BÖLÜM

TELEVİZYONUN ÇOCUKLARIN YAŞAMINDAKİ YERİ ve ETKİLERİ

2.1. GÜNÜMÜZDE TELEVİZYONUN ROLÜ	33
2.2. ÇOCUK GELİŞİMİNDE TELEVİZYONUN ETKİLERİ.....	34
2.2.1. Televizyonun Çocukların Kişilik Gelişimi Üzerindeki Etkileri.....	38
2.2.2. Televizyonun Çocukların Bilişsel Gelişimi Üzerindeki Etkileri....	40
2.2.3. Televizyonun Çocukların Fizyolojik Gelişimi Üzerindeki Etkileri	42
2.2.4. Televizyonun Çocukların Psikolojik Gelişimi Üzerindeki Etkileri	44
2.2.5. Televizyonun Çocukların Ahlaki Gelişimleri Üzerindeki Etkileri .	48
2.2.6. Televizyonun Çocukların Cinsel Gelişimi Üzerindeki Etkileri.....	50
2.3. ÇOCUKLARI TELEVİZYONUN OLUMSUZ ETKİLERİNDEN KORUMA YOLLARI	54
2.3.1 Akıllı İşaretler Vasıtasıyla Çocukların Korunması.....	55
2.3.2 İyi Uykular Çocuklar Projesi.....	57
2.3.3 Çocuklara Yönelik Tematik Kanallar	57
2.3.4 Medya Okuryazarlığı	58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TELEVİZYON YAYINLARINDAKİ CİNSEL İÇERİKLERİN ÇOCUKLARIN GELİŞİMLERİ ÜZERİNDEKİ ROLÜNE YÖNELİK UYGULAMA

3.1.METODOLOJİ	61
3.1.1. Araştırmanın Amacı.....	62
3.1.2. Araştırmanın Önemi.....	62
3.1.3. Araştırmanın Varsayımları	63
3.1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	63
3.1.5. Araştırma Modeli.....	64
3.1.6. Evren ve Örneklem	65

3.1.7. Veri Toplama Araçları	66
3.1.8. Verilerin Analizi	67
3.2. BULGULAR VE YORUM	67
3.2.1. Araştırma Örnekleminin Cevaplarının Okullara Göre Dağılımı...	68
3.2.2. Okullara Göre Cinsiyet İle TV İzlerken En Çok Rahatsız Olunan Görüntüler Arasındaki İlişki.....	93
3.2.3 Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle TV İzlerken En Çok Rahatsız Olunan Görüntüler Arasındaki İlişki	94
3.2.4 Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle TV İzlerken En Çok Rahatsız Olunan Görüntüler Arasındaki İlişki	97
3.2.5 Okullara Göre Cinsiyet İle TV Dizilerinde En Çok Dikkat Çeken Şey Arasındaki İlişki.....	99
3.2.6 Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle TV Dizilerinde En Çok Dikkat Çeken Şeyler Arasındaki İlişki	100
3.2.7 Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle TV Dizilerinde En Çok Dikkat Çeken Şeyler Arasındaki İlişki	103
3.2.8 Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Dizilerde Çıkan Sarılma, Öpme Sahnelerinde Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki	105
3.2.9 Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Dizilerde Çıkan Sarılma, Öpme Sahnelerinde Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki	106
3.2.10 Okullara Göre Kaçınıcı Sınıf Olduğu İle Öğrencinin Dünyaya Nasıl Geldiğini Sorma Durumu Arasındaki İlişki	107
3.2.11 Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Öğrencinin Ben Dünyaya Nasıl Geldim Sorusuna Karşılık Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki	108
3.2.12 Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Öğrencinin Ben Dünyaya Nasıl Geldim Sorusuna Karşılık Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki	109
3.2.13 Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Bilmedikleri Bir Şey Olduğunda Bilgi Alınan Kişiler Arasındaki İlişki.....	110
3.2.14 Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Bilmedikleri Bir Şey Olduğunda Bilgi Alınan Kişiler Arasındaki İlişki.....	111

3.2.15 Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Öğrencilere Özel Bölgeleri Hakkında Bilgi Verilme Durumu Arasındaki İlişki ..	112
3.2.16 Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Öğrencilere Özel Bölgeleri Hakkında Bilgi Verilme Durumu Arasındaki İlişki ..	113
3.2.17 Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Bilgilerin Alındığı Kişi Arasındaki İlişki	114
3.2.18 Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Bilgilerin Alındığı Kişi Arasındaki İlişki	115
SONUÇ VE ÖNERİLER	116
KAYNAKÇA.....	122
EKLER	131
ÖZGEÇMİŞ	179

KISALTMALAR SAYFASI

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

CETAD : Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği

CİSED: Cinsel Sağlık Enstitüsü Derneği

EMDR: Eye Movement Desensitization and Reprocessing

İKGV: İnsan Kaynağı Geliştirme Vakfı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MEGEP : Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi

RTÜK : Radyo Televizyon Üst Kurulu

T.C: Türkiye Cumhuriyeti

TRT : Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu

TÜBİTAK : Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TV : Televizyon

UNESCO : Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı

UNFPA: Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu

Vb. : Ve Benzeri

TABLOLAR LİSTESİ

- Tablo 1:** Boş Zamanlarda Yapılan Faaliyetlerin Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 2:** Hafta İçi Günlük Televizyon İzleme Saatinin Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 3:** Hafta Sonu Günlük Televizyon İzleme Saatinin Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 4:** En Çok Televizyon İzlenen Saat Diliminin Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 5:** Televizyonda En Sık İzlenen Program Türünün Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 6:** Televizyonda Yayınlanan Dizi Oyuncularının Yerde Olmayı İsteme Durumunun Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 7:** Yerde Olmak İstenen Dizi Oyuncularının Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 8:** Televizyonda İzlenecek Programa Karan Veren Kişinin Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 9:** Ailenin İzin Vermediği Program Türünün Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 10:** Televizyonda Rahatsız Olunan Görüntülerin Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 11:** TV Dizilerinde Çıkan Sarılma, Öpme Sahnelerinde Ailenin Tepkisinin Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 12:** Televizyon Dizilerinde En Çok Dikkat Şeylerin Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 13:** Hayatta En Değer Verilen Şey Sorusunun Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 14:** Anne Baba İle İlgili Düşüncelerin Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 15:** Bilinmeyen Şeyleri Sorduğu Kaynağın Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 16:** Aileye Kendilerinin Dünyaya Nasıl Geldiği Sorusunu Sorma Durumunun Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 17:** Ailelerine Kendilerinin Nasıl Dünyaya Geldiklerini Soranların Aldıkları Cevapların Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 18:** Öğrenciye Vücutlarındaki Özel Bölgelerle İlgili Bilgi Verilme Durumunun Okullara Göre Dağılımı
- Tablo 19:** Öğrencilerin Vücutlarındaki Özel Bölgelerle İlgili Bilgi Verilenlerin Bu Bilgileri Aldıkları Kaynağın Okullara Göre Dağılımı

Tablo 20: Okullara Göre Cinsiyet İle TV İzlerken En Çok Rahatsız Olunan Görüntüler Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 21: Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle TV İzlerken En Çok Rahatsız Olunan Görüntüler Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 22: Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle TV İzlerken En Çok Rahatsız Olunan Görüntüler Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 23: Okullara Göre Cinsiyet İle TV Dizilerinde En Çok Dikkat Çeken Şey Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 24: Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle TV Dizilerinde En Çok Dikkat Çeken Şeyler Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 25: Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle TV Dizilerinde En Çok Dikkat Çeken Şeyler Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 26: Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Dizilerde Çıkan Sarılma, Öpme Sahnelerinde Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 27: Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Dizilerde Çıkan Sarılma, Öpme Sahnelerinde Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 28: Okullara Göre Öğrencilerin Kaçınıcı Sınıf Oldukları İle Öğrencinin Dünyaya Nasıl Geldiğini Sorma Durumu Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 29: Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Öğrencinin Ben Dünyaya Nasıl Geldim Sorusuna Karşılık Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 30: Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Öğrencinin Ben Dünyaya Nasıl Geldim Sorusuna Karşılık Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 31: Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Bilmedikleri Bir Şey Olduğunda Bilgi Alınan Kişiler Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 32: Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Bilmedikleri Bir Şey Olduğunda Bilgi Alınan Kişiler Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 33: Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Öğrencilere Özel Bölgeleri Hakkında Bilgi Verilme Durumu Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 34: Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Öğrencilere Özel Bölgeleri Hakkında Bilgi Verilme Durumu Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 35: Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Bilgilerin Alındığı Kişi Arasındaki İlişki Dağılımı

Tablo 36: Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Bilgilerin Alındığı Kişi Arasındaki İlişki Dağılımı

EKLER LİSTESİ

Ek 1: Anket Formu.....	131
Ek 2: Nitel Araştırma İçin Uzmanlara Sorulan Sorular	135
Ek 3: Uzman Psikiyatrist Recep Bostan İle Yapılan Görüşmenin Dökümü...136	
Ek 4: Uzman Psikolog Hakan Tokgöz İle Yapılan Görüşmenin Dökümü....	143
Ek 5: Sosyolog Nazlı Çalışkan İle Yapılan Görüşmenin Dökümü.....	150
Ek 6: Tablolar	160

ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR

Kitle iletişim araçlarından olan televizyon çocuklar tarafından en sık kullanılan araçlardan birisidir. Bu çalışmada televizyon yayınlarındaki cinsel içeriklerin çocukların gelişimindeki rolü üzerinde durulmaktadır.

Bu çalışmayı sürdürürken desteğini ve tecrübelerini benden esirgemeyen saygıdeğer danışmanım Doç. Dr. Metin Kasım' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Her anlamda öğrenim hayatım boyunca benden desteğini esirgemeyen hocalarım Prof. Dr. Aytekin Can'a ve Doç. Dr. Enderhan Karakoç' a teşekkür ederim.

Çalışmamın uygulama kısmında bana zamanını ayıran, Uzm. Psikiyatrist Recep Bostan'a, Uzm. Psikolog Hakan Tokgöz'e ve Sosyolog Nazlı Çalışkan'a teşekkürlerimi borç bilirim.

Bütün hayatım boyunca her zaman arkamda varlığını hissedip güçlenmeme sebep olan annem Şerife Bayar, babam Kasım Bayar'a ve her zaman yanımda olan ablama, enişteme, minicik elleriyle dualarını esirgemeyen yiğenlerime ve araştırmam boyunca bana destek olan İbrahim Karataş'a sonsuz teşekkürler.

GİRİŞ

Günümüzde kitle iletişim araçlarının önemi gün geçtikçe artmaktadır. Kitle iletişim araçları toplumu etkileyen, yol gösteren, alışkanlık edinmeye yardımcı olan bir özelliğe sahiptir. Kitle iletişim araçlarına her an ulaşma imkânı, boş zamanı değerlendirme ve özellikle eğlendirme özellikleri insanları bu araca bağımlı hale getirmektedir. Kitle iletişim araçlarıyla verilen iletilere en savunmasız olarak yakalanan izleyici gruplarından biri çocuklardır. Bu araçlar içerisinde en etkin rolü oynayan ise televizyondur.

Televizyonun çocuklar üzerinde birçok etkisi vardır. Bu etkiler tüketim toplumu bireyi olmaları üzerine etkileri, cinsel kimliğin oluşması ve karşı cinsle olan ilişkiler üzerine etkisi, anne-baba ile ilişkisi üzerine etkisi, şiddet eğilimlerine etkisi, okumaya, düşünmeye ve başarıya etkisi, kendi kimliklerinin oluşumuna etkisi ve çocukluğun yitirilişine etkisi (Büyükbaykal, 2007: 35) olarak sıralanabilir. Çocuğun gelişim döneminde, ebeveynlerinin etkisiyle maruz kaldığı yayınlardaki görüntüler, büyük oranda çocuğun hayatında sorun teşkil etmektedir.

Televizyonun aile içinde temel gereksinimler arasında yer almaya başlamasıyla, toplum yapısında aile kavramı değişmekte ve bu aile kavramı içindeki çocuk kavramı da değişik biçimlerde önem kazanmaktadır. Değişen toplum yapıları ile birlikte çocukta bu değişimden büyük oranda etkilenmektedir. Yeri ve işlevi değişen çocuk da iletişim ortamları içinde farklı biçimde yer almaya, bu yeni biçim ve işlevinden dolayı iletişim ortamlarından farklı biçimde etkilenmeye başlamaktadır. Çocuklar ve gençlerle ilgili olarak yapılabilecek herhangi bir çalışmanın bu değişimlerin neler olduğunu ve yönünü saptaması, bugünkü gençlerden gelecekte neler beklendiğini belirlemesi bakımından büyük önem taşımaktadır (Pembecioğlu, 2013: 400).

Çocuklar, bir toplumun geleceğine tutulan aynadır. Bundan dolayı onların gelişiminde yaşadıkları problemler, eğitim süreçleri ve izledikleri yayınlar sonraki dönemleri için çok önemlidir. Çocukların maruz kaldıkları televizyon yayınlarının çocuğun gelişimindeki rolü büyüktür.

Çocuk gelişimi üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Televizyon ve çocuk üzerine yapılan çalışmalar ise gün geçtikçe artmaktadır. Televizyon ve çocuk konusunu temel alan çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmada cinselliğin çocuk gelişimindeki rolü göz ardı edilemeyeceği bilindiğinden, birinci bölümde çocuğun gelişimi üzerinde durulmaktadır. İlk olarak çocuğun tanımıyla başlanıp, gelişimle ilgili temel kavramlara değinilmektedir. Çocuğu temel alan bu bölümde daha sonra çocuğun gelişim dönemleri açıklanmaktadır. Ergenlik dönemi açıklandıktan sonra o dönemde ortaya çıkan kimlik, kişilik, cinsel kimlik kavramları detaylı anlatılmaktadır. Bu bölümün son kısmında cinsel eğitim tarihçesi ve çocuğun cinsel bilgi edindiği faktörlere yer verilmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümünde televizyon ve çocuk konusuna değinilmektedir. Televizyonun çocukların gelişimindeki etkileri başlıklar halinde detaylandırılmaktadır. Televizyonun olumsuz etkilerinden korunma yolları da bu bölümün sonunda yer almaktadır.

Üçüncü bölümde ise öncelikle araştırmanın amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları, modeli, evren ve örneklemi, metodolojik bilgiler, araştırmanın analizleri ve yorumları yer almaktadır.

Medyanın, çocukları olumsuz etkilediği düşüncesinden hareketle gerçekleştirilen çalışmada, ‘çocuk, ergenlik, medya,’ arasında kurulan bağlantıyla, televizyon yayınlarında yer alan cinsel içeriklerin çocukların gelişimleri üzerindeki rolü üzerine bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada, akademik bilgi birikimlerinden yararlanılarak, konuyla ilgili, kuramsal bütünlük kurulup, önceki incelemeler ve bulgulardan gidilerek, bu doğrultuda çocukların gelişimi üzerine televizyon yayınlarındaki cinsel içerikli yayınların, etki düzeyi hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DOĞUMDAN ERGENLİK SONUNA ÇOCUK GELİŞİMİ

1.1. GELİŞİMLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

“Bir çocuğun ruhsal yaşamı harika bir şeydir; bu yaşamdan hangi parçayı ele alırsak alalım, büyüler bizi. Çocuğun her davranışı yaşam ve kişiliğini bütünüyle açığa vurur adeta; dolayısıyla gözle görülmeyen bu arka planı bilmeksizin bir çocuğun davranışlarını kavramak olanaksızdır” (Adler, 2000: 22). Toplum olarak sağlıklı nesiller yetiştirme, bedensel, ruhsal, zihinsel, sosyal ve cinsel yönden kendisi ve çevresi ile barışık bireyler yetiştirmekle mümkün olmaktadır.

Çocuğun gelişimiyle ilgili kavramları ve gelişim dönemlerini incelemekten önce çocuğun ne olduğunu tanımlamak gerekir. Çocuk her şeyden önce yetişkinden farklı bir bireydir. Çocuğun yetişkinden farklı değerlendirilmesini sağlayan en önemli gelişme, psikoloji, pedagoji alanlarında bilimsel çalışmalardaki artış ile olmaktadır. (Can, 2006: 34). Çalışmalar sayesinde çocuğun sosyal, ruhsal, psikolojik ve fiziksel yönden yetişkinden ayırt edilmesi gereken birçok yönü farkedilmiştir.

Geçmişten günümüze, insan davranışlarını etkileyen birçok faktör vardır. İnsanların göstermiş oldukları davranışların temelinde doğum öncesinden başlayarak geçmiş yaşantıların, özellikle de çocukluk döneminin büyük etkisi vardır. İnsanı değerlendirirken geçmişini ve bugününü birlikte değerlendirmek gerekir (Şişman, 2007: 157).

Aşağıda genellikle birbirinin yerine yanlış olarak kullanılan ancak birbirinden farklı olan büyüme, gelişme, olgunlaşma, öğrenme, hazırbulunuşluk, kavramlarına açıklık getirilmektedir.

1.1.1. Büyüme

Organizmanın döllenmeden itibaren, ölümüne kadar süregelen fizyolojik boyuttaki nicel değişiklikleri kapsar. Nicel değişiklikler, görünürde olan fiziksel farklılıktan oluşmaktadır. Bu nedenle gelişme büyümeyi de kapsayan bir kavramdır.

Böylece gelişim büyüme, olgunlaşma ve öğrenmeyi de içeren bir süreçten oluşur (Aydın, 2010: 23). Büyüme ise vücudun sadece boy ve kilo olarak artmasıdır.

1.1.2. Gelişme

Büyümeye oranla, gelişme kavramı, sadece sayısal ölçümlerle açıklanamayan, birçok yapı ve işlevi bütünleştiren karmaşık bir olgudur. Bu sebeple gelişimin her evresi kendinden bir sonraki evreyi doğrudan etkilemektedir. Gelişim, düzenli, uyumlu ve sürekli bir ilerlemeyi dile getirmektedir. Yapılan gözlem ve çalışmalar, belli gelişim dönemlerinde çocuklarda ortak olan eğilim ve davranış kalıplarının bulunduğunu ortaya koymaktadır (Yavuzer, 2005: 27). Çalışmalar ve gözlemlerden edinilen bilgiler doğrultusunda gelişimin ortak yanların bilinmesinin çocuk eğitiminde nasıl bir yol izlenebilir sorusunun cevabının belli olması açısından önem taşımaktadır.

1.1.3. Olgunlaşma

Büyüme ve gelişme boyutu ile birlikte gelişim kavramının içerdiği bir diğer boyut ise olgunlaşmadır. Çocuklarda biyolojik yapı ve donanımın etkisi ile gözlenen davranış değişiklikleri, organizmadan beklenen işlevleri yerine getirebilmesi için gerekli olan fizyolojik güce ulaşması olgunlaşma kavramı ile ifade edilebilmektedir (Aydın, 2010: 23). Örneğin, bir çocuğun oyun oynaması, yazı yazması için gelişimi sırasıyla tamamlayıp, belli bir olgunluğa ulaşması gerekir. Bunun aksi yönde eksik bir gelişim bu gibi faaliyetlere engel olmaktadır.

Gelişimin açılımında karşımıza çıkan bu üç terimden ilk iki terim, konunun kapsamını belirtme açısından önem taşıırken, sonuncusu olan olgunlaşmanın özellikle gelişim üzerindeki etkisi, öğrenme ile birlikte süreç olarak dikkate alındığında önemli bir etki olarak karşımıza çıkmaktadır (Ataman, 2004: 11). Büyüme ve gelişmeyle ilgili diğer temel kavramlar ise öğrenme, hazırbulunuşluk kavramlarıdır.

1.1.4. Öğrenme

“Öğrenme, canlı varlığın çevresi ile etkileşimi sonucunda davranışlarda oluşan değişikliklerdir. Buna yaşantılar aracılığıyla davranışlarda görülen bir dizi değişiklikler de diyebiliriz. Yaşantısız öğrenme olamaz. Yaşantı kişinin özellikle duyu organları yoluyla almış olduğu izlenimlerin ya da bir işi yaparken gösterdiği tepkilerin tümüdür” (Binbaşıoğlu, 1990: 30). Örneğin; Down sendromlu çocuklar zihinsel olarak geridir ve yaşlılarından farklılık göstermekte, hareketleri, yetenekleri sınırlandırılmaktadır fakat onlara uygun yaşantılar sağlandığında pek çok şeyi öğrenebilirler. Aynı şekilde normal kalıtsal yetenekle doğan çocuklara karmaşık problemleri çözme becerileri öğretildiği takdirde yüksek düzeyde performans gösterebilmektedirler. Aksi durumda ise, öğrenme olanaklarından yoksun bırakıldıklarında zihinsel olarak daha kötü duruma düşebilmektedirler (Senemoğlu, 2012: 4).

Sonuç olarak, öğrenme her canlıyı kapsayan geniş bir konudur. Çevre ile etkileşim sonucu gelişen öğrenme de gelişimin önemli boyutlarındandır. İnsan dünyaya geldiği ilk andan itibaren her şeyi öğrenerek, uygulayarak gelişir. Çocuğun, doğduğu andan itibaren her adımı öğrenmeyle atacağı bilindiğinden, çocuğun gelişim yolunda öğrenme olanaklarına büyük önem verilmelidir.

1.1.5. Hazır Bulunuşluk

Hazır olma, olgunlaşma ve öğrenmenin etkileşiminin bir ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Hazır olma konusunda en önemli güçlük bu konuda kullanılan gelişme, büyüme ve olgunlaşma gibi değişimlere verilen farklı anlamlardan doğmaktadır. Hazır bulunuşluk; olgunlaşma ve öğrenme sonucu kişinin belli davranışları yapabilecek düzeye gelmesidir. Bireyin bir işi yapabilmesi için gereken olgunlaşmaya erişmesinin gerekliliği yanında bu iş için gereken ön bilgi, beceri ve tutumu da kazanmış olması gerekir. Hazır bulunuşluk, böylece hem olgunlaşma kavramını hem de bir iş için gerekli ön yeterliği kapsamaktadır (MEGEP, 2007: 20).

1.2. ÇOCUĞUN GELİŞİM DÖNEMLERİ

Gelişim psikolojisinde zaman periyodu insan ömrünü içerir ve değişen tek şey bireydir. Birçok uyarıcıyla karşılaşan birey onlardan etkilenmektedir. Gelişim psikolojisinin konusu bireyin fiziksel ve ruhsal yapısının ve davranışının değişimidir (Onur, 2006: 14). Çocuğun sağlıklı bir gelişim süreci yaşaması ve yaptığı davranışları anlamlandırmak için ilk evreden son evreye gelişim sürecine hâkim olmak gerekmektedir.

İnsan gelişimi başından sonuna çok detaylı zengin bir alandır. İnsanlar, gelişim ile ilgili kişisel tecrübesi vardır ancak insanların nasıl ve neden büyüdüğünü, her şeyi nasıl öğrendiğini ve neden böyle davrandığını anlamlandırmak zordur. Çocuk gelişimi evreleri insanın büyümesi, gelişimi ve öğrenmesi hakkında düşünmek için yararlı bir çerçeve sunar. İnsan düşüncesini ve davranışını neyin etkilediğinin belirlenmesinde evreleri anlamamanın bireylere ve topluma yararlı bilgiler sağlayacağı açıktır (Aktaran: Hamamcı, 2015: 131). Çocuğun kendini bilmediği dönemdeki edindiği özellikler, davranışlar sonraki evreleri etkiler. Ailenin çocuga karşı tutumu çevre faktörü, gibi birçok nedenle edinilen davranışlar, ergenlikte yaşanabilecek olan problemlerin temeli önceki evrelerde edinilen davranışlardan kaynaklanabilmektedir.

Çocuklar başından sonuna belli düzen içinde olan evrelere bağlı olurlar. Çocuğun şu anki yaşına bağlı olarak, farklı gelişim evrelerini geçirmiş olabilir ve şu anda önünde tamamlanması gereken başka evreler vardır. Her evre kabaca belli yaşlarda oluşur ve çocuğun gelişimi için belirli görevlerin yerine getirilmesini gerektirir. Çocuk bu öğrenme evrelerini normal bir süreçte geçirmediğinde, gelişiminde bozukluklar çıkar ve büyüdükçe de başka problemler patlak vermeye başlar (Mountrose, 2000:139). Normal gelişimini devam ettiren ve belirli düzen içinde olan gelişim çizgisine uyan çocuklar gelişimini tamamlar ve olgunlaşır (Kaya, 1999: 81).

Bu bağlamda yaşam çizgisini dikkate alarak bireyin hayatını genel hatlarıyla çocukluk, ergenlik/gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık gibi ana gelişim dönemlerine ayırarak incelemek mümkündür. Sözü edilen gelişim periyotlarının başlangıç ve bitiş

anlamında kesin olarak yaş sınırlamasını yapmak zordur. Fakat bilimsel çalışmaların getirdiği zorunluluk nedeniyle özellikle gelişim psikolojisi alanında yapılan çalışmalarda bu bağlamda gelişim dönemleriyle ilgili her bir dönemin kendi içinde aynı olmasa da birbirine yakın yaş sınırlamaları yapılmıştır (Koç, 2004: 232). Çocuk gelişimiyle ilgili yapılan çalışmalarda çocuğun gelişim dönemlerini daha açık ve net incelemek, gelişim sürecini sürekli takip etmek için yaş sınırlamaları getirmek çalışmalar açısından kolaylık ve fayda sağlamaktadır.

Gelişim evreleri temelde, doğum öncesi dönem ve doğum sonrası dönem olarak iki kısımdan oluşmaktadır. Bu çalışma ergen gelişimi ile ilgili bir çalışma olduğundan, doğum sonrası dönemin evrelerinden olan, doğumdan sonraki ilk 2 yıl bebeklik, 3-6 yaş ilk çocukluk (oyun), ilkokul yıllarını kapsayan 7-11 yaş ikinci çocukluk dönemleriyle ilgili temel bilgiler verildikten sonra, 12-18 yaş ergenlik dönemi üzerinde durulmaktadır.

1.2.1. Bebeklik Dönemi (0-2 Yaş)

Bebekler ilk nefes aldıkları andan itibaren öğrenmeye başlarlar ve aktif yürüme yıllarına ulaşınca, öğrenmeleri gelişir. Çocuklar birleşik yıllarının geri kalanında öğreneceklerinden daha fazlasını ilk yıllarda öğrenir. Yeni yürümeye başlayan çocuk her anını, yaşadığımız ilginç ve karmaşık dünyayı açığa çıkarmak için harcar, ayrıca ilk adım, ilk kelimeler, öğünleri ilk reddetmeler ve ilk öfke nöbetleri gibi birçok öğrenme yapı taşları da bu yaşlarda geçilir (Green, 2008: 400). Bebeklik dönemi gelişim ve öğrenmenin temellerinin atıldığı yıllardır.

İlk yıllardaki gelişimin bilimsel önemini ilk kez Freud, kişilik uyumsuzluğuna ilişkin çalışmalarında ortaya koymuştur. Freud uyum bozukluğu gösteren birçok kişinin çocukluk yıllarında başarısız deneyimlere sahip olduklarını saptamıştır. Erikson'a göre ise, bebeklik ya bir güven evresidir ki, birey bu evrede dünyaya güvenilebilir ve inanılabilir bir biçimde bakmayı öğrenir ya da güvensizlik evresidir, bu dönemde birey dünyanın nefret ve korkuyla dolu olduğunu öğrenmeye başlar (Yavuzer, 2005: 33). Bu dönem aslında dünyaya yeni gelen bireyin bazı davranış

kalıpları içinde edilgenlikten kurtulup, kendi isteğine göre hareket edip etkinleştiği, sonraki evrelere olumlu ya da olumsuz davranışlar aktardığı dönemdir.

1.2.2. İlk Çocukluk - Oyun Dönemi (3-6 Yaş)

İlk çocukluk-oyun dönemi genellikle okul öncesi yılları içine alan çocuğun aktif olarak çevresini, ailesini, arkadaşlarını keşfetmeye başladığı, temel becerilerinin artıp, işlev kazandığı bebeklik ile okula başlama yaşı arasındaki dönemdir.

3-6 yaş arasında ilk çocukluk evresinde çocuk, sosyal ilişkinin nasıl kurulduğunu, ev dışındaki insanlarla, özellikle kendi yaşlılarıyla nasıl beraber olunacağını öğrenmeye başlar, uyum ve işbirliği gelişir. Çalışmalar bu yaşlarda oluşan sosyal tavır ve davranışların önemli olduğunu ve bazı küçük farklılıklar dışında, tüm çocuklarda rastlanabildiğini göstermiştir. 3-6 yaşları arasında çocuk etkinlik alanını büyük ölçüde geliştirmiş ve dili iyi kavramıştır. Eğlenme, doyum ve problem çözümü için ona yardım eden, ama korku ve kaygılar yaratan imgelemelerini güçlendirir. Bu çocuk gitgide daha toplumsal yönelimli olur. İlk çocukluk döneminde cinsiyetin fark edilmesi, kendi cinsiyeti ile özdeşleşme ve yetişkin cinselliğe temel oluşturacak taslağın geliştirilmesi sağlanır (<http://www.e-psikiyatri.com/cocukların-gelişim-evreleri>). Bu dönem cinsellik ile ilgili merakın başladığı dönemdir.

Çocuklar genellikle 2-3 yaşlarından itibaren ilgilerini önce kendi cinsel organlarına ardından çevresindeki cinsel konulara yöneltirler. Bu, normal bir gelişim sürecidir (Aydınlı, 2002: 43). 6 yaşına rastlayan son çocukluk döneminin başlarında ise dengesiz ve olumsuz bir gelişim dikkatimizi çekmektedir (Yavuzer, 2012: 225). Freud, çocukluk yıllarındaki bazı anıları örseleyici izler bıraktığını fark ettiği ve deneyimlerini aktardığı dönemlerden 3-6 yaşına kadar olan bu dönemde, çocuk erojen bölgenin cinsel organa kaymasıyla, cinsel organını keşfeder. Cinsel organa dokunmanın zevk aracı olduğunu öğrenmiştir. Erkek çocuğun anneye özel bir ilgi duyduğu; kız çocuklarının penis yoksunluğundan dolayı erkek çocuklarını bu anlamda kıskandıkları bir dönemdir (Aydın, 2010: 8). İlk çocukluk -oyun

döneminde, çocuğun kendi cinsiyetini benimsemesi sağlanır, kimlik kazanımının olduğu dönemdir ve temel eğitime hazır hale gelir.

1.2.3. İkinci Çocukluk İlkokul Dönemi (7-11 Yaş)

İkinci çocukluk dönemi temel eğitime başlandığı döneme denk gelmektedir. Dönemin sonu ise, normal gelişim süreci gösteren çocuklarda ergenlik dönemine girmeye başladığı yaşlardır. Çocuk aileden başka bir ortama karıştığı için, öğrenme ve sosyalleşme bu dönemde başlamaktadır. Bu açıdan bu dönem çok büyük önem taşımaktadır.

Son çocukluk başlarında bazı çocuklarda görülen sabit fikirlilik ve inatçılık, bu çağ çocuklarında düşüncenin esnek olmamasına bağlıdır. Bu dönemde çocuk, anne babanın etkisinin yanında arkadaşlarının etkisine de açıktır. Öğretmen de çocuk için önemli olan birisidir. Bu dönemin sonlarına doğru buluş öncesi bedensel ve duygusal değişiklik belirtileri görülmeye başlanır (Kulaksızoğlu, 1999: 17). Kız çocukları ve erkek çocuklarında ayrı ayrı fiziksel ve ruhsal değişimler bu dönemde gözlenir.

“Çocuklar büyüdüğü, yaşatlarından etkilenmeye başladığı devreye girer ” (Mountrose, 2000: 56). Çocukluğun sonu ile ergenliğin başı arasındaki dönemde hızlı ve fiziksel, ruhsal yönden farklı bir gelişim gösteren çocuk, kendi kararlarını kendi başına verip bağımsız olmakla, ailesinin kendisi için verdiği kararlara bağlı kalmak arasında bocalar ve kimliğini bulma çabasına girer (MEGEP, 2007: 39). Birçok evre atlatarak, gelişimini sürdüren çocuk, bu dönemin sonunda yaşadığı karmaşa, bocalama ile ergenlik evresine geçerek, çocuk olmaktan çıkıp, birey olmaya adım atar.

1.2.4. Ergenlik Dönemi (12-18 Yaş)

İnsan yaşamında çok önemli bazı dönemler vardır. Bu özel dönemlerden biri ergenliktir. Gelişim aşamaları açısından ergenlik, en hızlı gelişmenin olduğu (bebeklikten sonra) ikinci gelişim dönemidir. Bu gelişmenin önemi tartışılmaz bir parçası da ruhsal gelişimdir (Söylemez, 2005: 20).

Ergenlik dönemi biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan bir gelişme ve olgunlaşmanın yer aldığı çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemidir. Ergenin gelişimi ve olgunluğu genellikle devam eden bir süreçtir. Gelişim süreci içindeki evrelere ilişkin görüşlerde, her bir evrenin kendinden önce gelene dayandığı ve ondan çıktığı düşünülmektedir (Yavuzer, 2005:262). Ergenlik döneminde normal davranışlar beklenmemelidir. Psikiyatristler bütün ergenlerin, çocukluk döneminden çıkarken önemli çalkantılar ve karışıklıklar yaşadıklarına inanırlar (Orvin, 1999: 77).

Nitel katılımcılarımızdan Uzman Psikiyatrist Recep Bostan, ergenlik dönemine kadar birçok bedensel, psikolojik uyarıcıyla karşılaşan ergenin, çocukluktan ergenliğe geçişte duygu ve düşüncelerin gelişimini şu şekilde anlatmaktadır:

“Psikososyal ve psikodinamik gelişime göre, Freud’un, Erikson’un kuramlarına göre de gelişimler süreç süreç ilerler, her süreçte çocuğun olumlu ya da olumsuz uyarılarla karşılaşması o süreci belli görevleri var. Mesela küçük bir çocuğun, 0-2 yaş süreci anneye bağlanma sürecinin iyi olması gerekir. Bu bağlanma süreci kötü geçerse ya da güvenli bağlanma oluşmazsa, ileriye dönük ergenlikte, yetişkinlik boyunca, ilkokul çağında her zaman bu basamaklarda olumlu uyarılar olursa, bir sonraki basamağa daha güzel bir geçiş daha uygun olur. Ama olumsuz bir uyarı olduğunda, hayatı boyunca sadece ergenlik değil, tüm kişilik yapısını, hayatını, ileride psikiyatrik başka bozuklukların oluşumuna etki edecektir. Her basamak için bu böyle sadece ergenlik değildir” (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj).

Her dönemin birbirini etkilediğine vurgu yaparak, bebeklik dönemini gömleğin üst düğmeleri gibi düşünen ve onu yanlış iliklediğimiz zaman diğerlerinin de yanlış gideceğinin altını çizen Uzman Psikolog Hakan Tokgöz şunları da dile getirir:

“...Doğumdan sonraki ilk 1 yıl en önemlisi, sonraki iki yıl biraz daha önemli, sonraki 3 yıl daha da az önemlidir. İlk 6 yıl çok kritiktir. 1. yılı gömleğin üst düğmesi gibi düşüneceğiz, onu yanlış iliklediğimiz zaman diğerleri de kötü gidiyor. En kritiği 0-1 yaş arası, sonra 1-3 yaş, sonra 3-6 yaş aralığıdır. Psikolojik rahatsızlıklar ve kişilik gelişimi açısından, 0-1 yaş çok önemli bir dönem, buna biz “psikotik dönem” diyoruz. 0-1 yaş dönemindeki sıkıntılı durumlar beyinde organik hasarlara kadar gider, psikoza kadar götürür. 1-3 yaş aralığı, kişilik bozukluklarını tetikleyecek şeylere

götürür. Bu dönemde yapılan hatalar, kişilik bozukluklarına götürür, 3-6 yaş aralığı da bizim “normal nevroz” dediğimiz, depresyon, kaygı bozuklukları gibi durumların ortaya çıktığı dönemdir. Yani kişiliğin temellerinin atıldığı dönem 0-6 yaş arası dönemdir. Ondan sonra insan isterse 40 yaşına gelsin isterse 60 yaşına gelsin, dönüp ya 0-1 yaş arası, ya 3-6 yaş arası sıkıntıları yaşar” (Tokgöz, 6.10.2016 tarihli röportaj).

Ergenlik dönemi, Unesco’nun sözü edilen bu tanımlamasında 15-25 yaşları arasında gösterilirken, Birleşmiş Milletler’in tanımında ise 12-25 yaşları arasında değerlendirilmiştir (Koç, 2004: 233).

Yirmibirinci yüzyılın başında, ergenlik konusunda yayınladığı iki cilt “Adolescence (1904)” kitabı ile Hall, ergenlik konusundaki bilimsel çalışmaların öncülüğünü yapmıştır. Hall’in görüşüne göre çevre, kalıtımla taşınan özelliklerle birlikte ergenin gelişimini belirleyen en önemli unsur olmuştur (Aydın, 2010: 172). Ergen, toplumun o çağa ait düşünce, davranış kalıpları içindedir ve ırka, iklime, beslenme şartlarına göre de ergenlik yaşı ve şartları değişebilmektedir.

Ergenlik döneminin çevre ve sosyal ekonomik koşullara göre değiştiğini belirten Sosyolog Nazlı Çalışkan, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarının ergenlikte birçok problemle karşılaştığını söyler ve şunların altını çizer:

“...Çevre- ekonomik düzey kesinlikle etkindir. Bazı şeyler eksik bırakılıp, oda sevgiyle doyurulması lazımdır. Sosyo-ekonomik düzeyimiz iyi olabilir, ama bunu çocuğa sonsuz akıtmamak gerekir. Akıtan ailelerin çocuklarında bir açlık oluşmaktadır. Çünkü sevgiyi vermiyor, ilgiyi vermiyor, onun yerine maddi şeyler veriyor. İçlerinde açlık oluşur. Ergenliğin bitiminde veya ergenliğin içinde bu haz davranışlara dönüşür. Madde kullanımı, alkol kullanımı, otostop grupları, cinsel birliktelikler, ters ilişki, oral ilişki, porno bağımlılığı, mastürbasyon bağımlılığı bunların hepsi haz davranışlarıdır” (Çalışkan, 02.11.2016 tarihli röportaj).

Genel olarak 12 ila 19 yaş arasındaki değişen bu dönemde, bireysel farklılıklardan kaynaklanan nedenlerden dolayı, 12 yaşından önce de başlayabilmekte ve 19 yaşından sonraya kadar devam edebilmektedir (Aktaran: Fetihi, 2002: 62).

Uzman Psikiyatrist Bostan erken ergenliği şu şekilde tanımlamaktadır:

“Erken ergenlik erkek çocuklarında 9 yaş, kız çocuklarında 8 yaştan önce ergenliğe girmektir. Normal ergenlik belirtileri kızlarda ilk başta meme tomurcuklanması, erkeklerde de testis büyümesi bundan sonra normal ergenlik süreçlerinin normal yaştan biraz daha erken olmasıdır. Bunun sıkıntısı ise, çocuk hazır olmadığı bir döneme erken giriyor, sonuçta bir vücut değişikliği oluyor, normal yaştaki ergen bile buna tam olarak hazır değilken, erken ergenleşen çocuk psikolojik gelişimi devam ederken, bedensel gelişimi farklı bir boyuta, yani hormonal gelişimden farklı bir boyuta geliyor ve bu da uyumsuzluk oluşturuyor. Bununla birlikte erken ergenlik kızlarda ve erkeklerde boy kısalığına sebep olabilir, erken kıırdaklaşmanın farklı boyuta ulaşmasından dolayı boy kısalığına sebep olabilir. Bu da çocukta psikolojik sorunlara neden olabilir. Erkeklerde erken ergenlik beyinden kaynaklı bir rahatsızlığın nedeni olabilir. Tedavi edilmesi gerekmektedir ama çocuk psikiyatrisinden daha çok endokrinoloji servisine götürülmelidir. Hormonal tedavi yapılabilir. Çocuk psikiyatrisi ek olarak her zaman işin içinde olmalıdır” (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj)

Bostan, ayrıca erken ergenliğin birçok durumu etkilediğini belirterek şunu dile getirir:

“Çocuk, bulunduğu ortam içinde farklı bir konuma geçer ve daha farklı olur. Farklı hormonlar, farklı vücut gelişimi sosyal açıdan sakıncalar oluşturabilir. Çok zeki olsa bile, sosyal açıdan olsun, bulunduğu durumdan olsun, diğer çocuklardan ister istemez farklılaşır” (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj).

Bu durumun erken yaşanması, yaşıtlarıyla karşılaştırıldığında ailede, arkadaş çevrelerinde farklı şekilde karşılanmalarına ve sosyal, psikolojik birtakım sorunlara neden olabilmektedir.

Bu davranışlardan bazıları; erken cinsel beraberlik yaşama, uyuşturucu kullanma ve deneme, suçlu davranışlarda bulunmaya başlama ve okulda başarısızlık olarak gösterilebilir. Hormonlarda ve beynin kimyasında meydana gelen değişiklikler, diğer kişilerin beklentileri, arkadaş çevresi ilişkilerini, yaşanan duygusal iniş çıkışlar, anne babayla bozulan ilişkilerini, özerklik kazanmak için

yapılan mücadeleler ve gittikçe zorlaşan okul dersleri gibi sorunlarla uğraşan pek çok genç açısından erken fiziksel gelişim ve onu geç takip eden bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim arasındaki kopukluk ile başa çıkmakta oldukça zorlanmaktadır (Gül ve Güneş, 2009: 84).

Erken ergenlik konusunun daha çok psikolojik boyutuna dikkat çeken Sosyolog Çalışkan bu durumu şöyle özetlemektedir:

“...Çocuğun iç dünyasıyla yüzleşmekten korkuyoruz, ne eksik gidiyor bakmaya korkuyoruz, çocuk ergenliğe girdi deyip kurtuluyoruz. Topluma bakınca 10 ila 21 yaş arasına kadar ergenlik dönemi diyor. Diğer türlü gerçekten fizyolojik olarak girenlerde var. Adetin erken başladığı, göğüslerin erken büyüdüğü, kulllanmaların olduğu fizyolojik değişimlerde yaşanmaktadır. Doktorlar hatta geciktirmeye çalışır birtakım ilaçlarla bu gerçekten erken ergenliktir ama davranıştaki erken ergenlik değildir” (Çalışkan, 02.11.2016 tarihli röportaj).

Henüz duyguların olgunlaşmadığı, duyguların iniş çıkış tarzının yaşandığı, duyguların tanınmadığı yaşlarda yaşanan cinsel ilişkilerde, duygusal incinme çok önemlidir. Düşüncelerin de henüz olgunlaşmadığı dönemde ön ergenlik döneminde, cinsel ilişkinin yaşanması, sonradan pek çok karmaşayı yaratabilecek bir olaydır. Yeni veya erken dönemde ergenlik çağına giren çocukların, bağımsızlık ve kimlik ve kimlik arayışı içindeki isyanlarının bir dışavurumuna yol açabilir ve ergen, bu dışavurumu cinsel alanda kanıtlamak isteyebilir (Atabek, 2002:165) Bu problemlerin yaşanmaması için, çocuklar iyi gözlenmeli, çocuğun aile ile bağı sıkı tutulmalıdır.

Çocuktaki cinsel içgüdünün erken bir olgunlaşmayı açık seçik ele veren belirtileri karşısında her zaman korku ve tasaya kapılmanın yeri yoktur. Bazı çocukların cinsel gelişimleri pek erken dönemde, daha ilk yaşam haftalarında başlar. Küçük çocukların cinsel haz duygularına ve bazen organizmaların cinsel bölgelerini yapay yoldan uyarmaya çalıştıklarında telaş yapmaya gerek yoktur. Söz konusu davranışın önüne geçmek için elimizden geleni yapmalı, ancak bunları fazla önemsemediğimiz gibi bir izlenimi çocuğa yansıtmamalıyız. Bir çocuğun babasının kitaplığında ele geçirmesi, cinsel sorunları yaşlarıyla bağdaşmayacak biçimde

irdeleyen kitaplara çocukların ulaşabilmesi önlenmeli, cinsellik konusunu sömüren filmlere çocuklar götürülmemelidir (Adler, 2000: 181).

Bu çalışmada insan gelişiminde önemli bir dönem olan ergenlik konusuna değinilmiş olup, ergenlikte başlayan, yaşamın diğer dönemlerini de etkileyen, önemi gittikçe artan kişilik, kimlik, cinsel kimlik konusu da açıklanmaktadır.

1.3. ERGENLİK DÖNEMİNDE KİŞİLİK-KİMLİK GELİŞİMİ

“Aynada gördüğümüz görüntülerin derinliklerinden bahsediyoruz, üzerimize giydiğimiz sıfatların ötesinden. Zihnimizi kurcalayıp da yanıtını bulmakta zorlanılan soru, "Ben kimim?" sorusu. Çünkü ergenlikte içine girdiğimiz o zorlu kimlik arayışı dönemi sonrası hayatımızın geri kalanı da bulduğumuz kimliklerin ne olduğunu anlamaya çalışmakla geçmektedir” (TÜBİTAK, 2007).

Ergen, erişkinliğe ilk adımında, kişisel özellikleriyle mücadele etmeye başlar (Orvin, 1999: 25). Kişilik, bir insanı başkasından ayıran özelliklerin tümünü ve çevresine uyum sağlamak için geliştirdiği davranış biçimini belirtir, yani sosyal ve psikolojik tepkilerin tümüne verilen bir isimdir. (Yörükoğlu, 2000: 81, Kulaksızoğlu, 1999: 106). Ergenlik, kişiliğin temellerinin atılmasında en önemli olduğu dönemdir. Her çocuk, ergenliğe geçiş döneminde kişilik problemiyle karşı karşıya kalmaktadır.

Ergen, kişiliğini güçlendirip, yeniden yönlendirme çabası sırasında, şüphesiz yanlış yollar, çıkmaz sokaklar ve yol ayrımları arasında dolanıp durabilir. Yani benliğin oluşması dümdüz bir çizgi halinde gerçekleşmez. Sürekli değişiklikler olur bu da hem ergenin hem de ailesinin büyük heyecan ve gerilimler yaşamasına neden olur (Saygılı, 2002: 18). Çevresindekilerle sorunlar yaşayan ergen, karmaşık düşünceler içindedir ama bu bir süreçtir.

Kişisel kimlik geliştirmek bütün yaşam boyunca sürmesi gereken bir iştir çünkü insanlar büyümeye devam etmelidir. Kişinin kim olduğunun tanımı, kişi kendisi hakkında ne kadar çok şey biliyorsa o kadar kapsamlıdır. Fakat insanların bu eleştirel yaklaşımı edindikleri dönem ergenliktir (Orvin, 1997: 100). Ergenlik

döneminde bireyler bilişsel, bedensel ve psikolojik değişimler sonucunda toplumun beklentileri ile karşı karşıya kalırlar. Bir yandan çocukluk özdeşimlerinin ve kendilik algılamalarının sürdürülmesi ve var olan dengeyi sürdürme çabaları, öte yandan toplumsal beklentiler, ergendeki değişimi zorunlu kılmaktadır. Bu durumda ergen kendi kimliğini yeniden tanımlayarak toplum içinde yer edinmek zorunda kalır. Böylece kimlik bunalımı ortaya çıkar. Ergenlik döneminde ergenlerin yaşadığı kimlik bunalımı, bir sonraki evreye olumlu geçiş sağlayan kimlik duygusunun kazanılmasıyla sonuçlanabilir (Atak, 2011: 170).

Ergenin kimliği, çocukluktan itibaren yapılan değişik özdeşimlerle yavaş yavaş gelişir. Ergenliğin başlarındaki çocukların kendi kimlikleri hakkında belirgin olmayan bazı imgeleri vardır. Ergenlik kimlik geliştirmede önemli bir dönemdir ve ergen ben kimim? Hangi hareket doğru? Nasıl davranmalıyım? sorularına cevap arar (Kulaksızoğlu, 1999:106). Ergen kimliğini bulduğu ve karmaşalardan sıyrılabilirdiği oranda kişiliği oturmuş olacaktır. Kimlik; bireyin yalnızca kendine özgü tutumlarından, duygularından, algılarından, değerlerinden ve davranışlarından oluşan, kendi hakkındaki görüşüdür. Kişiliğin öznel yanıdır (Yılmaz, 2014: 16). Ergen, kimlik edinme temellerini bu dönemde atmakta ve kişilik gelişimi de yavaş yavaş şekil almaya başlamaktadır.

Nitel araştırma katılımcılarımızdan Uzman Psikiyatrist Recep Bostan, toplumdaki rolünü belirlemek isteyen ergenin, kimlik arayışı ve kişilik özellikleri ergenlik döneminde kendini nasıl gösterdiği sorusuna şu şekilde cevap vermiştir:

“Genç ergenlerin daha çok kendilerine rol biçme olayı birkaç alanda olmaktadır. Geleceğe dair, iş hayatı, evlilik, yaşam, toplum içindeki yeriyle ilgili olarak dini gibi alanlarda kendine rol biçmektedir. Ergenlikte biraz daha fazla özerklik dediğimiz, tam olarak özgürlük değil ama yavaş yavaş kendi kişiliğini oluşturmaya başlamakta, aileden biraz daha farklılaşmakta, arkadaş ortamlarına daha çok önem vermeye başlamaktadır. Ergen, düşüncesine saygı duyulan, sosyal olarak desteklenirse toplum ve aile tarafından genç erişkinlik dönemine daha iyi başlamasına neden olmaktadır. Güveni yerinde, kendini daha iyi ifade edebilen insan olarak yetişmesini sağlar. Baskıcı toplum, aşırı derecede şımartılmış ailenin çocuğunun farklı farklı gelişimsel özellikleri vardır. Aslında farklı farklı gelişim

şekilleri vardır. Bunlar; çocuksu, şımartılmış çocuklar, kendine özgüveni olmayan, kendini ifade edemeyen kişilik yapısına sahip çocuklar gibi birbirinden farklı şekilde oluşabilir” (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj).

Kişilik zamanla olgunlaşmaktadır. Çocuk nasıl bedende geliyorsa, zihinsel ve duygusal bakımdan da geliştiği bilinen bir gerçektir. Büyüdükçe, heyecanlarını nasıl denetleyeceğini öğrenir. Zekânın gelişiminde olduğu gibi, kişiliğin gelişiminde de çevrenin etkileri vardır. Ailenin kültürel düzeyi, sosyo-ekonomik durumu, duygusal havası, arkadaş çevresi ve okul çocuğun kişiliğinin oluşmasında önemli roller oynamaktadır (Aktaran: Öztürk, 2002: 33).

Ergenin bu dönemde yaşadığı iç dünyayı Tokgöz şöyle ifade etmektedir:

“Bir gruba ait olma, hepimiz için önemlidir. Belli bir yaştan sonra her insan yalnız kalmak da isteyebilir, bir gruba ait olmasa, kıyıda kenarda bile kalabilir ama ergende böyle bir durum söz konusu olamaz. Ergen bir grubun içinde olacaktır. Bu grup ya gerçekten bir arkadaş grubu olabilir ya da hayali bir grup olur. Siyasi partiden tutun da, bir rock grubuna kadar, yani hayali olarak ait hissedebilir. Bu olmaz da yalnız hissederse orada sıkıntı olur” (Tokgöz, 06.10.2016 tarihli röportaj).

Ergenlikte kimlik ve kişilik gelişimi sırasında televizyon karakterlerinin rol model alındığını söyleyen Çalışkan ise şu şekilde dile getirmektedir:

“Önceden rol model neydi anne babamızdı. Hala da çocuklar için öyle. Daha sonra bu sevgi bağı zayıfladıkça anne babalar rol model olmaktan çıkıyor ve neredeyse evde bir düşmana dönüşüyor ergenlik döneminde özellikle. Çocuk daha sonra kendine bir rol model arıyor. Bunu nereden bulacak? Şimdiki rol modeller aykırı tipler. Yani yine hazzın dışıdır. Haz dışıdır ‘aykırılığı yaparsam, daha çekici olacağım. Herkes bana bakacak. Şimdi ben masum bir hemşire olursam, kimse bana bakmaz’ Ben tarz giyinme, aykırı kıyafetler, aykırı davranışlar, aykırı araba... Bunun da rol modeli nereden gelir? Televizyondaki karakterler. Eğer ki çevrede bir örgüt, grup oraya girdiyse oranın lideri, kesinlikle okuldaki öğretmen falan rol model değildir. İzlenen dizilerdeki karakterler gibi olmak ister. Sonra çocuk o grup içinde

kabul görmek ister. ‘Buranın lideri ne yapıyorsa ben de onun yaptıklarını yaparım. O puro mu içiyor ben de ne yapar eder içerim, o sivri burun ayakkabı mı giyiyor ben de giyerim’ diyerek şeklini değiştirir. Onun saçları uzun, sakalı topsakal mı, oda hemen aynısını yapar... İşte bu ait olma hissidir. Çocuk ailede aitliği tam yaşasa, ergenlik de bu rol davranışlara girmeyecektir. Bunların hepsi ailedeki açıktan kaynaklıdır” (Çalışkan, 02.11.2016 tarihli röportaj).

1.3.1. Cinsel Kimlik Gelişimi

Cinsel kimlik, kişinin erkek ya da kadın olarak biyolojik varlığının farkına varması ve kabul etmesidir. İki veya üç yaşlarında hemen herkesin “ben erkeğim” veya “ben kızım” diye katı bir fikri vardır. Cinsel kimlik davranışın erkeksi veya kadınsı psikolojik yönlerini yansıtır. Kişinin cinsiyeti ile cinsel kimliği çoğu zaman iç içe girmiştir. Biyolojik faktörler eksiksiz gelişimini tamamlasa bile erkeklik ya da kadınlık hissinin gelişiminde bir sorun olabilir. Kız ve erkek çocukların beden yapıları ve iç salgı bezleri bakımından doğuştan itibaren ayrı yaratılmışlardır. Bir çocuğun kız ya da erkek doğması, cinsel kimliğini kazanması için ilk koşuldur ama yeterli ve tek koşul değildir (<http://www.cised.org.tr>). Yani çocuğun biyolojik olarak kadın veya erkek grubunda olmasından çok kendi cinsiyetinin rolünü benimsemesi önemlidir.

Yirminci yüzyılın ilk yarısına damgasını vuran psikanalitik kuramın kurucusu Freud da kişilik gelişimi konusunda bir kuram geliştirmiştir. Freud’a göre çocukluğun özellikle ilk beş yaşının erişkin kişilik işlevlerinde önem taşımaktadır ve yaşamın erken dönemindeki cinsel dürtülerin çevresindeki psikososyal çatışma gelişimi şekillendiren başlıca etkindir. Freud cinsel dürtülerin ve kimliğin gelişiminde biyolojik gelişme, çevresel ve sosyal yapının etkisinin önemini de vurgulamıştır (Aktaran: Taymur ve Türkçapar, 2012: 157). Çocuklar cinsel kimliklerinin farkındalığında, sevdiği bir kişiyle özdeşleşme ve taklit duygusu içine girmektedirler.

Cinsel gelişmenin yolunda gitmesi birtakım temel şartlara bağlıdır. Analı babalı büyüyen çocuk bu gelişmeyi önemli bir güçlüğü uğramadan tamamlar. Erkekte toplumun aradığı nitelikleri taşıyan bir baba, çocuğuna çok iyi bir örnek

olacaktır. Kadın kimliği belirgin anne ise, kızına iyi özdeşim örneği olduğu gibi, oğluna da erkek kimliği geliştirmesinde yardımcı olur (Kaya, 1999: 136).

Ailelere düşen görevleri Bostan şu şekilde belirtir:

“Anne-babanın da ergenliğin dinamiklerini, çocuğa nasıl davranılması gerektiğini bilmesi gerekir. İnternet sitelerinden ziyade, çocuk psikiyatristlerin kitaplarından destek alabilirler. Öncelikle ergenliği öğrenmeleri lazım; ergenlikte neler oluyor, neler bitiyor, nasıl destek verilir bilinmesi gerekmektedir. Çocuğun fikirlerine saygı gösteren, düşüncelerini destekleyebilecek, bastırma yerine konuşarak anlaşılabilir, baskı ve otoriteyi kısıp, sınırları devam ettirerek, tamamen serbest bırakmak da yanlıştır çocuk ile arkadaş gibi olunması gerekir” (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj).

Ergenin ailesini rol model almadığını dile getiren Tokgöz ise şu hususlara dikkat çekmektedir:

“.....Genel olarak söylüyorum bir ergen, babasının ne kadar mükemmel olduğunu oturup yarım saat anlatıyorsa, biz orda bir soru işareti hissederiz. Babasını sevmesin diyemeyiz, ama ergen o rolleri genellikle ailesinin dışında roller arar. Bir siyasi parti olur, pop yıldızı olur ve onların manipüle edilmeye müsait hale gelmesinin nedeni de budur. Bu bir dini grup olabilir, rock grubu olabilir, her şey olabilir. Bir gruba ait olmazlarsa, boşluğa düşerler” (Tokgöz, 06.11.2016 tarihli röportaj)

Çalışkan ise aidiyetliğe vurgu yaparak şunları dile getirmektedir:

“...Bir çocuk ailesine aitse, o çocukta bu anlatılanların hiçbirisi çıkmaz. Her şey çocuklukta bulunur. Ailelere takdir edin, yüceltin, önemseyin, değer verin çocuk bunu ailede aldığı anda ileride ufak tefek davranış bozukluğu çıkarır, bu sıkıntılar çıkmaz. Ama o dönemi sıkıntılı geçen çocukların ileride arayışları gerçekten çok ciddi oluyor. Aile sevgiyi, güveni verecek sonra kontrollü şekilde çocuk yönetecek, bu olay bu kadar zor değil. Konuştuğumuz davranış bozuklukları ile uğraşmak daha zor. Eğitim anne karnında başlar, oradan itibaren önlem alındığı zaman ileride başınız ağrımaz” (Çalışkan, 02.11.2016 tarihli röportaj).

Cinsel kimlik konusunda en önemli rol anne babaya düşmektedir. Çocuğun cinsel kimlik gelişimini, kişilik gelişimini takip edip gerekli önlemleri almak, çocuğun sağlıklı bir cinsel gelişim göstermesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Anne-babaların, çocukların cinsellikle ilgili sorduğu sorulardan kaçmaması, onlara gerekli açıklamaları yaparak güvenilir kaynak görevini üstlenmesi gerekmektedir. Çocuğun sorularına cevap vermek, çocukta merak duygusunu giderir. Uygun yaşlardan başlayarak cinsel eğitim verilmesi ise, ailenin ve çocuğun içinde bulunduğu kurumların temel görevi olmalıdır.

1.4. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ÇOCUKLARIN CİNSEL EĞİTİMİNE GENEL BİR BAKIŞ

Cinsel eğitim sürekli devam eden bir süreçtir ve bebek doğduktan kısa bir süre sonra başlar. Çocukluk, ergenlik, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerinde de formel ve informal düzeyde devam eder. Her dönemde öğrenilmesi gereken bir bilgi vardır. Genellikle çocukların cinsel eğitimlerinin evde ve okulda yapılması gerektiği, yayın organları ve toplumunda yardımcı olabileceği düşünülmese rağmen çocukların ve gençlerin cinsel bilgilerin çok azını evde ve okulda öğrendiklerini göstermiştir (Özgüven, 2012: 280-281).

Cinselliğin tarihi, insanlığın tarihi ile beraber başlamaktadır. Cinselliğin tarihinin bu kadar eski olmasına rağmen, cinsel eğitimin 20. yüzyılda önem kazanmaya başlaması şaşırtıcıdır. Ülkemizde ise cinsellikle ilgili konular hâlâ kaçınılan, konuşulmaması tercih edilen konulardır. Dolayısıyla ülke bazında bir cinsel eğitim politikasından da söz edilememektedir. Oysa cinsel eğitimin bireysel ve toplumsal pek çok yararı olduğu ve özellikle ülkemizde cinsel eğitime şiddetli bir gereksinim duyulmaktadır (Çalışandemir vd., 2008: 14). Özellikle çocukların cinsel eğitim kapsamında eğitilmesi çok önem taşımaktadır.

Programlı cinsel eğitim uygulamaları gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle gençlerin toplumsal değer yargılarını hiçe sayan davranışları, cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve evlilik dışı gebeliklerin korkutucu boyutlara ulaşması, fuhuş ve kadın ticaretinin artması, aile içi şiddet, cinsel istismar, tecavüz olaylarının çokluğu cinsel eğitimi daha fazla gündeme getirmektedir (Taşçı, 2003: 46).

İlk ve ortaöğretimden, yükseköğretime geçildiğinde bile cinsel eğitim yönünden durum, batılı ülkelerde bile pek yüz güldürücü olamamıştır. Cinsellikle

obsesyon düzeyinde uğraşları olan bir toplum olmalarına karşın ABD'de bile "İnsan Cinselliği" üzerine "master" veya "doktora" programı veren yalnızca üç kurum mevcuttur. 7 milyon öğrencinin yalnızca %3'ü insan cinselliği konusunda kapsamlı bir eğitim almıştır (Aktaran: Sungur, 1998: 105). Cinsel eğitim programı 1917 yılında Rusya'da uygulamaya konulmuştur ancak eğitimi alan kişilerin cinsel eğitimin amacını yanlış anlamaları ilişkilerde gevşeme, kişilik sorunları, mutsuzluklar, ailenin dağılması gibi bir dizi sorun ortaya çıkarmıştır. Bu sorunlar nedeniyle de okullardaki cinsel eğitim programları yaklaşık otuz yıl sonra 1948 yılında uygulamadan kaldırılmıştır. Yaklaşık 25 yıldır cinsel eğitimin verildiği İsveç'te toplumca kabul görülmeyen cinsel ilişkilerin ve cinsel ilişki ile geçen hastalıkların giderek arttığı, cinsel eğitim ve açık fikirli tartışmalara karşın evlilikteki cinsel sorunların azalmadığı görülmüştür (Özgüven, 2012: 280). Cinsel eğitimin amacının batılı ülkelerde yanlış anlaşılması, beraberinde birtakım sorunları da getirmiştir.

Cinsel eğitimin ilkökul 1. sınıftan 4. sınıfa kadar okul müfredatında olması konusunda Tokgöz şunların ifade etmektedir:

“Bizim zaten sorunumuz şu; biz kendi kendimizi geliştirmemiz lazım bu konuda. Biz tutup da Norveç'den, Fransa'dan bu eğitimi almıyoruz. Oradaki çocuklar erken dönemde cinsel ilişkiye girdikleri için, orada gerçekten çok büyük ihtiyaçtır. Burada bu eğitim nasıl yapılacak? Bu bir coğrafya dersi değildir, ortak müfredat kesinlikle olamaz. Bu eğitim mutlaka şarttır. Bizim toplumumuzda dini ve kültürel değerler önemli olduğu için, çocuk bazı şeyleri bilmiyor ve hamile kalıyor” (Tokgöz, 06.10.2016 tarihli röportaj).

Cinsel eğitim, Türkiye' de uluslararası destekli bir gönüllü kuruluşun katkısıyla ilk kez 1974 yılında, Türkiye Aile Planlaması Derneği'nin çalışma alanına girmesi konusu üzerine yapılan girişimlerde tartışılmış, konuyla ilgili olarak gençlerin bilgi ve tutumlarının araştırılması gereğine dikkat çekilmiştir. İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı'nın gençlik için ilk özel etkinliği; 1994 yılında Türkiye Aile Planlaması Derneği ile işbirliği içinde İstanbul'da düzenlediği "Gençlik, Cinsel Eğitim ve Üreme Sağlığı" toplantısıdır. Bu toplantıda konuyla ilgili uzmanlar ve eğitimciler bir araya

gelerek geçmişte edinilen birikimleri paylaşıp, geleceğe ışık tutmak için tartışmışlardır. İlerleyen zaman diliminde Vakıf, Üniversitelerin de işbirliği ile gerek okullarda, gerekse toplum eğitim kuruluşlarında gençlere yönelik programların geliştirilmesi etkinliklerine ağırlık vermiştir. Proje çerçevesinde eğitim fakültesinden eğiticiler yetiştirilmesi ve fakülte öğrencileri olan öğretmen adaylarına seçmeli olarak cinsel sağlık bilgileri dersi verilmesi hedeflenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) teşvikiyle özel sağlık eğitimi projeleri de yürütülmektedir. Bu projelerden biri 1993 yılında başlayan "Değişim, Genç Kızlığa ilk Adım" programıdır. Bu etkinlikle altı yıl içinde 80 ilde 10 bini aşan sayıda okulda 2 milyonu kız öğrenci olmak üzere ergenlik dönemi konusunda bilgilendirilmiştir (Bulut vd., 2006: 16).

Cinsel eğitim ile ilgili olarak çalışmalara bakıldığında 1994 yılında MEB Sağlık İdaresi Daire Başkanlığı tarafından bir proje başlatıldığı görülmektedir. Bu proje kapsamında ekipler oluşturularak okullarda ergenlik dönemindeki değişiklikler hakkında gençlere bilgi verilmeye çalışılmıştır. MEB'in 'Ergenlik Dönemi Değişim Projesi' kapsamında verilen dersin ilk uygulaması pilot bölge seçilen İstanbul'da yapılmıştır. Gençlere ders veren öğretmenler ilk olarak programın amacı ve ergenlik hakkında bilgi vermişlerdir fakat bu uygulama uzun süre yürürlükte kalmamıştır (Milliyet Gazetesi, 2000).

2000-2001 döneminde uygulanmaya başlayan "Ergenlik Dönemi Değişim" Projesi'nde erkek öğrenciler de aynı gruplar olarak kapsama alınmıştır. Öğrenciler ve öğretmenler için kitapçık geliştirilmiş, anne-babalar da bir mektupla etkinlik hakkında bilgilendirilmiştir. Etkinliklerin 2002-2003 yılına dek 81 ilde 4 milyon öğrenciye ulaşması hedeflenmiştir. UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu)' da konuya desteğini sürdürerek, 2001-2005 yılları arasında MEB'in yürütücülüğünde ve İKGV(İnsan Kaynağı Geliştirme Vakfı)'nın işbirliğinde "Ergenlerin Sağlık Bilincinin Geliştirilmesi" başlığı ile yeni bir hizmet projesiyle etkinliklerin geliştirilmesi amaçlanmıştır (Bulut vd., 2006: 17).

Cinsel eğitim konusuna değinen Bostan, cinsel eğitim konusunun ilköğretim 1.ve 4. Sınıf müfredatına alınması gerektiğini ise şu şekilde aktarır:

“Cinsellik ergenlikte başlıyor ama bu sürece daha önceden hazırlıklı olmak gerekir. 1.sınıftan itibaren basamak basamak anlatılması gerekmektedir. Hiçbir şey bilmeden bir döneme girmek var, bir de daha öncesinden hazır bir şekilde girmek vardır. Ergenlik öncesinde bu eğitimin alınması gerektiğini düşünüyorum. Yurt dışında bazı ülkelerde de bu eğitim var ama bizde yok. Bizde olacağına dair planlamalar var ama eğitim sisteminde şimdilik yok” (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj).

Cinsel eğitimin her ilde aynı olarak verilemeyeceğinin altını çizen Tokgöz ise şunlara dikkat çeker:

“...Ailelerin çocuklar sorduğunda bazı sorulara cevap vermemesi büyük haksızlıktır. Çocuk ona daha fazla odaklanır. Annenin ve babanın gözündeki tedirginliği hemen anlıyor ve ne var burada diye daha fazla kurcalıyor. Ülkemizde cinsel eğitim daha çok ergenlik döneminde akran gruplarında oluyor. Türkiye’de bence bunun adı cinsel eğitim olmamalı. Adı böyle olursa bile tepki çeker. Aslında bizim ülkemizde bilgilendirme çocuklara mı lazım, yoksa ailelerine mi lazım... Türkiye’de cinsel eğitim konusunda ortak bir müfredat gitmez. İzmir’de ya da Muğla’da yapacağınız cinsel eğitimle, Ağrı’da ya da Konya’da yapacağınız eğitim bir olmaz. Bence bu konuda en azından çocuklardaki cinsel gelişim konusunda ailelerin de eğitilmesi çok önemlidir, çünkü aile panik yapıyor ve orada sıkıntılar başlıyor” (Tokgöz, 06.09.2016 tarihli röportaj).

Bıkmaz ve Güler (2007), Türkiye’de en yüksek okullulaşma oranının % 92 ile ilköğretim döneminde olduğunu belirterek bu nedenle ilköğretim yıllarının sağlık ve cinsellikle ilgili bilgi, beceri ve tutum kazandırılması için çok önemli bir dönem olduğunu vurgulamaktadırlar. Yaptıkları araştırmada 2002-2003 ders yılında ilköğretim programındaki dersleri incelemişlerdir. 15’i zorunlu, 7’si seçmeli olmak üzere toplam 22 ders incelenmiştir. Bu derslerden matematik, müzik, Atatürk ilke ve inkılâpları, yabancı dil dersinin sağlıkla ilgili hiçbir konuyu barındırmadığı görülmüştür ve değerlendirmeye alınmamıştır. İncelenen derslerin konuları arasında da sağlıklı hamilelik ve doğum, erken hamilelik riski, cinsel kimlik gelişimi, ergende görülen değişiklikler, cinsel şiddet ve taciz durumunda başvurulabilecek merkezler, anne-baba olmanın sorumlulukları, cinsiyet ayrımcılığı, ilişkilerde "hayır"

diyebilmek gibi konuların yer almadığı görülmektedir (Aktaran: Çalışandemir, vd., 2008: 24).

1.5 CİNSEL BİLGİ EDİNMEDE ROL ALAN FAKTÖRLER

“Dünya nüfusunun artışının sürdüğü, yakın gelecekte günümüz gençlerinin 15-50 yaşlar arasında olan üreme çağı nüfusunun iki kat artıracığı tahmin edilmektedir. Bu nedenle gençlerin üreme yıllarına gelmeden sağlıklarını ilgilendiren tüm konularda ve cinsellikle ilgili konularda bilgilendirilmeleri gereği önem kazanmaktadır ancak gençlerin ve çocukların cinsellik konusunda eğitilmeleri alışılmamış bir hizmettir. Oysa hem bedensel, hem psikolojik hem de toplumsal yönden sağlıklarını etkileyen önemli bir konudur” (Bulut vd. 2002: 27).

Cinsel eğitim yaşam boyu devam eden bir öğrenme sürecidir. Öğrenme aile içinde başlar. Öğretmen, akran grupları, danışmanlar, hekimler ve bu alanda çalışan sağlık profesyonelleri ve medya aracılığıyla ile devam eder. Hepimizin kendimiz ve çevremizdeki insanların cinselliği ile ilgili bireysel, ailevi ve sosyal sorumlulukları vardır (Sungur, 1998: 104). Bu eğitimin ana amacı, biyolojik ve cinsel gelişimleri konusunda gençleri bilgi sahibi yapmak ve bu alanda gerginliklerinin azalmasını sağlamaktır. Cinsellik ve sağlıklı üreme konusunda sorumlu davranmayı öğretmek de cinsel eğitimin amaçlarındandır (Kulaksızoğlu, 1999: 55), ama insanlar kimliklerinin önemli bir bölümünü oluşturan cinsellik konusunda bilgi vermekten, bilgi almaktan kaçınırlar ve ifade etmekte zorlanırlar.

Çocukların cinsel eğitimi ve bu eğitimin verildiği süre, yaşa uygun olarak ergenlik yıllarına kadar sürer (Aydınlı, 2002: 44). Ergenlik çağındaki bir çocuğa şüphecilik içinde bir cinsel eğitim değil, güven duygusu içinde bir mahrem eğitimi verilmelidir (Güneş, 2014: 136). Cinsellik mahrem bir konu olduğu için çocuklar çevrelerinde buna ilişkin örneklerle rastlamamakta, televizyonda gördükleri ile gerçek hayat arasında bir karşılaştırma yapamamakta, dolayısıyla televizyondan öğrendiklerinin doğru olduğuna inanabilmektedir (Aktaran: İrkin, 2012: 75). Cinsellik eğitiminin temel sorunu, çocukları yalnız cinsel ilişkilerin fizyolojisi konusunda aydınlatmaktan oluşmamakta, çocuğun sevgi ve evliliğe tümüyle doğru

dürüst hazırlanması, ilgili eğitim içinde yer almaktadır. Bu konuda yeterince bilgi sahibi olmayan ergen, cinsellik konusunu sadece eğlence konusu yapacak, ilgili soruna yalnızca cinsel isteklerine doyum sağlama açısından bakacaktır (Adler, 2000: 179). Cinsel eğitimin önemine değinen nitel araştırma katılımcılarımızdan Çalışkan, bu konuda görüşlerini şu şekilde dile getirir:

“Cinsel eğitim yüzde yüz önemlidir. Birincisi, çocuğa bilgi vereceksin, bunun ne olduğunu anlatacaksın. İleride cinsel terapilerde bile bu sorun çıkıyor; zamanında ailede bastırılmış kadınlarda vajinismus hastalığı çıkıyor, kadın ilişkiye giremiyor, korkuyor... Erkeklerde erken boşalma problemi de bu eksiklikten çıkıyor. Cinselliğin ne olduğunu bilmiyorlar, ne yaptıklarını bilmiyorlar, lisede hamile kalıyorlar... Çocuklar cinselliği yaşasın demiyorum ama maalesef yaşıyorlar, önüne geçemiyoruz bunun. En azından bir şey kontrollü gitmeli, başlarına zarar açmamalı. Lisede bir kızın çocuk doğurması çok sağlıklı bir şey değildir. Ne yapıyorlar, ilaçlar alınıp çocuğu düşürüyorlar. Çocuk o yaşta kürtaj oluyor, ileride anne olması engelleniyor” (Çalışkan, 02.11.2016 tarihli röportaj).

Çocukların her türlü sorularının yerinde ve zamanında cevaplanması gerekmektedir yoksa bastırılan meraklar saplantılara sebep olabileceği gibi, yanlış öğrenmelere ve taktikleri benimseme yoluna itilmesine de vesile olur. Diğer yandan sorduğu soruların ayıp-günah gibi sebeplerle bastırılması, çocuklukta suçluluk duygusunun gelişmesine neden olabilir. Bir diğer boyutta ise meraklarının cevaplandırılmadığı bu çocuklarda kendilerine olan güven duygusu yeterince gelişmez. Girişim gücü zayıf kalır, pasif bir kişilik geliştirebilir (Kaya, 1999: 140). Çocuklar ve ergenler merak ettikleri soruların cevaplarını nereden aldıkları sorusu ise cinsel eğitimin temel sorunudur.

Ergen, büyüme ve gelişme dönemindeki değişiklikler hakkında bilgileri, ailesinden, arkadaşlarından ve bazı yayınlardan alabilir (Kulaksızoğlu, 1999: 56). Cinsellikle ilgili donanım sahibi kişi ve kurumlarda konuyla ilgili bilgi ve eğitim verilmediği sürece, zaman zaman bilgi kirliliğine, etraftan duyduğu yanlış ve gereksiz bilgiler ile kendisini sıkıntıya sokabilir. Bu riskler göz önüne alındığında, cinsiyet ve cinsellikle ilgili bilgilerin çocuğun gelişim düzeyine uygun olarak hem

eğitim-öğretim kurumlarında hem de aile içinde daha açık ve öğretici şekilde verilmesi uygun bir yaklaşımdır (Taner, 2011: 85; Aydın, 2002: 44).

Cinsel eğitimin önemine değinen Bostan, ailenin cinsel eğitimini vurgulamaktadır:

“Ergen, yavaş yavaş üreme yeteneğini kazanmış bir oluyor, hormonların artması, bedensel yapının gelişmesi, cinsel merakın da ortaya çıkmasına sebep olarak önemlidir. Aile bu konuda yeterli bilgiye, eğitim verecek düzeye, çocuğuyla iletişim kuracak düzeyde değil ise, çocuk başka kaynaklara yönelebilir. İnternette, çevresinden, kendi yaşlılarından yani yanlış kaynaklardan kendini olumsuz etkileyecek olumsuz bilgiler alabilir. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar, istenmeyen gebelikler gibi konular tamamen yasaklamak yerine bunlarında öğretilmesi gerekmektedir. En azından AIDS ne olduğu, başka cinsel yolla bulaşan hastalıkların ne olduğu, ne durumda istenmeyen gebeliklerin yaşandığı, ilişkilere nasıl etkisi olduğu konusuna da değinilmelidir” (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj).

Cinsel eğitim konusunu sadece derslerde öğretilen insanların üremesi başlığı altında verilmesiyle, çocuklar merak duygusu içine girmekte ve cinsellikle ilgili soruların kaynakları olarak kendilerine, anne babaları, arkadaş çevresini ve kitle iletişim araçlarını seçmektedir.

1.5.1. Ana babaların Rolü

“Dünyada ergen olmaktan daha zor bir şey varsa, o da ergenlik çağındaki bir gencin anne ve babası olmaktır” (Orvin, 1997: 3). Pekii, ergenlerle iletişim kurmak neden bu kadar zor? Acaba ergenlerin anne babalara mesajlarını iletmekte zorlanması da, aynı nedenlerden kaynaklanıyor olabilir mi? Ergenlerden gelen en yoğun şikayetlerden biri, iletişim kurmak isteseler bile, anne babalarının sözleri ve söyleyiş tarzları yüzünden şevklerinin kırılmasından kaynaklanmaktadır (Swets, 1998:65). Anne babalar sorulardan kaçsalar bile er ya da geç cinsel eğitim sorunları ile bir gün kendilerini karşı karşıya bulacaklardır. Hepimiz büyümekte olan çocukların sorunlarına cevap vermeye çalışırız fakat sorular cinsiyet, üreme ve ergenlik duygularına gelince, şaşırıp kalırız (Kaya, 1999: 132).

Anne babaların birincil sorumluluğu, çocuklarının sağlıklı ve sorunsuz cinsel davranışlara sahip olmalarını sağlayacak tutum, değer ve bilgi geliştirmelerinde onlara yardım etmek olmalıdır. Bu süreç ergenlikte değil, doğumla birlikte başlamalıdır (Adams, 1995: 48). Kimi anne ve babalar cinsel konulardan hiç söz etmez. Bu yaklaşım, çocuğun merakını bastırması ve cinselliği düşünmenin bile kötü olduğu algısına dayanır. Çocuk böylece susar, soru sormaktan vazgeçer ve görünüşte bu konulara ilgi göstermez ancak içinde cevaplanmamış birçok soru durur.

Çocuklarda cinsel eğitimin çok erken yaşlarda başladığını belirten Tokgöz, bu konudaki deneyimlerini şu şekilde aktarmaktadır:

“...Panikle çocuklarını kliniğime getirenler oluyor. “Benim çocuğum cinsel organıyla oynuyor” diye. Hâlbuki çocuk genital bölgelerden haz almaya çok erken yaşlarda başlar. 6 aylıkken bile başlayanlar var, çocuğun altını değiştirirken çocuklar keyif alabilir. Bu yetişkin hazzı değildir, o bölgeden keyif almaktır. Çocuk onu keşfettiği için sürtünmeye başlar, aileler de dehşete düşüyorlar” (Tokgöz, 06.10.2016 tarihli röportaj).

Ailelerin bu konudaki eğitimi de gün yüzüne çıkmaktadır. Ebeveynler, bebek yapmayı düşündükleri zaman, bunun sorumluluğunu da yüklenebileceklerine emin olmalıdırlar. Nasıl olsa çocuk bir şekilde büyür anlayışı, şuurlu insanların anlayışı olamaz. Çocuğun yaşadığı ortama ve çağa özgün eğitilmesi ve yetiştirilmesi gerekmektedir yani emanetin elimize verilen kılavuza uygun yetiştirilmesi şarttır (Kaya, 1999: 75-76). Cinsel eğitim de bu kılavuzda yer alan konulardan biridir.

Bir baba oğlunu cinsel konularda aydınlatmaya karar verir, sıkıntısını belli etmemeye çalışarak oğluna yaklaşır ve, *“bugün seninle erkek erkeğe cinsel konularda konuşalım”* der. Oğlunun yanıtı ise her şeyi açıklar niteliktedir, *“çekinme baba sor ne öğrenmek istiyorsun?”* olur (Yörükoğlu, 2000: 58). Bu örnekten de anlaşılacağı gibi, çocuklar da artık akıllarındaki soruları anne babalarına sormamaktadır ama kaynak olarak kendilerine anne babalarını seçmemeleri diğer kaynaklara yönelmeyecekleri anlamına gelmemektedir.

Anne babalar da kendilerine bir şey sorulmadığı için, hele de cinsellik gibi sıkıntılı konularda rahat ediyorlar ama çocuklarının neler bildiklerini de bilemiyorlar. Ergenler bilgi sahibi olmayı, merak ettikleri her şeyi öğrenmeyi gelişimlerinin bir parçası olarak yaşarlar. Daha önceki dönemlerin bilgi kaynakları anne babalar, cinsellik gibi tabu konularda ise arkadaşları olurdu. Günümüze anne ve babalar bilgi kaynağı olmaktan çıkmıştır. Anne babaların devre dışı kalma nedenleri ise daha güvenilir bilgi kaynağı bulunuşundandır. Arkadaşlar bile artık bilgi kaynağı olmamaktadır. Her alanda yazılan yazılar, basılı medya, görsel medya, kitaplar, internetin aracılık ettiği kaynaklar günümüzün ergenleri için bilgi kaynağı olmaktadır (Atabek, 2002: 79). Ebeveynlerin, çocuğun yaşına uygun olarak ve aşama aşama ilerleyerek vermeleri gereken cinsel eğitim, toplumumuzda gizli tutulması gereken bir tabu olarak görülmektedir.

Net olarak konuşmak, her şeyi kolaylaştırır. Cinselliğin konu olarak başka herhangi bir konudan farkı yoktur. Bu kadar özel bir konuda çocuğunuzla konuşmak ilişkinin niteliğini de olumlu etkileyecektir. Her ailede bu durum farklı gerçekleşir ama cinsellik konuşulmalıdır, çocuk anne babanın haberdar olmadığı basın yayın organlarından öğrenmemelidir (Söylemez, 2005: 39) Anne ve babalar çocuğun cinsellikle ilgili sorularına yeteri kadar cevap verememekte, başka kaynağa yönelmesini de tepkiyle karşılamaktadır.

Ergenliğin ilk döneminden orta dönemine kadar bu rol dağılımı anne-babaları taze ergenin yaptıkları şeyleri kısıtlayan ve yasaklayan bir konuma getirir, dolayısıyla bu sorunların aile içinde ciddi bir tartışma ve sürtüşme kaynağı olmasına neden olmaktadır (Erwin, 2000: 81). Kuşaklar arasındaki bu farklılık gençlerin ve anababaların yaşam döngüsündeki farklı evrelerden kaynaklanmaktadır. Erikson' a göre genç insan, "Ben kimim? Toplumla nasıl bir ilişki kurabilirim?" gibi kimlik sorunlarıyla uğraşırken, kendi değer ve tutumlarını oluşturabilmek için toplumun değerlerinin irdedelediği ve ana baba değerlerini kısmen reddettiği bir evreden geçer (Onur, 2006: 26). Ebeveynler de, çocuklarının fiziksel değişimlerini gözlemlerken, psikolojik durumlarını ise göz ardı etmektedirler.

Ergenlik dönemi tabi ki sadece bedensel kökenli değişimler değildir. Önemli ruhsal değişimler ve çocuk-ebeveyn ilişkisindeki çatışmalar da demek olduğu için olay karmaşıktır. Ergenin cinsellik konusundaki daima soruları ve bilmek istediği hususlar olduğu akıldan çıkmamalıdır. Ebeveynlerin bir defa uzun konuşulduğunda artık ihtiyaç kalmaz diye düşünmemeleri gerekmektedir çünkü cinsel eğitimin hiçbir zaman sonu yoktur (Saygılı, 2002: 186).

Cinsel eğitim konusunda ailelere büyük görevler düşmektedir. Çocuklarının cinsellikle ilgili sorduğu soruları normal karşılayarak, net açıklamalar yapan ailelerin çocukları başka kaynaklara yönelme ihtiyacı duymayacaktır. Gereken cevabı alan çocuk, merakını giderecek ve gereğinden fazla bilginin alınması da önlenmiş olacaktır.

1.5.2. Arkadaş Çevresinin Rolü

Cinsel davranış öğrenilmektedir; öğrenme içerik, miktar, ortaya çıkma yaşı ve farklı ergenler bağlamında değişkenlik gösterebilmektedir. Bu durum, onların cinsel tutum, standart ve davranışlarında büyük bir çeşitlilikle sonuçlanmaktadır. Bu değişkenliğin bir bölümü yaşa ve cinsiyete yüklenebilmektedir fakat çoğu fiziksel olgunlaşma, çekicilik, değerler, arkadaş etkileri gibi çok sayıda değişken arasında karmaşık etkileşimin sonucudur. Arkadaşlar, önemli cinsel bilgi kaynağı olmakta ve öğrenme sürecinin önemli bilgi kaynakları olarak görülmektedir (Adams, 1995: 153). Çocukluktan ergenliğe geçiş döneminde, ergen kendine bilgi kaynağı arama gereksinimi içine girebilir.

Ergenlik döneminde kişi bireysel olarak çocukluk yıllarından farklı bir biçimde yeni ilişkiler kurma isteği içerisinde. Çocukluk ve ergenlik yılları arasında sosyal ilişkiler değişmektedir. Aile ilişkilerinin sorgulandığı ergenlik döneminde önem kazanan diğer konu ise arkadaşlık ilişkileridir (Bayhan ve Işıtan, 2010: 34).

Çocukluk döneminde, ebeveynleri onları sosyalleştirdiği, yiyecek, barınak, ait olma hissi, sosyal ve duygusal destek sağladıkları için çocuklar nadiren ebeveynlerinin otoritesini sorgular ancak ergenlik döneminde hiyerarşik aile ilişkisi daha eşit hale gelmeye başlar. Ergen, ebeveynlerini eleştirir, ailesi dışında

etkilenebileceği kişiler arar (Aktaran: Fetihi, 2002: 63). Çok sayıda araştırma da arkadaşların en önemli cinsel bilgi kaynağı olduğu gerçeğini doğrulamıştır.

Bir araştırmada ilk cinsel bilgi edinme biçimleri sorulduğunda en sıklıkla en aza doğru; cinsel işlev bozukluğu olan grupta arkadaş, kitap-TV, bilgi edinmemiş aile, okul, eş; normal grupta ise arkadaş, kitap-TV, okul, aile, bilgi edinmemiş, eş sonuçları elde edildi. Ülkemizde yaşanan cinsel sorunlara göz attığımızda, cinsel eğitimsizlikten kaynaklanan sorunların çok önemli bir yer tuttuğunu söyleyebiliriz. CETAD (Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği) araştırmasında Türk toplumu cinsel sorunlarının kaynağı olarak %62 ile en yüksek oranda eğitimsizlik ve bilgisizliği görmektedir. Yine toplumun cinselliğe yaklaşımı, önyargılar/tabular, gelenek ve görenekler şıklarını işaretleyenlerin toplam oranı %40'lara varmakta ve toplumun yaşadığı cinsel sorunların en önemli ikinci kaynağını oluşturmaktadırlar. Stres ve psikolojik nedenler ise üçüncü sırayı paylaşmaktadır (Sarı: 2014). Cinsel bilgi kaynakları olarak arkadaşlar toplumda önemli bir yer tutardı. Arkadaşların birbirine aktardıkları bilgilerin abartılı olması da işin eğlenceli yanı olur, arkadaş ortamında birbirine anlatılan cinsel öyküler hayal dünyasında dolaşır dururdu (Atabek, 2002: 158). Merak duygusunu gideremeyen çocuklar ve gençler de cinsel bilgisi eksik olan arkadaş gruplarına yönelmektedirler.

Gençler cinsel bilgilerin çocuğunu yaşatlarından alırlar. Açık seçik resimli dergiler elden ele dolaşır, yalan yanlış yorumlar yapılır. Gençler çoğunlukla evlerinde bilgi yerine öğüt alırlar. Tam bir açıklama yerine belirsiz uyarılar ve korkutmalar gelir anne babalardan. Aslında pek az ergen anne babasına cinsel konularda soru sorar. Günümüz ergenleri aslında bazı konularda gereğinden çok bilgi alırlar ancak aldıkları bilgilerin çoğunda, boşluklar, çarpıklıklar ve çelişkiler vardır. Genç her şeyi öğrendiğini sanır ancak kaygıları, kuruntuları, yanıtını bulamadığı ama sormaya çekindiği soruları vardır (Yörükoğlu, 2000: 58).

Son zamanlarda ise arkadaşlar bile artık cinsel bilgi kaynağı olarak görülmekten çıkmıştır çünkü artık ergenler ulaşmak istedikleri bilgiye kitle iletişim araçlarıyla ulaşmakta ve bu da ergenin cinsel konular hakkında başka kaynaklara

gereksinim duymamasına neden olmaktadır. Bu durum sağlıklı ve yaşına göre gereğinden fazla cinsel bilgilerin alınıp, doğru kabul edilmesi riskini artırmaktadır.

1.5.3. Kitle İletişim Araçlarının Rolü

Gelişmekte olan ergene, bir erkek ya da kadın olmanın anlamı pek çok dış kaynak tarafından iletilir. Bunlar filmler, televizyon ve arkadaşlardır (Orvin, 1997: 114). Medyada büyük oranda cinsel içerikli programlar ve reklamlar yer almaktadır. Genç bir izleyici her yıl 14 binden fazla cinsel içerikli görüntüye maruz kalmaktadır. Sayısız çalışma televizyonun ergenlerin cinsel eğilim, değer ve inanışlarını etkilediğini göstermektedir (Çamurdan, 2007: 27).

Kitle iletişim araçlarının birçoğu insanlara evinde rahat koltuğunda otururken dünyayı ayaklarına getirme konforunu sağlamıştır. Örneğin, televizyonda görülen gerçek yaşamın sadece küçük bir dilimidir; televizyon gerçek yaşamı kendi bakış açısından insanlara sunmaktadır. Televizyonda gün boyu pek çok cinsel mesaj, cinsel ilişki, cinsel haber görülmektedir ancak bunlarla ilgili tartışma, bilgilendirme, korunma, bu davranışların ahlaki boyutu, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, istenmeyen hamilelikler, iktidarsızlık, pişmanlık gibi konulara çok az rastlanmaktadır (Artan, 2001: 52). Kitle iletişim araçlarında cinsel içerikli yayınlar en çok eleştiriye yol açan konular arasında yer almaktadır.

Durum komedileri ve TV showlarında fiziksel mahrem davranış ve imaların çok fazla olduğu bulgusu, seksin insanların rahatsız olacağı bir konu olması ve onun mizahi bir biçimde ortaya konması gerektiğini içeren geleneksel bir düşünce yapısını desteklemektedir. Eğlence programları cinsellik hakkında ince mesajlar verirken, açık saldırganlık modellerini de sunmaktadırlar. Bu tür eğlence programları açık saldırganlık ve gizli cinsellik kombinasyonları ve programın yetişkin izleyiciler açısından daha dikkatle izlenebilir olmasını sağlamaktadır (İşçibaşı, 2000: 74). Yetişkin izleyicilerle aynı yayınları izleyen çocuklarda birçok problem ortaya çıkabilmektedir.

Sosyal beklentiler, reklamlar, televizyon, dergiler, filmlerdeki erotik mesajların aşırı bolluğu nedeniyle, biyolojik değişimler gencin flörtün sosyal-duygusal boyutları

ile erken tanışmasına, seksle ilgilenmesine ve fiziksel yakınlığı yaşamasına neden olmaktadır (Fetihi, 2002: 66). İzlenen içeriğin çocuğa sorular sorarak yorumlanmaması ve çoğu zaman da eğlence konusu haline gelmesiyle birçok uyarıcı çoğu kez çocuk tarafından yanlış yorumlanmaktadır.

Bu yanlış inanışların en belirgin örnekleri, özellikle cinsellikle ilgili esprilerde, fıkralarda, günlük basında ve pornografik yayınlarda sergilenmektedir. Birçok insanın cinsel eğitimi yetersizdir veya hiç yoktur. Cinsellikle ilgili bilgi eksikliği ve cinsel olan herhangi bir şeye duyarlılık kişileri değişik kaynaklardan, özellikle basın-yayın organlarından veya aynı derecede bilgisiz yaşlılarından gelen mesajlara duyarlı kılar (Set vd. 2006:139)

Kaiser Aile Kuruluşu tarafından ABD’de yapılan bir araştırmada, çocukların cinsellik konusunda televizyonu bir bilgi kaynağı olarak gördüğü belirtilmiştir. 13-15 yaş arasındaki çocukların cinsellik, madde kullanımı ve şiddet ile ilgili konular hakkında yoğun olarak televizyondan bilgi edindikleri % 61, bunu % 44 oranı ile okul ve öğretmenlerinden öğrendiklerinin takip ettiği, annelerinden bu konularda bilgi edindiğini söyleyenlerin oranının ise % 38 olduğu ifade edilmiştir (Aktaran: İrkin, 2012: 74-75). Yapılan araştırmalarda da görüldüğü gibi, çocuklar kitle iletişim araçlarından gelen uyarıcılara dikkat etmekte ve onlardan etkilenmektedirler.

Televizyonda herhangi bir program izlerken anne- babalar bazen onun cinsel içeriğinin farkında olmayabilirler. Programda cinsel davranışlar, cinsel konuşmalar, fikirler, mesajlar olabilir. ABD’de yürütülen bir çalışmada 1000’den fazla program incelenmiştir. Programların %57’sinde cinsellikle ilgili konuşmalar olduğu bulunmuştur. Bazı araştırmacılar ise televizyonun cinselliğe bakış açısı ile çok televizyon seyreden ergenlerin daha çok oranda cinsel ilişki deneyimleri arasında bir ilişki olduğunu belirtmektedirler (Aktaran: Artan, 2001: 52). Örneğin, bir çocuk sürekli cinsel organı ile oynuyor, başkalarının cinsel organına dokunmaya çalışıyor, sürekli çıplak gezmek istiyorsa cinsel istismara maruz kalıp kalmadığını değerlendirmek gerekir. Çocukların önünde cinsel içerikli TV programları izlemek, bir nevi cinsel istismar sayılır. Yaşından ve zamanından önce tanışılan bu türlü

konular, çocukları gereksiz zihinsel meşguliyete ve erken uyarılmaya iter (Aydınlı, 2002: 45).

Çocukların ve ergenlerin de, TV'den izledikleri cinsel içerikli görüntülerin etkisinde kaldığı doğrudur. TV'de cinselliğin duygusal boyutuna daha az ağırlık verilmekte, çarpıcı ve bedensel hazza yönelik yayınlara daha çok yer verilmektedir. Ayrıca cinsellikle bulaşan hastalıklara, istenmeyen gebelik gibi konular TV'de daha az işlenmektedir. Ergenler belirli cinsel tutumları TV'den izleyerek edinmektedirler. Ailenin kazandırmaya çalıştığı tutum ve davranışlarla, TV yolu ile edinilen tutumlar çeliştiğinde ergen ile aile arasında çatışma çıkması kaçınılmazdır (Kulaksızoğlu, 1999: 164). Kendi öz değerleriyle çocuklarını yetiştirmek isteyen aileler, karşılarında rakip olarak kitle iletişim araçlarını görmektedirler. Bocalama yaşayan çocuk ve ergenlerde ise, medya okuryazarlığının ve cinsel eğitimin yetersizliği sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 162 kişilik bir ekiple toplam 3552 örneklem üzerinde ve Türkiye genelinde yapılan, Türk Ailesinde Adoselanların Sorunları ve Bunlara İlişkin Politikalar Araştırması'na göre, ergenlerin sadece yarıya yakını televizyonda cinsellikle ilgili bilimsel bilgilerin verilmesini yararlı bulmaktadır. %27,6'lık bölüm televizyonda cinsellikle ilgili bilimsel bilgilerin verilmesini çok yararlı, % 21, 0 oldukça yararlı bulmaktadır. Programların yararına inananların toplamı %48,6' ya ulaşmaktadır. Bu programların yayınlanmasının pek fark etmeyeceğini düşünenlerin oranı %22,3' tür. Buna karşılık ergenlerin %15,7'si bu programların pek yararlı olamayacağını, %13,3'ü de hiç yararlı olamayacağını düşünmektedir (Aile Araştırma Kurumu, 1997: 458).

Cinsel uyarıcılar ve beraberinde getirdiği durumlar dikkate alındığında, cinsel eğitimde etkili olan aile, medya, arkadaş gibi bilgi kaynaklarının rolü varsayımından hareketle literatür taranmıştır. İkinci bölümde ise televizyon olgusuna ve televizyonun çocuklar üzerindeki rolüne değinilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

TELEVİZYONUN ÇOCUKLARIN YAŞAMINDAKİ YERİ ve ETKİLERİ

2.1. GÜNÜMÜZDE TELEVİZYONUN ROLÜ

“Peri masallarındaki devlere çocuklar bile inanmaz oldu artık. Günümüz masallarında devlerin yerini robotlar, uzay canavarları, ne idiği belirsiz iyi ve kötü yaratıklar aldı. Eskinin masal devi gözlerden de gönüllerden de düştü. Masal gözlerden düştü ama insan hayatına öyle bir dev girdi ki, onunla tek bir prensin, şövalyenin ya da halktan bir kahramanın başa çıkması olanaksız hale geldi. Aile yuvamızın en mahrem alanlarına elini kolunu sallayarak giren, zamanımızın epeyce bölümünü alan, toplumsal ilişkilerimizde bile bizi rahat bırakmayan bir dev bu, “elektronik dev” yani televizyondur ” (Mutlu, 2008: 13). Televizyon, günümüzün en etkili kitle iletişim araçlarından birisidir.

Televizyon temelde haber verme, eğitime ve eğlendirme işlevlerini içeren, kitlelere değişik tür ve amaçlarla hazırlanmış programlar aracılığıyla sürekli mesajlar iletmektedir. Gelişmiş ülkelerde enformasyon kaynağı olarak görülen radyo ve özellikle televizyonun enformasyon dağıtımındaki önemi gün geçtikçe daha da artmaktadır. Bu bağlamda belli bir toplumsal yapının, ekonomik, siyasal, kültürel ve teknolojik ürünü olan televizyon gündelik hayatın ayrılmaz bir parçası olarak hızla yaygınlaşmaktadır (Büyükbaykal, 2007: 33). Kimilerine göre televizyon bugüne kadar gerçekleştirilmemiş pek çok güzel rüyanın tecessüm etmiş halidir, kimilerine göre de çağdaş bir karabasan. İster olumlu olsun, ister olumsuz bütün bu yaklaşımların kesiştiği bir ortak nokta vardır, televizyon mutlak, karşı konulmaz bir etkileme gücüne sahiptir (Avcı, 1999: 95). Diğer kitle iletişim araçlarıyla karşılaştırıldığında televizyonun etki gücünün ön plana çıktığı ve uyarıcılarla dolu bu araçtan yetişkinler de dâhil olmak üzere gençlerin ve çocukların etkilendiği gerçeğidir.

Genel olarak TV yayınlarının kişiler üzerindeki etkilerini incelerken toplumda ailenin önemi yadsınamaz. TV seyretme eylemi ve bu eylemin getirdikleri aile

çerçevesi içerisinde incelenmelidir çünkü TV seyretmek bir aile aktivitesidir. TV izlemek aile bireylerinin sürekli değişen kişisel düşüncelerinin ve ruh durumlarının, alıcılardan yayılan ve çok değişik programları kapsayan yayınlarla her ailenin kendine has koşullarının birleşmesi ve etkileşmesi olayıdır. Bireylerin ve ailelerin çok farklı özellikler gösterebilmeleri yüzünden yayınların etkileri konusunda net sınırlamalar oluşturmak kolay değildir (Turam, 1996: 9). Televizyon karşısındaki birey, dünyayı ayaklarının altında hissetmektedir ve kendini yormadan kendisinin yerine düşünen bir kutunun varlığından hoşnuttur.

Televizyon görünürde bireyleri bir araya toplamakta ve onlar için ortak bir gündem oluşturmaktadır. Böylelikle insanlar, televizyonun belirlediği ortak noktalar etrafında birbiriyle işbirliği halindedir. Fakat bu görüntü tamamen gerçek dışıdır. Televizyon ile sürekli ilişki halinde olan bireyin diğer fertlerle ve sosyal gruplarla dayanışma ve işbirliği içine girmesi mümkün görünmemektedir. Çünkü televizyon, başlı başına bir ilgi alanı, eylem ve faaliyet olarak bireyin hayatını işgal ettiğinden, kendisinden başkalarıyla girişilecek dayanışma ve işbirliğine de fırsat vermemektedir (Öztürk, 2002: 61).

Televizyon gün geçtikçe hayatımıza daha çok dâhil olmakta ve evlere gönüllü olarak girerek aileleri ve değerleri içten yok etmektedir. Bu durumdan en çok etkilenen ise savunmasız izleyici olan çocuklardır.

2.2. ÇOCUK GELİŞİMİNDE TELEVİZYONUN ETKİLERİ

20.yy ortalarına kadar çocukluk insan yaşamının dış dünyaya karşı korunan bir dönemdir. Çocuk yetiştikten farklı giyinir, farklı davranır, kullandığı dil farklıdır. Çocuğun duyması istenmeyen sözcükler vardır. Son yıllarda ise televizyon sayesinde çocuk imajı ve rolü konusunda kesin bir dönüşüm yaşanmaktadır. Tamamıyla benzer olmasa bile, çocuk ve yetişkin arasında çok fazla benzer davranışlar görülmektedir (Aktaran: Timisi, 2011:143-144). Bu durumun en etkili faktörü ise hiç kuşkusuz televizyondur.

Televizyonun her evde bulunması, kolay ulaşılabilir bir araç olması, göze ve kulağa hitap etmesi nedeniyle çocuklar üzerinde aile çok etkili olabilmektedir,

Televizyon daha çok yetişkinlere yönelik bir kitle iletişim aracıdır ama çocuk, büyüklerin dünyasına erişmenin; onlara öykünmeyle gerçekleştirebileceğini sanmaktadır. Görüntüyü çocuğun ayağına getiren televizyon, modern bir araçtır (Aral ve Aktaş, 1997: 105; Gürün, 1984: 144; Korkmaz, 1999: 126). Televizyonun çocuklar için birinci medya oluşu değişmemektedir çünkü çocuklar iki yaşına varır varmaz, TV'yi açıp kapatmaya, kanalları değiştirerek oynamaya başlamaktadırlar. Yani diğer medya araçlarının tersine çocuk, TV'yi çok erken yaşlarda benimsemektir (Kapferer, 1991: 38).

Günümüz çocuğunun çok erkenden yaşadığı dar aile ve yakın çevre ortamının dışına çıkabilmesini kendi yaşadığı ülke ve insanların dışında çok çeşitli ülke ve insanların var olduğunun farkına varmasına yardımcı olan televizyonun, çocuklar üzerindeki etkileri üzerinde durulması gerekli bir noktadır (Can, 2006: 101), çünkü çocuklar ve gençler yaşlarına göre gereğinden fazla içerik almaktadır. Bu durum ise çocuğun gelişiminde birçok problemi beraberinde getirmektedir.

Çocukların ve ergenlerin içinde bulundukları dönemlerin psikolojik özellikleri nedeniyle TV yayınlarından yetişkinlerden daha fazla etkilenmeleri doğaldır. Bireyin özellikleri ve eğilimleri her şeyden önce onun izleyeceği yayınları seçmesinde etkili olur. Cinsiyet, yaş ve içinde bulundukları ortam, çocukların izleyecekleri yayınları belirlediği gibi, yayınlardaki kahramanlara ve olaylara gösterdiği ilgiyi de belirler. Örneğin kız çocuklar daha fazla romantik filmlere ve filmin kadın kahramanına ilgi gösterdikleri halde erkek çocuklar filmin erkek kahramanlarına ve onun becerilerine ilgi duymaktadırlar. Öte yandan yetişkinler seyrettikleri gerçeğin, kendi gerçekleri olmadığını çok iyi bilirler ve film bittikten sonra hemen kendi gerçeklerine dönebilirler. Küçükler ise, filmdeki olaylarla kendi gerçeklerinin farklı olduğunu bilseler bile, gördükleri olayların etkisi altında kalmakta ve hemen kendi gerçeklerine dönememektedirler. Ayrıca çocuklar izlediklerinin etkisi altında kendi gerçeklerini yavan bulmakta, heyecan verici olayların peşinde koşmak eğilimi göstermektedirler. (Pembecioğlu, 2013: 412). Bu durum ise çocukların televizyondaki sanal gerçeklikleri, kendi dünyasında “gerçek şeyler” olarak algılamasıyla ilişkilendirilebilir.

Çocuklar farklı yaşlarda, farklı şekilde televizyon seyredeler ve anlarlar. Programlardan bilgi edinmeleri dikkat uzunluklarına, akli gayret miktarlarına ve hayat deneyimlerine bağlıdır (İşçibaşı, 2001: 82). Gerek ülkemizde, gerekse dünyada yapılan tüm araştırmalar göstermiştir ki, istisnai durumların dışında çocukların televizyon izleme sıklığı ve alışkanlığı, televizyonun özellikleri göz önüne alındığında, kişiliğinin oluşması ve başarısı için tehlikeli boyutlardadır. Öte yandan ailenin tek ya da temel toplumsal kurum olduğu toplumlarda, çocuğun davranışlarının açıklanması ve anlaşılmasında referans kaynağını aile oluşturabilirken, günümüz toplumlarında aile, söz konusu sorumluluğunu ya da referans olma özelliğini diğer toplumsal kurumlarla paylaşma durumundadır. Çünkü günümüzde bir aile ortamına gözlerini açan çocuk, ebeveyniyle iletişime girmekle kalmayıp, ilk günden itibaren televizyonla da iletişime girmektedir. Televizyon, tek yanlı iletişimiyle izleyiciyi savunmasız yakalamaktadır. Bilinçli bir yetişkin ile henüz bilinci oluşmamış bir çocuğun bundan etkilenme durumlarının aynı olması elbette mümkün değildir (Kuruoğlu, 2001). Çocuğun televizyon karşısında geçirdiği süre dikkate alındığında durumun önemi daha çok ön plana çıkmaktadır.

Medyanın çocukların hayatını zenginleştireceği, sağlıklı davranışları değiştireceği, onların düş gücünü ve yaratıcılığını harekete geçireceği, eğitim ve bilgilerini arttıracacağı, topluma dâhil olmalarını ve hoşgörü göstermelerini destekleyeceği, toplumsal boşlukları daraltacağı ve gelişmeyle sivil toplumu özendireceği yönünde büyük umutlarımız ve beklentilerimiz olur. Öte yandan elektronik medyanın, duyguları uyuşturacağı, düş gücünü ya da esneklik yeteneğini kısıtlayacağı, başkalarını incitecek şekilde umursamazlık geliştireceği, yıkıcı davranışları yüreklendireceği, çocukları şiddete karşı duyarsız kılacağı, kalıplaşmış davranışlara süreklilik kazandıracağı, ahlaki değerlerin yozlaşmasına yol açacağı, yerel kültürü bastıracağı ve toplumsal kayıtsızlığa katkıda bulunacağı yönünde büyük bir kaygı mevcuttur (Lemish, 2013: 16). Aileler de, televizyonun etkileri karşısında çoğu kez savunmasız kalmaktadır.

TV'nin çocuklar üzerindeki etkilerinin anlaşılması açısından çocukların izleme alışkanlıklarının incelenmesi öncelik taşımaktadır. Çocukların günde kaç saat TV

izledikleri, hangi saatlerde ve günlerde en çok TV izledikleri ve program tercihleri, ekran karşısında uğradıkları etkileşimlerin belirlenmesi açısından önemlidir (Turam, 1996: 53). Ailenin, özellikle de çocukların televizyona ayırdıkları zaman dilimi üzerine çok sayıda veri elde edilmiştir. Bir çocuğun beş yaşına kadar ortalama beş bin saat televizyon seyrettiği ve bu sürenin, dört yıllık üniversiteyi bitirmek için harcanan zaman dilimine eşit olduğu kaydedilmiştir. Benzer bir çalışmada çocukların orta öğrenimleri süresince on iki bin saat gibi bir süreyi okulda, buna karşılık on beş bin saati de televizyon önünde geçirdikleri yazılmıştır (Aktaran: Ertürk ve Gül, 2006: 13). Çocuklar televizyon karşısında çok fazla zaman geçirmektedir.

Çocuk ile yetişkinin televizyonu kullanma nedenleri ve biçimleri farklı olsa da ekranda her şey herkese açıktır. Çocuk yalnızca çocuk programı izlemez, yetişkin gibi televizyonu sabah erken saatlerde açma ve kapama alışkanlığına sahiptir. Kanal değiştirme yarışından hoşlanır. Televizyonu görsel bir oyuncak gibi kullanmak günlük ilgileri arasında yer alır. Bu arada da ilgisini çeken her şeye bakar. Modern ifşa aracı olan televizyon sayesinde yetişkinler dünyasının bütün sırlarını öğrenir. Yetişkinlere yönelik programları izledikçe büyüdüğü duygusuna kapılmaktan da kendini alı koyamaz. Erken olgunlaşma süreci içinde zamanla çocuk programlarını bile hafife alır ve onlardan uzaklaşır. Bu yönü ile televizyon, çocukla yetişkin arasındaki seviye farkını ortadan kaldırmaktadır (Şirin, 1998: 14). Çocuklar baş döndürücü görsellere şaşkınlıkla bakmakla, görsel zenginlikten zevk almakta ama aslında hem fiziksel olarak hem de bedensel olarak pasifleşmektedirler.

Bir çocuğun, hangi yayınları izlediği, ne kadar süre televizyonun önünde kaldığı, kültürel, sosyal yönden farklı yetişen çocukların televizyondan edindiği davranışlar ve bundan etkilenme şiddetleri gibi pek çok etken, televizyon-çocuk etkileşiminde değişken faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Televizyon giderek daha fazla bir şekilde çocukların ve gençlerin tutum ve davranışlarına şekil vermekte ve onların görüşlerini etkilemektedir. Bu bakımdan denilebilir ki TV gençler üzerinde aileden ve eğitim kurumlarından daha etkili olmaya başlamıştır. TV'yi belirli bir süre izleyen ergenler, gördükleri olay ve olguları doğru ve kabul edilebilir olarak düşünmektedirler. TV de her şeyin iyi sonla

bittiğini izleyen ergenler, hayatın filmlerdeki gibi olduğuna inanır (Kulaksızoğlu, 1999: 163). Televizyon, çocukların dünyasında öyle bir yer edinmiştir ki, yaşanan birçok şeyin gerçek olduğuna inandırılmaktadırlar. Televizyon çocukların kişilik, bilişsel, fiziksel, psikolojik, ahlak ve cinsel gelişimini de etkilemektedir.

2.2.1. Televizyonun Çocukların Kişilik Gelişimi Üzerindeki Etkileri

“Televizyon çocuk için hala görsel, bıkmadan oynadığı tehlikeli bir oyuncaktır” (Şirin, 1998: 28). Şirin’in belirttiği gibi, çocuklar ekrandaki hareketlilik, zengin içeriğe sahip oyuncaktan, hiç bıkmamakta ama bu oyuncağın tehlikelerinin de farkına varmamaktadırlar.

Hedef kitle içinde yer alan çocukların da tutum ve davranışlarını etkileyen biyolojik, sosyolojik, psikolojik ve ekonomik faktörler ve buna bağlı çok sayıda faktör sayılabilir. Bunlardan bazıları; cinsiyet, yaş, zekâ, yaşanan coğrafi çevre, arkadaş çevresidir (Kasım, 2013: 40). Hedef kitle içinde çocukları da göz önüne alan programcılar, çocukların olumsuz etkilenebileceği birçok faktörü göz ardı etmektedir.

Televizyon içerdiği çeşitli türden programlarla toplum üyeleri üzerinde ve özellikle çocuk ve gençler üzerinde daha güçlü bir sosyalleştirici etkide bulunmaktadır. Çocuk ve gençlerin sosyalleşmenin kritik evrelerinde bulunması bu konuda televizyonun etkisini daha da artırmaktadır (Erjem ve Çağlayandereli, 2006: 17). Yarattığı bu yeni tutum, davranış, alışkanlıkları ve bireyi edilgenleştiren etkisi nedeniyle *elektronik dadı* ve *aptal kutu* gibi adlandırmalara konu olan televizyon, eğlence, eğitim, boş zamanları değerlendirme ve çocukların sosyalleşmesinde neredeyse biricik araç olma özelliği taşımaktadır (Aksaçlıoğlu ve Yılmaz, 2007: 5). Televizyon bu yönüyle, çocukların gelişiminde birçok etkiye sahiptir.

İlk çocukluk dönemlerinden itibaren çocuklar, kendilerine model olarak seçtikleri TV’deki dizi kahramanlarının özelliklerini, günlük yaşamlarına ve oyunlarına yansıtmaya başlarlar. Söz konusu aygıtın milyonlara hitap etmesi ve ülkemizde de baş konumda olması nedeniyle televizyonu kapatma alışkanlığı henüz

yerleşmemiştir (Yavuzer, 2005: 164). Televizyonla her dakika içli dışlı olan çocuk, görsel açıdan zengin olan aygıtın içinde boğulmaktadır.

Nitel araştırma katılımcılarımızdan, Uzman Psikiyatrist Recep Bostan, *“televizyonun çocuk üzerinde bazı çalışmalarda da görüldüğü gibi kelime dağarcığını geliştirdiği, olumsuz yönde merakını artırdığı oranda, belgesellerdeki olumlu yöndeki merakını da artırmış olmaktadır.”* (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj) diyerek televizyonun olumlu yönüne dikkat çekmektedir.

Televizyon programlarının düş gücünü artırdığı, geliştirdiği, TV programlarını izleyen çocukların televizyon izlemekten doğan edilgenliklerini giderdiği, 10-11 ve 13-14 yaşlarındaki çocukların ilgilerini uyandırdığı, zevklerini geliştirdiği bilinmektedir (Pembecioğlu, 2006:277). Televizyon çocukların toplumsallaşmasında, kişiliklerini geliştirmelerinde, tüketim alışkanlıklarının oluşmasında, ana dillerini öğrenmesinde, okulda başarılarında, aile ilişkilerinin oluşmasında, toplum içerisindeki görevlerini öğrenmesinde önemli bir iletişim aracıdır. Bu araç iyi şekilde kullanıldığı takdirde, çocuklar toplum içerisinde kurallara uyan, başarılı dilini ve kültürünü bilen, uyumlu insanlar olabilirler. Televizyonda, sonuçlarını düşünmeden, sadece duyguya ve hırsla dayanan bir yayın yapılması durumunda ise, çocuklar şiddet, şehvet, tüketim düşkünü, argo konuşan, toplumsal normlara uymayan toplumda marjinal olmayı başarı sayan bir nesil yetişmiş olur (Can, 2000: 14-15). Çocukların küçük yaşlardan itibaren televizyonla tanıştığı düşünüldüğünde olumsuz yanlarının boyutu daha çok gün yüzüne çıkmaktadır.

Televizyonun çocuğun toplumsallaşmasına olan olumsuz etkilerine görüşü şu şekildedir:

“Öncelikle uzun süre televizyon karşısında kalmak çocuğun çevresine olan ilgisini azaltır. Böylece çocuk arkadaşlarıyla oyun oynamak, aile fertleriyle bir arada olmak, spor yapmak, resim yapmak, sinema tiyatroya gitmek gibi toplumsal faaliyetlerden uzaklaşır. Televizyonda izlediği her şeyi ‘gerçekmiş’ gibi kabul edip, yanlış tutumlar sergileyebilir. Bunun en somut örneği geçtiğimiz aylarda televizyon kanallarında gösterilen devrik lider Saddam’ın idam görüntülerini izleyen ve bu görüntüleri bir oyun olarak algılayan bazı çocukların, gördüklerinin etkisiyle

boyunlarına ip geçirip ölmeleridir. Bu örnekle televizyonun bir çocuğun hayatında ne derece önemli bir yeri olduğu açıkça görülmektedir. Ayrıca uzun saatler televizyon karşısında kalan çocuk giderek düşünme ve yorum yapabilme yeteneklerini yitirir. Programların birçoğunda kullanılan yanlış ifadeleri, argo sözcükleri benimser ve toplumsal hayatta kullanmaya başlar. En önemlisi de televizyon karşısında izlediği şiddet içerikli programlar sonucunda şiddeti günlük hayatın bir parçası kabul ederek şiddete yönelebilir. Bu da çocuğun toplumsallaşmasında son derece olumsuz etkilere yol açabilmektedir.” (Büyükbaykal, 2007: 37).

Küçük yaştaki çocuklar gördüklerini taklit etmeye çok meraklıdır. TV'nin etkileri üzerindeki araştırmalara baktığımızda büyük çoğunluğun olumsuzları ortaya çıkarmaya yönelik olduğu görülmektedir (Turam, 1996: 40). Televizyon, çocukları onların kişilik gelişimleri, sosyalleşmeleri bakımından çok büyük önem taşıyan oyun ve arkadaş ortamlarından uzak tutmaktadır. Bu ortamdan kopma, çocuğun ileriki yaşamında sosyal ilişkiler kurma, arkadaş edinme başarısını olumsuz yönde etkilemektedir. Küçük yaşlarda başlayan televizyonun etkileri, çocuğun ilk gelişim evresinden, yaşlılık evresine kadar bütün hayatı boyunca etkisini sürdürecektir.

2.2.2. Televizyonun Çocukların Bilişsel Gelişimi Üzerindeki Etkileri

Biliş terimi dünyamızı anlamayı ve öğrenmeyi içeren zihinsel etkinlikler anlamına gelir. Piaget'e göre zihinsel ve bilişsel süreçler çocuğun dünyayı anlamasını sağlar yani, çocuğun dünyayı anlamasını sağlayan bilişsel süreçlerdir. Çocuklar yalnız kendi keşfettikleri şeyleri gerçek anlamda kavrayabilir. Çocukların dünyayı anlamaları için gerekli bilgilerin örgütlenmesi ve gelişimsel olarak örgütlenmesi gerektir. Değişik yaşlardaki çocukların olgunlaşma hızına ve özel yaşantılarına dayalı olarak, zihinsel yeteneklerinde değişme ve yenilik görülür (Morgan, 2004: 60).

Küçük çocukta dilin ortaya çıkmasından çok önce, net bir şekilde kendini gösteren zekice davranışlar mevcuttur, üstelik henüz ne söz ne de gerçek düşünce mevcut değildir. (Maury, 2008: 26) Cevap verirken çocuğun, “bilişsel gelişim düzeyi” dikkate alınmalıdır. Bu gelişim düzeyinde çocuk kendi gözüyle görerek değerlendirir. (Yavuzer, 2006: 129). Televizyonda tam da bu dönemde devreye

girer. Çocuk daha annesiyle iletişime geçmeden, televizyonla iletişime geçer ve görüntüler, efektler, sesler çocuğun dikkatini çeker.

“Televizyon seyrederken şuur yarı uykudadır. Çocukluk çağının yorgun, bıkkın, sorunlu insanını televizyona mahkûm ve mecbur eden sebep de bilincin yarı uykuda olmasıdır” (Öztürk, 2002: 66). Çocuklar üç yaşından itibaren sistematik bir şekilde televizyon izlemeye başlamaktadırlar ama izleme yaşının üç yaşından itibaren başlaması, yayınların çocuklar için yapıldığı anlamına gelmemektedir (Şirin, 1998: 89). Yetişkinlerle birlikte onların dünyasına dâhil olan çocuk, her yayını izleme potansiyeline sahiptir.

Televizyonun çocuklar tarafından çok sevilen bir eğlence aracı olduğu açıkça görülmektedir. Çocuklar yalnızca çocuklara yönelik yayınları değil, genel programları da izlemektedirler. Fransa’da yapılan bir ankete göre, 8-11 yaşındaki çocukların %50’si Pazar günleri saat 19.00 ile 20.30 arasında çocuklara yönelik 1.kanalı izlemekteyken, %20 sinin pazar sineması programlarını izledikleri ortaya çıkmıştır. İngiltere’de de 8 yaş çocukların yarısı ve 11 yaşındaki çocukların hepsi o zamana dek en az bir kez, gece yarısından sonra televizyon izledikleri ortaya çıkmıştır. Bu rakamlar, çocukların onlara ayrılmış saatlerin dışında da televizyon izlediklerini göstermektedir (Kapferer, 1991: 39-40). Ülkemizde de yapılan araştırmalarda, çocukların genellikle hafta sonları değil, hafta içinde daha çok televizyon izledikleri belirlenmiş, bu izlemelerin çocuk programlarıyla sınırlı olmadığı, tam tersine çocuk programlarının TV izleme süresi içinde çok düşük düzeye sahip olduğu görülmüştür. Çocukların genellikle 21.00 sonrasında başlayan yetişkinlere yönelik yayınları izledikleri de saptanmıştır (Pembecioğlu, 2006: 274). Yetişkinlerin bile zaman zaman izlemekten çekindiği yayınları çocuklar, farklı senaryolar, aşklar, entrikalar ve uygunsuz sahneler olmasına rağmen bunları merak edip sevdikleri ve hayran oldukları oyuncularını görüp izleme çabası içine girmektedirler.

Televizyonda görülen bombardıman şeklinde hızlı geçen şeyler çocuğun hızlı geçişler yapmasına ve yapılanmamış yanlış malzemeler almasına neden olur. Böylece dikkat süreklilik kazanmak yerine parçalanır ve kaybolur. Televizyona

teslim olan çocuk dikkatini toparlayamaz ve gerçek yaşamdaki katılımcılıktan, televizyon karşısında pasif izleyici haline geçer. Beyin araştırmacıları, aşırı televizyon seyretmenin beyin bağlantılarını engellediğini ileri sürmektedirler. Bir yetişkinin beyniyle aynı yapıda olmayan çocuk beyni gerekli bağlantıları oluşturmadağı için kopuk ve kesik dikkat aralıkları geliştirir. Eğer günde 2-4 saatten fazla televizyon seyrederse beyin fonksiyonları uyuşur ve odak noktasını, dikkat sürekliliğini kaybeder (Ertürk, 2004: 274). Çocukların dikkat düzeyi ve öğrenme kapasiteleri yetişkinlerden farklı olacağından, TV seyretme nedenleri de farklıdır. Araştırmalarda küçük çocukların reklamları bütün dikkatleriyle izledikleri, büyük çocukların ise doğrudan kendilerini ilgilendiren ürünlerin reklamlarıyla daha çok ilgilendikleri görülmüştür (Turam, 1996: 76).

Televizyonun gerçek yan tesirleri, ancak bir kuşak geçtikten sonra anlaşılan tarım ilaçları gibi, zihinsel işleyiş tarzı üzerindeki etkileri de ancak ileride anlaşılabilir (Avcı, 1999: 98). Televizyonun çocuklar üzerindeki rolü, bilişsel düzeyde de karşımıza çıkmaktadır. Çocukların çoğu zaman dikkat eksikliğine, beyin fonksiyonlarının uyuşarak beynin tembelleşmesine ve bu da okul başarısına, okuduğunu anlama sorununa işaret ettiği görülmektedir. Bu durum, medyadan etkilenen çocukların ve gençlerin gelecek başarılarını, hedeflerini olumsuz biçimde etkileyecek önemli bir engel olarak görülmektedir.

2.2.3. Televizyonun Çocukların Fizyolojik Gelişimi Üzerindeki Etkileri

Medyanın en etkili iletişim aracı olarak kabul edilen televizyonun her ne olursa olsun çocuklar üzerindeki etkisi yadsınamaz. Keşfetme güdüsüyle hareket eden meraklı ve algıları açık çocuklar açısından televizyon vazgeçilmez bir kitle iletişim ortamıdır. En az aile, okul, arkadaş etkileşimi kadar televizyon çocuklar açısından başlıca öğrenme aracı olan üst anlatısal alanlardan biri olarak karşımıza çıkar (Engin, 2013: 223).

Çocukların bedensel özellikleri göz önüne alındığında, çok hızlı bir bedensel değişimin ve büyümenin çok kısa bir sürede gerçekleştiğini göz önünde bulundurmak gerekir. İnanılmaz ölçüde gelişme gösteren çocuğun, sürekli bir hareket

gereksinimi bulunmaktadır. Çocuğun bu gereksinimi öylesine önemlidir ki 10-15 dakika hareketsiz durmak onun için işkence anlamına gelmektedir. Çocukların televizyon karşısında hareketsiz oturmaları, onları fiziksel açıdan olumsuz etkilemektedir. İlgisini çok fazla çeken bir konu yüzünden televizyon önünden bir türlü ayrılamayan, hareket bile edemeyen çocuğun fiziksel gelişim süreci geciktirilmiş olur (Pembecioğlu, 2006: 188). Reklamlar, çizgi filmler, diziler bile çocuğun bu işkenceye maruz kalmasına neden olmaktadır.

Reklamlarda çeşitli dikkat çekici sanatsal araçlar kullanılır ki, bunların en çok tanınanları cinsellik ve mizahtır. Bunlara ilaveten, istem dışı dikkatimizi çeken daha ince başka unsurlar da vardır. İnsanlar sosyal varlıklar olduğundan dikkatleri çoğunlukla başka insanlar tarafından harekete geçirilir. Özellikle gözlerin harekete geçirici etkileri vardır. Duygusal karakterler, erotik uyaranlar, küçük çocuklar ve hayvanlar, dikkat çekme olasılığını yükselten şeylerin sadece bir kısmıdır (Aktaran: Kasım, 2013: 35). Reklamlardaki bu hareketlilik ve renkli sahneler, uzun saatler televizyon karşısında oturup, uyarıcıları alan çocuğun tüketim ihtiyacını güdülemektedir.

Televizyon reklamlarının cazibesi, çocukların çikolata-şekerleme cinsi yiyeceklere karşı olan ilgisini ve bunları tüketme isteğini daha da arttırmaktadır. Baş döndürücü görüntü ve ses efektleri ile reklamları yapılan böylesi yiyeceklerin, çocukların sağlıklı ve dengeli beslenmeleri bakımından pek fazla değerli olduğu söylenemez. Beslenme değeri çok az ya da hiç olmayan bu tür yiyeceklerin aşırı ölçüde tüketilmesi, çocukların dengesiz beslenmesine ve onlarda iştahsızlığa neden olmaktadır. Bu durum ise, sağlıklı bir fizyolojik gelişim için hayati önem taşıyan ve çocukluk çağında bol miktarlarda alınması gereken, besin değeri çok yüksek sebze-meyve gibi yiyeceklerin yeterince tüketimini engellemektedir (Arslan, 2004: 3).

Amerika’da lise öğrencileri arasında televizyon izleme ile aşırı kilo, sedanter yaşam, yetersiz sebze- meyve tüketimi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada, lise öğrencilerinin %10 unun aşırı kilolu olduğu televizyon izlemenin aşırı kilo üzerindeki baskın etkisinin, fiziksel aktiviteye daha az katılma ve çalışmada ölçülemeyen besin tüketimi yoluyla olduğu saptanmıştır (Aktaran: Öztürk

ve Karayağız, 2007: 84). Araştırmalardan da görüldüğü üzere, uzun süre televizyon karşısında vakit geçirmek beyin fonksiyonlarının uyuşmasının yanı sıra, fiziksel bir çok probleme de neden olmaktadır.

Medya karşısında geçirilen zaman yaratıcı ve etkin toplumsal uğraşların yerini almaktadır. Uzun süreli maruz kalındığında genç insanların davranışını ve hareketlerinin biçimlenmesinde medya ana-baba ve öğretmenlerinden daha fazla etkin olmakta, bir rol örneği, başlıca ya da bilginin ulaşılabilceği kaynak durumuna gelmektedir (Çamurdan, 2007: 26). Bazı olumlu yararları olsa da aşırı televizyon seyretme, dikkatsizlik, stresi konsantrasyon eksikliği ve göz bozukluğuna neden olmaktadır (Korkmaz, 1999: 126). Çocuklar üzerinde önemli bir güce sahip olan televizyon yayınları çocukları etkisi altına almaktadır.

Televizyonun çocuklar üzerindeki etkileri üzerine yapılan araştırmada, 8-14 yaş aralığında olan çocuklar seçilmiştir. Bu gruptaki çocuklara “Tatil günlerinde en çok ne yapmayı seversiniz?” sorusu sorulmuş ve cevapların %59’unda “televizyon seyretmek” cevabını verdiği tespit edilmiştir. Diğer günler okul dönüşünde ne yapmak istedikleri sorulduğunda ise, “televizyon izlemek” diye yanıtlayanların cevabı %69’a çıkmıştır. (Kapferer, 1991: 39). Yapılan araştırmalardan da görüldüğü üzere, televizyon çocukların hayatında baş konuma geçmiş ve çocukların her şeyden vazgeçip, hareket eylemini kısıtlayarak, kilo almasına ve kendine işkence ederek, hayatlarında tek iletişim kurduklarını sandıkları bir arkadaş olarak onların hayatında büyük yer etmektedir.

2.2.4. Televizyonun Çocukların Psikolojik Gelişimi Üzerindeki Etkileri

18 yaşın altında olduklarından dolayı genelde çocuk olarak nitelendirilen gençler, toplumun yarınları, yetiştirilen beyin ve işgücünü oluşturmaktadırlar. Bu yüzden iyi yetiştirilmeleri, sorumluluklarının ve haklarının bilincinde olmaları gerekmektedir. Çocukluk ilginin, belleğin, motivasyonun en yüksek olduğu dönemdir, çocuk ise her şeyi keşfetmek üzere hazır bekleyen bir varlıktır. Teknolojik donanımlar da en çok çocukların ilgisini çekmekte, onları heyecanlandırmaktadır. Hızla değişen teknolojik ve kültürel yapılar, ortaya çıkan yeni medya ve

uygulamaları, güncel yaşamda karşılaşılan zorluklar ve uzlaşmazlıklar bizi geleceğin gençleri hakkında düşünmeye zorlamaktadır (Pembecioğlu, 2013: 400). Günümüzde çocukların küçük yaşlardan itibaren kitle iletişim araçları içinden en çok televizyonu tercih etmesi birçok soru işareti ve çözüm yolu gerektirmektedir.

Televizyon izleme sıklığı arttıkça çocukların izleyicilerin gerçek dünya hakkında bilgileri de o denli yanıltıcı ve çarpık olacaktır (Mutlu, 2008: 68). Televizyon öncelikle ruh coğrafyasının bir biçimlendiricisidir. O daha çok umutları fiziğe dönüştürerek inşa eder. Televizyon bir bakıma insanların yerine düşünür ve onlar yerine hayaller kurar. Böylelikle çağın sorunlarından kaçan, sorunlu, yabancılaşmış, gergin insan tipi ortaya çıkar (Öztürk, 2002: 68). Bu yönlendirme ve yanıltma yönünden dolayı da gerçek kavramlar ve olaylar hayal perdelerinin arkasına saklanmaktadır (Şimşek, 2008: 49).

Televizyonun psikolojik olarak çocukları derinden etkilediğini vurgulayan Çalışkan, televizyonun sadece olumsuz yönüne değinerek şunları ifade eder:

“Televizyonun çocukları olumlu etkileyebileceğini hiç düşünmüyorum: Felaket; cinsel ilişkiler, lüks hayat, tatmin olmama, okulda öğretmene saygısızlık, çılgın lise dönemleri, açık saçık kıyafetler, mini etekler çok normalleşti. Artık gözümüzde, televizyonda sürekli mini etekli kızlar göre göre bizim için bacağı açık kızlar çok çekici hale gelmemeye başladı. Şu an tek çekici şey penis ve vajinadır. Başka hiçbir şey değil. Televizyon programlarında kadınlar göğüsler açık, bikinili, dizilerde gençler babalarının yanında alkol içiyor. Çocuk dizideki hayata bakıyor, bir de kendine bakıyor, kendisi elkart parasını bile zor buluyor. Ne yapacak bu çocuk, tabii ki depresyona girecek...” (Çalışkan, 02.11.2016 tarihli röportaj).

Çocuklar, duygusal-psikolojik yönden televizyondan çok etkilenmektedir. Hayal dünyası ile kendini bulutların üstünde hisseden çocuk, gerçek dünyadaki görüntüler arasında bocalarken, korku, kaygı, saldırgan davranışlar göstermektedir.

Çocuk kısa süren ve çok şiddetli duyguların etkisinde kalır. Çabuk etkilenen, çabuk değişen, aklın denetiminden uzak duygusal bir yapısı vardır çocuğun

(Pembecioğlu, 2006: 188). Ergenlerdeki saldırganlığın filmlerdeki şiddet içerikli sahneler tarafından beslendiği, bu görüntülerin özellikle çocuk ve ergenler tarafından daha kolayca örnek alınıp, taklit edildiği geniş kabul gören bir görüştür. Benzer filmler insanlardaki acıma, merhamet etme, başlarına zarar vermeme, canlıyı koruma ve sevmeye gibi değerleri köreltip bozmakta ve başkalarına acı veren olaylar karşısında insanların duyarsızlaşmasına neden olmaktadır (Kulaksızoğlu, 1999: 242). Çocuk gördüğünü duyduğunu çok kolay oyunlaştırır, hayaldeki arkadaşıyla yeni serüvenlere yol alabilir, bu düşsel bir çocukluktur. Kahramanlık dizileri, vurdulu-kırdılı polisiye dizileri, kovboy ve serüven dizilerinden etkilenen her çocuk, benmerkezci düşüncenin etkisi ile başrol oynamak ister ve asıl sorun tam da burada başlar (Şirin, 2011: 173). Saldırgan davranışları içselleştiren çocuk, gördüğü şiddet içerikli yayınlar karşısında duyarsızlaşır, ona saldırgan davranışlar normalmiş gibi gelir. Bu da ilerleyen yaşlarda birçok soruna sebep olabilir.

İçinin doldurulması gereken 24 saatlik kablo haber programları nedeniyle kişiler gerçekte doğru orantılı olmayan bir güvenlik eksikliğini tetikleyen ayrıntılı şiddet görüntülerine maruz kalmaktadır. Çocuklar bu görüntülere karşı özellikle savunmasızdır (Gregory, 2013: 96). Gözlemciler, şiddet ve adam öldürme sahnelerini izleyen çocuklarda çeşitli gerginlik ve endişe belirtilerinin görüldüğüne dikkat çekmektedir. Aynı görüntüler, bazı çocuklarda uyuma zorluklarına ya da uykularında korkulu rüyalarla, kâbusların görülmesine de sebep olmaktadır. TV yoluyla sergilenen cinayet sahnelerinin izlenmesi saldırganlık davranışını artırabildiği gibi, bu şiddet eylemlerinin zamanla cinsel haz yerine de geçmeye başladığı görülür (Yavuzer, 2005: 167).

Çocukların filmde nasıl ve ne derecede etkilendikleri, film izleme sıklığı ile orantılı olarak değişebilmektedir. Çocukların filmlerden kötü etkilenmeleri konusunda yapılan araştırmalar, çocuğun daha sık kullandığı televizyon izleme kimliğini irdelemeyi amaçlamaktadır. Çocukların sinema film izlerliği ve bunun olumlu ya da olumsuz etkileri konusunda daha az çalışma bulunmaktadır. Fransa'da yapılan bir araştırmaya göre çocuklar senede 900 saatlerini okulda geçirirken, TV izlemeye 1200 saat ayırmaktadırlar. Ayrıca uzmanlar, çocukların günde en fazla iki

saat TV izlemelerini önermektedir. Amerikan Çocuk Bakımı ve Sağlığı Akademisinin araştırmasına göre, 3-5 yaşındaki çocukların günde iki saatten fazla TV izlemeleri onları hırçın yapmaktadır (Aktaran: Pembecioğlu, 2006: 275).

Morgan da saldırganlık ve televizyon bağlantısına dikkat çekmektedir. Televizyon görüntülerini seyreden çocuklarda saldırgan davranışların arttığını söyleyerek, çocukların seyretmesi olağan programların içeriğini hatırlatmaktadır (Morgan, 2004: 71). Yapılan birçok araştırmada, çocukların televizyon izleme sıklığıyla, saldırgan davranışlar gösterme arasındaki ilişkiyi kanıtlar niteliktedir.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun (RTÜK), Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile birlikte sistemin ihtiyacını ortaya koymak amacıyla 1638 anne baba ile görüşülerek yapılan, "TV program içeriklerinin çocuk ve gençler üzerindeki etkileri" konulu araştırmanın sonuçları ise çalışmamızın varsayımını doğrular niteliktedir. Anne babalar, çocukların şiddet ve korkudan etkilenme düzeyini "en yüksek" olarak nitelemektedirler. Çocuklar günde 3 - 4 saat televizyon izliyor. 6 - 17 yaş arasındaki çocuklar ve gençlerin okul dışındaki birinci etkinliği televizyon izlemek. Çocuklar yılda yaklaşık 900 saati okulda, 1500 saati televizyon karşısında geçiriyor. İlköğretim çağını tamamlamış bir çocuk, yaklaşık 100 bin şiddet sahnesi, 8 bin ölüm sahnesi izliyor. Medyada izledikleri şiddet arttıkça çocuklar, daha fazla saldırgan davranış sergiliyor, düşmanlık duyguları besleniyor, başkalarının çektiği acı ve eziyete karşı duyarsızlaşıyor, şiddeti arzular hale geliyor, kaygı ve uyku bozuklukları görülüyor. Çocukların izlediği korkutucu içerik, ayrılık kaygısına yol açıyor, uykudaki kâbusları ve diğer korkuları artırıyor. Dünyanın tehlikeli ve korkunç bir yer olduğu inancı geliyor, çocuklar kolay incinebilir hale geliyor. Çocuklar şiddeti arzular hale geliyor (Milliyet, 2006).

Araştırmamızın da konusu olan TV' deki cinselliğin şiddetle birlikte yer alması küçük çocukların cinselliği yanlış yorumlamasına neden olmaktadır. Çocukların yetişkinlerle birlikte izledikleri cinsel davranışlar, huzursuzluk ve utanma duygusunu açığa çıkarmaktadır.

2.2.5. Televizyonun Çocukların Ahlaki Gelişimleri Üzerindeki Etkileri

Ahlaki gelişim sürecine etki edecek en önemli araçlardan biri de günümüzde televizyondur. Ahlaki gelişim, bilişsel gelişimle paralel ilerlerken, bir yandan da sosyo-duygusal gelişimin önemli bir boyutunu oluşturur. Bu nedenle televizyon etkileri için söylenenler, ahlaki gelişim sürecine de etki etmektedir (Ertürk ve Gül, 2006: 36-37). Reklamlar, diziler, filmler yoluyla sunulan yeni kadın, erkek, ebeveyn ve çocuk rolleri ya da sorumlulukları toplumsal değer ve inançlarda değişimlere de neden olmaktadır. Bu toplumsal değişimlerden en çok zararı ise çocuklar görmektedir. Örneğin, geleneksel toplumlara özgü toplulukçu ve çocuğun bağımlılığını destekleyen değerlerin yerini, bireyselleşmenin ve aileden bağımsızlığı destekleyen değerler almaya başlamıştır (Aktaran: Şimşek, 2013: 239).

Modern çocuğun içinde bulunduğu çevre değişmektedir. Bu yeni çevreye uyum sağlama sorunu yaşayan çocuğu anlamak için yetişkinler yeteri kadar çaba göstermemektedir. Değişen çevre etkileri arasında televizyon ve bunun yarattığı dünya önemli bir yer tutmaktadır. Geçmiş nesillerin, masallar ve öykülerle büyüyen çocuklarının yerini, bugünün sanal çocukları almaktadır. Ünlü Kırmızı Şapkalı Kız masalından büyükanneye gönderilen, şarap kelimesi çocuklara uygun olmadığı için çıkarılmıştır. Bu sözcükleri uygun görmeyen büyükler, bugün TV de yayınlanan çizgi filmlerde, sözcüklerin çocukları ne kadar etkilediğini düşünmemektedir (Pembecioğlu, 2006: 215). Değişen dünyaya ayak uydurabilmek için birçok değer çoğu kez göz ardı edilmektedir.

Televizyonun önemli sakıncalarından biri hiç kuşkusuz aile içinde söyleşi, dertleşme ve konuşmayı sınırlamasıdır. Akşamları bir araya gelen aile üyeleri yüzlerini ekrana çevirip konuşmayı en aza indirerek birbirini susturmaya çalışarak saatler geçirirler. Ana babalar kendi dizilerini seyredirken çocukları, çocuklar da kendi programlarını seyredirken ana babayı konuşturamazlar. TV, alışkanlığı ülkemizde geleneksel ev gezmelerini, eş dostla yapılan akşam sohbetlerini de azaltmıştır. Aileler toplumsal yalnızlığa alışır ve komşuluk ilişkileri de zayıflamıştır. Ailelerin değer yargılarında değişme ve aşınma başlamıştır (Öztürk, 2002: 65). Değerlerin ve tutumların sorgulandığı ve gittikçe yok olmaya başladığının

farkına varıldığı bu çağda televizyonun yerinin de sorgulanması gerekmektedir. Bu durumdan en çok etkilenen ise savunmasız izleyici olan çocuklardır.

TV karşısında bu kadar fazla vakit geçiren çocuklar doğal olarak TV değerleriyle büyümektedirler. Kültürel değerleri, yargıları, tarih anlayışları hep TV ekranının getirdikleriyle sınırlı kalmakta ve ekran dışında yansımayanlar yeni nesil çocuklarımızın tecrübelerinin dışında kalmaktadır. Bu yüzden normal gelişim gösteren çocuklar gibi davranmamakta, hatta bazen doğal davranmakta güçlük çekmekteler çünkü alışık olmadığı davranışları ekrandan almaktadırlar (Turam, 1996: 56). Bir kuşak öncesi çocuklar Hacivat'la Karagöz'ün esprilerine gülerken, günümüzde çizgi film kahramanı, seyircisini güldürebilmek için karşısındakine dinamit lokumları atmakta, böylelikle çocukta şiddet sahnelerinin zevk vereceği izlenimi yaratılmaktadır (Yavuzer, 2005: 167). Çağımız çocukları çizgi filmlerden, haberlerden, reklamlardan olumsuz yönde etkilenmektedir. Haberlerde cinayet, tecavüz sahneleri; dizilerde, aldatma, cinsellik, kötü adamlar, reyting yapmaktadır. Kötüler çoğu kez de kazanmaktadır. Doğru ile yanlış çelişkisine düşen çocuğun kafasında soru işaretleri oluşmaktadır. Bu durumdan ebeveynler de rahatsız olmaktadır.

Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna gelen vatandaş bildirimleri bu durumu açıklamaktadır. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanan 2014 faaliyet raporunda bir program hakkında birden fazla şikayet konusu olabilmektedir. 2014 yılında gelen vatandaş bildirimlerinin incelenmesi neticesinde; 2014 yılında RTÜK'e toplam 121.139 adet vatandaş bildirimi gelmiştir (RTÜK, 2015: 57).

2014 yılında inceleme kriterlerinin konusu açısından değerlendirme yapıldığında "Program Kaldırılsın" kriterine 36.799 (%17) adet bildirim geldiği, "Genel Ahlaka ve Ailenin Korunması İlkesine Aykırılık" kriterine ilişkin 31.768 (%15) adet bildirim geldiği ve "Reklamın Niteliği" kriterine 29.091 (%13) adet bildirim gelmiş, "Genel Ahlaka ve Ailenin Korunması İlkesine Aykırılık" kriteri 31.768 adet bildirim almış. Bununla birlikte "Çocuk ve Gençlerin Gelişimlerini Olumsuz Etkileyebilecek Programlar" kriterine gelen bildirimlerin sayısı ise 13.650 (%6) olarak tespit edilmiştir. (RTÜK, 2015: 54).

Yapılan bildirimler ve kriterlerden de görüldüğü gibi televizyon yayınlarından rahatsızlık duyulmaktadır. “Çocuk ve Gençlerin Gelişimlerini Olumsuz Etkileyebilecek Programlar” kriterine gelen bildirimlerden de anlaşıldığı üzere ebeveynler çocuklarıyla izlediği yayınlardan rahatsız olmakta ve bu çocukların televizyondan etkilendiği varsayımını doğrulamaktadır.

2.2.6. Televizyonun Çocukların Cinsel Gelişimi Üzerindeki Etkileri

Bilim ve teknolojiye geri kalan ülkemiz müstehcenlikte dünyadaki birkaç ülke ile yarış eder durumdadır. Cinsel içerikli yayınlar bir salgın gibi ortalığı kaplamıştır. Kişinin şehvet duygusu tahrik ve istismar edilmektedir. Çocuklar ve gençler, cinsel içerikli dizi ve filmlerin yaygınlaşmasıyla cinsi yönden erken uyarılması problemiyle karşı karşıya kalmaktadır (Saygılı, 2002: 159-161).

Bayanlarda ergenlik çağının başlangıcının geçen 130 yıldan bu yana her on yılda bir yaklaşık dört ay kadar düşmekte olduğu ve örneğin adet görmenin ilk ortaya çıktığı ortalama yaşı 1900 yılında yaklaşık 14 yaş iken 1979 yılında 12’ye düştüğü iddia edilmektedir (Aktaran: Postman, 1995: 154). Ergenliğin düşme yaşı ile iletişim devrimi arasındaki ilişkinin farkındalığı gözlerden kaçmamaktadır.

ABD’de yürütülen birkaç araştırmada cinsel içerikleri izleme ile cinsel ilişkiye girme arasında olumlu korelasyon olup olmadığı incelenmiş ve buna ilişkin nedensel bir ilişki saptanmamış; yoğun olarak izleyenlerin erken yaşta cinsel ilişkiye girdiğine dair önemli bir kanıt ulaşılamamış; sevilen televizyon programları ile cinsel deneyim yaşama arasında sistematik bir ilişkiye rastlanmamıştır. Cinsel içerikli programları yoğun olarak seyredenlerin cinsel anlamda daha aktif olduğuna ilişkin bir kanıt da bulunmamıştır. Ancak ergenlerin televizyonda gördüklerinden etkilendiği, televizyonda cinsel içerikli sunumların yoğun olarak bulunduğu; bu durumun, erken yaşta cinsel ilişkiye girme ihtimalini arttırabileceği ifade edilmiştir (Aktaran: İrkin, 2012: 78).

“Medyanın çocuk ve yetişkin cinselliği arasındaki farkları silme gayretinde önemli rol oynadığı görülmektedir. Özellikle TV, tüm nüfusu yüksek bir cinsel heyecan durumu içine sokmakla kalmamakta fakat eşitlikçi bir cinsel ilişki türüne de

vurgu yapmaktadır. Cinsellik, karanlık ve derin yetişkin sırrından herkes için hazır olan bir ürüne yani gargara ya da koltukaltı deodorant gibi bir şeye dönüştürmektedir” (Postman, 1995: 174).

Cinayet, gerilim ve korku filmleri, süperman gibi gerçekle ilişkisi olmayan tipler, Ninja kaplumbağaları gibi çocukların en çok izlediği vurdulu kırdılı gösteriler, örümcek adam adlı sık sık ekrana gelen filmlerdeki şiddet özendiren haller, beden gücünü hep öne çıkararak çocukları ve bazı bireyleri yanlış yönlendirebilecek programlar bireyde seks duygularını kamçulamaktadır. Kısacası seks ve şiddeti, kaba kuvveti savunan veya özendiren televizyon programlarının zararları çoktur faydalı yönleri de daima eleştiri konusudur (Çakmaklı, 1997: 98-99).

Televizyon ekranlarında sergilenen aşırı ölçüde açık saçık sahneler, pornografik görüntüler ve erotik filmler, çocuklardaki cinsel dürtülerin normalden önce uyarılmasına ve onların çevrelerine karşı erken cinsel ilgi duymalarına yol açmaktadır. Bütün bunlar ise çocukların buluş çağına olması gerekenden çok daha önce girmesine neden olmaktadır. Cinsellik olgusu televizyon ekranlarına, kimi zaman gerçek yönleri ile kimi zaman da olanca sapkınlığı ve bütün ayrıntıları ile yansımaktadır. Bütün bu olan bitenleri gözlemleyen çocuk, ailesinin ve yakın çevresinin ayıp, günah nitelendirmeleri ile karşılaştığında bir bocalama, bir çelişki içine düşmektedir. Bu durumda çocuk, yakın çevresi ile ilgili olarak kuşkulanamaya başlamaktadır. Ailesinin verdiği tepkilerden merak duygusuna kapılan çocuk, yalnızca çocukların cinsel kimliğinin oluşumunda çarpıklıklara yol açmakla kalmamakta, aynı zamanda çocukların ailesine karşı beslediği duyguları ve sergilediği tutumları da olumsuz doğrultuda etkilemektedir (Arslan, 2004: 7-8).

İrkin'in çalışmasında Türkiye'de son yıllarda yayınlanan yerli dramatik dizilerde cinselliğin sunumu ile cinselliğe dair dolaylı anlatımların arttığı ifade edilebilir. Son birkaç yıldır izleyicilerin aileleri ile birlikte televizyon başında en çok bulunduğu saatlerde yoğun olarak yerli yapım dizilere yer verilmekte ve bu dizilerde cinselliğe ilişkin unsurlar sunulmaktadır. Örneğin, başroldeki kadın karakterin hasta olan çocuğunu kurtarmak için para karşılığı bir erkekle beraber olmasını konu alan “Bin Bir Gece” dizisiyle birlikte, içeriğinde yoğun olarak evlilik dışı cinsel ilişkilerin

yaşandığını diziler gösterilmeye başlanmıştır. Mazbut bir yaşamdan kurtulup zenginlik hayali kuran evin gelininin özlem duyduğunu dile getirdiği hayat biçimini anlatan “Yaprak Dökümü” ve kendinden bir hayli yaşlı bir adamla evlenen kadının, eşinin yeğeni ile yaşadığı yasak aşkı konu edinen “Aşk-ı Memnu” adlı romanlar uzun soluklu diziler olarak yayınlanmıştır. Bu dizileri 2010 yılında yayınlanmaya başlayan ve 4 dakika süren tecavüz sahnesinin gösterildiği “Fatmagül’ün Suçu Ne?” dizisi takip etmiş; “Öyle Bir Geçer Zaman ki” adlı dizide ise erkek karakterin boşandığı eşine tecavüz etmesi ve 2011 yılı sonbaharında yayınlanmaya başlayan “İffet” isimli dizide de ekranda tecavüz sahnesi yer almıştır (İrkin, 2012: 80-81).

Ayrıca USD Today gazetesi, 24-30 Nisan 1993 tarihleri arasında Prime Time’da 4 büyük TV kanalındaki programları incelemeye almıştır ve araştırmada TV ve sinema filmlerinde en çok rahatsızlık duyulan unsurların şiddet ve seks üzerinde olduğu ortaya çıkmıştır. Porno ve şiddet konulu filmlere adı “ahlak ve değer kaybı” olan yaygın bir hastalığın belirtileri gözüyle bakılabilmektedir (Öztürk, 2002: 74-75). Televizyonun çocukların sosyal, psikolojik ve biyolojik gelişimlerinin yanı sıra yoğun olarak cinsel gelişimlerini de olumsuz yönde etkilediği gerçeği gün yüzüne çıkmaktadır.

Televizyonun etkileri konusunda Tokgöz, aileleri uyarır ve şunları dile getirir:

“Aileler kendileri bu yayınları izlemeyecek çünkü her filmin bir sahnesinde çocukların izlememesi gereken yayınlar oluyor. Çocuklarda bu cinsel görüntüler travma etkisine sebep olabilir. İleride evlenince vajinismus ya da farklı sıkıntılara neden olabilir. Bir de eğitim olmayınca, cinsellikle ilgili ergenlik döneminde akran grubunda bir şeyler öğreniliyor. Yanlış bilgilerle kafada bir sürü hurafeler kuruluyor ve korkular artıyor. Sırf bu yüzden evlenmeyen insanlar var. Bunlar 3 ay önce yaşanan travmalara da dayanabilir ama en güçlü travmalar erken dönemde yaşanan travmalardır. Erken yaşta yaşanan travmaların tedavileri de zorlaşmaktadır. Onun için çocukluk döneminde biz binayı inşa ederken orada bir travma vardır. El bombasının pimini çekip oraya koyuyoruz ve üzerine de betonu dökmüşüz. Ne zaman patlayacağı belli değil, orada duruyor. O patladığı zaman bütün bina yok olur” (Tokgöz, 06.10.2016 tarihli röportaj)

Nitel araştırma katılımcılarımızdan Bostan ise, “...cinsel içerikli, fiziksel şiddet içerikli yayınlarda çocuğun bu konulara erken dönemde merak salmasına sebep olabilir” (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj) diyerek televizyondaki cinsel içerikli yayınların çocuklar üzerinde etkisine vurgu yapmaktadır.

RTÜK tarafından (2006) yapılan “İlköğretim Çağındaki Çocukların Televizyon İzleme Alışkanlıkları” araştırmasında, çocukların televizyonda izlemekten en fazla rahatsızlık duydukları görüntüler; açık saçık ve çıplaklık içeren görüntüler (1421 kişi; % 83) olarak belirlenmiştir. Araştırmanın nicel bulgularında da incelenen reklamların % 10’unun cinselliği vurgulayıcı kıyafet görüntülerini “sıklıkla” ya da “her zaman”; % 5’inin de “ara sıra” içerdiği belirlenmiştir. Yine incelenen reklamların % 9’unun çocuğun gelişim düzeyine uygun olmayan cinsel modelleri “sıklıkla” ya da “her zaman”; % 5’inin de “ara sıra” içerdiği saptanmıştır. Genel toplama bakıldığında incelenen reklamların % 15’inde cinselliği vurgulayıcı kıyafet görüntüleri, % 14’ünde ise çocuğun gelişim düzeyine uygun olmayan cinsel modeller yer almaktadır. Diğer taraftan incelenen çocuk programlarının % 10’unun fiziksel cinselliğe (öpüşme vs.) ait unsurlar taşıdığı; % 8’inin çocuklar arası arkadaşlıklarda cinsel çağrışımlar içerdiği görülmüştür (Şentürk ve Turgut, 2011: 70).

Bu araştırmalar neticesinde, televizyon yayınları çocukları ve gençleri olumsuz yönde etkilemektedir. Ergenin dikkati cinsellikle ilgili konulara yoğunlaşmasıyla, hayal gücü devreye girecek ve aklı, durumuna hâkim olmaktan çıkacaktır. Bu da gençlerin ruhi gelişmeleri açısından oldukça zararlı bir haldir. Genç zihnini gelişme çağını, öğrenmeye, çalışmaya, kültür ve becerisini artırmaya, kısacası olgunlaşarak milletine faydalı bir kişi olmaya ayıracağı yerde, bu enerjisini şehveti yolunda harcayacaktır (Saygılı, 2002: 161).

Çalışkan televizyon yayınlarında yer alan cinsel içeriklerin çocuklardaki cinsel dürtülerin erken uyarılmasındaki rolü hakkında şunları dile getirmektedir:

“...Çocuklar ileride yaşayacağı, vücudunda göreceği şeyi erkenden görüyor ve bir kaygı başlıyor; bende niye olmadı, niye sakallarım çıkmadı diye. Bu sefer erkenden jilet kullanmaya, erkenden mastürbasyon yapmaya, penisini büyültmeye çalışıyor. Yani

televizyon çocuğa tamamen yanlış bir şekilde cinselliği öğretiyor” (Çalışkan, 02.11.2016 tarihli röportaj).

Cinsellik yönünden de şahsiyetin gelişimini ve temelleri yönünden de bireyin sağlığında ve eğitiminde ilk çocukluk yıllarının önemi çok büyüktür. Bu dönemde işe başlanırsa çocuğun ileriki yıllarda kendisini zararlı yayınlardan ve zararlı her şeyden koruyabilmesi yahut onlardan en az zarar görebilmesi mümkün olabilmektedir (Çakmaklı, 1997: 31). Televizyonun çocuk ve ergenler için bir tehdit olmaktan çıkıp, faydalı bir araca dönüşme çocuğun doğumundan itibaren davranışlarının biçimlenmesinde söz sahibi olan yetişkinlerin farkında olup, çocuğu uyarması davranışları ile netleşebilir.

2.3. ÇOCUKLARI TELEVİZYONUN OLUMSUZ ETKİLERİNDEN KORUMA YOLLARI

Bir toplumun sıkıntıları, özlemleri, beklentileri, alışkanlıkları, öncelikleri, genel beğeni düzeyi ve yaşama bakış tarzı o toplumun izlediği televizyon programlarından anlaşılabilir. İnsan zaman içinde yaşadığı toplumun kültürel norm ve değerlerini öğrenerek sosyal bir varlık haline gelir. Sosyalleşme dediğimiz bu süreç yaşam boyu devam eder. Günümüzde televizyon çocukların sosyalleşmesinde etkin olan araçların başında gelmektedir. Çocuklar pek çok şeyi televizyon vasıtasıyla öğrenerek davranış haline getirmektedir (MEB, 2008: 28).

Televizyon, internet, gazete ve dergiler gibi medya araçlarının bilgi bombardımanı halinde çocukları etkilemektedir. Günümüzde bu kesim, sağlıklı eğitim vermek yerine daha çok izlenmek, daha çok satmak gayesiyle cinselliği tahrik eden, cinsel özgürlüğü özendirilen, ahlaki prensiplerle uyuşmayan yayınlar yapmaktadır (Taşçı, 2003: 33).

Çocuk ve ergenleri, televizyonun olumsuz yönlerinden korumak için Bostan, ailelere şu önerilerde bulunmaktadır:

“Çocukların için, ilköğretim çağı çocuklar için diyorum, çünkü biz daha küçük yaşlarda televizyon, tablet gibi araçları önermiyoruz. Çünkü çocuk gelişimini olumsuz

yönde etkilemektedir. İlkokul çağı çocuğu, kendi izleyeceği programı seçebileceği yaştadır. Aileler seçeneklerini sunmalı, ailelerde şunu izle yerine, seçeneklere bakarak, bunlardan birini seçebilirsin diyerek aile kontrolünde olmalıdır. Ergenlik içinde, ergenlik biraz daha özgürlük duygusu içinde olduğu için, belli başlı sınırlamalara çocuklar uymakta zorluk çekebiliyor. Aileler daha korumacı yaklaşımla yaklaşarak, oldu, bittiye getirmeden olmadan önce önlemler alması, olmadan önce sınırlamalarını koymaları gerekmektedir” (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj).

Sosyolog Nazlı Çalışkan ise, ailelerin bu konuda fedakâr olması gerektiğini vurgulayarak şunları dile getirir:

“İlk olarak ailede televizyona ayırdığımız zamanı azaltmalıyız çünkü artık gerçekten uygun olan yayınlar ve programlar yok. Çocukların ahlakını bozan programları biz sürekli RTÜK’e şikayet ediyoruz, aileler de bunu yapsınlar. Televizyonun zararını öğretmek gerekir. Televizyon izlemeyin zararlı, zaman kaybı demek yerine, televizyonun aileye ve çocuğa verdiği zararı anlatmak gerekir. Çocuğun ahlakına zarar geliyorsa, orada o programı izleyemezsiniz, ailelerin biraz fedakâr olması gerekir” (Çalışkan, 02.11.2016 tarihli röportaj).

2.3.1 Akıllı İşaretler Vasıtasıyla Çocukların Korunması

Kamuoyunda ilgi gören ve hemen dikkat çeken akıllı işaretler konusu kimi kesimler tarafından bir tür medya okuryazarlığı eğitimini örnekleyen sembolik bir sistem olarak görülmüş, kimilerince de sembolik olarak kalacak ve izleyiciler tarafından uyulmayacak, dikkate alınmayacak uygulama olarak eleştirilmiştir (İnal, 2009: 170).

RTÜK ‘ün akıllı işaretlerinin anlamı ve işlevi; toplumun farklı kesimlerinin temsil edildiği geniş çaplı bir araştırma sonucu anne babaların %80’e yakınının televizyon programlarının içeriği konusunda bilgilenecek ve uyarılmak istediklerini ortaya koymuştur. Bu talep, sistemin en önemli gerekçesini oluşturmaktadır. Akıllı İşaretler sistemi, konuyla ilgili bağımsız uzmanlar tarafından geliştirilmiş karma bir sistemdir. Bu sistem, iki konuda bilgi vermektedir. Bunlar, programın olası zararlı içeriği ve programın hangi yaş grubuna uygun olduğudur.

1) *Programın olası zararlı içeriği:* Programın olası zararlı içerikleri arasında, şiddet ve korku, cinsellik olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar yer almaktadır.

2) *Programın hangi yaş grubuna uygun olduğu:* Programlardan etkilenme düzeylerine göre yaş gruplarına ayrılmaktadır. Bunlar genel izleyici, 7 yaş, 13 yaş ve 18 yaş olmak üzere dört grupta ele alınmıştır. Bir programın zararlı içerik taşıdığı ve hangi izleyici grubuna uygun olduğunu belirlemek için soru formu oluşturulmuştur. Bu form ile işaretlenen yanıtlara göre sonuç otomatik olarak saptanmış olur ve programın zararlı içeriğini belirten ve hangi yaş grubu için uygun olduğunu gösteren semboller kullanılır (<http://www.rtukcocuk.gov.tr>). Çalışkan, bu konuda şunları dile getirmiştir

“...Akıllı işaretleri her aile bilmiyor. Eğitim seviyesi yüksek aileler biliyor. O işareti koymak yerine, altına bir şeyler yazsalar da çok etkisi olacağını düşünmüyorum. Burada aileye bilinç oturmamız gerekir. Televizyonun zararını öğretmek gerekir. Televizyon izlemeyin zararlı, zaman kaybı demek yerine televizyonun aileye ve çocuğa verdiği zararı anlatmak gerekir” (Çalışkan, 02.11.2016 tarihli röportaj).

Aynı görüşte olan Bostan ise bu konuda şunları dile getirir:

“Akıllı işaretler, sinemada faydalı buluyorum ama evde ne kadar faydalı olabilir. Türkiye’deki programları da konuşmaya gerek yok, sabahtan akşama kadar 4 kanal evlilik programı vermektedir. Prime-time saatlerinde, çocukların evde olacakları saatlerde cinsel içerikli diziler var. Eskiden daha farklıydı, çizgi film saatleri filan daha uygundu. Şimdi aileler, kendi programları olduğu için, çocuklar ayrı televizyon izlesin diye eve televizyon alıyorlar” (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj).

Akıllı işaretlerin yetersiz ve her aile tarafından bilinmediğini vurgulayan uzmanlarımız, bu konuda ilk olarak ailenin bilinçlenmesi gerektiğini belirtmektedirler.

2.3.2 İyi Uykular Çocuklar Projesi

Yasaklama ve yaptırım uygulama yerine sorumluluk ve duyarlılık geliştirmeyi amaçlayan İyi Uykular Çocuklar Projesi, 80'li yıllarda Adile Naşit'in sevimli sesiyle "kuzucuklarım" diye seslenerek çocukları erken yatmaları için uyarmasından esinlenerek hazırlanan bir projedir. RTÜK ile işbirliği sonucunda hazırlanan projenin, okul öncesi ve ilköğretim çağı çocuklarına akşamları erken yatma alışkanlığının kazandırılmasını, anne ve babaların çocukların erken yatırılması konusunda duyarlılıklarının artırılmasını ve çocukların geç saatlerdeki televizyon yayınlarının olası zararlı etkilerinden korunmasını amaçlayarak geliştirilmiştir (Milliyet, 2010).

Akıllı İşaretler Sembol Sisteminin sevimli logosu "Tele" nin, ekran başındaki çocuklara artık uyumalarını hatırlattığı üç canlandırma (çizgi animasyon) tüm kanallarda 21.30'dan itibaren bant reklam formunda ve sessiz olarak ekrana gelmektedir. Kanalların günlük yayın akışını kesmeden ekrana getirecekleri canlandırmalarda sevimli logo "Tele" uykuya dalarken, bantta "İyi Uykular Çocuklar", "Haydi Çocuklar Uykuya" ve "Bu günlük Televizyon Yeter, Bütün Çocuklara İyi Geceler" yazıları belirlemektedir (Habertürk, 2010).

2.3.3 Çocuklara Yönelik Tematik Kanallar

Kitle iletişim araçları içinde, çocuklar için en sık kullanılanı televizyondur. Televizyon karşısında aile bireyleriyle birlikte aynı programları izleyen çocuklar birçok içeriğe maruz kalmaktadır. Bu nedenle Türkiye'nin ilk çizgi film ve çocuk kanalı 1997 yılında kurulan Maxi TV'dir. 2005 yılında JoJo TV, 2006 yılında D Çocuk, 2007'de Yumurcak TV, Cartoon Network (Türkiye), 24 Ekim 2008 tarihinde ise TRT Çocuk kanalı kurulmuştur.

Çocuklara yönelik tematik kanalların artmasıyla birlikte birçok sorun da gün yüzüne çıkmıştır. Çocuklar 24 saat yayın yapan çizgi film kanallarıyla televizyona bağımlı hale gelmiştir.

Tematik çocuk kanal yayıncılığı ile birlikte televizyon etkisi-çocuk denkleminin çocuk aleyhine daha da bozulacağını ileri süren Özertem bu durumu şu sözlerle belirtmektedir;

“Ne ülkemizde, ne de diğer ülkelerde tematik çocuk kanallarının genç kuşaklar için uzun vadede somut bir yararı olacağına inanmıyorum. Hele hele, bizim gibi televizyon izleme bilincinin yerleşmediği bir ülkede çocuklara yapılacak en büyük kötülük, onları ekran karşısına saatlerce bağlamaktır. Program içeriklerinin düzeyli ve yararlı olması da bu kanaatimi değiştiremez. Çünkü, çocukların günlük hayat içinde televizyon izlemek dışında yapmaları gereken daha bir çok işleri var. Oyun oynamak, okumak, ders çalışmak, yemek yemek, uyumak, kardeşleriyle, arkadaşlarıyla ve anne-babalarıyla sohbet etmek gibi. Oysa böyle kanallar, biri bitip anında bir diğeri başlayan iştah açıcı programlarıyla çocuğa ekran başından kalkma fırsatı tanımıyorlar, hem sağlıklarına hem kişiliklerine zarar veriyorlar” (Özertem, 2009).

Çocuklara yönelik tematik kanalların sayısının artmasıyla çocuklar gün geçtikçe televizyona daha çok bağımlı kalmakta ve çizgi filmlerde yer alan içerikler de çocukları olumsuz yönde etkilemektedir.

2.3.4 Medya Okuryazarlığı

Kitle iletişim araçları karşısında en çok vakit geçiren izleyici grubundan biri çocuklardır. Yetişkinlerle aynı programları izleyen çocukları ebeveynleri yönlendirmemektedir. Kitle iletişim araçlarını ne zaman, ne sıklıkla, nasıl kullanması gerektiğini bilmeyen çocuklar gereğinden fazla enformasyona maruz kalmakta, bu da çocuğun sonraki yaşamını olumsuz yönde etkilemektedir.

Medya okuryazarlığındaki amaç; medya mesajlarının doğru algılanması, eleştirel bir bakış açısıyla alınabilmesi, gerçeklik-kurgusallık ayrımının yapılabilmesi, medyanın sunduğu dünyanın gerçeğin kendisi olmayabileceğinin anlaşılması, medyanın yönlendirme ve yönetme fonksiyonlarının olduğunun farkına

varılabilmesi, mesajı gönderenlerin kendi düşüncelerini empoze etme gayreti içinde olabileceklerinin değerlendirilmesi gibi hedefleri içermektedir. Yani medya okuryazarlığı, kaynağı her ne olursa olsun, bilgiyi değerlendirip onu yerinde kullanabilen bireyler olmayı, böyle bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir (<http://www.rtuk.org.tr>).

TÜİK'in verilerine göre 2000 yılı genel sayımında ülkemizin nüfusu 67.800.000, 35 yaş üstü toplam nüfus ise 17.600.000'dir. Bu nüfusun %70'i (12.300.000) ilkokul, % 9'u (1.555.000) ortaokul, % 11'i (2.050.000) lise ve % 10'u (1.720.000) yüksekokul mezunudur. Bu tablodan da anlaşılabacağı üzere eğitim seviyesi bu kadar düşük ebeveynlerin, çocuklarını medyanın manipüle edici etkisinden korumaları mümkün değildir (<http://www.rtuk.org.tr>). Bu eksikliğin farkında olunup, televizyon karşısında yetişmeden izleyici olan çocuklar için medya okuryazarlığı dersinin önemi ortaya çıkmaktadır. En yüksek okullaşma oranının ilköğretim döneminde olması nedeniyle, medya okuryazarlığı eğitimin bu dönemde verilmesi önem taşımaktadır.

Seçmeli medya okuryazarlığı dersi MEB tarafından 2007-2008 öğretim yılı ders müfredatına alınmıştır. 25-28 Haziran 2007 tarihinde arasında 103 öğretmene konuya ilişkin hizmet içi eğitim verilmiştir. 2007-2008 ilköğretim yılı öğrenci ve velilerini bilgilendirmek için RTÜK tarafından bir tanıtım filmi hazırlanmıştır. Filmin amacı, seçmeli medya okuryazarlığı dersinin olabildiğince fazla öğrenci tarafından seçilmesini sağlamaktadır (İnal, 2009: 164).

Öğrencilerin, uzun ya da kısa vadede, çevresinde gözlediği ve bilgiye dönüştürdüğü verileri veya eğitim kurumunda edindiği bilgileri bu derste elde edeceği verileri ve edineceği bilgileri birbiri ile ilişkilendirerek, öğretmenin de rehberliğinde kendisinin yepyeni bazı beceri ve değerlere ulaşması hedeflenmektedir. Programda, genel amaç ve kazanımların yanı sıra bazı temel beceri ve değerlerin verilmesi, öğrencilerin kazanımlar yoluyla bu beceri ve değerleri elde etmeleri amaçlanmıştır. Programın genel amaçları şu şekilde ifade edilmiştir:

- Öğrenciler medyayı farklı açılardan okuyarak yaşadığı çevreye karşı duyarlı, ülkesinin problemlerini bilen, medyada gördüklerini aklın süzgecinden geçirecek bilinç kazanır.

- Dersi alan öğrenciler, televizyon, video, sinema, reklâmlar, yazılı basın, internet vb. ortamlardaki mesajlara ulaşarak bunları çözümleme, değerlendirme ve iletme yeteneği elde eder.

- Öğrenciler, yazılı, görsel, işitsel medyaya yönelik eleştirel bakış açısı kazanır.

- Mesajların oluşturulmasına ve analizine dönük olarak cevap bulmaktan soru sorma sürecine doğru bir değişimi gündeme getirir.

- Bilinçli bir medya okuryazarı olur.

- Öğrenciler toplumsal yaşama daha aktif ve yapıcı şekilde katılır.

- Kamu ve özel yayıncılığın daha olumlu noktalara taşınması noktasında duyarlılık oluşturulmasına katkı sağlar (Bacaksız, 2010: 53-54).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TELEVİZYON YAYINLARINDAKİ CİNSEL İÇERİKLERİN ÇOCUKLARIN GELİŞİMLERİ ÜZERİNDEKİ ROLÜNE YÖNELİK UYGULAMA

3.1.METODOLOJİ

İçinde bulunduğumuz yüzyılda kitle iletişim araçlarının önemi gün geçtikçe artmaktadır. Medyanın günlük hayatın her anına girmesi ve içeriklerinin giderek çeşitlenmesiyle birlikte, medyanın çocuklara nasıl etkide bulunduğu da önemli bir soru haline gelmiştir. Kitle iletişim araçlarında sunulan pek çok içerik, yetişkinlerin ve çocukların uyarıcıları aynı anda izlemesine olanak sağlamakta ve bu durum pek çok sorunu da beraberinde getirmektedir.

Kitle iletişim araçlarının en güçlülerinden birinin televizyon olduğu söylenebilir. Toplumsal gündemi hemen hemen dünyanın her yerinde televizyonun saptadığı savunulmaktadır. Televizyon izleme çok küçük yaşlarda başlamaktadır (Artan, 2001: 50). Haberlerde ve çizgi filmlerde yer alan şiddet içerikli yayınlara maruz kalan çocuklar, şiddeti sıradan bir davranış olarak algılayıp, saldırgan davranışlar sergileyebilir, reklamlardaki baş döndürücü görseller ise çocukların dikkatini çekip, tüketim eğilimlerini artırmaktadır. Cinsel mesajlara da hazır olmayan çocuklar, yayınlanan programlarla gün boyunca cinsel uyarıcılara maruz kalmaktadır. Yetişkinler dünyasına hazırlıksız giren çocuklar, bir de televizyonda yer alan cinsel içeriklere maruz kalınca büyük sorunlar yaşamaktadırlar.

Çocukların pek çoğunun kendi odasında bulunan ve pek çok kanal ve program seçeneği bulunan televizyonları olmasa da televizyon izlemeleri söz konusudur. Bu izlerlik ailenin diğer üyeleri tarafından zaman zaman teşvik edilmekte, zaman zaman da çocuk açısından bir kısıtlamaya gidilmeksizin, yetişkinlerin izlediği tüm programlara eşlik etmeleri de söz konusu olabilmektedir (Pembecioğlu, 2006: 274). Yetişkinlerin birçoğu bu cinsel içeriklere karşı bilinçli davranabilseler bile çocuklar bu içeriklerden olumsuz yönde etkilenebilmektedirler. Bu da araştırmanın hem konusunu hem de temel sorununu teşkil etmektedir.

Bu sorun doğrultusunda araştırmamızın bu bölümünde, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımları, sınırlılıkları, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin analizi ve bulgular-yorum başlıkları yer almaktadır.

3.1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile televizyon yayınlarının çocuklar üzerindeki etkisini ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla, çocukların normalden önce cinsel dürtülerinin uyarılmasında ve karşı cinse normalden daha erken yaşta cinsel ilgi duymalarında, televizyon yayınlarındaki cinsel içeriklerin, çocuklar üzerindeki rolünü belirlemeye yöneliktir. İlk önce çocukların gelişim dönemleri ve televizyon- çocuk ilişkisi araştırılmakta, televizyonda müstehcen yayınları görüp, merak eden çocukların, bu dönemde kendine rol model olarak televizyondaki bireyleri örnek almasının olumsuzlukları ortaya koyulması da amaçlanmaktadır.

3.1.2. Araştırmanın Önemi

Toplumun en küçük bireyleri olan çocuklar günümüzün en yaygın ve etkin kitle iletişim aracı olan televizyondan etkilenmektedirler (Büyükbaykal, 2007: 31). Çocukların etrafındaki her türlü bilgiyi alma eğilimi gösterdiği düşünülürse, televizyon yayınları pek çok cinsel içeriği içerisinde barındırıp, özellikle en küçük izler kitlesi olan çocukların değer ve davranışlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Televizyonda yoğunlukla cinsel uyarıcılar içeren mesajlar, dizilerde cinsel içerikler sunulmakta ama bunların sonuçları ile ilgili genellikle tartışma ve bilgilendirme yapılmamaktadır. Yapılan çalışmalarda genelde televizyonda nelerin gösterildiği üzerinde durulmaktadır fakat gerçekte çocuk ve gençlerin bu figürlerden neler öğrendikleri göz ardı edilmektedir. Araştırmada bu eksikliğin farkında olunup, Türkiye’de medya ve cinsellik konusunda var olan boşluğu doldurup, konu üzerinde düşünme, tartışma ortamı yaratması ve literatüre katkıda bulunulması bakımından önem taşımaktadır.

3.1.3. Araştırmanın Varsayımları

1. Televizyon yayınları çocukların cinsellik alanındaki bilgi, tutum ve davranışlarını önemli derecede etkilemektedir.
2. Türkiye’de cinsellik kavramının içeriği tam olarak anlaşılamamakta ve cinselliğin psikolojik, sosyolojik, fizyolojik, biyolojik ve sosyal boyutları göz ardı edilmektedir.
3. Aileler, cinsel eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip değildir.
4. Televizyonda çocukların en çok dikkatini çeken yayınlar cinsel içerikli olanlardır.
5. Çocuklar, televizyon dizilerinde yer alan oyunculardan etkilenmektedir.
6. Televizyonda yayınlanan cinsel içerikli yayınlar, çocukların cinsel dürtülerinin normalden önce uyarılmasında ve erken ergenliğe girerek normalden önce cinsel tecrübe yaşaması üzerinde etki etmektedir.

3.1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Konya’da Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı’nın 2014-2015 verilerine dayanarak toplam ilkokul öğrenci sayısı 153.195 olup özel okullar ile birlikte 807 ilkokul, 7265 derslik bulunmaktadır (MEB, 2014/’15: 70). Konya’nın merkez ilçeleri olan Karatay, Selçuklu ve Meram’da ise toplam 187 devlet, 19 özel ilkokul bulunmaktadır. Çalışma sahasında merkez ilçelerden Selçuklu ve Karatay’dan birer devlet, Meram İlçesi’nden bir devlet bir özel olmak üzere toplam 4 okul seçilmiş olup, her okuldan 1. ve 4. sınıf aralığındaki öğrencileri kapsayan araştırma, toplam 16 sınıftan oluşan örneklem grubuyla sınırlandırılmıştır.

2. Araştırmada, nicel araştırma/veri toplama tekniğinden anket, nitel araştırma veri toplama tekniğinden ise literatür taraması ve yüzyüze görüşme yöntemi kullanılmıştır.

3. Bu araştırma, temel eğitim ilk kısmını oluşturduğu için ilkokulların 1. ve 4. sınıf aralığındaki öğrencilere yönelik olup, televizyon yayınlarında yer alan ‘cinsel içeriklerin’ rolü ile sınırlandırılmıştır.

3.1.5. Araştırma Modeli

Çalışmanın genel amacı, televizyon yayınlarında yer alan cinsel içeriklerin çocukların gelişimleri üzerindeki rolünü araştırmaktır ve bu amaçla televizyon yayınlarındaki cinsel içeriklerin çocukların normalden önce cinsel dürtülerinin uyarılmasında etkisi olup olmadığıdır. Araştırma, tarama modelindedir.

“Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlâ var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay birey ya da nesne, kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun biçimde gözleyip belirleyebilmektir” (Karasar, 1999: 77) .

Araştırmada var olan durumu, olduğu şekliyle ortaya çıkarmak hedef olduğu için tarama modeli kullanılmaktadır. Araştırmanın temeli nicel araştırma yöntemine dayanmaktadır. Nicel araştırma yöntemine ek olarak, nitel araştırma yöntemi de kullanılmaktadır. Nicel araştırma verileri, nitel araştırma verileriyle desteklenmektedir. Nicel ölçme araçlarıyla elde edilmesi zor olan bilgilere, nitel veri toplama araçları kullanılarak ulaşılmıştır.

Nicel araştırma, gerçekliği değişkenler ve değişkenler arasındaki ilişkiler açısından kavramsallaştırır. Ölçmeye dayanır ve bu nedenle veriler, genellikle araştırma soruları, kavramsal çerçeve ve tasarım önceden yapılandırılır (Punch, 2011: 228). Niteliksel araştırma ise, en genel şekliyle, bir araştırma konusu veya sorunu

incelemek için herhangi bir hipotez ve istatistiksel test kullanılmadan hazırlanan yöntemdir (Aktaran: Erdoğan, 2007: 129).

Nitel ve nicel araştırmayı birleştirmek ise şu şekilde açıklanabilir:

“Her bir yaklaşımın farklı düzeylerde güçlü ve olumlu yanları vardır. Nicel veriler standartlaştırılmaya, nesnel karşılaştırmalar yapmaya imkân verir, nicel araştırma ölçümleri, sistemli ve karşılaştırılabilir bir biçimde, durumların veya olguların kapsayıcı betimlemelerine olanak verir. Bu, söz konusu durum veya olguların çerçevesini ya da boyutlarını ana hatlarıyla çizebileceğimiz anlamına gelir. Ya daha derinlemesine nitel araştırmadan bağımsız olarak ya da nitel araştırma eşliğinde çoğu kez yapmak istediğimiz şeydir bu. Oldukça geliştirilmiş ve sistemleştirilmiş nicel veri çözümleme işlemleri, çözümlemeyi yapan araştırmacıya bağlı olmayan çözümleme sonuçları şansını arttırma anlamında, araştırmaya “nesnellik” kazandırır. Nicel yaklaşım, işe yarar bilgilerin geliştirilmesine yol açarak belirli türden önemli soruların sistemli olarak yanıtlanabilmesi demektir” (Punch, 2011: 229).

3.1.6. Evren ve Örneklem

Konya’da Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığının 2014-2015 verilerine dayanarak toplam ilkokul öğrenci sayısı 153.195 olup özel ve resmi okul toplamında 807 ilkokul, 7265 derslik bulunmaktadır (MEB, 2014/’15: 70). Konya’nın merkez ilçeleri olan Karatay, Selçuklu ve Meram’da ise toplam 187 resmi, 19 özel ilkokul bulunmaktadır. Çalışma sahasında merkez ilçelerden Selçuklu ve Karatay’dan bir resmi, Meram İlçesi’nden bir resmi bir özel olmak üzere toplam 4 okul seçilmiş olup, her okuldaki 1. ve 4. Sınıf aralığındaki öğrencileri kapsayan araştırma, toplam 16 sınıftan oluşan örneklem grubuyla sınırlandırılmıştır.

Bu bilgilerle araştırmanın evrenini, Konya ili Meram, Karatay, Selçuklu ilçelerinde öğrenim gören ilköğretim 1.ve 4.sınıf aralığındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise, çalışma evrenine bağlı olarak Konya ili merkez ilçelerinden, sosyo- ekonomik durum göz önünde bulundurularak, rastgele örneklem yöntemiyle seçilmiş olan, özel ve resmi ilkokullardaki öğrenciler oluşturmaktadır.

- Konya Meram Çayırbağı Tahsin- Özlem- Bengisu Emiroğlu İlkokulu
- Konya Meram Özel Diltaş İlkokulu
- Konya Selçuklu İhsaniye İlkokulu
- Konya Karatay Feritpaşa İlkokulu

Görüşme yapılan uzmanlara ilişkin bilgiler ise aşağıda yer almaktadır:

- Konya Dr. Faruk Sükan Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi, Çocuk Psikiyatrisi, Uzm. Dr. Recep Bostan
- Psikoloji, Aile Terapisi, Pedagoji Uzmanı, Uzm. Psikolog Hakan Tokgöz
- Aile, Çocuk ve Ergen Danışmanı, Sosyolog: Nazlı Çalışkan

3.1.7. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama tekniği olarak nicel araştırma veri toplama tekniklerinden anket, nitel araştırma veri toplama tekniklerinden ise literatür taraması ve görüşme tekniği kullanılmaktadır. Nicel araştırmada kullanılacak olan ölçekler, 1. ve 4. sınıf aralığındaki öğrencilere uygulanmaktadır.

Nicel araştırma veri toplama tekniğinden anket, nitel araştırma veri toplama tekniği görüşme tekniğinden, yarı yapılandırılmış görüşme türü kullanılmaktadır.

Nicel araştırma veri toplama tekniğinden olan anket araştırması; “*kişi ve kurumlardan bilgi almadan anket yönteminin kullanıldığı araştırmalardır. Soruların cevapları yüz yüze görüşme ile elde edilebileceği gibi, yazılı anket formlarını adreslere göndermek suretiyle de istenebilir...*” (Arıkan, 2004: 28).

Nitel araştırma veri toplama tekniğinden görüşme; “*sosyal bilimlerde en çok kullanılan veri toplama tekniklerinden birisidir. Görüşme bir araştırma tasarımıyla belirlenen sistematik veri toplama sürecidir. Tasarımın özelliğine göre görüşülen kişi verilerin tümünün veya çoğunun elde edildiği kaynak olabilir ya da görüşülen kişi veri toplama sürecinde birimlerden sadece biri olabilir. Eğer tasarım birden fazla veya çok kaynak kullanımını gerektiren niteliksel bir araştırmaysa veya ampirik*

tasarımsa, örneklem olarak kullanılan birimlerin hepsiyle teker teker görüşme yapılarak veriler toplanır” (Erdoğan, 2007: 186).

Kısacası görüşme, ilgili kişi ile veya grupla önceden hazırlanan sorularla karşılıklı konuşarak, bu soruları sorarak, alınan bilgileri kaydetmek suretiyle yapılan çalışmadır (Arıkan, 2004: 104). Çalışmanın görüşme türü yarı-yapılanmış görüşme türündedir. Yarı-yapılanmış görüşmede, araştırmacı sorulacak ana soruları önceden hazırlar. Mülakat sırasında, konu çerçevesinde yeni sorular ekleyerek, onları sorar ve kaydeder (Erdoğan, 2007: 187).

3.1.8. Verilerin Analizi

Soru formlarıyla elde edilen bilgiler SPSS 20.0 yazılımı ile elektronik ortama aktarılmış ve analiz edilmiştir. İlk kısımda anket formu ile elde edilen bilgilerin dağılımı okullara göre incelenmiş ve verilen cevapların okul ile ilişkisi ki kare analizi ile incelenmiştir. İkinci kısımda yine aynı şekilde okullara göre bazı sorulara verilen cevapların ilişkisi ki kare analizi ile incelenmiştir. Veriler %95 güven düzeyinde analiz edilmiştir.

“Ki-kare testi, araştırma sorusu veya hipotezi “karşılıklı birbirini dışarıda bırakan” gruplar veya alt gruplar arası dağılımı inceler. “ Karşılıklı birbirini dışarıda bırakma” kavramı, bir verinin ancak bir gruba girecek ve diğerine girmeyecek biçimde bir sınıflandırmanın oluşturulması anlamındadır” (Erdoğan, 2007: 377).

Araştırma verilerinin analizinde, uzmanlarla yapılan görüşmelerde elde edilen bilgiler, yazıya dökülerek araştırma içerisinde kullanılmaktadır. (Görüşmenin dokümanı ekler kısmında verilmektedir.)

3.2. BULGULAR VE YORUM

“Televizyon Yayınlarında Yer Alan Cinsel İçeriklerin Çocukların Gelişimleri Üzerindeki Rolü” adlı çalışmamızın uygulama bölümünde hem nicel hem de nitel veriler almaktadır. Konya İli Meram, Selçuklu ve Karatay İlçelerinden seçilen 3 resmi 1 özel toplam 4 okulda yapılan uygulamaya 385 örneklem katılmıştır. Konya

Meram Çayırbağı Tahsin- Özlem- Bengisu Emiroğlu İlkokulu' ndan 94, Meram Özel Diltaş İlköğretim Okulu'ndan 108, Konya Karatay Feritpaşa İlkokulu'ndan 84, Konya Selçuklu İhsaniye İlkokulu'ndan 99 örneklem araştırmaya dahil olmuştur. Örneklemelerin 51,7% (198) i kız, 48,3% (185) 'i erkektir.

Farklı bölgelerden elde edilen anketlerin analizinde her okulun verisi ayrı ayrı verilmektedir. Sosyo-ekonomik durumları farklı olan katılımcıların istatistiksel verileri yorumlanmaktadır.

3.2.1. Araştırma Örneklemine Cevaplarının Okullara Göre Dağılımı

Tablo 1: Boş Zamanlarda Yapılan Faaliyetlerin Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
Boş zamanlarınızda neler yapıyorsunuz?	Arkadaşlarımla oyun oynuyorum	N	40	18	39	30	127
		%	43,0%	17,0%	46,4%	30,3%	33,2%
	Ailemle vakit geçiriyorum	N	25	35	21	26	107
		%	26,9%	33,0%	25,0%	26,3%	28,0%
	Sosyal aktiviteler yapıyorum	N	1	8	1	6	16
		%	1,1%	7,5%	1,2%	6,1%	4,2%
	TV izliyorum	N	22	22	16	31	91
		%	23,7%	20,8%	19,0%	31,3%	23,8%
	Diğer	N	5	23	7	6	41
		%	5,4%	21,7%	8,3%	6,1%	10,7%
Total		N	93	106	84	99	382
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=45,140 ;p=0,000

Okul ile boş zamanlarda yapılan faaliyetler arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 382 kişiden, arkadaşlarıyla oyun oynayanların oranı %33,2; ailesiyle vakit geçirenlerin oranı %28,2; sosyal aktiviteler yapanların oranı %4,2; TV izlediğini belirtenlerin oranı %23,8; diğer faaliyetleri yaptığını belirtenlerin oranı %10,7' dir. Çayırbağı İlkokulu'nda arkadaşlarıyla oyun oynayanların oranı %43; ailesiyle vakit geçirenlerin oranı %26,9; sosyal aktiviteler yapanların oranı %1,1 olup, TV izlediğini belirtenlerin oranı %23,7; diğer faaliyetleri yaptığını belirtenlerin oranı ise %5,4' tür. Diltaş İlkokulu'nda arkadaşlarıyla oyun oynayanların oranı %17; ailesiyle vakit geçirenlerin oranı %33; sosyal aktiviteler yapanların oranı %7,5 olup, TV izlediğini belirtenlerin oranı %20,8; diğer faaliyetleri yaptığını belirtenlerin oranı ise

%21,7'dir. Feritpaşa İlkokulu'nda arkadaşlarıyla oyun oynayanların oranı %46,4; ailesiyle vakit geçirenlerin oranı %25; sosyal aktiviteler yapanların oranı %1,2 olup, TV izlediğini belirtenlerin oranı %19; diğer faaliyetleri yaptığını belirtenlerin oranı ise %8,3'tür. İhsaniye İlkokulu'nda arkadaşlarıyla oyun oynayanların oranı %30,3; ailesiyle vakit geçirenlerin oranı %26,3; sosyal aktiviteler yapanların oranı %6,1 olup, TV izlediğini belirtenlerin oranı %31,3; diğer faaliyetleri yaptığını belirtenlerin oranı ise %6,1'dir. Okul ile boş zamanlarda yapılan faaliyetler arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Tablo 2: Hafta İçi Günlük Televizyon İzleme Saatinin Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
Hafta içi günlük kaç saat TV izliyorsunuz?	1 saatten az	n	44	53	49	39	185
		%	48,4%	50,0%	59,8%	41,1%	49,5%
	1-3 saat	n	32	39	24	38	133
		%	35,2%	36,8%	29,3%	40,0%	35,6%
	4-6 saat	n	6	6	8	16	36
		%	6,6%	5,7%	9,8%	16,8%	9,6%
	6 saatten fazla	n	9	8	1	2	20
		%	9,9%	7,5%	1,2%	2,1%	5,3%
Total		n	91	106	82	95	374
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=21,325; $p=0,011$

Okul ile hafta içi günlük TV izleme saati arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 374 kişiden, 1 saatten az izlediğini belirtenlerin oranı %49,5; 1-3 saat izlediğini belirtenlerin oranı %35,6; 4-6 saat izlediğini belirtenlerin oranı %9,6 olup 6 saatten fazla izlediğini belirtenlerin oranı %5,4'dür. Çayırbağı İlkokulu'nda 1 saatten az izlediğini belirtenlerin oranı %48,4; 1-3 saat izlediğini belirtenlerin oranı %35,2; 4-6 saat izlediğini belirtenlerin oranı %6,6 olup 6 saatten fazla izlediğini belirtenlerin oranı %9,9'dur. Diltaş İlkokulu'nda 1 saatten az izlediğini belirtenlerin oranı %50; 1-3 saat izlediğini belirtenlerin oranı %36,8; 4-6 saat izlediğini belirtenlerin oranı %5,7 olup 6 saatten fazla izlediğini belirtenlerin oranı %7,5'tir. Feritpaşa İlkokulu'nda 1 saatten az izlediğini belirtenlerin oranı %59,8; 1-3 saat izlediğini belirtenlerin oranı %29,3; 4-6 saat izlediğini belirtenlerin oranı %9,8 olup, 6 saatten fazla izlediğini belirtenlerin oranı %1,2'dir. İhsaniye İlkokulu'nda 1 saatten

az izlediğini belirtenlerin oranı %41,1; 1-3 saat izlediğini belirtenlerin oranı %40; 4-6 saat izlediğini belirtenlerin oranı %16,8 olup, 6 saatten fazla izlediğini belirtenlerin oranı %2,1'dir. Okul ile hafta içi günlük TV izleme saati arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Tablo 3: Hafta Sonu Günlük Televizyon İzleme Saatinin Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
Hafta sonu günlük kaç saat TV izliyorsunuz?	1 saatten az	N	33	30	44	18	125
		%	35,9%	28,0%	53,0%	18,4%	32,9%
	1-3 saat	N	36	46	30	46	158
		%	39,1%	43,0%	36,1%	46,9%	41,6%
	4-6 saat	N	17	26	7	28	78
		%	18,5%	24,3%	8,4%	28,6%	20,5%
	6 saatten fazla	N	6	5	2	6	19
		%	6,5%	4,7%	2,4%	6,1%	5,0%
Total		N	92	107	83	98	380
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=30,707; $p=0,000$

Okul ile hafta sonu günlük TV izleme saati arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 380 kişiden, 1 saatten az izlediğini belirtenlerin oranı %32,9; 1-3 saat izlediğini belirtenlerin oranı %41,6; 4-6 saat izlediğini belirtenlerin oranı %20,5 olup 6 saatten fazla izlediğini belirtenlerin oranı %5,0'dır. Çayırbağı İlkokulu'nda 1 saatten az izlediğini belirtenlerin oranı %35,9; 1-3 saat izlediğini belirtenlerin oranı %39,1; 4-6 saat izlediğini belirtenlerin oranı %18,5 olup, 6 saatten fazla izlediğini belirtenlerin oranı %6,5' tir. Diltaş İlkokulu'nda 1 saatten az izlediğini belirtenlerin oranı %28; 1-3 saat izlediğini belirtenlerin oranı %43; 4-6 saat izlediğini belirtenlerin oranı %24,3 olup, 6 saatten fazla izlediğini belirtenlerin oranı %4,7'dir. Feritapaşa İlkokulu'nda 1 saatten az izlediğini belirtenlerin oranı %53; 1-3 saat izlediğini belirtenlerin oranı %36,1; 4-6 saat izlediğini belirtenlerin oranı %8,4 olup, 6 saatten fazla izlediğini belirtenlerin oranı %2,4'tür. İhsaniye İlkokulu'nda 1 saatten az izlediğini belirtenlerin oranı %18,4; 1-3 saat izlediğini belirtenlerin oranı %46,9; 4-6 saat izlediğini belirtenlerin oranı %28,6 olup, 6 saatten fazla izlediğini belirtenlerin

oranı %6,1'dir. Okul ile hafta sonu günlük TV izleme saati arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Tablo 4: En Çok Televizyon İzlenen Saat Diliminin Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
TV yi en çok hangi saatlerde izliyorsunuz?	07.00-10.00	N	45	29	32	18	124
		%	48,4%	27,4%	39,5%	18,4%	32,8%
	10.00-18.00	N	10	18	16	43	87
		%	10,8%	17,0%	19,8%	43,9%	23,0%
	18.00-21.00	N	27	45	19	24	115
		%	29,0%	42,5%	23,5%	24,5%	30,4%
	21.00 ve sonrası	N	11	14	14	13	52
		%	11,8%	13,2%	17,3%	13,3%	13,8%
Total		N	93	106	81	98	378
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=50,389; $p=0,000$

Okul ile en çok TV izlenen saatler arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 378 kişiden, 07.00-10.00 arasında izleyenlerin oranı %32,8; 10.00-18.00 saatleri arasında izleyenlerin oranı %23,0 olup, 18.00-21.00 saatleri arasında izleyenlerin oranı %30,4; 21:00 ve sonrasında izleyenlerin oranı %13,8'dir. Çayırbağı İlkokulu'nda 07.00-10.00 arasında izleyenlerin oranı %48,4; 10.00-18.00 saatleri arasında izleyenlerin oranı %10,8 olup, 18.00-21.00 saatleri arasında izleyenlerin oranı %29; 21:00 ve sonrasında izleyenlerin oranı %11,8'dir. Diltaş İlkokulu'nda 07.00-10.00 arasında izleyenlerin oranı %27,4; 10.00-18.00 saatleri arasında izleyenlerin oranı %17 olup, 18.00-21.00 saatleri arasında izleyenlerin oranı %42,5; 21:00 ve sonrasında izleyenlerin oranı %13,2'dir. Feritpaşa İlkokulu'nda 07.00-10.00 arasında izleyenlerin oranı %39,5; 10.00-18.00 saatleri arasında izleyenlerin oranı %19,8 olup, 18.00-21.00 saatleri arasında izleyenlerin oranı %23,5; 21:00 ve sonrasında izleyenlerin oranı %17,3'tür. İhsaniye İlkokulu'nda 07.00-10.00 arasında izleyenlerin oranı %18,4; 10.00-18.00 saatleri arasında izleyenlerin oranı %43,9 olup, 18.00-21.00 saatleri arasında izleyenlerin oranı %24,5; 21:00 ve sonrasında izleyenlerin oranı %13,3'tür. Okul ile en çok TV izlenen saatler arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Tablo 5: Televizyonda En Sık İzlenen Program Türünün Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total	
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye		
TV'de en sık ne izliyorsunuz?	Dizi film	N	29	23	30	28	110	
		%	30,9%	21,7%	35,7%	28,3%	28,7%	
	Çizgi film	N	45	40	26	41	152	
		%	47,9%	37,7%	31,0%	41,4%	39,7%	
	Haberler	N	5	5	7	2	19	
		%	5,3%	4,7%	8,3%	2,0%	5,0%	
	Belgesel	N	2	8	2	5	17	
		%	2,1%	7,5%	2,4%	5,1%	4,4%	
	Türk sineması	N	0	1	2	0	3	
		%	0,0%	,9%	2,4%	0,0%	,8%	
	Yarışma	N	4	9	5	8	26	
		%	4,3%	8,5%	6,0%	8,1%	6,8%	
	Spor	N	6	13	6	13	38	
		%	6,4%	12,3%	7,1%	13,1%	9,9%	
	Eğitici programlar	N	2	4	2	1	9	
		%	2,1%	3,8%	2,4%	1,0%	2,3%	
	TV izlemem	N	1	3	4	1	9	
		%	1,1%	2,8%	4,8%	1,0%	2,3%	
Total			N	94	106	84	99	383
			%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=29,497 ; p=0,202

Okul ile TV de en sık izlenen program arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 383 kişiden en sık dizi film izleyenlerin oranı %28,7; çizgi film izleyenlerin oranı %39,7; haberleri izleyenlerin oranı %5,0; belgesel izlediğini belirtenlerin oranı %4,4; Türk sineması izleyenlerin oranı %,8; yarışma programları izleyenlerin oranı %6,8; spor programları izleyenlerin oranı %9,9' dur. En sık eğitici programları izlediğini belirtenlerin oranı %2,3 olup, TV izlemem cevabı verenlerin oranı %2,3'dür. Çayırbağı İlkokulu'nda en sık dizi film izleyenlerin oranı %30,9; çizgi film izleyenlerin oranı %47,9; haberleri izleyenlerin oranı %5,3; belgesel izlediğini belirtenlerin oranı %2,1'dir. Türk sineması izleyenlerin oranı %0; yarışma programları izleyenlerin oranı %4,3; spor programları izleyenlerin oranı %6,4'tür. En sık eğitici programları izlediğini belirtenlerin oranı %2,1 olup, TV izlemem cevabı verenlerin oranı %1,1'dir. Diltaş İlkokulu'nda en sık dizi film izleyenlerin oranı %21,7; çizgi film izleyenlerin oranı %37,7; haberleri izleyenlerin oranı %4,7;

belgesel izlediğini belirtenlerin oranı %7,5'tir. Türk sineması izleyenlerin oranı %0,9; yarışma programları izleyenlerin oranı %8,5; spor programları izleyenlerin oranı %12,3'tür. En sık eğitici programları izlediğini belirtenlerin oranı %3,8 olup, TV izlemem cevabı verenlerin oranı %2,8'dir. Feritpaşa İlkokulu'nda en sık dizi film izleyenlerin oranı %35,7; çizgi film izleyenlerin oranı %31; haberleri izleyenlerin oranı %8,3; belgesel izlediğini belirtenlerin oranı %2,4'tür. Türk sineması izleyenlerin oranı %2,4; yarışma programları izleyenlerin oranı %6; spor programları izleyenlerin oranı %7,1'dir. En sık eğitici programları izlediğini belirtenlerin oranı %2,4 olup, TV izlemem cevabı verenlerin oranı %4,8'dir. İhsaniye İlkokulu'nda en sık dizi film izleyenlerin oranı %28,3; çizgi film izleyenlerin oranı %41,4; haberleri izleyenlerin oranı %2; belgesel izlediğini belirtenlerin oranı %5,1'dir. Türk sineması izleyenlerin oranı %0; yarışma programları izleyenlerin oranı %8,1; spor programları izleyenlerin oranı %13,1'dir. En sık eğitici programları izlediğini belirtenlerin oranı %1 olup, TV izlemem cevabı verenlerin oranı %1'dir. Okul ile TV de en sık izlenen program arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 6: Televizyonda Yayınlanan Dizi Oyuncularının Yerinde Olmayı İsteme Durumunun Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total		
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye			
TV'de yayınlanan dizi oyuncularından birisinin yerinde olmak ister miydiniz?	Evet	N	56	51	52	54	213		
		%	59,6%	47,2%	61,9%	54,5%	55,3%		
	Hayır	N	38	57	32	45	172		
		%	40,4%	52,8%	38,1%	45,5%	44,7%		
		Total		N	94	108	84	99	385
				%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=5,051 ; $p=0,168$

Okul ile TV'de yayınlanan dizi oyuncularından birisinin yerinde olmayı isteme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 385 kişiden evet cevabını verenlerin oranı %55,3; hayır cevabını verenlerin oranı ise %44,7'dir. Çayırbağı İlkokulu öğrencilerinin %59,6'sı; Diltaş İlkokulu öğrencilerinin %47,2'si, Feritpaşa İlkokulu öğrencilerinin %61,9'u; İhsaniye İlkokulu öğrencilerinin ise %54,5'i TV'de yayınlanan dizi oyuncularından birisinin yerinde olmayı istediklerini belirtmişlerdir.

Okul ile TV'de yayınlanan dizi oyuncularından birisinin yerinde olmayı isteme durumu arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 7: Yerinde Olmak İstenen Dizi Oyuncularının Okullara Göre Dağılımı

			Grup				Total
			Cavırbağı	Diltas	Feritpaşa	İhsaniye	
Cevabınız evet ise, kimin yerinde olmak isterdiniz?	Kırgın Çiçekler	N	4	0	4	3	11
	Songül	%	7,1%	0,0%	7,7%	5,6%	5,2%
	Kırgın Çiçekler	N	0	0	4	3	7
	Meral	%	0,0%	0,0%	7,7%	5,6%	3,3%
	Kırgın Çiçekler	N	0	1	0	0	1
	Tonrak	%	0,0%	2,0%	0,0%	0,0%	,5%
	Beni Affet Feride	N	1	1	2	1	5
		%	1,8%	2,0%	3,8%	1,9%	2,3%
	Kurtlar Vadisi	N	10	0	5	5	20
	Polat	%	17,9%	0,0%	9,6%	9,3%	9,4%
	Diriliş Ertuğrul	N	2	3	10	5	20
		%	3,6%	5,9%	19,2%	9,3%	9,4%
	Kiralık Aşk Defne	N	9	15	9	1	34
		%	16,1%	29,4%	17,3%	1,9%	16,0%
	Çilek Kokusu Aslı	N	0	3	1	0	4
		%	0,0%	5,9%	1,9%	0,0%	1,9%
	Hayat Şarkısı	N	0	2	0	2	4
	Hülva	%	0,0%	3,9%	0,0%	3,7%	1,9%
	Hayat Şarkısı	N	0	1	1	1	3
	Kerim	%	0,0%	2,0%	1,9%	1,9%	1,4%
	Kiraz Mevsimi	N	10	3	3	4	20
	Öykü	%	17,9%	5,9%	5,8%	7,4%	9,4%
	Kiraz Mevsimi	N	0	1	0	2	3
	Avaz	%	0,0%	2,0%	0,0%	3,7%	1,4%
	İlişki Durumu	N	1	1	1	3	6
	Karsık Elif	%	1,8%	2,0%	1,9%	5,6%	2,8%
	İlişki Durumu	N	0	0	0	2	2
	Karışık Aysegül	%	0,0%	0,0%	0,0%	3,7%	,9%
	Şaban	N	2	0	0	2	4
		%	3,6%	0,0%	0,0%	3,7%	1,9%
	Çalıkuşu Feride	N	1	0	0	0	1
		%	1,8%	0,0%	0,0%	0,0%	,5%
	Aşk Yeniden	N	0	1	0	2	3
	Zeynep	%	0,0%	2,0%	0,0%	3,7%	1,4%
	Kara Sevda Kemal	N	0	2	0	1	3
		%	0,0%	3,9%	0,0%	1,9%	1,4%
	Muhteşem Yüzyıl	N	5	3	1	1	10
	Kanuni	%	8,9%	5,9%	1,9%	1,9%	4,7%
	Muhteşem Yüzyıl	N	0	2	0	0	2
	Kösem	%	0,0%	3,9%	0,0%	0,0%	,9%
	Muhteşem Yüzyıl	N	1	0	0	1	2
	Hürrem	%	1,8%	0,0%	0,0%	1,9%	,9%
	Arka Sokaklar Ali	N	0	1	1	0	2
		%	0,0%	2,0%	1,9%	0,0%	,9%
	Arka Sokaklar	N	1	0	0	1	2
	Mesut	%	1,8%	0,0%	0,0%	1,9%	,9%
	Yeter Aylin	N	0	1	0	1	2
		%	0,0%	2,0%	0,0%	1,9%	,9%

	Diğer	N	9	10	10	13	42
		%	16,1%	19,6%	19,2%	24,1%	19,7%
Total		N	56	51	52	54	213
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Okullara göre yerinde olmak istenen dizi oyuncuları incelendiğinde;

Toplamda 213 kişiden en fazla %16,0 oranla Kiralık Aşk Defne, %9,4' şer oranla Diriliş Ertuğrul ve Kurtlar Vadisi Polat cevabı verilmektedir. Kırgın Çiçekler Songül %5,2; Kırgın Çiçekler Meral %3,3'dür. Diğer cevabını verenlerin oranı ise %19,7' dir.

Çayırbağı İlkokulu'nda en fazla %17,9'ar oranla Kurtlar Vadisi Polat ve Kiraz Mevsimi Öykü cevabı verilmektedir. Bunu %16,1 ile Kiralık Aşk Defne, %7,1 ile Kırgın Çiçekler Songül takip etmektedir. Diğer cevabı verenlerin oranı ise %16,1'dir.

Diltaş İlkokulu'nda en fazla %29,4 ile Kiralık Aşk Defne, %5,9'ar oranda ise Diriliş Ertuğrul, Çiçek Kokusu Aslı, Muhteşem Yüzyıl Kanuni yer almaktadır. Diğer cevabı verenlerin oranı ise %19,6'dır.

Feritpaşa İlkokulu'nda en fazla %19,2 ile Diriliş Ertuğrul cevabı verilirken %17,3 ile Kiralık Aşk Defne, %7,7'şer oranla Kırgın Çiçekler Songül ve Kırgın Çiçekler Meral takip etmektedir. Diğer cevabı verenlerin oranı ise %19,2'dir.

İhsaniye İlkokulu'nda en fazla %9,3'er oranla Kurtlar Vadisi Polat ve Diriliş Ertuğrul cevabı verilirken, bunu %5,6'şar oranla Kırgın Çiçekler Songül ve Kırgın Çiçekler Meral takip etmektedir. Diğer cevabı verenlerin oranı ise %24,1'dir.

Bu bulgulardan hareketle, nitel araştırma yöntemi kullanılarak elde edilen görüşmelerin sonucuna bakıldığında, Çalışkan, televizyon ve dizilerin olumsuz etkilerinden şu şekilde bahsetmektedir:

“....Birileri oradan ekmek kazanıyor ama toplumun ahlakının son yıllarda bozulma nedeni diziler ve programlardır. Televizyonu sürekli kapatın diyemem, buda imkânsız. Çünkü insanlar akşam eve gelip kafayı dağıttıkları şeylerden birisi zaten televizyondur. Çocuklarla birlikte seçeceği programlar izlesinler ve saat 21.30-22.00 çocukların uyku saatlerini ayarlasınlar, daha sonra izleyeceği programları izlesinler. Çocukları bir kenara koyuyorum, bugün evlilik terapilerinin temelinde bile televizyon

sorunu çıkıyor. İnsanlar evliliklerinden mutlu olmuyor, televizyondaki evlilikleri gördükçe. Dizilerde adamlar sık giyiniyor, boğaz kenarında gidip yemek yiyorlar. Kadın kendi kocasına bakıyor atlele yatıyor. Sonra kıyaslayıp, “Allah kahretsin, benimki de hayat onlarınki de hayat” deyip sorunlar zaten başlıyor. Sadece çocuk için değil televizyon gerçekten aile yapısını parçalıyor” (Çalışkan, 02.11.2016 tarihli röportaj).

Çalışkan, dizilerin çocuklardan ziyade aile yapısında da derin izler bıraktığını vurgulayarak, ailelerin bu konuda bilinçlenmesine dikkat çekmektedir. Uzman Psikolog Hakan Tokgöz de dizilerin izlememesi gerektiği ve çocukların ileriki dönemde bu yayınların etkilerinin yansımalarının olabileceğini vurgulayarak şunları söyler:

“En güzeli aslında kullanmamaktır. Ama televizyon kullanmayınca da kurtulunmuyor, her yerde internet var. Kesinlikle kitle iletişim araçları çocukları etkiliyor. MEB çocuk filtresi falan getirdi ama o da yeterli değildir. Bizim Türk dizileri de çok etkilemektedir. Kitle iletişim araçlarında çocuğun pornografik yayınlarla karşılaşma ihtimali çok yüksektir. Bu da cinsel işlev bozukluklarıyla sonuçlanabilir. Bu durumda bize gelen hastalarda ilk sorduğumuz, ilk travmatik karşılaşması nedir? İlk erotik hazzı nedir? İlk cinsel deneyim nedir? Cinsellikle ilgili deneyimlerini soruyoruz ve bunların arkasından böyle absürt şeyler çıkabilmektedir. Çocuk ekranda bişey görüyor, anne babalarda dikkat böyle şeylere etmiyor. Biz kitle araçlarını kullanmayı engelleyemeyiz. Sadece anne babaları bu konuda uyarabiliriz. Aileler bu yayınların çocuğun üzerinde ne kadar travmatik etkileri olduğunu bilmiyor” (Tokgöz, 06.10.2016 tarihli röportaj).

Tablo 8: Televizyonda İzlenecek Programa Karar Veren Kişinin Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total
			Çayırbagı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
TV'de hangi programların izleneceğine kim karar vermektedir?	Baba	N	69	36	41	49	195
		%	75,8%	33,6%	48,8%	49,5%	51,2%
	Anne	N	17	19	17	22	75
		%	18,7%	17,8%	20,2%	22,2%	19,7%
	Çocuklar	N	5	21	12	9	47
		%	5,5%	19,6%	14,3%	9,1%	12,3%
	Diğer	N	0	31	14	19	64
		%					

		%	0,0%	29,0%	16,7%	19,2%	16,8%
Total		N	91	107	84	99	381
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=52,191; p=0,000

Okul ile TV'de hangi programların izleneceğine karar veren kişi arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 381 kişiden %51,2'si baba, %19,7'si anne, %12,3'ü ise çocuklar cevabı vermiştir. Diğer cevabı verenlerin oranı ise %16,8'dir. Çayırbağı İlkokulu öğrencilerinin %75,8'i baba, %18,7'si anne, %5,5'i ise çocuklar cevabı vermiştir. Diğer cevabı verenlerin oranı ise %0'dır. Dilaş İlkokulu öğrencilerinin %33,6'sı baba, %17,8'i anne, %19,6'sı ise çocuklar cevabı vermiştir. Diğer cevabı verenlerin oranı ise %29'dur. Feritpaşa İlkokulu öğrencilerinin %48,8'i baba, %20,2'si anne, %14,3'ü ise çocuklar cevabı vermiştir. Diğer cevabı verenlerin oranı ise %16,7'dir. İhsaniye İlkokulu öğrencilerinin %49,5'i baba, %22,2'si anne, %9,1'i ise çocuklar cevabı vermiştir. Diğer cevabı verenlerin oranı ise %19,2'dir. Okul ile TV'de hangi programların izleneceğine karar veren kişi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Tablo 9: Ailenin İzin Vermediği Program Türünün Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
Aileniz sizin hangi tür programları izlemenize izin vermez?	Cinsel içerikli	N	20	12	14	10	56
		%	23,3%	12,4%	18,2%	11,6%	16,2%
	Şiddet içerikli	N	3	14	2	16	35
		%	3,5%	14,4%	2,6%	18,6%	10,1%
	Korku ve gerilim içerikli	N	23	40	26	24	113
		%	26,7%	41,2%	33,8%	27,9%	32,7%
	Kötümserlik veren yayınlar	N	2	4	5	6	17
		%	2,3%	4,1%	6,5%	7,0%	4,9%
	Hepsi izlenebilir	N	8	3	5	12	28
		%	9,3%	3,1%	6,5%	14,0%	8,1%
	Dizi	N	5	8	7	10	30
		%	5,8%	8,2%	9,1%	11,6%	8,7%
	Çizgi film	N	22	3	9	3	37
		%	25,6%	3,1%	11,7%	3,5%	10,7%
	Diğer	N	3	13	9	5	30
		%	3,5%	13,4%	11,7%	5,8%	8,7%
Total		N	86	97	77	86	346
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=69,791; p=0,000

Okul ile ailenin izlenmesine izin vermediği program türleri arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 346 kişiden %16,2'si cinsel içerikli, %10,1'i şiddet içerikli, %32,7'si Korku ve gerilim içerikli, %4,9'u ise kötümserlik veren yayınları izlemesine izin vermemektedir. Dizileri izlemesine izin vermeyenlerin oranı %8,7; çizgi filmleri izlemesine izin vermeyenlerin oranı %10,7 iken diğer programları izlemesine izin vermeyenlerin oranı %8,7'dir. Hepsi izlenebilir cevabı verenlerin oranı %8,1'dir. Çayırbağı İlkokulu öğrencilerinin %23,3'ü cinsel içerikli, %3,5'i şiddet içerikli, %26,7'si Korku ve gerilim içerikli, %2,3'ü ise kötümserlik veren yayınları izlemesine izin vermemektedir. Dizileri izlemesine izin vermeyenlerin oranı %5,8; çizgi filmleri izlemesine izin vermeyenlerin oranı %25,6 iken diğer programları izlemesine izin vermeyenlerin oranı %3,5'dir. Hepsi izlenebilir cevabı verenlerin oranı %9,3'tür. Dilaş İlkokulu öğrencilerinin %12,4'ü cinsel içerikli, %14,4'ü şiddet içerikli, %41,2'si Korku ve gerilim içerikli, %4,1'i ise kötümserlik veren yayınları izlemesine izin vermemektedir. Dizileri izlemesine izin vermeyenlerin oranı %8,2; çizgi filmleri izlemesine izin vermeyenlerin oranı %3,1 iken diğer programları izlemesine izin vermeyenlerin oranı %13,4'tür. Hepsi izlenebilir cevabı verenlerin oranı %3,1'dir. Feritapaşa İlkokulu öğrencilerinin %18,2'si cinsel içerikli, %2,6'sı şiddet içerikli, %33,8'i Korku ve gerilim içerikli, %6,5'i ise kötümserlik veren yayınları izlemesine izin vermemektedir. Dizileri izlemesine izin vermeyenlerin oranı %9,1; çizgi filmleri izlemesine izin vermeyenlerin oranı %11,7 iken diğer programları izlemesine izin vermeyenlerin oranı %11,7'dir. Hepsi izlenebilir cevabı verenlerin oranı %6,5'tir. İhsaniye İlkokulu öğrencilerinin %11,6'sı cinsel içerikli, %18,6'sı şiddet içerikli, %27,9'u Korku ve gerilim içerikli, %7'si ise kötümserlik veren yayınları izlemesine izin vermemektedir. Dizileri izlemesine izin vermeyenlerin oranı %11,6; çizgi filmleri izlemesine izin vermeyenlerin oranı %3,5 iken diğer programları izlemesine izin vermeyenlerin oranı %5,8'dir. Hepsi izlenebilir cevabı verenlerin oranı %14'tür. Okul ile ailenin izlenmesine izin vermediği program türleri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Tablo 10: Televizyonda Rahatsız Olunan Görüntülerin Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total	
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye		
TV izlerken sizin rahatsız olduğunuz görüntüler hangisidir?	Açık-seçik,çıplak insan görüntüleri	N	62	89	54	64	269	
		%	67,4%	83,2%	67,5%	65,3%	71,4%	
	Kavga-şiddet görüntüleri	N	7	6	7	14	34	
		%	7,6%	5,6%	8,8%	14,3%	9,0%	
	Duygusalılık içeren insanların görüntüleri	N	5	3	5	3	16	
		%	5,4%	2,8%	6,3%	3,1%	4,2%	
	Korkunç sahneler	N	17	7	13	13	50	
		%	18,5%	6,5%	16,3%	13,3%	13,3%	
Diğer	N	1	2	1	4	8		
	%	1,1%	1,9%	1,3%	4,1%	2,1%		
Total			N	92	107	80	98	377
			%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=18,110; p=0,112

Okul ile TV izlerken rahatsız olunan görüntüler arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 377 kişiden açık-seçik, çıplak insan görüntüleri cevabı verenlerin oranı %71,4; kavga-şiddet görüntüleri cevabı verenlerin oranı %9,0; duygusalılık içeren görüntüler cevabı verenlerin oranı %4,2'tür. Korkun sahnelerin rahatsız ettiğini belirtenlerin oranı %13,3 iken diğer cevabı verenlerin oranı %2,1'dir. Çayırbağı İlkokulu öğrencilerinde açık-seçik, çıplak insan görüntüleri cevabı verenlerin oranı %67,4; kavga-şiddet görüntüleri cevabı verenlerin oranı %7,6; duygusalılık içeren görüntüler cevabı verenlerin oranı %5,4'tür. Korkun sahnelerin rahatsız ettiğini belirtenlerin oranı %18,5 iken diğer cevabı verenlerin oranı %1,1'dir. Diltaş İlkokulu öğrencilerinde açık-seçik, çıplak insan görüntüleri cevabı verenlerin oranı %83,2; kavga-şiddet görüntüleri cevabı verenlerin oranı %5,6; duygusalılık içeren görüntüler cevabı verenlerin oranı %2,8'dir. Korkun sahnelerin rahatsız ettiğini belirtenlerin oranı %6,5 iken diğer cevabı verenlerin oranı %1,9'dur. Feritpaşa İlkokulu öğrencilerinde açık-seçik, çıplak insan görüntüleri cevabı verenlerin oranı %67,5; kavga-şiddet görüntüleri cevabı verenlerin oranı %8,8; duygusalılık içeren görüntüler cevabı verenlerin oranı %6,3'tür. Korkun sahnelerin rahatsız ettiğini belirtenlerin oranı %16,3 iken diğer cevabı verenlerin oranı %1,3'tür. Okul ile TV izlerken rahatsız olunan görüntüler arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 11: TV Dizilerinde Çıkan Sarılma, Öpme Sahnelerinde Ailenin Tepkisinin Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
TV dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi ne oluyor?	Kanalı değiştiriyorlar	N	83	67	66	79	295
		%	88,3%	62,6%	81,5%	79,8%	77,4%
	Diziye kızmaya başlıyorlar	N	4	2	6	1	13
		%	4,3%	1,9%	7,4%	1,0%	3,4%
	Bana yayınlanan diziyle ilgili sorular soruyorlar	N	2	0	1	2	5
		%	2,1%	0,0%	1,2%	2,0%	1,3%
	Ailem benim yanımda bu tip programlar izlemiyor	N	3	27	6	15	51
		%	3,2%	25,2%	7,4%	15,2%	13,4%
	Diğer	N	2	11	2	2	17
		%	2,1%	10,3%	2,5%	2,0%	4,5%
Total		N	94	107	81	99	381
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=45,600; p=0,000

Okul ile TV dizilerinde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 381 kişiden kanalı değiştirenlerin oranı %77,4; diziye kızmaya başlayanların oranı %3,4'tür. Yayınlanan diziyle ilgili çocuğa sorular soranların oranı %1,3; ailesinin katılımcıların yanında bu tip dizileri izlemediğini belirtenlerin oranı %13,4'tür. Diğer şekilde tepki gösterenlerin oranı ise %4,5'dir. Çayırbağı İlkokulunda kanalı değiştirenlerin oranı %83,3; diziye kızmaya başlayanların oranı %4,3'tür. Yayınlanan diziyle ilgili çocuğa sorular soranların oranı %2,1; ailesinin katılımcıların yanında bu tip dizileri izlemediğini belirtenlerin oranı %3,2'dir. Diğer şekilde tepki gösterenlerin oranı ise %2,1'dir. Diltaş İlkokulunda kanalı değiştirenlerin oranı %62,6; diziye kızmaya başlayanların oranı %1,9'dur. Yayınlanan diziyle ilgili çocuğa sorular soranların oranı %0; ailesinin katılımcıların yanında bu tip dizileri izlemediğini belirtenlerin oranı %25,2'dir. Diğer şekilde tepki gösterenlerin oranı ise %10,3'tür. Feritpaşa İlkokulunda kanalı değiştirenlerin oranı %81,5; diziye kızmaya başlayanların oranı %7,4'tür. Yayınlanan diziyle ilgili çocuğa sorular soranların oranı %1,2; ailesinin katılımcıların yanında bu tip dizileri izlemediğini belirtenlerin oranı %7,4'tür. Diğer şekilde tepki gösterenlerin oranı ise %2,5'tir. İhsaniye İlkokulunda kanalı

değiştirenlerin oranı %79,8; diziye kızmaya başlayanların oranı %1'dir. Yayınlanan diziyle ilgili çocuğa sorular soranların oranı %2; ailesinin katılımcıların yanında bu tip dizileri izlemediğini belirtenlerin oranı %15,2'dir. Diğer şekilde tepki gösterenlerin oranı ise %2'dir. Okul ile TV dizilerinde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Bu bulgulardan hareketle, nitel araştırma katılımcılarımızdan Uzman Psikiyatrist Recep Bostan televizyonda çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin vermesi gereken tepki hakkında şunların altını çizmiştir:

“Çok göze sokulmadan, o görüntüyle ilgili yorumunu çocuğa aktarmalıdır. Tepkisizde kalmamalıdır, çok tepkili olmamak kaydıyla yorumunu aktarmalıdır. Çok yüksek kültürlü olmayanlar için kanal değiştirilebilir ama genellikle kanalı da değiştirmekten ziyade, sosyo-kültürel seviyesi yüksek, bunu anlatabilecek düzeydeki insanlar için uygun yorumlar çocuğa aktarılmalıdır” (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj).

Bu konuda ailelere görev düştüğünü belirten Çalışkan ise;

“Bakma, kapat, izleme, çık odadan demek yerine onun yanlışını oturup çocuğa anlatabilmelidir. Bunun hangi zamanda olması gerektiğini, hangi dönemde onun yaşanacağını anlatmak gerekir. Artık çocuklar zehir gibi kandırabileceğimiz çocuklar değildir. Bu yüzden bizim ona gerçek ve doğru bilgi vermemiz lazımdır, konunun üstünü örtmek yerine. Yoksa o çocuk izler, 10 yaşında öpüşmeye çalışır ama onu evlenince evlendiği kişiyle yapması gerektiğini, bunun neden böyle olması gerektiğini, dini açıdan, fizyolojik, psikolojik her açıdan anlatıldığında çocuğun bilinçaltına biz bir şeyleri yerleştiririz. Ört, kapat, kaç bunların hepsi onu daha çekici kılmakta ve biran önce deneme ihtiyacı vermektedir” (Çalışkan, 02.11.2016 tarihli röportaj).

Uzman Psikolog Hakan Tokgöz ise çocuğun yaşına uygun cevaplar verilmesi gerektiğini vurgulayarak şunları dile getirir:

“...Televizyon yayınlarında çocuklar açık seçik sahneleri görünce ve ailelerin tedirginliğini görünce “ne oluyor burada” diye sormaya başlıyor ve daha fazla kurcalıyor. Çocuk ailesine soruyor ve bu çocuğun yaşına uygun cevaplarla verilmelidir. Yaşına uygun olmayan cevaplar verilmelidir. Kuralımız şudur, çocuk kime sorduysa o cevaplayacaktır.

Mesela baba, ben bilmem annene sor demeyecektir” (Tokgöz, 06.11.2016 tarihli röportaj).

Tablo 12: Televizyon Dizilerinde En Çok Dikkat Şeylerin Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
TV dizilerinde en çok dikkatinizi çeken şey nedir?	Cinsel içerikler	N	42	28	18	24	112
		%	47,2%	29,5%	25,0%	27,0%	32,5%
	Korku-gerilim içerikler	N	3	7	8	21	39
		%	3,4%	7,4%	11,1%	23,6%	11,3%
	Şiddet içerikler	N	27	10	18	24	79
		%	30,3%	10,5%	25,0%	27,0%	22,9%
	Kötümserlik veren yayınlar	N	0	0	2	3	5
		%	0,0%	0,0%	2,8%	3,4%	1,4%
	Hiçbirşey dikkatimi çekmez	N	3	15	8	3	29
		%	3,4%	15,8%	11,1%	3,4%	8,4%
	Duygusal	N	0	4	2	8	14
		%	0,0%	4,2%	2,8%	9,0%	4,1%
	Diğer	N	14	31	16	6	67
		%	15,7%	32,6%	22,2%	6,7%	19,4%
Total		N	89	95	72	89	345
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=79,736; p=0,000

Okul ile TV dizilerinde en çok dikkati çeken şey arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 345 kişiden cinsel içerikler cevabı verenlerin oranı %32,5’dir. Korku-gerilim içerikleri cevabı verenlerin oranı %11,3 iken şiddet içeren yayınlar cevabı verenlerin oranı %22,9’tür. Kötümserlik veren yayınların dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %1,4; duygusal yayınların dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %4,1’dir. Diğer seçeneğini bildirenlerin oranı %19,4 iken hiçbir şeyin dikkatini çekmediğini belirtenlerin oranı ise %8,4’tür. Çayırbağı İlkokul öğrencilerinden cinsel içerikler cevabı verenlerin oranı %47,2’dir. Korku-gerilim içerikleri cevabı verenlerin oranı %3,4 iken şiddet içeren yayınlar cevabı verenlerin oranı %30,3’tür. Kötümserlik veren yayınların dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %0, duygusal yayınların dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %0’dır. Diğer seçeneğini bildirenlerin oranı %15,7 iken hiçbir şeyin dikkatini çekmediğini belirtenlerin oranı ise %3,4’tür. Diltaş İlkokul’u öğrencilerinden cinsel içerikler

cevabı verenlerin oranı %29,5'tir. Korku-gerilim içerikleri cevabı verenlerin oranı %7,4 iken şiddet içeren yayınlar cevabı verenlerin oranı %10,5'tir. Kötümserlik veren yayınların dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %0, duygusal yayınların dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %4,2'dir. Diğer seçeneğini bildirenlerin oranı %32,6 iken hiçbir şeyin dikkatini çekmediğini belirtenlerin oranı ise %15,8'dir. Feritpaşa İlkokul'u öğrencilerinden cinsel içerikler cevabı verenlerin oranı %25'tir. Korku-gerilim içerikleri cevabı verenlerin oranı %11,1 iken şiddet içeren yayınlar cevabı verenlerin oranı %25'tir. Kötümserlik veren yayınların dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %2,8, duygusal yayınların dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %2,8'dir. Diğer seçeneğini bildirenlerin oranı %22,2 iken hiçbir şeyin dikkatini çekmediğini belirtenlerin oranı ise %11,1'dir. İhsaniye İlkokul'u öğrencilerinden cinsel içerikler cevabı verenlerin oranı %27'dir. Korku-gerilim içerikleri cevabı verenlerin oranı %23,6 iken şiddet içeren yayınlar cevabı verenlerin oranı %27'dir. Kötümserlik veren yayınların dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %3,4, duygusal yayınların dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %9'dur. Diğer seçeneğini bildirenlerin oranı %6,7 iken hiçbir şeyin dikkatini çekmediğini belirtenlerin oranı ise %3,4'tür. Okul ile TV dizilerinde en çok dikkati çeken şey arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Nitel araştırma katılımcılarından Sosyolog Nazlı Çalışkan, cinsel içerikli yayınların çocuklar üzerindeki rolüne şu şekilde dikkat çekmektedir:

“Bugün biz 30 yaşın izlediği diziyi, 10 yaşındaki çocuğa da izlettiriyoruz. Oradaki sahnelerde öpüşmek çocuktaki görsel zekâyı etkiliyor. Çocuklar anlatılanları anlamaz, onlara görsel olarak anlatıyoruz birçok şeyi, çizdirtiyoruz, ifade ediyoruz, resim üzerinden gidiyoruz. Çocuk kamera gibi kaydediyor, televizyondaki cinselliği de kaydediyor. Bu sefer bunu merak ediyor, çocukta yapmak istiyor. Biz merak etmiyoruz, ne olduğunu biliyoruz ama o bilmiyor. Hatta çocukları felsefeye benzetirler. Çocuklar her şeyi sorar merak eder. Çocuk nasıl cevap alacak, sorgulayarak cevap alacak. Çocuk bilgisayarda oyun anlatırken diyor ki; “pipimi poposunun arasına koydum, kapat dedi poponu, kapattım sonra ahh ahh diye ses çıktı” diyor. Bu çocuk burada cinsellik yaşamadı, olayın tamamı görsel. Bunları ebeveynlere yüklemek çok doğru değil ama şu açıdan sorumluluk yüklenir, ebeveynler

“çocuk ne izlerse kontrol etmelidir. Diğer türlü tüm objeler çocukları etkilemektedir”
(Çalışkan, 02.11.2016 tarihli röportaj).

Uzman Psikolog Hakan Tokgöz ise cinsel içerikli yayınların çocuklarda erken uyarılmalara neden olduğunun altını çizerek şu şekilde bahseder:

“.....Ben, “anne ben televizyonda birilerini öpüşürken görünce benim pipim büyüyor” diyen çocuk gördüm. Anne dehşet içinde gelip, bunu bize anlatıyor. Çocuk erojen bölge, genital bölgelerden haz almaya başlıyor. O uyarıcıya maruz kaldığı zaman farkında olmuyor, çocuk bilmiyor ki onun cinsellik olduğunu. Bu yetişkin cinselliği gibi algılanmamalı. Bunu aile içinde çok fazla normalleştirirsek, çocuklar gereksiz yere erken uyarılmalara tabi olabilirler. Çocuklarda haz alma, böyle bir şey vardır” (Tokgöz, 06.11.2016 tarihli röportaj).

Nitel araştırma katılımcılarımızdan Uzman Psikiyatrist Recep Bostan'da cinsel içerikli yayınların çocukları etkilediğine dikkat çekerek:

“.....Cinsel merakı artırdığı kesindir. Çocuk ne izlerse, ona yönelik merakı artmaktadır. Bu cinsel içerikli yayın olunca ona yönelik merakı da artar. Sonuçta bununla ilgili başka arayışlara girer. Televizyondan, internete geçerek başka başka şeyler öğrenir. Cinsel merakın erken uyanmasına neden olabilir. Domino etkisi gibi diğerleri de sırayla daha erken olacaktır” (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj).

Nitel ve nicel araştırmanın sonuçlarından da çıkarılacağı üzere cinsel içerikli yayınlar çocukların merakını artırmaktadır. İzlediği filmde etkilenerek cinsel içerikli yayınların dikkatini çektiğini söyleyen 7-10 yaş arası çocuklara uygulanan ölçeklerde, cinsel içerikli yayınların kategorisine alınan açık uçlu sorularda, öpme, sarılma, öpüşme, sevişme, arkadaşlık, aşk cevaplarının sıklığı dikkat çekmektedir.

Tablo 13: Hayatta En Değer Verilen Şey Sorusunun Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
Hayatta en çok değer verdiğiniz şey nedir?	Aile	N	82	104	76	95	357
		%	87,2%	96,3%	90,5%	96,9%	93,0%
	Arkadaş	N	2	1	2	1	6
		%	2,1%	,9%	2,4%	1,0%	1,6%
	Kitle iletişim araçları	N	8	3	2	1	14
		%	8,5%	2,8%	2,4%	1,0%	3,6%
	Diğer	N	2	0	4	1	7
		%	2,1%	0,0%	4,8%	1,0%	1,8%
Total		N	94	108	84	98	384
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=16,590; p=0,056

Okul ile hayatta en çok değer verilen şey arasındaki ilişki incelendiğinde; 384 kişiden aile cevabı verenlerin oranı %93,0; arkadaş cevabı verenlerin oranı ise %1,6'dır. Hayatta en çok değeri kitle iletişim araçlarına verenlerin oranı %3,6 iken diğer cevabı verenlerin oranı %1,8'dir. Çayırbağı İlkokulu'nda aile cevabı verenlerin oranı %87,2; arkadaş cevabı verenlerin oranı ise %2,1'dir. Hayatta en çok değeri kitle iletişim araçlarına verenlerin oranı %8,5 iken diğer cevabı verenlerin oranı %2,1'dir. Diltaş İlkokulu'nda aile cevabı verenlerin oranı %96,3; arkadaş cevabı verenlerin oranı ise %0,9'dur. Hayatta en çok değeri kitle iletişim araçlarına verenlerin oranı %2,8 iken diğer cevabı verenlerin oranı %0'dır. Feritpaşa İlkokulu'nda aile cevabı verenlerin oranı %90,5; arkadaş cevabı verenlerin oranı ise %2,4'tür. Hayatta en çok değeri kitle iletişim araçlarına verenlerin oranı %2,4 iken diğer cevabı verenlerin oranı %4,8'dir. İhsaniye İlkokulu'nda aile cevabı verenlerin oranı %96,9; arkadaş cevabı verenlerin oranı ise %1'dir. Hayatta en çok değeri kitle iletişim araçlarına verenlerin oranı %1 iken diğer cevabı verenlerin oranı %1'dir. Okul ile hayatta en çok değer verilen şey arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 14: Anne Baba İle İlgili Düşüncelerin Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
Anne babanız ile ilgili düşünceniz nedir?	Anlayışsızlar	N	7	5	5	3	20
		%	7,4%	4,7%	6,0%	3,1%	5,2%
	Beni dinlemezler	N	11	4	8	9	32
		%	11,7%	3,7%	9,5%	9,3%	8,4%
	Hep kendilerini haklı bulurlar	N	13	11	2	8	34
		%	13,8%	10,3%	2,4%	8,2%	8,9%
	Her zaman beni dinlerler ve destek olurlar	N	59	78	61	73	271
		%	62,8%	72,9%	72,6%	75,3%	70,9%
	Diğer	N	4	9	8	4	25
		%	4,3%	8,4%	9,5%	4,1%	6,5%
Total		N	94	107	84	97	382
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=17,505; p=0,132

Okul ile anne baba ile ilgili düşünce arasındaki ilişki incelendiğinde; 382 kişiden %5,2'si anlayışsız olduklarını, %8,4'ü kendilerini dinlemediklerini, %8,9' u ise hep kendilerini haklı bulduklarını belirtmiştir. Her zaman dinlediklerini ve destek olduklarını belirtenlerin oranı %70,9 olup, diğer cevabı verenlerin oranı %6,5'dir. Çayırbağı İlkokulu öğrencilerinin %7,4'ü anlayışsız olduklarını, %11,7'si kendilerini dinlemediklerini, %13,8'i ise hep kendilerini haklı bulduklarını belirtmiştir. Her zaman dinlediklerini ve destek olduklarını belirtenlerin oranı %62,8 olup, diğer cevabı verenlerin oranı %4,3'tür. Diltaş İlkokulu öğrencilerinin %4,7'si anlayışsız olduklarını, %3,7'si kendilerini dinlemediklerini, %10,3'ü ise hep kendilerini haklı bulduklarını belirtmiştir. Her zaman dinlediklerini ve destek olduklarını belirtenlerin oranı %72,9 olup, diğer cevabı verenlerin oranı %8,4'tür. Feritpaşa İlkokulu öğrencilerinin %6'sı anlayışsız olduklarını, %9,5'i kendilerini dinlemediklerini, %2,4'ü ise hep kendilerini haklı bulduklarını belirtmiştir. Her zaman dinlediklerini ve destek olduklarını belirtenlerin oranı %72,6 olup, diğer cevabı verenlerin oranı %9,5'tir. İhsaniye İlkokulu öğrencilerinin %3,1'i anlayışsız olduklarını, %9,3'ü kendilerini dinlemediklerini, %8,2'si ise hep kendilerini haklı bulduklarını belirtmiştir. Her zaman dinlediklerini ve destek olduklarını belirtenlerin oranı %75,3

olup, diğer cevabı verenlerin oranı %4,1'dir. Okul ile anne baba ile ilgili düşünce arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 15: Bilinmeyen Şeyleri Sorduğu Kaynağın Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
Bilemediğiniz bir şey olduğunda kimden bilgi alırsınız?	Anneme babama soruyorum	N	80	86	67	79	312
		%	85,1%	80,4%	80,7%	79,8%	81,5%
	Arkadaşıma soruyorum	N	2	2	2	4	10
		%	2,1%	1,9%	2,4%	4,0%	2,6%
	Öğretmenime soruyorum	N	9	10	10	9	38
		%	9,6%	9,3%	12,0%	9,1%	9,9%
	Kitle iletişim araçlarından öğreniyorum	N	3	4	3	4	14
		%	3,2%	3,7%	3,6%	4,0%	3,7%
	Diğer	N	0	5	1	3	9
		%	0,0%	4,7%	1,2%	3,0%	2,3%
Total		N	94	107	83	99	383
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=7,222; $p=0,843$

Okul ile bilmedikleri bir konu olduklarında bilgi alınan kişi arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda anne ve babama sorarım cevabı verenlerin oranı %81,5 olup, arkadaşşıma sorarım cevabı verenlerin oranı %2,6; öğretmenime soruyorum cevabı verenlerin oranı %9,9'dır. Kitle iletişim araçlarından öğrendiğini belirtenlerin oranı %3,7; diğer cevabı verenlerin oranı ise %2,3'tür. Çayırbağı İlkokulunda anne ve babama sorarım cevabı verenlerin oranı %85,1 olup, arkadaşşıma sorarım cevabı verenlerin oranı %2,1; öğretmenime soruyorum cevabı verenlerin oranı %9,6'dır. Kitle iletişim araçlarından öğrendiğini belirtenlerin oranı %3,2; diğer cevabı verenlerin oranı ise %0'dır. Diltaş İlkokulunda anne ve babama sorarım cevabı verenlerin oranı %80,4 olup, arkadaşşıma sorarım cevabı verenlerin oranı %1,9; öğretmenime soruyorum cevabı verenlerin oranı %9,3'tür. Kitle iletişim araçlarından öğrendiğini belirtenlerin oranı %3,7; diğer cevabı verenlerin oranı ise %4,7'dir. Feritpaşa İlkokulunda anne ve babama sorarım cevabı verenlerin oranı %80,7 olup, arkadaşşıma sorarım cevabı verenlerin oranı %2,4; öğretmenime soruyorum cevabı verenlerin oranı %12'dir. Kitle iletişim araçlarından öğrendiğini belirtenlerin oranı

%3,6; diğer cevabı verenlerin oranı ise %1,2'dir. İhsaniye İlkokulunda anne ve babama sorarım cevabı verenlerin oranı %79,8 olup, arkadaşına sorarım cevabı verenlerin oranı %4; öğretmenime soruyorum cevabı verenlerin oranı %9,1'dir. Kitle iletişim araçlarından öğrendiğini belirtenlerin oranı %4; diğer cevabı verenlerin oranı ise %3'tür. Okul ile bilmedikleri bir konu olduklarında bilgi alınan kişi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 16: Aileye Kendilerinin Dünyaya Nasıl Geldiği Sorusunu Sorma Durumunun Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
Ailenize "ben nasıl dünyaya geldim" sorusunu sordunuz mu?	Evet	N	57	64	52	65	238
		%	60,6%	59,3%	61,9%	65,7%	61,8%
	Hayır	N	37	44	32	34	147
		%	39,4%	40,7%	38,1%	34,3%	38,2%
Total		N	94	108	84	99	385
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=0,973; $p=0,808$

Okul ile aileye kendilerinin dünyaya nasıl geldiğini sorma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 385 kişiden evet diyenlerin oranı %61,8 iken, hayır diyenlerin oranı %38,2 olmuştur. Çayırbağı İlkokulu öğrencilerinin %60,6'sı, Diltaş İlkokulu öğrencilerinin %59,3'ü; Feritpaşa İlkokulu öğrencilerinin %61,9'u; İhsaniye İlkokulu öğrencilerinin ise %65,7'si bu soruyu sorduklarını belirtmiştir. Okul ile aileye kendilerinin dünyaya nasıl geldiğini sorma durumu arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 17: Ailelerine Kendilerinin Nasıl Dünyaya Geldiklerini Soranların Aldıkları Cevapların Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
Cevabınız evet ise, Ailenizden "ben nasıl dünyaya geldim" sorusuna, aldığınız cevap ne oldu?	Ailem cevap vermedi	N	15	9	18	9	51
		%	26,3%	14,1%	34,6%	13,8%	21,4%
	Ailem sorduğum soru karşısında şaşırdı	N	4	8	3	11	26
		%	7,0%	12,5%	5,8%	16,9%	10,9%
	Ailem beni tatmin edecek açıklama yaptı	N	33	42	30	40	145
		%	57,9%	65,6%	57,7%	61,5%	60,9%
	Ailem dikkatimi başka yöne çekti	N	5	5	1	5	16
		%	8,8%	7,8%	1,9%	7,7%	6,7%
Total		N	57	64	52	65	238
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=15,321; p=0,082

Okul ile ailelerine kendilerinin nasıl dünyaya geldiklerini soranların aldıkları cevapların arasındaki ilişki incelendiğinde; 238 kişiden ailesi cevap vermeyenlerin oranı %21,4'tür. Soru karşısında şaşıranların oranı %10,9 iken ailesinin tatmin edici açıklama yaptığını belirtenlerin oranı %60,9; ailesinin dikkatini başka yöne çektiğini belirtenlerin oranı %6,7' dir. Çayırbağı İlkokulu öğrencilerinden ailesi cevap vermeyenlerin oranı %26,3'tür. Soru karşısında şaşıranların oranı %7 iken ailesinin tatmin edici açıklama yaptığını belirtenlerin oranı %57,9'dur. Ailesinin katılımcının dikkatini başka yöne çektiğini belirtenlerin oranı ise %8,8'dir. Diltaş İlkokulu öğrencilerinden ailesi cevap vermeyenlerin oranı %14,1'dir. Soru karşısında şaşıranların oranı %12,5 iken ailesinin tatmin edici açıklama yaptığını belirtenlerin oranı %65,6'dır. Ailesinin katılımcının dikkatini başka yöne çektiğini belirtenlerin oranı ise %7,8'dir. Feritpaşa İlkokulu öğrencilerinden ailesi cevap vermeyenlerin oranı %34,6'dır. Soru karşısında şaşıranların oranı %5,8 iken ailesinin tatmin edici açıklama yaptığını belirtenlerin oranı %57,7'dir. Ailesinin katılımcının dikkatini başka yöne çektiğini belirtenlerin oranı ise %1,9'dur. İhsaniye İlkokulu öğrencilerinden ailesi cevap vermeyenlerin oranı %13,8'dir. Soru karşısında şaşıranların oranı %16,9 iken ailesinin tatmin edici açıklama yaptığını belirtenlerin oranı %61,5'tir. Ailesinin katılımcının dikkatini başka yöne çektiğini belirtenlerin

oranı ise %7,7'dir. Okul ile ailelerine kendilerinin nasıl dünyaya geldiklerini soranların aldıkları cevapların arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p>0,05$).

Bu bulgulardan hareketle, çocukların ailelerine nasıl dünyaya geldiklerini sorduklarında nasıl tepki verilmesi gerektiğini, Bostan şu şekilde anlatmaktadır:

“...Sorulan sorular çocuğun yaşına uygun şekilde cevap verilmesi gerekir. “Ayıp, bir daha bu tür sorular sorma, yaşı daha küçük” gibi cevaplar verilmemelidir. Ailenin iyi bir şekilde cevap vermesi, başka yerden kötü bir şekilde, olumsuz örnekler görerek öğrenmesini engeller. Her yaş içinde aynı şekilde anlatılmaz, bazı çocukların olaylara bakış açısı farklıdır” (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj).

Bu konudaki düşüncelerini dile getiren Uzman Psikolog Tokgöz ise, ailenin önemine dikkat çekerek şunları belirtir:

“Ben bu tür konularda aileyi önemsiyorum. Ergenleri koruyamayız, çünkü artık o cinsel oyalanmalar ergenlerde olur. Merak ederler, yayınlardan takip ederler, artık herkesin cebinde cep telefonu var, istediğin yere tıklayıp girebiliyorsun. İşte tamda burada ergenleri nasıl koruyabiliriz, çocukluk döneminde aileye bu konuda eğitim verilmelidir. Ben herkes cinselliğini özgürce yaşasın falan demem, çünkü bu ülkenin bir kültürü, değerleri var, buna hepimiz saygı duyacağız. Şunu da demeyeceğiz, “ayıp, günah, yapma” böyle bir dünyada yoktur. Freud’un bir sözü vardır, “bir insan bir yere bakıyorsa orada ilgilendiği bir şey vardır, bir insan bir yere hiç bakmıyorsa orada ilgilendiği şey mutlaka vardır”. Yani hiçbirimizi leylekler getirmedir” (Tokgöz, 06.10.2016 tarihli röportaj).

Tablo 18: Öğrenciye Vücutlarındaki Özel Bölgelerle İlgili Bilgi Verilme Durumunun Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
Size vücudunuzdaki özel bölgelerle ilgili bilgi verildi mi?	Evet	N	48	59	50	73	230
		%	51,1%	54,6%	59,5%	74,5%	59,9%
	Hayır	N	46	49	34	25	154
		%	48,9%	45,4%	40,5%	25,5%	40,1%
Total		N	94	108	84	98	384
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=12,994; p=0,005

Okul ile öğrenciye vücutlarındaki özel bölgelerle ilgili bilgi verilme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; 384 kişiden %59,9' u evet derken, bilgi verilmediğini belirtenlerin oranı %40,1' dir. Çayırbağı İlkokulu öğrencilerinin %51,1; Diltaş İlkokulu öğrencilerinin %54,6'sı, Feritpaşa İlkokulu öğrencilerinin %59,5 olup, İhsaniye İlkokulu öğrencilerinin %74,5'i kendilerine vücutlarındaki özel bölgelerle ilgili bilgi verildiğini belirtmiştir. Okul ile öğrenciye vücutlarındaki özel bölgelerle ilgili bilgi verilme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Tablo 19: Öğrencilerin Vücutlarındaki Özel Bölgelerle İlgili Bilgi Verilenlerin Bu Bilgileri Aldıkları Kaynağın Okullara Göre Dağılımı

			Okul				Total
			Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
Cevabınız evet ise, bu bilgileri kimden aldınız?	Ailem	N	40	42	37	40	159
		%	83,3%	72,4%	74,0%	54,8%	69,4%
	Öğretmenim	N	6	11	11	30	58
		%	12,5%	19,0%	22,0%	41,1%	25,3%
	TV	N	2	3	1	2	8
		%	4,2%	5,2%	2,0%	2,7%	3,5%
	Arkadaşlar	N	0	1	0	1	2
		%	0,0%	1,7%	0,0%	1,4%	,9%
	Diğer	N	0	1	1	0	2
		%	0,0%	1,7%	2,0%	0,0%	,9%
Total		N	48	58	50	73	229
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare=20,018; p=0,067

Okul ile öğrencilerin vücutlarındaki özel bölgelerle ilgili bilgi verilenlerin bu bilgileri aldıkları arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 229 kişiden ailem cevabı verenlerin oranı %69,4; öğretmenim cevabı verenlerin oranı %25,3 iken televizyondan bu bilgileri aldığını belirtenlerin oranı %3,5'dir. Bu bilgileri arkadaşlarından aldığını belirtenlerin oranı %,9 olup, diğer kaynaklardan aldığını belirtenlerin oranı ise %,9'dur. Çayırbağı İlkokulu öğrencilerinde ailem cevabı verenlerin oranı %83,3; öğretmenim cevabı verenlerin oranı %12,5 iken televizyondan bu bilgileri aldığını belirtenlerin oranı %4,2'dir. Bu bilgileri arkadaşlarından aldığını belirtenlerin oranı %0 olup, diğer kaynaklardan aldığını belirtenlerin oranı ise %0,9'dur. Diltaş İlkokulu öğrencilerinde ailem cevabı verenlerin oranı %72,4; öğretmenim cevabı verenlerin oranı %19 iken televizyondan bu bilgileri aldığını belirtenlerin oranı %5,2'dir. Bu bilgileri arkadaşlarından aldığını belirtenlerin oranı %1,7 olup, diğer kaynaklardan aldığını belirtenlerin oranı ise %1,7'dir. Feritpaşa İlkokulu öğrencilerinde ailem cevabı verenlerin oranı %74; öğretmenim cevabı verenlerin oranı %22 iken televizyondan bu bilgileri aldığını belirtenlerin oranı %2'dir. Bu bilgileri arkadaşlarından aldığını belirtenlerin oranı %0 olup, diğer kaynaklardan aldığını belirtenlerin oranı ise %2'dir. İhsaniye İlkokulu öğrencilerinde ailem cevabı verenlerin oranı %54,8; öğretmenim cevabı verenlerin oranı %41,1 iken televizyondan bu bilgileri aldığını belirtenlerin oranı %2,7'dir. Bu bilgileri arkadaşlarından aldığını belirtenlerin oranı %1,4 olup, diğer kaynaklardan aldığını belirtenlerin oranı ise %0'dır. Okul ile öğrencilerin vücutlarındaki özel bölgelerle ilgili bilgi verilenlerin bu bilgileri aldıkları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Nitel araştırma katılımcılarımızdan Bostan bu eğitimin çok küçük yaşlarda verilmesi gerektiğinin altını çizerek şunları belirtir:

"Bu çok küçük yaşlarda çocuklara verilmelidir. Çocuk özel bölgelerini bilmelidir, mayo, bikini bölgesi olarak da anlatılabilir. Bu bölgelerin özel bölge olduğu, herhangi birinin bu bölgeye dokunduğunda bağırarak yardım çağırması gerektiği gibi eğitimin verilmesi gerekir" (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj).

Nitel araştırma katılımcılarımızdan Sosyolog Nazlı Çalışkan ise, nicel araştırma sonucumuzdaki dağılımdan da görüldüğü üzere ailenin bu konuda hassas olması gerektiği, medyadan öğrenmek yerine ailelerin bu eğitimi verme gerektiğini belirterek şunların altını çizer:

“...Her aile oturacak, çocuğuna cinselliği anlatacak. Buradan çocuklarınızla arkadaş olun demiyorum, bunu zaten istemiyoruz ama biraz da ebeveyn olun, eğitin, öğretin çocuğunuza. Sağdan, soldan saçma şeyler duyup uygulamaya çalışacağına, aileler öğretsin. Konuşulmaz, ayıp denilmemesi lazım, izlenilen diziler ayıp değil de bir kız çocuğuna oturup adetin anlatılması mı ayıp? Çocuklar aileden bilgi alamayınca, medyaya yöneliyor medyada nasıl anlatıyor en uçlarda anlatıyor. Biz bu konularda çok geriyiz, bu bilgileri verdik mi çocuklar yoldan çıkacak gibi düşünüyoruz. İnternet, medya, para bunları çocuğa veriyoruz, bunlar çocuğu yoldan çıkarmıyor, evde anlatılan cinsellik mi çocuğu yoldan çıkarıyor?” (Çalışkan, 02.11.2016 tarihli röportaj).

3.2.2. Okullara Göre Cinsiyet İle TV İzlerken En Çok Rahatsız Olunan Görüntüler Arasındaki İlişki

Okullara göre cinsiyet ile TV izlerken en çok rahatsız olunan görüntüler arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu’nda kızların %70’i açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %8’i kavga-şiddet görüntüleri, %6’sı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %16’sı korkunç sahneler, %0’ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Erkeklerin ise %64,3’ü açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %7,1’i kavga-şiddet görüntüleri, %4,8’i duygusallık içeren insanların görüntüleri, %21,4’ü korkunç sahneler, %2,4’ü ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Çayırbağı İlkokulunda cinsiyet ile TV izlerken en çok rahatsız olunan görüntüler arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Diltaş İlkokulu’nda kızların %79,2’si açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %9,4’ü kavga-şiddet görüntüleri, %1,9’u duygusallık içeren insanların görüntüleri, %7,5’i korkunç sahneler, %1,9’u ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Erkeklerin ise %87’si açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %1,9’u kavga-şiddet

görüntüleri, %3,7'si duygusallık içeren insanların görüntüleri, %5,6'sı korkunç sahneler, %1,9'u ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Diltaş İlkokulu'nda cinsiyet ile TV izlerken en çok rahatsız olunan görüntüler arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda kızların %71,1'i açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %5,3'ü kavga-şiddet görüntüleri, %5,3'ü duygusallık içeren insanların görüntüleri, %15,8'i korkunç sahneler, %2,6'sı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Erkeklerin ise %65'i açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %10'u kavga-şiddet görüntüleri, %7,5'i duygusallık içeren insanların görüntüleri, %17,5'i korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Feritpaşa İlkokulu'nda cinsiyet ile TV izlerken en çok rahatsız olunan görüntüler arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda kızların %67,9'u açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %13,2'si kavga-şiddet görüntüleri, %1,9'u duygusallık içeren insanların görüntüleri, %15,1'i korkunç sahneler, %1,9'u ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Erkeklerin ise %62,2'si açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %15,6'sı kavga-şiddet görüntüleri, %4,4'ü duygusallık içeren insanların görüntüleri, %11,1'i korkunç sahneler, %6,7'si ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. İhsaniye İlkokulu'nda cinsiyet ile TV izlerken en çok rahatsız olunan görüntüler arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.3 Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle TV İzlerken En Çok Rahatsız Olunan Görüntüler Arasındaki İlişki

Okullara göre baba öğrenim durumu ile TV izlerken en çok rahatsız olunan görüntüler arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda babası okuryazar olmayanların %85,7'si açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %0'ı kavga-şiddet görüntüleri, %14,3'ü duygusallık içeren insanların görüntüleri, %0'ı korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası ilkokul mezunu olanların %62,9'u açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %11,4'ü kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların

görüntüleri, %25,7'si korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası ortaokul mezunu olanların %52,6'sı açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %5,3'ü kavga-şiddet görüntüleri, %15,8'i duygusallık içeren insanların görüntüleri, %21,1'i korkunç sahneler, %5,3'ü ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası lise mezunu olanların %78,3'ü açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %4,3'ü kavga-şiddet görüntüleri, %4,3'ü duygusallık içeren insanların görüntüleri, %13'ü korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası üniversite mezunu olanların %85,7'si açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %0'ı kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %14,3'ü korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Çayırbağı İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile TV izlerken en çok rahatsız olunan görüntüler arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Diltaş İlkokulu'nda babası okuryazar olmayanların %50'si açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %0'ı kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %50'si korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası ilkokul mezunu olanların %100'ü açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %0'ı kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %0'ı korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası ortaokul mezunu olanların %100'ü açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %0'ı kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %0'ı korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası lise mezunu olanların %85,7'si açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %7,1'i kavga-şiddet görüntüleri, %7,1'i duygusallık içeren insanların görüntüleri, %0'ı korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası üniversite mezunu olanların %82,6'sı açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %5,8'i kavga-şiddet görüntüleri, %2,3'ü duygusallık içeren insanların görüntüleri, %7'si korkunç sahneler, %2,3'ü ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Diltaş İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile TV izlerken en çok rahatsız olunan görüntüler arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda babası okuryazar olmayanların %33,3'ü açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %0'ı kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren

insanların görüntüleri, %66,7'si korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası ilkokul mezunu olanların %59,1'i açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %0'ı kavga-şiddet görüntüleri, %9,1'i duygusallık içeren insanların görüntüleri, %31,8'i korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası ortaokul mezunu olanların %63,6'sı açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %18,2'si kavga-şiddet görüntüleri, %4,5'i duygusallık içeren insanların görüntüleri, %9,1'i korkunç sahneler, %4,5'i ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası lise mezunu olanların %75'i açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %12,5'i kavga-şiddet görüntüleri, %6,3'ü duygusallık içeren insanların görüntüleri, %6,3'ü korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası üniversite mezunu olanların %84,6'sı açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %7,7'si kavga-şiddet görüntüleri, %7,7'si duygusallık içeren insanların görüntüleri, %0'ı korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Feritpaşa İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile TV izlerken en çok rahatsız olunan görüntüler arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda babası okuryazar olmayanların %66,7'si açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %0'ı kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %33,3'ü korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası ilkokul mezunu olanların %78,6'sı açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %7,1'i kavga-şiddet görüntüleri, %7,1'i duygusallık içeren insanların görüntüleri, %7,1'i korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası ortaokul mezunu olanların %53,8'i açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %46,2'si kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %0'ı korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası lise mezunu olanların %57,1'i açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %9,5'i kavga-şiddet görüntüleri, %4,8'i duygusallık içeren insanların görüntüleri, %19'u korkunç sahneler, %9,5'i ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Babası üniversite mezunu olanların %68,1'i açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %10,6'sı kavga-şiddet görüntüleri, %2,1'i duygusallık içeren insanların görüntüleri, %14,9'u korkunç sahneler, %4,3'ü ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. İhsaniye İlkokulu'nda

baba öğrenim durumu ile TV izlerken en çok rahatsız olunan görüntüler arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.4 Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle TV İzlerken En Çok Rahatsız Olunan Görüntüler Arasındaki İlişki

Okullara göre anne öğrenim durumu ile TV izlerken en çok rahatsız olunan görüntüler arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda annesi okuryazar olmayanların %83,3'ü açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %16,7'si kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %0'ı korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi ilkokul mezunu olanların %70,6'sı açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %7,8'i kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %19,6'sı korkunç sahneler, %2'si ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi ortaokul mezunu olanların %61,5'i açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %0'ı kavga-şiddet görüntüleri, %23,1'i duygusallık içeren insanların görüntüleri, %15,4'ü korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi lise mezunu olanların %61,5'i açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %7,7'si kavga-şiddet görüntüleri, %7,7'si duygusallık içeren insanların görüntüleri, %23,1'i korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi üniversite mezunu olanların %50'si açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %12,5'i kavga-şiddet görüntüleri, %12,5'i duygusallık içeren insanların görüntüleri, %25'i korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Çayırbağı İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile TV izlerken en çok rahatsız olunan görüntüler arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Diltaş İlkokulu'nda annesi okuryazar olmayanların %50'si açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %0'ı kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %50'si korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi ilkokul mezunu olanların %100'ü açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %0'ı kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %0'ı korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi ortaokul mezunu olanların %100'ü açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %0'ı kavga-şiddet

görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %0'ı korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi lise mezunu olanların %88,9'u açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %11,1'i kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %0'ı korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi üniversite mezunu olanların %81,7'si açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %4,9'u kavga-şiddet görüntüleri, %3,7'si duygusallık içeren insanların görüntüleri, %7,3'ü korkunç sahneler, %2,4'ü ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Dilaş İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile TV izlerken en çok rahatsız olunan görüntüler arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda babası okuryazar olmayanların %50'si açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %0'ı kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %50'si korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi ilkokul mezunu olanların %58,3'ü açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %4,2'si kavga-şiddet görüntüleri, %4,2'si duygusallık içeren insanların görüntüleri, %29,2'si korkunç sahneler, %4,2'si ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi ortaokul mezunu olanların %70,8'i açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %12,5'i kavga-şiddet görüntüleri, %8,3'ü duygusallık içeren insanların görüntüleri, %8,3'ü korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi lise mezunu olanların %90,9'u açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %9,1'i kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %0'ı korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi üniversite mezunu olanların %71,4'ü açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %7,1'i kavga-şiddet görüntüleri, %14,3'ü duygusallık içeren insanların görüntüleri, %7,1'i korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Feritpaşa İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile TV izlerken en çok rahatsız olunan görüntüler arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda annesi okuryazar olmayanların %66,7'si açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %0'ı kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %33,3'ü korkunç sahneler, %0'ı ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi ilkokul mezunu olanların %83,3'ü açık-seçik çıplak insan

görüntüleri, %8,3'ü kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %4,2'si korkunç sahneler, %4,2'si ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi ortaokul mezunu olanların %52,4'ü açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %23,8'i kavga-şiddet görüntüleri, %4,8'i duygusallık içeren insanların görüntüleri, %14,3'ü korkunç sahneler, %4,8'i ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi lise mezunu olanların %56'sı açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %20'si kavga-şiddet görüntüleri, %8'i duygusallık içeren insanların görüntüleri, %12'si korkunç sahneler, %4'ü ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. Annesi üniversite mezunu olanların %66,7'si açık-seçik çıplak insan görüntüleri, %8,3'ü kavga-şiddet görüntüleri, %0'ı duygusallık içeren insanların görüntüleri, %20,8'i korkunç sahneler, %4,2'si ise diğer sahnelerden rahatsız olmaktadır. İhsaniye İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile TV izlerken en çok rahatsız olunan görüntüler arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.5 Okullara Göre Cinsiyet İle TV Dizilerinde En Çok Dikkat Çeken Şey Arasındaki İlişki

Okullara göre cinsiyet ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şey arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda; kızlarda %60,4'ü cinsel içerikler, %4,2'si korku-gerilim, %25'i şiddet, %0'ı kötümserlik veren yayınları cevabı vermiştir. Duygusal içeriklerin dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %0 iken hiçbir şey dikkatimi çekmez cevabı verenlerin oranı %0'dır. Erkeklerde; %31,7'si cinsel içerikler, %2,4'ü korku-gerilim, %36,6'sı şiddet, %0'ı kötümserlik veren yayınları cevabı vermiştir. Duygusal içeriklerin dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %0 iken hiçbir şey dikkatimi çekmez cevabı verenlerin oranı %7,3'tür. Çayırbağı İlkokulu'nda cinsiyet ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şey arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Diltaş İlkokulu'nda; kızlarda %34,1'i cinsel içerikler, %7,3'ü korku-gerilim, %0'ı şiddet, %0'ı kötümserlik veren yayınları cevabı vermiştir. Duygusal içeriklerin dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %7,3 iken hiçbir şey dikkatimi çekmez cevabı verenlerin oranı %12,2'dir. Erkeklerde; %25,9'u cinsel içerikler, %7,4'ü korku-

gerilim, %18,5'i şiddet, %0'ı kötümserlik veren yayınları cevabı vermiştir. Duygusal içeriklerin dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %1,9 iken hiçbir şey dikkatimi çekmez cevabı verenlerin oranı %18,5'tir. Dilaş İlkokulu'nda cinsiyet ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şey arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda; kızlarda %36,8'i cinsel içerikler, %7,9'u korku-gerilim, %10,5'i şiddet, %2,6'sı kötümserlik veren yayınları cevabı vermiştir. Duygusal içeriklerin dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %5,3 iken hiçbir şey dikkatimi çekmez cevabı verenlerin oranı %18,4'tür. Erkeklerde; %12,5'i cinsel içerikler, %15,6'sı korku-gerilim, %43,8'i şiddet, %3,1'i kötümserlik veren yayınları cevabı vermiştir. Duygusal içeriklerin dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %0 iken hiçbir şey dikkatimi çekmez cevabı verenlerin oranı %3,1'dir. Feritpaşa İlkokulu'nda cinsiyet ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şey arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda; kızlarda %31,3'ü cinsel içerikler, %16,7'si korku-gerilim, %22,9'u şiddet, %4,2'si kötümserlik veren yayınları cevabı vermiştir. Duygusal içeriklerin dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %10,4 iken hiçbir şey dikkatimi çekmez cevabı verenlerin oranı %6,3'tür. Erkeklerde; %22'si cinsel içerikler, %31,7'si korku-gerilim, %31,7'si şiddet, %2,4'ü kötümserlik veren yayınları cevabı vermiştir. Duygusal içeriklerin dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %7,3 iken hiçbir şey dikkatimi çekmez cevabı verenlerin oranı %0'dır. İhsaniye İlkokulu'nda cinsiyet ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şey arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.6 Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle TV Dizilerinde En Çok Dikkat Çeken Şeyler Arasındaki İlişki

Okullara göre baba öğrenim durumu ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şeyler arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda; babası okuryazar olmayanların %57,1'i cinsel içerikler, %0'ı korku-gerilim, %14,3'ü şiddet, %0'ı kötümserlik, %0'ı hiç bir şeyin

dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %28,6'dır. Babası ilkokul mezunu olanların %51,5'i cinsel içerikler, %6,1'i korku-gerilim, %24,2'si şiddet, %0'ı kötümserlik, %0'ı hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %18,2'dir. Babası ortaokul mezunu olanların %31,6'sı cinsel içerikler, %5,3'ü korku-gerilim, %47,4'ü şiddet, %0'ı kötümserlik, %0'ı hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %15,8'dir. Babası lise mezunu olanların %45,5'i cinsel içerikler, %0'ı korku-gerilim, %31,8'i şiddet, %0'ı kötümserlik, %9,1'i hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %13,6'dır. Babası üniversite mezunu olanların %57,1'i cinsel içerikler, %0'ı korku-gerilim, %28,6'sı şiddet, %0'ı kötümserlik, %14,3'ü hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %0'dır. Çayırbağı İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şeyler arasında anlamlı düzeyde biri ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Diltaş İlkokulu'nda; babası ortaokul mezunu olanların %0'ı cinsel içerikler, %0'ı korku-gerilim, %50'si şiddet, %0'ı kötümserlik, %0'ı hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %50'dir. Babası lise mezunu olanların %15,4'ü cinsel içerikler, %0'ı korku-gerilim, %15,4'ü şiddet, %0'ı kötümserlik, %46,2'si hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %23,1'dir. Babası üniversite mezunu olanların %34,7'si cinsel içerikler, %9,3'ü korku-gerilim, %9,3'ü şiddet, %12'si kötümserlik, %12'si hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %5,3 iken diğer cevabı verenlerin oranı %29,3'tür. Diltaş İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şeyler arasında anlamlı düzeyde biri ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda; babası okuryazar olmayanların %33,3'ü cinsel içerikler, %0'ı korku gerilim, %33,3'ü şiddet, %33,3'ü ise diğer görüntülerden rahatsız olmaktadır. Babası ilkokul mezunu olanların %19'u cinsel içerikler, %14,3'ü

korku-gerilim, %528,6'sı şiddet, %4,8'i kötümserlik, %9,5'i hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %23,8'dir. Babası ortaokul mezunu olanların %31,6'sı cinsel içerikler, %15,8'i korku-gerilim, %10,5'i şiddet, %5,3'ü kötümserlik, %21,1'i hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %15,8'dir. Babası lise mezunu olanların %33,3'ü cinsel içerikler, %8,3'ü korku-gerilim, %16,7'si şiddet, %0'ı kötümserlik, %8,3'ü hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %8,3 iken diğer cevabı verenlerin oranı %25'dir. Babası üniversite mezunu olanların %8,3'ü cinsel içerikler, %8,3'ü korku-gerilim, %50'si şiddet, %0'ı kötümserlik, %8,3'ü hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %8,3 iken diğer cevabı verenlerin oranı %16,7'dir. Feritpaşa İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şeyler arasında anlamlı düzeyde biri ilişkisi bulunmamaktadır ($p>0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda; babası okuryazar olmayanların %0'ı cinsel içerikler, %0'ı korku-gerilim, %0'ı şiddet, %0'ı kötümserlik, %33,3'ü hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %66,7 iken diğer cevabı verenlerin oranı %0'dır. Babası ilkokul mezunu olanların %27,3'ü cinsel içerikler, %18,2'si korku-gerilim, %45,5'i şiddet, %0'ı kötümserlik, %0'ı hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %9,1'dir. Babası ortaokul mezunu olanların %45,5'i cinsel içerikler, %27,3'ü korku-gerilim, %27,3'ü şiddet, %0'ı kötümserlik, %0'ı hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %0'dır. Babası lise mezunu olanların %28,6'sı cinsel içerikler, %19'u korku-gerilim, %28,6'sı şiddet, %4,8'i kötümserlik, %4,8'i hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %4,8 iken diğer cevabı verenlerin oranı %9,5'dir. Babası üniversite mezunu olanların %23,3'ü cinsel içerikler, %27,9'u korku-gerilim, %23,3'ü şiddet, %4,7'si kötümserlik, %2,3'ü hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %11,6 iken diğer cevabı verenlerin oranı %7'dir. İhsaniye İlkokulu'nda baba

öğrenim durumu ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şeyler arasında anlamlı düzeyde biri ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.7 Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle TV Dizilerinde En Çok Dikkat Çeken Şeyler Arasındaki İlişki

Okullara göre anne öğrenim durumu ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şeyler arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda; annesi okuryazar olmayanların %66,7'si cinsel içerikler, %0'ı korku-gerilim, %16,7'si şiddet, %0'ı kötümserlik, %0'ı hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %16,7'dir. Annesi ilkokul mezunu olanların %45,8'i cinsel içerikler, %2,1'i korku-gerilim, %33,3'ü şiddet, %0'ı kötümserlik, %4,2'si hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %14,6'dır. Annesi ortaokul mezunu olanların %38,5'i cinsel içerikler, %7,7'si korku-gerilim, %30,8'i şiddet, %0'ı kötümserlik, %0'ı hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %23,1'dir. Annesi lise mezunu olanların %53,8'i cinsel içerikler, %0'ı korku-gerilim, %30,8'i şiddet, %0'ı kötümserlik, %0'ı hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %15,4'tür. Annesi üniversite mezunu olanların %50'si cinsel içerikler, %12,5'i korku-gerilim, %25'i şiddet, %0'ı kötümserlik, %12,5'i hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %0'dır. Çayırbağı İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şeyler arasında anlamlı düzeyde biri ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Diltaş İlkokulu'nda; annesi ortaokul mezunu olanların %0'ı cinsel içerikler, %0'ı korku-gerilim, %100'ü şiddet, %0'ı kötümserlik, %0'ı hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %0'dır. Annesi lise mezunu olanların %12,5'i cinsel içerikler, %0'ı korku-gerilim, %12,5'i şiddet, %0'ı kötümserlik, %43,8'i hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı

verenlerin oranı %31,3'tür. Annesi üniversite mezunu olanların %36,1'i cinsel içerikler, %8,3'ü korku-gerilim, %8,3'ü şiddet, %0'ı kötümserlik, %11,1'i hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %5,6 iken diğer cevabı verenlerin oranı %30,6'dır. Dilaş İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şeyler arasında anlamlı düzeyde biri ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda; annesi okuryazar olmayanların %33,3'ü cinsel içerikler, %33,3'ü korku gerilim, %33,3'ü şiddet, %0'ı ise diğer görüntülerden rahatsız olmaktadır. Babası ilkokul mezunu olanların %25'i cinsel içerikler, %16,7'si korku-gerilim, %20,8'i şiddet, %0'ı kötümserlik, %12,5'i hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %25'tir. Annesi ortaokul mezunu olanların %25'i cinsel içerikler, %10'u korku-gerilim, %25'i şiddet, %5'i kötümserlik, %10'u hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %5 iken diğer cevabı verenlerin oranı %20'dir. Annesi lise mezunu olanların %50'si cinsel içerikler, %10'u korku-gerilim, %20'si şiddet, %0'ı kötümserlik, %10'u hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %0 iken diğer cevabı verenlerin oranı %10'dur. Annesi üniversite mezunu olanların %7,7'si cinsel içerikler, %0'ı korku-gerilim, %38,5'i şiddet, %0'ı kötümserlik, %15,4'ü hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %7,7 iken diğer cevabı verenlerin oranı %30,8'dir. Feritpaşa İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şeyler arasında anlamlı düzeyde biri ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda; annesi okuryazar olmayanların %0'ı cinsel içerikler, %33,3'ü korku-gerilim, %0'ı şiddet, %0'ı kötümserlik, %33,3'ü hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %33,3 iken diğer cevabı verenlerin oranı %0'dır. Annesi ilkokul mezunu olanların %9,5'i cinsel içerikler, %23,8'i korku-gerilim, %38,1'i şiddet, %0'ı kötümserlik, %4,8'i hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %4,8 iken diğer cevabı verenlerin oranı %19'dur. Annesi ortaokul mezunu olanların %41,2'si cinsel içerikler, %29,4'ü korku-gerilim, %17,6'sı şiddet, %5,9'u kötümserlik, %0'ı

hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %5,9 iken diğer cevabı verenlerin oranı %0'dır. Annesi lise mezunu olanların %37,5'i cinsel içerikler, %25'i korku-gerilim, %25'i şiddet, %0'ı kötümserlik, %0'ı hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %4,2 iken diğer cevabı verenlerin oranı %8,3'tür. Annesi üniversite mezunu olanların %26,1'i cinsel içerikler, %17,4'ü korku-gerilim, %30,4'ü şiddet, %4,3'ü kötümserlik, %4,3'ü hiç bir şeyin dikkatini çekmediğini belirtmiştir. Duygusal cevabı verenlerin oranı %17,4 iken diğer cevabı verenlerin oranı %0'dır. İhsaniye İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şeyler arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.8 Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Dizilerde Çıkan Sarılma, Öpme Sahnelерinde Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki

Okullara göre baba öğrenim durumu ile dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda; babası okuryazar olmayanların %100'ü, babası ilkökul mezunu olanların %94,4'ü, babası ortaokul mezunu olanların ise %70'i kanalı değiştirdiğini söylemiştir. Babası lise mezunu olanlarda kanalı değiştirdiğini belirtenlerin oranı %91,3; babası üniversite mezunu olanlarda ise kanalı değiştirdiğini belirtenlerin oranı %85,7'dir. Çayırbağı İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile TV dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Diltaş İlkokulu'nda; babası okuryazar olmayanların %50'si, babası ilkökul mezunu olanların %100'ü, babası ortaokul mezunu olanların ise %50'si kanalı değiştirdiğini söylemiştir. Babası lise mezunu olanlarda kanalı değiştirdiğini belirtenlerin oranı %71,4; babası üniversite mezunu olanlarda ise kanalı değiştirdiğini belirtenlerin oranı %61,6'dır. Diltaş İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile TV dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda; babası okuryazar olmayanların %100'ü, babası ilkokul mezunu olanların %86,4'ü, babası ortaokul mezunu olanların ise %77,3'ü kanalı değiştirdiğini söylemiştir. Babası lise mezunu olanlarda kanalı değiştirdiğini belirtenlerin oranı %87,5'i; babası üniversite mezunu olanlarda ise kanalı değiştirdiğini belirtenlerin oranı %64,3'tür. Feritpaşa İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile TV dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda; babası okuryazar olmayanların %100'ü, babası ilkokul mezunu olanların %78,6'sı, babası ortaokul mezunu olanların ise %69,2'si kanalı değiştirdiğini söylemiştir. Babası lise mezunu olanlarda kanalı değiştirdiğini belirtenlerin oranı %72,7; babası üniversite mezunu olanlarda ise kanalı değiştirdiğini belirtenlerin oranı %85,1'dir. İhsaniye İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile TV dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.9 Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Dizilerde Çıkan Sarılma, Öpme Sahnelerinde Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki

Okullara göre anne öğrenim durumu ile TV dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda; annesi okuryazar olmayanların %100'ü, annesi ilkokul mezunu olanların %92,3'ü, babası ortaokul mezunu olanların ise %78,6'sı kanalı değiştirdiğini söylemiştir. Annesi lise mezunu olanlarda kanalı değiştirdiğini belirtenlerin oranı %84,6'sı; annesi üniversite mezunu olanlarda ise kanalı değiştirdiğini belirtenlerin oranı %75'tir. Çayırbağı İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile TV dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Diltaş İlkokulu'nda; annesi okuryazar olmayanların %50'si, babası ilkokul mezunu olanların %100'ü, babası ortaokul mezunu olanların ise %100'ü kanalı değiştirdiğini söylemiştir. Annesi lise mezunu olanlarda kanalı değiştirdiğini belirtenlerin oranı %83,3; annesi üniversite mezunu olanlarda ise kanalı

değiştirdiğini belirtenlerin oranı %60,5'tir. Dilaş İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile TV dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda; annesi okuryazar olmayanların %100'ü, babası ilköğretim mezunu olanların %83,3'ü, annesi ortaokul mezunu olanların ise %79,2'si kanalı değiştirdiğini söylemiştir. Annesi lise mezunu olanlarda kanalı değiştirdiğini belirtenlerin oranı %83,3'ü; annesi üniversite mezunu olanlarda ise kanalı değiştirdiğini belirtenlerin oranı %71,4'tür. Feritpaşa İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile TV dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda; annesi okuryazar olmayanların %66,7'si, babası ilköğretim mezunu olanların %75'i, babası ortaokul mezunu olanların ise %85,7'si kanalı değiştirdiğini söylemiştir. Annesi lise mezunu olanlarda kanalı değiştirdiğini belirtenlerin oranı %72'si annesi üniversite mezunu olanlarda ise kanalı değiştirdiğini belirtenlerin oranı %88'dir. İhsaniye İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile TV dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.10 Okullara Göre Kaçınıcı Sınıf Olduğu İle Öğrencinin Dünyaya Nasıl Geldiğini Sorma Durumu Arasındaki İlişki

Okullara göre sınıf ile öğrencinin dünyaya nasıl geldiğini sorma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda; 1. Sınıfların %41,2'si, 2. Sınıfların %64,1'i bu soruyu sormuşken, 3. Sınıfların %83,3'ü, 4. Sınıfların ise %50'si sormuştur. Çayırbağı İlkokulu'nda, sınıf ile öğrencinin dünyaya nasıl geldiğini sorma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Dilaş İlkokulu'nda; 1. Sınıfların %75'i, 2. Sınıfların %68'i bu soruyu sormuşken, 3. Sınıfların %64,3'ü, 4. Sınıfların ise %35,5'i sormuştur. Dilaş İlkokulu'nda, sınıf ile öğrencinin dünyaya nasıl geldiğini sorma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda; 1. Sınıfların %26,3'ü, 2. Sınıfların %84,2'si bu soruyu sormuşken, 3. Sınıfların %70,8'i, 4. Sınıfların ise %63,6'sı sormuştur. Feritpaşa İlkokulu'nda, sınıf ile öğrencinin dünyaya nasıl geldiğini sorma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda; 1. Sınıfların %58,3'ü, 2. Sınıfların %57,9'u bu soruyu sormuşken, 3. Sınıfların %80,6'sı, 4. Sınıfların ise %60'ı sormuştur. İhsaniye İlkokulu'nda, sınıf ile öğrencinin dünyaya nasıl geldiğini sorma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.11 Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Öğrencinin Ben Dünyaya Nasıl Geldim Sorusuna Karşılık Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki

Okullara göre; baba öğrenim durumu ile öğrencinin ben dünyaya nasıl geldim sorusuna karşılık ailenin tepkisi arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda ailesi tatmin edecek açıklama yapanların oranı babası okuryazar olmayanlarda %0, ilkokul mezunu olanlarda %40, ortaokul mezunu olanlarda %46,2, lise mezunu olanlarda %81,3 iken üniversite mezunu olanlarda %100'dür. Çayırbağı İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile öğrencinin ben dünyaya nasıl geldim sorusuna karşılık ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Diltaş İlkokulu'nda ailesi tatmin edecek açıklama yapanların oranı babası okuryazar olmayanlarda %0, ortaokul mezunu olanlarda %50, lise mezunu olanlarda %85,7 iken üniversite mezunu olanlarda %66'dır. Diltaş İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile öğrencinin ben dünyaya nasıl geldim sorusuna karşılık ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda ailesi tatmin edecek açıklama yapanların oranı babası ilkokul mezunu olanlarda %52,9, ortaokul mezunu olanlarda %60, lise mezunu olanlarda %41,7 iken üniversite mezunu olanlarda %87,5'tir. Feritpaşa İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile öğrencinin ben dünyaya nasıl geldim sorusuna karşılık ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda ailesi tatmin edecek açıklama yapanların oranı babası okuryazar olmayanlarda %50, ilkokul mezunu olanlarda %100'ü, ortaokul mezunu olanlarda %33,3'ü, lise mezunu olanlarda %46,7 iken üniversite mezunu olanlarda %64,7'dir. İhsaniye İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile öğrencinin ben dünyaya nasıl geldim sorusuna karşılık ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.12 Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Öğrencinin Ben Dünyaya Nasıl Geldim Sorusuna Karşılık Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki

Okullara göre; anne öğrenim durumu ile öğrencinin ben dünyaya nasıl geldim sorusuna karşılık ailenin tepkisi arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda ailesi tatmin edecek açıklama yapanların oranı annesi okuryazar olmayanlarda %50, ilkokul mezunu olanlarda %53,6, ortaokul mezunu olanlarda %50, lise mezunu olanlarda %72,7 iken üniversite mezunu olanlarda %66,7'dir. Çayırbağı İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile öğrencinin ben dünyaya nasıl geldim sorusuna karşılık ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Diltaş İlkokulu'nda ailesi tatmin edecek açıklama yapanların oranı annesi okuryazar olmayanlarda %0, ortaokul mezunu olanlarda %100, lise mezunu olanlarda %56,3 iken üniversite mezunu olanlarda %71,1'dir. Diltaş İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile öğrencinin ben dünyaya nasıl geldim sorusuna karşılık ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda ailesi tatmin edecek açıklama yapanların oranı annesi okuryazar olmayanlarda %0, ilkokul mezunu olanlarda %66,7, ortaokul mezunu olanlarda %46,2, lise mezunu olanlarda %40 iken üniversite mezunu olanlarda %87,5'tir. Feritpaşa İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile öğrencinin ben dünyaya nasıl geldim sorusuna karşılık ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda ailesi tatmin edecek açıklama yapanların oranı babası okuryazar olmayanlarda %0, ilkokul mezunu olanlarda %75, ortaokul mezunu olanlarda %50, lise mezunu olanlarda %56,3 iken üniversite mezunu olanlarda %68,4'tür. İhsaniye İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile öğrencinin ben dünyaya nasıl geldim sorusuna karşılık ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.13 Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Bilmedikleri Bir Şey Olduğunda Bilgi Alınan Kişiler Arasındaki İlişki

Okullara göre baba öğrenim durumu ile bilmedikleri bir şey olduğunda bilgi alınan kişiler arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda anne ve babama soruyorum cevabı verenlerin oranı babası okuryazar olmayanlarda %71,4; ilkokul mezunu olanlarda %86,1; ortaokul mezunu olanlarda %85'tir. Lise mezunlarında %87 iken üniversite mezunu olanlarda %85,7'dir. Çayırbağı İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile bilmedikleri bir şey olduğunda bilgi alınan kişiler arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Diltaş İlkokulu'nda anne ve babama soruyorum cevabı verenlerin oranı babası okuryazar olmayanlarda %0; ilkokul mezunu olanlarda %0; ortaokul mezunu olanlarda %0'dır. Lise mezunlarında %85,7 iken üniversite mezunu olanlarda %81,6'dır. Diltaş İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile bilmedikleri bir şey olduğunda bilgi alınan kişiler arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda anne ve babama soruyorum cevabı verenlerin oranı babası okuryazar olmayanlarda %66,7; ilkokul mezunu olanlarda %81,8; ortaokul mezunu olanlarda %73,9'dur. Lise mezunlarında %75 iken üniversite mezunu olanlarda %92,9'dur. Feritpaşa İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile bilmedikleri bir şey olduğunda bilgi alınan kişiler arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda anne ve babama soruyorum cevabı verenlerin oranı babası okuryazar olmayanlarda %66,7; ilkokul mezunu olanlarda %57,1; ortaokul mezunu olanlarda %84,6'dır. Lise mezunlarında %68,2 iken üniversite mezunu olanlarda %91,5'tir. İhsaniye İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile bilmedikleri bir şey olduğunda bilgi alınan kişiler arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.14 Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Bilmedikleri Bir Şey Olduğunda Bilgi Alınan Kişiler Arasındaki İlişki

Okullara göre anne öğrenim durumu ile bilmedikleri bir şey olduğunda bilgi alınan kişiler arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda anne ve babama soruyorum cevabı verenlerin oranı annesi okuryazar olmayanlarda %83,3; ilkokul mezunu olanlarda %88,5; ortaokul mezunu olanlarda %78,6'dır. Lise mezunlarında %84,6 iken üniversite mezunu olanlarda %87,5'tir. Çayırbağı İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile bilmedikleri bir şey olduğunda bilgi alınan kişiler arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Diltaş İlkokulu'nda anne ve babama soruyorum cevabı verenlerin oranı annesi okuryazar olmayanlarda %0; ilkokul mezunu olanlarda %66,7; ortaokul mezunu olanlarda %100'dür. Lise mezunlarında %78,9 iken üniversite mezunu olanlarda %81,7'dir. Diltaş İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile bilmedikleri bir şey olduğunda bilgi alınan kişiler arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda anne ve babama soruyorum cevabı verenlerin oranı annesi okuryazar olmayanlarda %75; ilkokul mezunu olanlarda %83,3; ortaokul mezunu olanlarda %80'dir. Lise mezunlarında %76,9 iken üniversite mezunu olanlarda %85,7'dir. Feritpaşa İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile bilmedikleri bir şey olduğunda bilgi alınan kişiler arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda anne ve babama soruyorum cevabı verenlerin oranı annesi okuryazar olmayanlarda %66,7; ilkokul mezunu olanlarda %83,3; ortaokul mezunu olanlarda %66,7'dir. Lise mezunlarında %80 iken üniversite mezunu olanlarda %88'dir. İhsaniye İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile bilmedikleri bir şey olduğunda bilgi alınan kişiler arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.15 Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Öğrencilere Özel Bölgeleri Hakkında Bilgi Verilme Durumu Arasındaki İlişki

Okullara göre; baba öğrenim durumu ile öğrencilere özel bölgeleri hakkında bilgi verilme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda babası okuryazar olmayanların %28,6'sı, ilkokul mezunu olanların %27,8'i, ortaokul mezunu olanların %70'i bilgi verildiğini belirtirken, babası lise mezunu olanların %65,2'si, üniversite mezunu olanların ise %100'ü bilgi verildiğini belirtmiştir. Çayırbağı İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile öğrencilere özel bölgeleri hakkında bilgi verilme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Diltaş İlkokulu'nda babası okuryazar olmayanların %50'si, ilkokul mezunu olanların %0'ı, ortaokul mezunu olanların %50'si bilgi verildiğini belirtirken, babası lise mezunu olanların %28,6'sı, üniversite mezunu olanların ise %60,9'u bilgi verildiğini belirtmiştir. Diltaş İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile öğrencilere özel bölgeleri hakkında bilgi verilme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda babası okuryazar olmayanların %0'ı, ilkokul mezunu olanların %47,8'i, ortaokul mezunu olanların %52,2'si bilgi verildiğini belirtirken, babası lise mezunu olanların %62,5'i, üniversite mezunu olanların ise %85,7'si bilgi verildiğini belirtmiştir. Feritpaşa İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile öğrencilere özel bölgeleri hakkında bilgi verilme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda babası okuryazar olmayanların %33,3'ü, ilkokul mezunu olanların %78,6'sı, ortaokul mezunu olanların %53,8'i bilgi verildiğini belirtirken, babası lise mezunu olanların %68,2'si, üniversite mezunu olanların ise %84,8'i bilgi verildiğini belirtmiştir. İhsaniye İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile öğrencilere özel bölgeleri hakkında bilgi verilme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.16 Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Öğrencilere Özel Bölgeleri Hakkında Bilgi Verilme Durumu Arasındaki İlişki

Okullara göre; anne öğrenim durumu ile öğrencilere özel bölgeleri hakkında bilgi verilme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda annesi okuryazar olmayanların %16,7'si, ilkokul mezunu olanların %36,5'i, ortaokul mezunu olanların %78,6'sı bilgi verildiğini belirtirken, annesi lise mezunu olanların %92,3'ü, üniversite mezunu olanların ise %62,5'i bilgi verildiğini belirtmiştir. Çayırbağı İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile öğrencilere özel bölgeleri hakkında bilgi verilme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Diltaş İlkokulu'nda annesi okuryazar olmayanların %50'si, ilkokul mezunu olanların %33,3'ü, ortaokul mezunu olanların %100'ü bilgi verildiğini belirtirken, annesi lise mezunu olanların %57,9'u, üniversite mezunu olanların ise %54,9'u bilgi verildiğini belirtmiştir. Diltaş İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile öğrencilere özel bölgeleri hakkında bilgi verilme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda annesi okuryazar olmayanların %0'ı, ilkokul mezunu olanların %44'ü, ortaokul mezunu olanların %64'ü bilgi verildiğini belirtirken, annesi lise mezunu olanların %76,9'u, üniversite mezunu olanların ise %78,6'sı bilgi verildiğini belirtmiştir. Feritpaşa İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile öğrencilere özel bölgeleri hakkında bilgi verilme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda annesi okuryazar olmayanların %33,3'ü, ilkokul mezunu olanların %75'i, ortaokul mezunu olanların %60'ı bilgi verildiğini belirtirken, annesi lise mezunu olanların %84'ü, üniversite mezunu olanların ise %84'ü bilgi verildiğini belirtmiştir. İhsaniye İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile öğrencilere özel bölgeleri hakkında bilgi verilme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.17 Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Bilgilerin Alındığı Kişi Arasındaki İlişki

Okullara göre baba öğrenim durumu ile bilgilerin alındığı kişi arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda ailemden cevabı verenlerin oranı babası okuryazar olmayanlarda %50, ilkokul mezunu olanlarda %70, ortaokul mezunu olanlarda %85,7 iken lise mezunu olanlarda %93,3, üniversite mezunu olanlarda ise %85,7'dir. Çayırbağı İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile bilgilerin alındığı kişi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Diltaş İlkokulu'nda ailemden cevabı verenlerin oranı babası okuryazar olmayanlarda %100, ortaokul mezunu olanlarda %0 iken lise mezunu olanlarda %75, üniversite mezunu olanlarda ise %73,1'dir. Diltaş İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile bilgilerin alındığı kişi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda ailemden cevabı verenlerin oranı babası ilkokul mezunu olanlarda %72,7, ortaokul mezunu olanlarda %58,3 iken lise mezunu olanlarda %80, üniversite mezunu olanlarda ise %83,3'tür. Feritpaşa İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile bilgilerin alındığı kişi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda ailemden cevabı verenlerin oranı babası okuryazar olmayanlarda %0, ilkokul mezunu olanlarda %54,5, ortaokul mezunu olanlarda %42,9 iken lise mezunu olanlarda %53,3, üniversite mezunu olanlarda ise %59'dur.

İhsaniye İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile bilgilerin alındığı kişi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). (bkz. Ek-6)

3.2.18 Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Bilgilerin Alındığı Kişi Arasındaki İlişki

Okullara göre anne öğrenim durumu ile bilgilerin alındığı kişi arasındaki ilişki incelendiğinde;

Çayırbağı İlkokulu'nda ailemden cevabı verenlerin oranı annesi okuryazar olmayanlarda %0, ilkokul mezunu olanlarda %89,5, ortaokul mezunu olanlarda %72,2 iken lise mezunu olanlarda %83,3, üniversite mezunu olanlarda ise %100'dür. Çayırbağı İlkokulu'nda baba öğrenim durumu ile bilgilerin alındığı kişi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Diltaş İlkokulu'nda ailemden cevabı verenlerin oranı babası okuryazar olmayanlarda %100, ortaokul mezunu olanlarda %0 iken lise mezunu olanlarda %80, üniversite mezunu olanlarda ise %73,3'tür. Diltaş İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile bilgilerin alındığı kişi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p<0,05$).

Feritpaşa İlkokulu'nda ailemden cevabı verenlerin oranı babası ilkokul mezunu olanlarda %81,8, ortaokul mezunu olanlarda %68,8 iken lise mezunu olanlarda %80, üniversite mezunu olanlarda ise %81,8'dir. Feritpaşa İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile bilgilerin alındığı kişi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

İhsaniye İlkokulu'nda ailemden cevabı verenlerin oranı babası okuryazar olmayanlarda %0, ilkokul mezunu olanlarda %54,5, ortaokul mezunu olanlarda %42,9 iken lise mezunu olanlarda %53,3, üniversite mezunu olanlarda ise %59'dur. İhsaniye İlkokulu'nda anne öğrenim durumu ile bilgilerin alındığı kişi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). (bkz. Ek-6)

SONUÇ ve ÖNERİLER

Çocuk gelişimi ve medya kullanımı arasında sıkı sıkıya bir ilişki vardır. Çocuklar dünyaya geldikten sonra ilk olarak annesiyle temas kurmakta ve böylece iletişim süreci başlamaktadır. Görsel olarak çok hareketli ve dikkat çekici olan televizyon ise çocukların küçük yaşlardan itibaren dikkatini çeken bir araç olmaktadır. Bebeklik döneminde sesleri ve görsel zenginliği fark eden çocuk, 2 yaşına geldiğinde ise kendi isteğiyle televizyonu açmakta ve kapatmaktadır.

Çalışmanın amaçları doğrultusunda araştırma iki bölümden oluşmaktadır. Çocuğun gelişim evreleri bilinmeden yorum yapılamayacağı için gelişimle ilgili kavramlara bebeklikten-ergenlik dönemine kadar çocuğun gelişim dönemleri, ergenlerde kişilik-kimlik gelişimi, cinsel kimlik ve cinsel bilgi edinmede rol olan faktörler ilk bölümde araştırılmış olup, ikinci bölümde televizyon olgusu, televizyonun çocuğa etkileri araştırılmıştır. Çalışmanın uygulama bölümü ise, hem nicel hem de nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırma için, ölçekler Konya'nın merkez 3 ilçesinden sosyo-ekonomik durumları farklı 3 resmi, 1 özel okuldaki 1. ve 4 sınıf arasındaki 385 öğrenciye uygulanmıştır. Nicel araştırma verilerinin analizinde SPSS 20.0 kullanılmış ve ki-kare analiziyle veriler yorumlanmıştır. Nitel araştırma için de alanında uzman kişilerle görüşmeler yapılmış ve bu görüşmenin dokümanlarıyla araştırmaya katkı sağlanmıştır.

Bir çocuğun gelişim döneminde geçirdiği her bir evre, bir sonraki evreyi etkilediği bilindiğinden, ergenlik dönemine kadar olan dönemlerde yaşanan problemler, ergenlik döneminde büyük sorunlara neden olmaktadır. Kimlik, cinsel kimlik, kişilik gibi sorunlar ergenlik döneminde ortaya çıkmaktadır. Kimlik bulunduğu ölçüde kişiliğin zamanla oturup, olgunlaşacağı bilinmektedir. Cinsel kimlik de ise aile faktörünün önemine değinilmekte ve cinsel kimlikte yaşanacak olan problemlerin tespitinde ailenin önemi büyük olacağı vurgulanmaktadır.

Cinsel merakın başladığı dönem olarak ilk çocukluk dönemi yani 0-6 yaş dönemindeki aile tutumu önem kazanmaktadır. Çocuk karşı cinsteki ve kendi vücudundaki organların farkına varmakta ve soru sorma çabası içinde merakını

gidermeye çalışmaktadır. Uzman Psikolog Hakan Tokgöz’ de “...kişiliğin temellerinin atıldığı dönem 0-6 yaş arası dönemdir. Ondan sonra insan isterse 40 yaşına gelsin isterse 60 yaşına gelsin, dönüp ya 0-1 yaş arası, ya 3-6 yaş arası sıkıntıları yaşar” diyerek bu dönemin temellerinin sağlam atılması gerektiğine dikkat çekmiştir.

Cinsel konularla ilgili merakını artıran bir diğer etken olarak kitle iletişim araçlarının rolü de önem kazanmaktadır. Televizyonda gördüğü cinsel içerikli yayınlarda anne babanın verdiği tepkiyle farkındalık oluşturan çocuk, soru sorma çabası içine girmektedir. Çalışmamıza katılan öğrencilerin TV dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi ne oluyor? sorusuna, %77,4 kanalı değiştiriyor cevabını vermiştir. Anne ve babanın öğrenim durumu ile TV dizilerinde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde verdikleri tepki arasında ilişki incelendiğinde ise hiçbir okulda anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır. Ailelerin bu konuda tamamen bilinçsiz olması araştırmamızın ortaya çıkardığı sonuçlar arasındadır. Sosyolog Nazlı Çalışkan “..ört, kapat, kaç bunların hepsi onu daha çekici kılmakta ve biran önce deneme ihtiyacı vermektedir.” diyerek böyle bir durumda nasıl davranılması gerektiğini bilmeyen ailenin bu konudaki tutumu çocukların dikkatini çektiğini ve bu konuları araştırmasına neden olduğunu söylemektedir.

Cinselliğin çocuk gelişimindeki önemi göz ardı edilemez. Cinsellik birçok anne babanın, hatta öğretmenlerin bile yok saymayı tercih ettiği bir konudur. Bunun en önemli nedenlerinden biri, cinselliğin tabu olarak görülmesidir. Yapılan araştırmada katılımcılar, size vücudunuzdaki özel bölgelerle ilgili bilgi verildi mi? Sorusuna %59,9 evet derken, %40,1’i hayır cevabını vermektedir. Katılımcıların %69,4’ü ailemden, %25,3’ü öğretmenimden, %3,5’i TV ‘den vücudundaki özel bölgelerle ilgili bilgi aldığını söylemektedir. Aileler çocuklarına vücutlarındaki özel bölgelerle ilgili bilgi verirken, genellikle cinsel eğitimden kaçınmaktadır. Cinsel konularda konuşmayı ayıp, günah sayan ebeveynler, cinsel konulardan hiç söz etmez. Bu yaklaşım, çocuğa bu konudaki merakını bastırması gerektiği düşüncesine kapılmasına neden olur ve böylece cinsellik tabu haline gelir, giderek düşünmek bile yasaklanır. Çocuk böylece susar, soru sormaktan vazgeçer ama merakını

gidermekten de kendini alıkoyamaz. Bu durumda en büyük tehlike ise çocuğun gereğinden çok daha fazla bilgi alacağı kitle iletişim araçlarına yönelmesidir.

Kitle iletişim araçlarından televizyon, çocuğun kolay ulaşımı göz önüne alındığında cinsel konularda merakını kamçulamaktadır. Aile bireyleri ile aynı programları izleyen çocuklar, televizyon yayınlarındaki müstehcen yayınlardaki görüntüleri görüp merak duygusuna kapılır. Katılımcılar, TV’ de en çok dikkatinizi çeken şey nedir? açık uçlu soruya, öpme, sarılma, ayıp şeyler, sapık şeyler, arkadaşlık cevaplarıyla %32,5 cinsel içerikli yayınların dikkatini çektiğini söylerken, %22,9 şiddet içerikli yayınların, %11,3 ise korku- gerilim içerikli yayınların dikkatini çektiğini söylemiştir. Aileniz hangi programı izlemenize izin vermez? Açık uçlu soruya kan, kavga, dövüş gibi cevaplar veren katılımcıların oranı %32,7 korku ve gerilim içerikli yayınlar cevabı verilirken, cinsel içerikli yayınlar %16,2’dir. Anne ve baba öğrenim durumu ile TV dizilerinde en çok dikkat çeken şey nedir? sorusu arasında ilişki arandığında, baba öğrenim durumuyla anlamlı düzeyde ilişki bulunmazken, Konya Meram Diltaş İlköğretim Okulu’nda anne öğrenim durumuyla, TV dizilerinde en çok dikkat çeken şeyler arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır.

Aileler genellikle çocuklarla beraber dizi- film izlemekte ve çocuklar bu dizi içeriklerinden ve karakterlerden etkilenmektedir. Televizyonda yayınlanan dizi oyuncularının yerinde olmak ister misiniz? sorusuna katılımcıların %55,3 evet derken, %44,7 hayır cevabını vermiştir. Bu çalışma için uzmanlarla yapılan görüşmelerden de anlaşılabacağı gibi televizyon çocuğun cinsel konulara merakını artırmakta, çocuğun cinsel içerikli yayınlardan etkilenerek cinsel uyarıcılarla erken tanışmasına ve erken ergenliğe girmesine neden olmaktadır.

Fizyolojik ve psikolojik olarak erken yaşta uyarıcılarla karşılaşarak ergenliğe giren çocuk, erken yaşta cinsel ilişkiye girme tehlikesiyle karşı karşıya kalmakta ve bu da çocuğun bütün bir hayatını etkileyecek bir sorunu teşkil etmektedir. Bu konuda Uzman Psikiyatrist Recep Bostan, *“Çocuk, bulunduğu ortam içinde farklı bir konuma geçer ve daha farklı olur. Farklı hormonlar, farklı vücut gelişimi sosyal açıdan sakıncalar oluşturabilir. Çok zeki olsa bile, sosyal açıdan olsun, bulunduğu*

*durumdan olsun, diğer çocuklardan ister istemez farklılaşır.”*diyerek erken yaşta izlenen yayınlardan etkilenererek uyarılan çocuk, cinsel ilişkiye girmese bile aklını derslere, okumaya vermekten çok cinsel konulara vermesine neden olmasına dikkat çekmektedir.

Ergenler de çocuklar da kitle iletişim araçlarından televizyonun etkisi altındadır. Televizyon çok fazla cinsel içerikli yayın içermektedir. Çocuklar da çok erken yaşlarda televizyonda cinsel içerikli yayınlara maruz kalmaktadır ve bu içerik birçok araştırmacının bu durumun etkilerinin neler olabileceğini sormalarına yol açmıştır. Araştırmamızda da bunun bir etkisi olan erken ergenlik dönemine girme problemine değinilmiştir.

“Çocuk, ergenlik, medya” arasında kurulan bağlantıyla oluşturulan çalışmada, çocuklarda cinsel merakın oluşmasıyla soru sorma çabası içine girmektedir. “Ben nasıl dünyaya geldim” sorusuyla bu süreç başlamaktadır. Katılımcılarımız, ailenize “ben nasıl dünyaya geldim” sorusunu sordunuz mu? sorusuna %61,8 evet cevabı verirken, %38,2 hayır demiştir. Ailelerine kendilerinin nasıl dünyaya geldiklerini soranların aldıkları cevaplar, %60,9 ‘u ailem beni tatmin edecek açıklama yaptı derken, %21,4 ailem cevap vermedi, %10,9 ailem sorduğum soru karşısında şaşırdı, %6,7 ise ailem dikkatimi başka yöne çekti cevabını vermiştir. Ankete göre aileler çocuklarına tatmin edici cevaplarla farkındalık oluşturmada merakını gidermekte ve çocukların başka kaynaklara yönelmesini engellemektedir. Anne babanın öğrenim durumları ile katılımcıların ailelerine kendilerinin nasıl dünyaya geldiklerini sorduklarında aldıkları cevaplar arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır. Ailelerin öğrenim düzeyleri bu soruya verilen cevaplar üzerinde farklılık göstermektedir.

Anne baba öğrenim durumunun önem kazandığı bir başka soru ise, anne baba öğrenim durumu ile öğrencilere özel bölgeleri hakkında bilgi verilme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde Konya Selçuklu İhsaniye İlkokulu hariç diğer okullarda anne baba öğrenim durumu ile özel bölge eğitimi arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır.

Çalışmada özetle, kitle iletişim araçlarından televizyonu, hayatının önemli bir parçası haline getiren çocuk, televizyon aygıtının nasıl bir dünyası olduğunu algılayamadan birçok uyarıcıyla karşılaşmaktadır. Televizyondaki programları gerçek sanan çocuk, onlar gibi olmak istemekte ve onlar gibi davranmaya çalışmaktadır.

Aileye bu konuda büyük görevler düşmektedir. Ebeveynler ilk olarak, televizyonda birlikte izleyebilecekleri doğru kanalları seçmeli ve çocukları kendi başlarına televizyon karşısında bırakmamalıdır. Televizyonda çocuklara uygun olmayan yayınlar denk geldiğinde, telaş yapıp değiştirilmemeli, çocuğa sorular sorarak sorunla yüzleşmesi gerektiği hatırlatılmalıdır. Çocuklara verilecek olan cinsel eğitim, çocuk soru sormaya başladığı andan itibaren yaşına uygun olarak verilmelidir. Çocuğun gelişim evrelerini tamamlayarak ergenlik dönemine gelen ergeni, erken cinsel uyarıcılardan uzak tutmak anne babaların sorumluluğu olacaktır. Bu dönemde gelişen ve artan hormonların etkisiyle, cinsel gerilimi rahatlatmak isteyen çocuğunuz, cinsel deneyimi yaşamak isteyebilecektir. *“Çocuğun fikirlerine saygı gösteren, düşüncelerini destekleyebilecek, bastırma yerine konuşarak anlaşılabilir, baskı ve otoriteyi kısıp, sınırları devam ettirerek, tamamen serbest bırakmak da yanlıştır çocuk ile arkadaş gibi olunması gerekir.”* diyen Uzman Psikiyatrist Recep Bostan, ailenin bu dönemdeki önemine dikkat çekmektedir. Bu dönemde, Uzman Psikolog Hakan Tokgöz’ ün deyişiyle, *“ergen tamamen serbest de bırakılmamalı, baskı altına da alınmamalıdır”*.

Çocuklar için anne-baba çok önemli ve değerlidir. Katılımcılar, Hayatta en çok değer verdiğiniz şey nedir? sorusuna %93,0 ailem cevabını, bilinmeyen şeyleri sorduğun kaynak kim? sorusuna ise %81,5 anne babama soruyorum cevabını vermiştir. Aileler, çocukların onları değerli ve bilgi kaynağı olarak gördüğünün bilincinde olmalı ve bu doğrultuda çekinmeden her soruya doğal cevaplar vermelidir. Anne ve babanın denetleme mekanizması ergen tarafından cinsel güvenliğin anne babanın sorumluluğunda olduğu hissi uyandırır. Sosyolog Nazlı Çalışkan *“...aileler ve çevre bunu yapıyor, çocuk ergenlikte deyip kenara çekiliyor. Buda ailenin işini kolaylaştırıyor.”* diyerek ailenin bu dönemde çocuğu göz ardı ettiğine değinmektedir.

Cinsellik konusu tabu olarak görülmeden, çocuk istediği anda kaçamak cevaplar verilmeden, ergenliğe hazırlanmalıdır. Anne babayı bilgi kaynağı olarak gören ergenler diğer kaynaklara yönelme gereksinimi duymayacaktır.

Öneriler:

- Çalışmanın ilkokul düzeyinde çocuklara uygulanması anketin araştırmacı tarafından doldurulması yönünden zaman almıştır. Sonraki çalışmalarda, ortaokul ve lise düzeyinde uygulanması kolaylık sağlayacaktır.
- “Çocuk ve cinsellik” konusundaki ülkemizdeki az çalışma yapılmıştır. Sonraki çalışmalarda farklı bakış açıları ile literatüre katkı sağlaması gerekmektedir.
- Bu çalışmanın uygulama kısmı, Konya’nın merkez ilçelerinde uygulanmıştır. Başka şehir ve ilçelerden örneklerle desteklenebilir.
- Kitle iletişim araçları kullanımları gün geçtikçe değişmekte ve gelişmektedir. Bu çalışma televizyon kullanımı üzerinedir. Sonraki çalışmalarda diğer kitle iletişim araçlarına yer verilerek alana katkı sağlanabilir

KAYNAKÇA

- Adams, James F.(1995) *Ergenliği Anlamak* (1.baskı). (Çeviren: Bekir Onur). Ankara: İmge Kitapevi.
- Adler, A. (2000). *Çocuk Eğitimi* (2.baskı).(Çeviren: Kamuran Şipal). İstanbul: Cem Yayınevi.
- Aral, N. ve Akdaş, Y. (1997) Çocukların televizyon ve diğerk etkinliklere harcadıkları sürenin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 99-105.
- Arıkan, R.(2004). *Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama* (4.baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım
- Arslan, A. (2004). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Televizyon, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-17.
- Artan, İ. (2001). Cinsel Eğitimde Televizyonun Rolü. *Eğitim ve Bilim*, 26(120), 50-54.
- Aksaçlıoğlu, Ayşe G. ve Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin Televizyon İzlemeleri ve Bilgisayar Kullanmalarının Okuma Alışkanlıklarına Etkisi. *Türk Kütüphaneciliği*, 1(21), 3-28.
- Atabek, E. (2002). *Erken Büyüyen Çocuklar* (2.baskı). İstanbul: Altın Kitaplar
- Atak, H. (2011). Kimlik Gelişimi ve Kimlik Biçimlenmesi: Kuramsal Bir Değerlendirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(1), 163-213
- Ataman, A. (2004). *Gelişim ve Öğrenme* (2.baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Aydın, B. (2010). *Çocuk ve Ergen Psikolojisi* (3.baskı). Ankara:Nobel.
- Aydınlı, H. (2002). *Çocuk Eğitiminde Sık Sorulan Sorular ve Cevaplar*. İstanbul: Zambak Yayınları.

- Bacaksız, T. (2010). *Medya Okuryazarlığı Dersinde Gazete ve Dergi Kullanımı*, Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Bayhan, P. ve Işıtan, S. (2010). Ergenlik Döneminde İlişkiler: Akran ve Romantik İlişkilere Genel Bakış. *Aile ve Toplum Dergisi*, 5(20), 33-44.
- Binbaşıoğlu, C. (1990). *Gelişim Psikolojisi* (5.basım). Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Bostan, R. (29.09.2016) Uzman Psikiyatrist, “Çocuklarda Ergenlik Dönemi ve Televizyon” konulu görüşme. Konya.
- Bulut, A. Çokar, M. Eylen, B. Akalın A. Gürşimşek, I. Hamurcu, H. Nalbant,H. Oksal, A. ve Ortaylı, N.(2002). *Cinsel Sağlık Eğitimi* (4.baskı). İstanbul: Ceren Yayın.
- Bulut, A., Çokar, M. ve Eylen, B. vd. (2006). Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Cinsel Sağlık Eğitimi (4.baskı). (Editörler: Muhtar Çokar, Hacer Nalbant). İstanbul: Ceren Yayın-Dağıtım.
- Büyükbaykal, G. (2007). Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Etkileri. *İstanbul İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 28, s.31-44.
- Çalışandemir, F. Bencik, S. ve Artan, İ. (2008) Çocukların Cinsel Eğitimi: Geçmişten Günümüze Bir Bakış . *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 33 (150), 14-27.
- Çalışkan, N. (02.11.2016). Sosyolog, “Çocuklarda Ergenlik Dönemi ve Televizyon” konulu görüşme. Konya.
- Çamurdan, A. (2007). Görsel Medyanın Çocuk Sağlığına Etkileri, *Sürekli Tıp Eğitim Dergisi*, 16 (2), 25-30.
- Can, A. (2006). *Çocuk ve Çizgi Film*. Konya: Öz Eğitim Yayınları.
- Can, A. (2000). Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Olumsuz Etkileri; Örnek Program: Reality Show’ lar. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 1(3), 14-17.

- Cinsel Sağlık Enstitüsü Derneği. <http://www.cised.org.tr>, Erişim Tarihi 28.10.2015
- Çocukların Gelişim Evreleri. <http://www.e-psikiyatri.com>, Erişim Tarihi: 20 ekim 2015.
- Engin, Bilsel H. (2013) Çocuk ve Reklam: Çocuklar Olması Gerekenden Erken Büyüyor. *1.Türkiye Medya ve Çocuk Kongresi Bildiriler Kitabı*. Hazırlayan: Haluk Yavuzer, Mustafa Ruhi Şirin. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları:104, 1(5), 217-234.
- Erdoğan, İ.(2007). *Pozitivist Metodoloji* (2. Baskı). Ankara: Erk Yayınlar.
- Erjem, Y. ve Çağlayandereli, M. (2006) Televizyon ve Gençlik: Yerli Dizilerin Gençlerin Model Alma Davranışı Üzerindeki Etkisi. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(1), 15-30.
- Ertürk, Dilek, Y. ve Gül, Akkor, A. (2006). *Çocuğunuzu Televizyona Teslim Etmeyin*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ertürk, Dilek, Y. (2004). Çocuk ve Televizyon Etkileşiminde Aile. *1.Uluslararası Çocuk ve İletişim Konferansı*, 271-277.
- Erwin, P. (2000). *Çocuklukta ve Ergenlikte Arkadaşlık* (1.basım). (Çeviren: Osman Akınhay). İstanbul : Alfa Basım Yayın.
- Fetihi, L.(2002). Ergenlik ve Toplum. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 27(125), 62-68.
- Gregory, M. Erik (2013) Çocukların Medya Kullanımı: Pozitif Psikoloji Yaklaşımı. Hazırlayan: Haluk Yavuzer, Mustafa Ruhi Şirin. *1.Türkiye Medya ve Çocuk Kongresi Bildiriler Kitabı* İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları: 105 Yayın Dizisi: 2(6), 91-115.
- Green, C. (2008). *Her Yönüyle Çocuk Yetiştirme Sanatı* (Çeviren: Selin Gül Seçer). İstanbul: Neden Kitap Yayıncılık.

- Gül, Serdar, K. ve Güneş, İsmail, D. (2009) Ergenlik Dönemi Sorunları ve Şiddet. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1), 79-101.
- Güneş, A. (2014). *Çocuk Deyip Geçmeyin* (5.baskı). İstanbul: Timaş Yayınları
- Gürün, O. A. (1984). *Çocuğumuzu Tanıyalım*. İstanbul: İnkılap.
- Habertürk, (6 Ekim 2010). <http://www.haberturk.com/medya/haber/558908-rtuk-cocuklara-uyku-saatini-hatirlatacak>. Erişim Tarihi:24.02.2016.
- Hamamcı, Z. ve Hamamcı, E. (2015). Çocuk Gelişimi Kuramları ve Dil Öğretmenleri İçin Yansımaları. *Eğitim ve Öğretim Araştırma Dergisi*, 4(1), 125-134.
- İnal, K. (2009). *Medya Okuryazarlığı Elkitabı* (1.baskı). Ütopya Yayınevi: Ankara.
- İrkin, Ayça, Ç. (2012). *Çocukların Gelişim Süreci ve Televizyonun Etkileri*, Uzmanlık Tezi, Ankara.
- İşçibaş, Y. (2001). Televizyondaki Şiddetin Çocuklar Üzerindeki Saldırganlık Etkisi (Amerikan örneği). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi. *Kurgu Dergisi*, 18, 79-90.
- İşçibaş, Y. (2000). ABD Televizyonlarında Cinsellik. *Kurgu Dergisi*, 17, 73-79.
- Kapferer, Jean N. (1991). *Çocuk ve Reklam* (Çeviren: Şermin Önder). İstanbul: Afa Yayınları.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kasım, M. (2013). *Reklam Fotoğrafçılığı* (2.baskı). Konya: Çizgi Yayınevi.
- Kaya, N. (1999) *Eyvah Çocuğum Büyüdü* (2.baskı). İstanbul: Nesil Yayın.
- Çakmaklı, K. (1997). *Aile, Çocuk ve Televizyon*. İstanbul: Seha Yayıncılık.

- Koç, M. (2004). Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi ve Genel Özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(17), 231-256. http://sbedergi.erciyes.edu.tr/sayi_17/14_koc.pdf.
- Korkmaz, H. (1999). *Çocuğumu Nasıl Yetiştireyim?* .İstanbul: Nesil Yayın-Basım.
- Kulaksızoğlu, A. (1999). *Ergenlik Psikolojisi* (2.baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Kuruoğlu, H. (2001). *Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Olumsuz Etkileri*. <http://www.cocukaile.com>, Erişilme Tarihi:17.11.2015.
- Lemish, Dafna (2013) Medya ve Erken Dönem Çocukluk Dönemi. *1.Türkiye Medya ve Çocuk Kongresi Bildiriler Kitabı*. Hazırlayan: Haluk Yavuzer, Mustafa Ruhi Şirin. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları: 105, 2(6),13-34.
- Maury, L.(2008). *Piaget ve Çocuk* (Çeviren: Nurten Sarıca). Ankara: De ki Yayın.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2014/'15) Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim, MEB, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2008) Öğrencilerin Televizyon İzleme Alışkanlıkları, *Ankara: Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı*.
- MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi). (2007). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milliyet (2006) <http://www.milliyet.com.tr/saat-okul-saat-tv/guncel/haberdetayarsiv>. Erişim Tarihi: 08.11.2015.
- Milliyet, (6 Ekim 2010). <http://www.milliyet.com.tr/iyi-uykular-cocuklar-pembenar-detay-cocuk-1365541/> Erişim Tarihi: 24.02.2016.
- Milliyet, (22 Şubat 2000). <http://www.milliyet.com.tr/2000/02/22/>. Erişim Tarihi: 22.02.2016.
- Mountrose, P. (2000). *6 ila 18 Yaş Çocuklarıyla Sorunları Çözmede 5 Aşama* (Çeviren: Sermin Can). İstanbul: Kariyer Yayıncılık.

- Morgan, Thomas C.(2004). *Psikolojiye Giriş* (Çeviren(ler): Hüsni Arıcı, Işık Savaş, Olcay, İmamoğlu ve ark.) Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Mutlu, E. (2008). *Televizyonu Anlamak* (2.basım). Ankara:Ayraç Kitapevi.
- Nabi, A. (1999) *Enformatik Cehalet*. İstanbul: Kitapevi.
- Onur, B. (2006). *Gelişim Psikolojisi* (7. Baskı). Ankara: İmge Kitapevi.
- Orvin, H. G.(1997). *Çağındaki Çocuğunuzu Anlamanın Yolları* (Çeviren: Ayşe Güran). Ankara: HYB Yayıncılık.
- Özertem, Tekin (12 Ocak 2009). <http://arsiv.gercekgundem.com/?p=170370> Erişim Tarihi: 24.02.2016.
- Özgüven, Ethem, İ. (2012). *Cinsellik ve Cinsel Yaşam* (2.basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Öztürk, C. ve Karayağız, G. (2007). Çocuk ve Televizyon. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(2), 81-85.
- Öztürk, Hüseyin, E. (2002) *Çocuk ve Aile*. İstanbul: Beyan Yayınları.
- Pembecioğlu, N. (2013). Gelecek Kurguları ve Medya Algıları. *1.Türkiye Medya ve Çocuk Kongresi Bildiriler Kitabı*. Hazırlayan: Haluk Yavuzer, Mustafa Ruhi Şirin. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları:104, 1(5), 397-429.
- Pembecioğlu, N. (2006). *İletişim ve Çocuk / İletişim Ortamlarında Çocuk ve Reklâm Etkileşimi*, Ankara: Ebabil Yayınları.
- Postman, N. (1995). *Çocukluğun Yokluğu* (Çeviren: Kemal İnal). Ankara: İmge Kitapevi.
- RTÜK (Radyo Televizyon Üst Kurulu) (2015). Strateji Geliştirme Enstitüsü Radyo ve Televizyon Üst Kurulu 2014 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara.
- RTÜK, “Akıllı İşaretler” <http://www.rtukcocuk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 24.02.2016.

RTÜK, “Medya Okuryazarlığı” <http://www.rtuk.org.tr/Home/SolMenu/89#> Erişim Tarihi: 24.02.2016.

Punch, Keith, F. (2011). *Sosyal Araştırmalara Giriş* (2.Baskı). (Çevirenler: Dursun Bayrak, H. Bader Arslan, Zeynep Akyüz). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Sarı, E. (2014). *Yatak Odasındaki En Büyük Sorun - Cinsel Bilgi Eksikliği*. <http://www.cised.org.tr>, Erişim Tarihi: 29.10.2014.

Saygılı, S. (2002). *Ergenlik Sorunları*. İstanbul: Elit Yayınları.

Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim* (21.baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Set, T, Dağdeviren, N ve Zekeriya, A. (2006). *Ergenlerde Cinsellik. Genel Tıp Dergisi*, 16(3):137-141.

Söylemez, S. (2005) *Ergenlik Hakkında “Bu Çocuk Ne Zaman Büyüdü* (3.baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Sungur, Mehmet, Z. (1998). Cinsel Eğitim. *Klinik Psikiyatri*, 1(2), 103-108.

Swets, W. P. (1998). *Ergen Çocuğunuzla Konuşma Sanatı* (Çeviren: Bahar Atlamaz). İstanbul: Varlık Yayınları.

Şentürk, M. ve Turgut, M. (2011) Televizyon Programları, Reklamlar ve Çocuklar, *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi* Yıl: 12, 7 (27), 63-88

Şimşek, S. (2013). Duygusal Zekâ Bağlamında Medyada Yayınlanan Reklamların Çocuklar Üzerinde Oluşturabileceği Davranış Biçimleri. *1.Türkiye Medya ve Çocuk Kongresi Bildiriler Kitabı*. Hazırlayan: Haluk Yavuzer, Mustafa Ruhi Şirin. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları:104, 1(5), 235- 254

Şimşek, S. (2008). *Küresel Marka Reklamları*. İstanbul: Literatürk Yayınları

- Şirin, Ruhi, M. (2011). Medyada Çocukları Koruyucu Önlemler. *Çocuk Hakları ve Medya El Kitabı*. Hazırlayan: Mustafa Ruhi Şirin. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları:88, Yayın Dizisi:13, 163-184.
- Şirin, Ruhi, M. (1998). *Televizyon Çocuk ve Aile*. İstanbul: İz Yayıncılık
- Şişman, M.(2007). *Eğitim Bilimine Giriş* (3.baskı). Ankara: Pegem A yayıncılık.
- Taner, Işık Y. (2011). *Ah Bir Büyüse “Çocuk ve Ergen Psikolojisi”*(1.baskı). İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık.
- Taşçı, İhsan, A.(2003). *Cinsel Eğitim* (3.baskı). İz Yayıncılık: İstanbul.
- Taymur, İ. ve Türkçapar, Hakan M. (2012). Kişilik: Tanımı, Sınıflaması ve Değerlendirmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2):154-177.
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı (1997). Türk Ailesinde Adölesanların Sorunları, *Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları*, Genel Yayın No: 100, Seri: Bilim Serisi.
- Timisi, N. (2011). Medyada Çocukları Koruyucu Önlemler. *Çocuk Hakları ve Medya El Kitabı*. Hazırlayan: Mustafa Ruhi Şirin. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları:88, Yayın Dizisi:13, 141-160.
- Tokgöz, H. (06.10.2016). Uzman Psikolog, “Çocuklarda Ergenlik Dönemi ve Televizyon” konulu görüşme. Konya.
- Turam, E. (1996). *Ekranaltı Çocukları* (1.basım). İstanbul: İrfan Yayıncılık.
- TÜBİTAK (Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi) (2007). *Psikanalitik Yaklaşım: Bilinçaltından Notlar Kimim Ben?*. <http://www.biltek.tubitak.gov.tr> , Erişim Tarihi: 28.10. 2015.
- Yavuzer, H. (2012). *Çocuğunuzun ilk 6 yılı* (28.baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yavuzer, H. (2006). *Çocuk Eğitimi El Kitabı* (21.basım). İstanbul: Remzi Kitapevi.

- Yavuzer, H. (2005). *Ana-Baba ve Çocuk* (18.basım). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yavuzer, H. (2005). *Çocuk Psikolojisi* (28.baskı). İstanbul: Remzi Yayınevi.
- Yılmaz, H. (2014) Türk Eğitim Sisteminde Trafik Eğitiminin Yeri ve Yapılması Gerekenler. *Uluslar arası Yönetim ve Sosyal Araştırma Dergisi*, 1(2), 11-21.
- Yörükoğlu, A. (2000). *Gençlik Çağı* (11.Baskı). İstanbul: Özur Yayınları

EKLER

Ek-1

TELEVİZYON YAYINLARININ ÇOCUK GELİŞİMİNDEKİ ROLÜ

Merhaba, Bu anket çalışması, Selçuk Üniversitesi Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı'nda, bir Yüksek Lisans çalışması için yürütülmektedir. Çalışmanın amacı, televizyon yayınlarında yer alan cinsel içeriklerin çocuk gelişimindeki rolünü tespit etmektir. Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

Çalışmayı Yürüten: Seher BAYAR

Danışman: Doç. Dr. Metin Kasım

Aşağıdaki sorularda size en uygun seçeneği işaretleyiniz.

A-KİMLİK VE AİLE HAYATI BİLGİLERİ

1-) Kaçınıcı sınıfta okuyorsunuz?

a-) 1. sınıf

b-) 2. sınıf

c-) 3. sınıf

d-) 4.sınıf

2-) Cinsiyetiniz?

a-) Kız

b-) Erkek

3-) Yaşadığınız yer kendinize mi ait yoksa kira mı?

a-) Kendimize ait. b-) Kiracıyız. c-) Devlet lojmanında kalıyoruz. d-) Diğer (Belirtiniz).....

4-) Evde kendinize ait bir oda var mı?

a-) Evet

b-) Hayır

5-) Cevabınız “evet” ise odanızda TV var mı?

a-) Evet

b-) Hayır

6-) Babanızın öğrenim durumu nedir?

a-) Okur yazar değil

b-) İlkokul mezunu

c-) Ortaokul mezunu

d-) Lise mezunu

e-) Üniversite mezunu

7-) Annenizin öğrenim durumu nedir?

- a-) Okur yazar değil b-) İlkokul mezunu c-) Ortaokul mezunu
d-) Lise mezunu e-) Üniversite mezunu

8-) Babanız ne iş yapıyor?

- a-) Öğretmen b-) Doktor c-) Mimar d-) Emekli
e-) Memur f-) İşçi g-) Esnaf h-) Diğer (Belirtiniz)...

9-) Anneniz ne iş yapıyor?

- a-) Öğretmen b-) Doktor c-) Hemşire d-) Emekli
e-) Memur f-) Esnaf g-) Ev hanımı h-) Diğer (Belirtiniz)...

10-) Ailenizin aylık toplam kazancı ne kadar?

- a-) 0- 750 TL arası b-) 751- 1500 TL arası c-) 1501-2250 TL arası
d-) 2251-3000 TL arası e-) 3001- 3750 TL arası f-) 3751-4500 TL arası
g-) 4501- üstü

B-) MEDYA KULLANIMI İLE İLGİLİ SORULAR

11-) Evinizde kaç adet televizyon bulunmaktadır?

- a-) 1 b-) 2 c-) 3 ve üstü d-) yok

12-) Boş zamanlarınızda neler yapıyorsunuz?

- a-) Arkadaşlarımla oyun oynuyorum.
b-) Ailemle vakit geçiriyorum.
c-) Sosyal aktiviteler (sinema, tiyatro vs.) yapıyorum.
d-) Televizyon izliyorum.
e-) Diğer (Belirtiniz)

13-) Televizyon seyretmeyi seviyor musunuz?

- a-) Çok hoşlanıyorum b-) Az hoşlanıyorum c-) Hoşlanmıyorum d-) Nefret ediyorum

14-) Hafta içi Günlük kaç saat televizyon izliyorsunuz?

- a-) 1 saatten az b-) 1-3 saat c-) 4- 6 saat d-) 6 saatten fazla 2

15-) Hafta Sonu Günlük kaç saat televizyon izliyorsunuz?

- a-) 1 saatten az b-) 1-3 saat c-) 4- 6 saat d-) 6 saatten fazla

16-) Televizyonu en çok hangi saatlerde izliyorsunuz?

- a-) 07.00- 10.00 b-) 10.00- 18.00 c-) 18.00- 21.00 d-) 21.00 ve sonrası

17-)Televizyonda en sık ne izliyorsunuz?

- a-) Dizi film b-) Çizgi Film c-) Haberler
d-) Belgesel Programları e-) Türk sineması f-) Yarışma Programı
g-) Spor Programı g-) Eğitici Programlar h-) TV izlemem

18-) Televizyonda yayınlanan dizi oyuncularından birisinin yerinde olmak ister miydiniz?

- a-) Evet b-) Hayır

19-) Cevabınız evet ise, kimin yerinde olmak istersiniz?

.....

20-) Televizyonda hangi programların izleneceğine kim karar vermektedir?

- a-) Baba b-) Anne c-) Çocuklar d-) Diğer (Belirtiniz).....

21-) Aileniz sizin hangi tür programları izlemenize izin vermez?

.....

22-) Televizyon izlerken sizin rahatsız olduğunuz görüntüler hangisidir?

- a-) Açık-seçik, çıplak insan görüntüleri. b-) Kavga- şiddet görüntüleri.
c-) Duygusalılık içeren(ağlayan, üzülen) insanların görüntüleri. d-) Korkunç sahneler.
e-) Diğer(belirtiniz).....

23-) Televizyonda dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi ne oluyor?

- a-) Kanalı değiştiriyorlar.
b-) Diziye kızmaya başlıyorlar.
c-) Bana yayınlanan diziyle ilgili sorular soruyorlar.
d-) Ailem benim yanımda bu tip programları izlemiyor
e-) Diğer (Belirtiniz).....

24-) Televizyon dizilerinde en çok dikkatinizi çeken şey nedir?

.....,

C-) AİLE VE EĞİTİM SORULARI

25-) Hayatta en çok değer verdiğiniz şey nedir?

- a-) Aile b-) Arkadaş
c-) Kitle iletişim araçları(televizyon, internet, radyo) d-) Diğer (Belirtiniz).....

26-) Anne babanız ile ilgili düşünceniz nedir?

- a-) Anlayışsızlar b-) Beni dinlemezler. c-) Hep kendilerini haklı bulurlar.
d-) Her zaman beni dinlerler ve destek olurlar. e-) Diğer (Belirtiniz).....

27-) Bilemediğiniz bir şey olduğunda kimden bilgi alırsınız?

- a-) Anneme babama soruyorum b-) Arkadaşıma soruyorum. c-) Öğretmenime soruyorum.
d-) Kitle iletişim araçlarından öğreniyorum. e-) Diğer (Belirtiniz).....

28-) Ailenize ‘ben nasıl bu dünyaya geldim’ sorusunu sordunuz mu?

- a-) Evet b-) Hayır

29-)Cevabınız evet ise, Ailenize ‘ben nasıl dünyaya geldim’ sorusuna, aldığınız cevap ne oldu?

- a-) Ailem cevap vermedi. b-) Ailem sorduğum soru karşısında şaşırıldı.
c-) Ailem beni tatmin edecek açıklama yaptı. d-) Ailem dikkatimi başka yöne çekti

30-) Size vücudunuzdaki özel bölgelerle ilgili bilgi verildi mi?

- a-) Evet b-) Hayır

31-) Cevabınız evet ise, bu bilgilerini kimden aldınız?

- a-) Ailem b-) Öğretmenim c-) Televizyon d-) Arkadaşlar e-) Diğer(Belirtiniz).....

Anket soruları bitmiştir. Soruları atlamadığınızdan emin olmak için lütfen kontrol ediniz.
Katkılarınızdan dolayı çok teşekkür ederiz.

Ek-2 Nitel Araştırma İçin Uzmanlara Sorulan Sorular

Nitel araştırma katılımcılarıyla gerçekleştirilen görüşmelerde, kişilere aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

1.)Çocuklar, ergenlik dönemine kadar birçok bedensel, psikolojik uyarıcıyla karşılaşmaktadır. Bu uyarıcılar çocukluktan ergenliğe geçişte duygu ve düşüncelerin gelişimini nasıl etkilemektedir?

2.)Ergenlik çağını yaşayan gençlerin yaşadıkları çevre ve sosyo-ekonomik koşulların ne gibi etkileri vardır?

3.)Erken ergenlik nedir, belirtileri nelerdir?

4.)Toplumdaki rolünü belirlemek isteyen ergenin, kimlik arayışı ve kişilik özellikleri ergenlik döneminde nasıl kendini gösterir?

5.)Cinsel eğitim neden önemlidir? Verilen eğitimin kalitesi ya da kalitesizliği nelere yol açıyor?

6.)Ülkemizde cinsel eğitimle ilgili yapılan çalışmaları yeterli görüyor musunuz? Cinsel eğitimin ilkokul 1. sınıftan 4. sınıfa kadar okul müfredatında yer alması ne gibi katkılar sağlar?

7.)Kitle iletişim araçlarından televizyon, çocukları ve ergenleri olumlu veya olumsuz etkilemekte midir?

8.)Çocuklar (7-10), televizyon yayınlarında müstehcen yayınlarla karşılaştığında ailelerin tepkisi ne olmalıdır?

9.)Televizyon ekranlarında sergilenen aşırı ölçüde açık saçık sahneler, erotik filmler, çocuklardaki cinsel dürtülerin normalden önce uyarılmasında ve çocukların cinsel bilgi edinmeye veya normalden önce cinsel tecrübe yaşamasında bir etken midir?

10.)Çocukları ve ergenleri, bu tür yayınların olumsuz etkilerinden korumak için nasıl bir yol izlenebilir?

Ek-3 Uzman Psikiyatrist Recep Bostan İle Yapılan Görüşmenin Dökümü

Görüşme Yeri: Dr.Faruk Sükan Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi

Görüşme Saati: 12:00

Görüşme Tarihi: 29.09.2016

Kısa Özgeçmiş:

Uzm. Dr. Recep Bostan, Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesini bitirdikten sonra, Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Uzmanlık almaktadır. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları uzmanı olarak Konya Dr. Faruk Sükan Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi'nde görev yapmakta olup 7 yıllık doktorluk tecrübesine sahiptir.

Çocuklar, ergenlik dönemine kadar birçok bedensel, psikolojik uyarıcıyla karşılaşmaktadır. Bu uyarıcılar çocukluktan ergenliğe geçişte duygu ve düşüncelerin gelişimini nasıl etkilemektedir?

Psikososyal ve psikodinamik gelişime göre, Freud'un, Erikson'un kuramlarına göre de gelişimler süreç süreç ilerler, her süreçte çocuğun olumlu ya da olumsuz uyarılarla karşılaşması o süreci belli görevleri var. Mesela küçük bir çocuğun, 0-2 yaş süreci anneye bağlanma sürecinin iyi olması gerekir. Bu bağlanma süreci kötü geçerse ya da güvenli bağlanma oluşmazsa, ileriye dönük ergenlikte, yetişkinlik boyunca, ilkokul çağında her zaman bu basamaklarda olumlu uyarılar olursa, bir sonraki basamağa daha güzel bir geçiş daha uygun olur. Ama olumsuz bir uyarı olduğunda, hayatı boyunca sadece ergenlik değil, tüm kişilik yapısını, hayatını, ileride psikiyatrik başka bozuklukların oluşumuna etki edecektir. Her basamak için bu böyle sadece ergenlik değildir.

Yani, temelden başlamak gerekiyor değil mi?

Tabiki, temelden, en baştan başlamak lazım.

Peki, çocuklukta aileler, çocuğa nasıl davranılması gerektiğini bilmediği için, sert davranıyorlar. Ergenlik döneminde çocukların agresif olması, ailelerin etkisinden mi kaynaklanıyor?

Ailelerin etkisi de var, çevrenin etkisi de var, yaşadığı toplumun etkisi de var. Bizim toplumumuzda, daha otoriter, daha itaatkâr, yetiştirme şeklimizde bu şekilde. Batı toplumları ise daha çok bilimselliğe dayalı, çocuğun özerkliğine daha çok önem veren, düşüncelerine daha çok önem veren bir toplum yapısı var. İllaki bu da, gelişimi etkiler. Onlara bakarak da belli oluyor aslında bizim ergenlerimiz, baskı üzerlerinde olduğu için daha fazla depresif oluyorlar.

Peki buradan da yola çıkarak, ergenlik çağını yaşayan çocukların yaşadıkları çevre ve sosyo-ekonomik koşulların ne gibi etkileri vardır?

Sosyal de çevreye girer, değindiğimiz gibi baskıcı, dini değerleri daha ön planda olan, ergenleri bir kişi değil de, çocuk gibi onun özelliklerine, özgür kalmasına, onun düşüncelerine önem verilmeden yetiştiği bir ortam, çocuğun ilgi alanlarına, düşüncelerine saygı gösterildiği bir ortam tabi ki daha farklıdır. Birinde kendi başına yol alabilecek, kendini daha iyi ifade eden birey ortaya çıkarken, diğerinde her şeyde destek bekleyen, kendini iyi ifade edemeyen, ileriki hayatında da, iş hayatında da bu tarz sıkıntılar olacak ve sürekli aileden başka bir yerden destek bekleyecek bir birey oluşur. Ekonomik düzey zaten ergenlik düzeyinde sosyal medyanın çok etkin olduğunu düşünüyorum bu konuda, ekonomik düzey illaki birine özenme, rol- model olarak birilerini görmek, aile içi çatışmalara daha fazla sebep oluyor. Mesela, ekonomik düzeyi düşük bir çocuk, daha fazla çatışma yaşıyordur ailesiyle, beklentileri vardır ve beklentileri karşılanmıyordur, ailenin de büyük tepkisini görüyordur, bu nedenle daha fazla çatışma yaşıyorlardır.

Erken ergenlik nedir, belirtileri nelerdir?

Erken ergenlik, erkek çocuklarında 9 yaş, kız çocuklarında 8 yaştan önce ergenliğe girmektir. Normal ergenlik belirtileri, kızlarda ilk başta meme tomurcuklanması, erkeklerde de testis büyümesi bundan sonra normal ergenlik süreçlerinin normal yaştan biraz daha erken olmasıdır. Bunun sıkıntısı ise, çocuk

hazır olmadığı bir döneme erken giriyor, sonuçta bir vücut değişikliği oluyor, normal yaştaki ergen bile buna tam olarak hazır değilken, erken ergenleşen çocuk psikolojik gelişimi devam ederken, bedensel gelişimi farklı bir boyuta, yani hormonal gelişimden farklı bir boyuta geliyor ve buda uyumsuzluk oluşturuyor. Bununla birlikte erken ergenliğin kızlarda ve erkeklerde boy kısalığına sebep olabilir, erken kıvrımdaklaşmanın farklı boyuta ulaşmasından dolayı boy kısalığına sebep olabilir. Bu da çocukta psikolojik sorunlara neden olabilir. Erkeklerde erken ergenlik beyinden kaynaklı bir rahatsızlığın nedeni olabilir. Tedavi edilmesi gerekmektedir ama çocuk psikiyatrisinden daha çok endokrinoloji servisine götürülmelidir. Hormonal tedavi yapılabilir. Çocuk psikiyatrisi ek olarak her zaman işin içinde olmalıdır.

Çocuk, erken ergenlik dönemine girince, derslerine odaklanamama ve dikkati başka yönde olmaktadır. Sizcede, erken ergenlik okul hayatını da olumsuz etkilemekte midir?

Çocuk, bulunduğu ortam içinde farklı bir konuma geçer ve daha farklı olur. Farklı hormonlar, farklı vücut gelişimi sosyal açıdan sakıncalar oluşturabilir. Çok zeki olsa bile, sosyal açıdan olsun, bulunduğu durumdan olsun, diğer çocuklardan ister istemez farklılaşır.

Toplumdaki rolünü belirlemek isteyen ergenin, kimlik arayışı ve kişilik özellikleri ergenlik döneminde nasıl kendini gösterir?

Genç ergenlerin daha çok, kendilerine rol biçme olayı birkaç alanda olmaktadır. Geleceğe dair, iş hayatı, evlilik, yaşam, toplum içindeki yeriyle ilgili olarak dini gibi alanlarda kendine rol biçmektedir. Ergenlikte biraz daha fazla özerklik dediğimiz, tam olarak özgürlük değil ama yavaş yavaş kendi kişiliğini oluşturmaya başlamakta, aileden biraz daha farklılaşmakta, arkadaş ortamlarına daha çok önem vermeye başlamaktadır. Ergen, düşüncesine saygı duyulan, sosyal olarak desteklenirse toplum ve aile tarafından, genç erişkinlik dönemine daha iyi başlamasına neden olmaktadır. Güveni yerinde, kendini daha iyi ifade edebilen insan olarak yetişmesini sağlar. Baskıcı toplum, aşırı derecede şımartılmış ailenin çocuğunun farklı farklı gelişimsel özellikleri vardır. Aslında farklı farklı gelişim

şekilleri vardır. Bunlar, çocuksu, şımartılmış çocuklar, kendine özgüveni olmayan, kendini ifade edemeyen kişilik yapısına sahip çocuklar gibi birbirinden farklı şekilde oluşabilir.

Peki, anne- babanın rolü ne olmalıdır?

Anne-babanın da ergenliğin dinamiklerini, çocuğa nasıl davranılması gerektiğini bilmesi gerekir. İnternet sitelerinden ziyade, çocuk psikiyatristlerin kitaplarından destek alabilirler. Öncelikle ergenliği öğrenmeleri lazım; ergenlikte neler oluyor, neler bitiyor, nasıl destek verilir bilinmesi gerekmektedir. Çocuğun fikirlerine saygı gösteren, düşüncelerini destekleyebilecek, bastırma yerine konuşarak anlaşılabilir, baskı ve otoriteyi kısıp, sınırları devam ettirerek, tamamen serbest bırakmak da yanlıştır çocuk ile arkadaş gibi olunması gerekir.

Cinsel eğitim neden önemlidir? Verilen eğitimin kalitesi ya da kalitesizliği nelere yol açıyor?

Cinsel eğitim, ergen yavaş yavaş üreme yeteneğini kazanmış bir oluyor, hormonların artması, bedensel yapının gelişmesi, cinsel merakın da ortaya çıkmasına sebep olarak önemlidir. Aile bu konuda yeterli bilgiye, eğitim verecek düzeye, çocuğuyla iletişim kuracak düzeyde değil ise, çocuk başka kaynaklara yönelebilir. İnternette, çevresinden, kendi yaşlılarından yani yanlış kaynaklardan kendini olumsuz etkileyecek olumsuz bilgiler alabilir. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar, istenmeyen gebelikler gibi konular tamamen yasaklamak yerine bunlarında öğretilmesi gerekmektedir. En azından AIDS ne olduğu, başka cinsel yolla bulaşan hastalıkların ne olduğu, ne durumda istenmeyen gebeliklerin yaşandığı, ilişkilere nasıl etkisi olduğu konusuna da değinilmelidir.

Peki, çocuk “ben nasıl dünyaya geldim” sorusunu sorduğunda, aileler nasıl cevap vermeli? Çocuklara özel bölge eğitimi konusunda ailelere sunacağınız reçeler nelerdir?

İkinci kısımdaki soru, cinsel istismara yöneliktir. Bu çok küçük yaşlarda çocuklara verilmelidir. Çocuk özel bölgelerini bilmelidir, mayo, bikini bölgesi olarak

da anlatılabilir. Bu bölgelerin özel bölge olduğu, herhangi birinin bu bölgeye dokunduğunda bağırarak yardım çağırması gerektiği gibi eğitimin verilmesi gerekir. Sorulan sorular çocuğun yaşına uygun şekilde cevap verilmesi gerekir. “Ayıp, bir daha bu tür sorular sorma, yaşı daha küçük” gibi cevaplar verilmemelidir. Ailenin iyi bir şekilde cevap vermesi, başka yerden kötü bir şekilde, olumsuz örnekler görerek öğrenmesini engeller. Her yaş içinde aynı şekilde anlatılmaz, bazı çocukların olaylara bakış açısı farklıdır.

Ülkemizde cinsel eğitimle ilgili yapılan çalışmaları yeterli görüyor musunuz? Cinsel eğitimin ilkökul 1. sınıftan 4. sınıfa kadar okul müfredatında yer alması ne gibi katkılar sağlar?

Bence almalıdır. Cinsellik, ergenlikte başlıyor ama bu sürece daha önceden hazırlıklı olmak gerekir. 1.sınıftan itibaren basamak basamak anlatılması gerekmektedir. Hiçbir şey bilmeden bir döneme girmek var, bide daha öncesinden hazır bir şekilde girmek vardır. Ergenlik öncesinde bu eğitimin alınması gerektiğini düşünüyorum.

Yurt dışında bazı ülkelerde de bu eğitim var ama bizde yok. Bizde olacağına dair, planlamalar var ama eğitim sisteminde şimdilik yok.

Sizce, kitle iletişim araçlarından televizyon, çocukları ve ergenleri olumlu veya olumsuz etkilemekte midir?

Olumluda etkilemektedir, olumsuzda etkilemektedir. Çocuğun sosyal gelişimine olumsuz yönde etki edebilmektedir. Uzun süre televizyon karşısında zaman geçiriyorsa, çok zaman kaybına ve arkadaş çevresiyle olan vaktini televizyona harcadığı için sosyal gelişimini etkilemektedir. Aynı zamanda cinsel içerikli, fiziksel şiddet içerikli yayınlarda çocuğun bu konulara erken şekilde merak salmasına sebep olabilir.

Olumlu yönde ise, yapılan bazı çalışmalarda da görüldüğü gibi kelime dağarcığını geliştirdiği, olumsuz yönde merakını artırdığı oranda, belgesellerdeki

olumlu yöndeki merakını da artırmış olmaktadır. Televizyonu yasaklamak da yanlışır, kısıtlanmalıdır.

Aileler genellikle çocuklarıyla beraber televizyon izlemektedir. Çocuklar (7-10), televizyon yayınlarında müstehcen yayınlarla karşılaştığında ailelerin tepkisi ne olmalıdır?

Çok göze sokulmadan, o görüntüyle ilgili yorumunu çocuğa aktarmalıdır. Tepkisizde kalmamalıdır, çok tepkili olmamak kaydıyla yorumunu aktarmalıdır. Çok yüksek kültürlü olmayanlar için kanal değiştirilebilir ama genellikle kanalı da değiştirmekten ziyade, sosyo- kültürel seviyesi yüksek, bunu anlatabilecek düzeydeki insanlar için uygun yorumlar çocuğa aktarılmalıdır.

Televizyon ekranlarında sergilenen aşırı ölçüde açık saçık sahneler, erotik filmler, çocuklardaki cinsel dürtülerin normalden önce uyarılmasında ve çocukların cinsel bilgi edinmeye veya normalden önce cinsel tecrübe yaşamasında bir etken midir?

Cinsel merakı artırdığı kesindir. Çocuk ne izlerse, ona yönelik merakı artmaktadır. Bu cinsel içerikli yayın olunca ona yönelik merakı da artar. Sonuçta bununla ilgili başka arayışlara girer. Televizyondan, internete geçerek başka başka şeyler öğrenir. Cinsel merakın erken uyanmasına neden olabilir. Domino etkisi gibi diğerleri de sırayla daha erken olacaktır.

Çocukları ve ergenleri, bu tür yayınların olumsuz etkilerinden korumak için nasıl bir yol izlenebilir?

Çocukların için, ilkokul çağı çocuklar için diyorum, çünkü biz daha küçük yaşlarda televizyon, tablet gibi araçları önermiyoruz. Çünkü çocuk gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. İlkokul çağı çocuğu, kendi izleyeceği programı seçebileceği yaştadır. Aileler seçeneklerini sunmalı, ailelerde şunu izle yerine, seçeneklere bakarak, bunlardan birini seçebilirsin diyerek aile kontrolünde olmalıdır. Ergenlik içinde, ergenlik biraz daha özgürlük duygusu içinde olduğu için, belli başlı sınırlamalara çocuklar uymakta zorluk çekebiliyor.

Aileler daha korumacı yaklaşımla yaklaşarak, oldu, bittiye getirmeden olmadan önce önlemler alması, olmadan önce sınırlamalarını koymaları gerekmektedir.

Son olarak, akıllı işaretler gibi koruma önlemlerini faydalı buluyor musunuz?

Sinemada faydalı buluyorum ama evde ne kadar faydalı olabilir. Türkiye'deki programları da konuşmaya gerek yok, sabahtan akşama kadar 4 kanal evlilik programı vermektedir. Prime-time saatleri ise çocukların evde olacakları saatlerde de cinsel içerikli diziler var. Eskiden daha farklıydı. Çizgi film saatleri falan daha uygundu. Şimdi aileler, kendi programları olduğu için, çocuklar ayrı televizyon izlesin diye eve televizyon alıyorlar.

Sorularımız bu kadardı, çok teşekkür ederim.

Ben teşekkür ederim.

Ek-4 Uzman Psikolog Hakan Tokgöz İle Yapılan Görüşmenin Dökümü

Görüşme Yeri: Uzman Psikolog Hakan Tokgöz Kliniği

Görüşme Saati: 14:00

Görüşme Tarihi: 06.10.2016

Kısa Özgeçmiş:

Uzm. Psikolog Hakan Tokgöz, Atatürk Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümünü bitirmiştir. 2001 yılında MEB'de Psikolojik Danışman olarak göreve başlamıştır. Akabinde Askerliğini Manisa Kırkağaç 6. J. Er Eğitim Alayında RDM kısım amiri ve Psikolojik Danışman olarak yapmıştır. Bu esnada GATA Psikiyatri Kliniğinde Duygu durum bozuklukları üzerine eğitim almıştır. İstanbul Esenyurt Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans eğitimimi tamamlayan Tokgöz' ün Bitirme Projesi Sınav kaygısı yaşayan öğrencilerin tespiti ve gerekli çalışmaların yapılmasıdır. Bitirme Stajını Beyhekim Psikiyatri kliniğinde tamamlamıştır. Cised bünyesinde Cinsel Terapi ve EMDR Terapi eğitimleri almıştır. Travma ve Cinsel konularda da psikolojik yardımda bulunmaktadır.

Çocuklar, ergenlik dönemine kadar birçok bedensel, psikolojik uyarıcıyla karşılaşmaktadır. Bu uyarıcılar çocukluktan ergenliğe geçişte duygu ve düşüncelerin gelişimini nasıl etkilemektedir?

Buna her açıdan şöyle bakabiliriz. Doğumdan sonraki ilk 1 yıl en önemlisi, sonraki iki yıl biraz daha önemli, sonraki 3 yıl daha da az önemlidir. İlk 6 yıl çok kritiktir. 1. yılı gömleğin üst düğmesi gibi düşüneceğiz, onu yanlış iliklediğimiz zaman diğerleri de kötü gidiyor. En kritiği 0-1 yaş arası, sonra 1-3 yaş, sonra 3-6 yaş aralığıdır. Psikolojik rahatsızlıklar ve kişilik gelişimi açısından, 0-1 yaş çok önemli bir dönem, buna biz “psikotik dönem” diyoruz. 0-1 yaş dönemindeki sıkıntılı durumlar beyinde organik hasarlara kadar gider, psikoza kadar götürür. 1-3 yaş aralığı, kişilik bozukluklarını tetikleyecek şeylere götürür. Bu dönemde yapılan hatalar, kişilik bozukluklarına götürür, 3-6 yaş aralığı da bizim “normal nevroz” dediğimiz, depresyon, kaygı bozuklukları gibi durumların ortaya çıktığı dönemdir.

Yani kişiliğin temellerinin atıldığı dönem 0-6 yaş arası dönemdir. Ondan sonra insan isterse 40 yaşına gelsin isterse 60 yaşına gelsin, dönüp ya 0-1 yaş arası, ya 3-6 yaş arası sıkıntıları yaşar.

Düşünce ve duygu açısından ergenlik dönemi şudur: ruh çocuk, beden yetişkin. Ergenlik dönemindeki kız ya da erkeğe bakıldığı zaman görünürde yetişkindir ama içeride hala çocuk vardır. Ergenlik dönemi tam bir bocalama dönemidir. Ayrıca kimlik bocalaması dönemidir. Özdeşimlerin çok kuvvetli olduğu bir dönemdir, kimisi öğretmenini, kimisi pop yıldızını ya da siyasi lideri örnek alır. Aslında şöyle değerlendirilebilir, biz zihin olarak artık ormanda şirinleri aramıyoruz, çünkü artık zihin gerçeklik ilkesiyle çalışıyor. Pembe hülyalar dönemi bitmiştir ama bir taraftan da hala, çocuksu isteklerimiz vardır. Bunu en çok ortaokul ve lise birinci dönemde çok görürüz. Öğrenciler okulda hala yaramazlık yapar, öğretmen “*kocaman oldunuz hala yaramazlık peşindesiniz*” der. Ama hala çocuk ruhen çocuktur.

Bizim sorunumuz aslında şu, biz küçükken çocuklara kıyamıyoruz. Ergenlik dönemine geldiği zamanda çocuğu kısıtlamaya başlıyoruz. Öyle yapılmaması gerekir. Çocuk kurallar içinde özgür olacaktır. Çocukluk döneminde kurallar net olacaktır. Çocuğun kuralı ne olabilir, akşam yatma, sabah kalkma, yemek yeme saati, televizyon izleme saati gibi. Ama aileler bu şekilde kurallar koymayınca çocuk anaokuluna gidince duvara tosluyor.

Peki, ergenlik çağını yaşayan gençlerin yaşadıkları çevre ve sosyo-ekonomik koşulların ne gibi etkileri vardır?

Çevrenin inanılmaz derecede etkisi vardır. Özellikle ergen üzerinde, çünkü ergenlik biraz daha çocuğun anne babasını çok fazla beğenmediği, arkadaşlarını daha fazla beğendiği ya da dışarıdaki anne babayı daha fazla beğendiği dönemdedir. En önemli etken arkadaş çevresidir. Sosyal çevrede etkilidir. Bugün Muğla’da ya da İzmir’de ergenlik dönemini geçiren birisiyle, Konya’da geçiren çok farklı olabilir. Ama genel yapı, biraz isyankârlık, biraz tepkisellik, biraz benmerkezcilik hâkimdir. Biz zaten bir ergenden, bir yetişkin gibi davranmasını beklemeyiz. Bakın hani dedim ya biz doğumdan itibaren gömleğin üst düğmesini yanlış iliklediğimizde diğerleri

öyle gidiyor, ergenlikte de ruhsal yapıyı bir binaya benzetecek olursak, biz bu binayı temelde yanlış yaptık. Anne baba bizim ruh sağlığımızı zedeleyecek şeyler yaptı, farkında olmadan ama biz geçmişin esiri olmamalıyız. Ben 40 yaşına geldim, anne babamın benim üzerimde 0-6 yaş döneminde uyguladığı, yanlış politikaların ürünü müyüm? İnşaat temelden yanlış başladı, kabası bitti belli bir yere geldi, mühendisin biri gelip, “burada yanlışlar var” diyor ve “buraları düzeltereğim” diyor, işte o mühendis “ergenlik” tir. Kişi kendini ruhsal olarak yeniden tedavi edebilir. Kişiliğin temeli aynı kalır, ama ergenlikte bazı durumlar bizim önümüze seçenek gibi gelir. Burada 2 yol tercih edilecektir. Ya “annem beni küçükken çok dövdü” deyip bahane edip, hayatınızı ona göre kuracaksınız, ya da kendinize yeni bir yol çizeceksiniz yani kendinizi “tamir edeceksiniz”. Yoksa biz 0-6 yaşın esiri oluruz.

Toplumdaki rolünü belirlemek isteyen ergenin, kimlik arayışı ve kişilik özellikleri ergenlik döneminde nasıl kendini gösterir?

Bir gruba ait olma, hepimiz için önemlidir. Belli bir yaştan sonra her insan yalnız kalmakta isteyebilir, bir gruba ait olmasa, kıyıda kenarda bile kalabilir ama ergende böyle bir durum söz konusu olamaz. Ergen bir grubun içinde olacaktır. Bu grup ya gerçekten bir arkadaş grubu olabilir ya da hayali bir grup olur. Siyasi partiden tutun da, bir rock grubuna kadar, yani hayali olarak ait hissedebilir. Bu olmaz da yalnız hissederse, orda sıkıntı olur.

Peki, ergen, çevresindekileri rol model alıyor mu? Ailesini örnek alır mı?

Almıyor. Genel olarak söylüyorum bir ergen, babasının ne kadar mükemmel olduğunu oturup yarım saat anlatıyorsa, biz orda bir soru işareti hissediyoruz. Babasını sevmesin diyemeyiz, ama ergen o rolleri genellikle ailesinin dışında roller arar. Bir siyasi parti olur, pop yıldızı olur ve onların manipüle edilmeye müsait hale gelmesinin nedeni de budur. Bu bir dini grup olabilir, rock grubu olabilir, her şey olabilir. Bir gruba ait olmazlarsa, boşluğa düşerler.

Cinsel eğitim neden önemlidir? Verilen eğitimin kalitesi ya da kalitesizliği nelere yol açıyor?

Cinsel eğitim gereklidir ama cinsel eğitimin verilebileceği yer, mesela bu ülke Türkiye olacak, İzmir mi olacak, Ağrı mı olacak? tek bir müfredatla bunun olması mümkün değildir. Ailelerin çocuklar sorduğunda, bazı sorulara cevap vermemesi büyük haksızlıktır. Çocuk ona daha fazla odaklanır. Annenin ve babanın gözündeki tedirginliği hemen anlıyor ve ne var burada diye daha fazla kurcalıyor. Ülkemizde cinsel eğitim daha çok ergenlik döneminde akran gruplarında oluyor. Türkiye’de bence bunun adı cinsel eğitim olmamalı. Adı böyle olursa bile tepki çeker. Aslında bizim ülkemizde bilgilendirme çocuklara mı lazım, yoksa ailelerine mi lazım.

Çocuklarda cinsel eğitim çok erken yaşlarda başlar. Panikle çocuklarını kliniğime getirenler oluyor. “*Benim çocuğum cinsel organıyla oynuyor*” diye. Hâlbuki çocuk genital bölgelerden haz almaya çok erken yaşlarda başlar. 6 aylıkken bile başlayanlar var, çocuğun altını değiştirirken çocuklar keyif alabilir. Bu yetişkin hazzı değildir, o bölgeden keyif almaktır. Çocuk onu keşfettiği için sürtünmeye başlar, ailelerde dehşete düşüyorlar.

Televizyon yayınlarında çocuklar açık seçik sahneleri görünce ve ailelerin tedirginliğini görünce “*ne oluyor burada*” diye sormaya başlıyor ve daha fazla kurcalıyor. Çocuk ailesine soruyor ve bu çocuğun yaşına uygun cevaplarla verilmelidir. Yaşına uygun olmayan cevaplar verilmelidir. Kuralımız şudur, çocuk kime sorduysa o cevaplayacaktır. Mesela baba, ben bilmem annene sor demeyecektir.

Türkiye’de cinsel eğitim konusunda ortak bir müfredat gitmez. İzmir’de ya da Muğla’da yapacağınız cinsel eğitimle, Ağrı’da ya da Konya’da yapacağınız eğitim bir olmaz. Bence bu konuda en azından çocuklardaki cinsel gelişim konusunda ailelerinde eğitilmesi çok önemlidir. Çünkü aile panik yapıyor ve orada sıkıntılar başlıyor.

Ülkemizde cinsel eğitimle ilgili yapılan çalışmaları yeterli görüyor musunuz? Cinsel eğitimin ilkokul 1. sınıftan 4. sınıfa kadar okul müfredatında yer alması ne gibi katkılar sağlar?

Bizim zaten sorunumuz şu; biz kendi kendimizi geliştirmemiz lazım bu konuda. Biz tutup da Norveç' den, Fransa'dan bu eğitimi almıyoruz. Oradaki çocuklar erken dönemde cinsel ilişkiye girdikleri için, orada gerçekten çok büyük ihtiyaçtır. Burada bu eğitim nasıl yapılacak? Bu coğrafya dersi değildir, ortak müfredat kesinlikle olamaz. Bu eğitim mutlaka şarttır. Bizim toplumumuzda dini ve kültürel değerler önemli olduğu için, çocuk bazı şeyleri bilmiyor ve hamile kalıyor.

Bu eğitimin, fen bilgisi derslerinin arasına sıkıştırılmasını uygun buluyormusunuz?

Genelde bizim zamanımızda da vardı. Erkekler ve kızlar ayrılıp, bazı bilgiler veriliyordu. Ne kültürümüze, ne örfümüze zarar verecek, ne de gereksiz malumat verilecek, o ölçüyü ayarlamak lazımdır.

Kitle iletişim araçlarından televizyon, çocukları ve ergenleri olumlu veya olumsuz etkilemekte midir?

En güzeli aslında kullanmamaktır. Ama televizyon kullanmayınca da kurtulunmuyor, her yerde internet var. Kesinlikle çocukları etkiliyor. MEB çocuk filtresi falan getirdi ama o da yeterli değildir. Bizim Türk dizileri de çok etkilemektedir. Kitle iletişim araçlarında çocuğun pornografik yayınlarla karşılaşma ihtimali çok yüksektir. Bu da cinsel işlev bozukluklarıyla sonuçlanabilir. Bu durumda bize gelen hastalarda ilk sorduğumuz, ilk travmatik karşılaşması nedir? İlk erotik hazzı nedir? İlk cinsel deneyim nedir? Cinsellikle ilgili deneyimlerini soruyoruz ve bunların arkasından böyle absürt şeyler çıkabilmektedir. Çocuk ekranda bişey görüyor, anne babalarda dikkat böyle şeylere etmiyor. Biz kitle araçlarını kullanmayı engelleyemeyiz. Sadece anne babaları bu konuda uyarabiliriz. Aileler bu yayınların çocuğun üzerinde ne kadar travmatik etkileri olduğunu bilmiyor.

Peki ailelere tam da bu konuda ne gibi reçeteler sunabiliriz?

Aileler kendileri bu yayınları izlemeyecek. Çünkü her filmin bir sahnesinde çocukların izlememesi gereken yayınlar oluyor. Çocuklar bu cinsel görüntüler travma etkisine sebep olabilir. İleride evlenince vajinusmus ya da farklı sıkıntılara

neden olabilir. Bide eğitim olamayınca, cinsellikle ilgili ergenlik döneminde akran grubunda bir şeyler öğreniliyor. Yanlış bilgilerle kafada bir sürü hurafeler kuruluyor ve korkular artıyor. Sırf bu yüzden evlenmeyen insanlar var. Bunlar 3 ay önce yaşanan travmalara da dayanabilir ama en güçlü travmalar erken dönemde yaşanan travmalardır. Erken yaşta yaşanan travmaların tedavileri de zorlaşmaktadır. Onun için çocukluk döneminde, biz binayı inşa ederken orda bi travma vardır. El bombasının pimini çekip oraya koyuyoruz ve üzerine de betonu dökmüşüz. Ne zaman patlayacağı belli değil, orada duruyor. O patladığı zaman bütün binayı yok olur.

Televizyon ekranlarında sergilenen aşırı ölçüde açık saçık sahneler, erotik filmler, çocuklardaki cinsel dürtülerin normalden önce uyarılmasında ve çocukların cinsel bilgi edinmeye veya normalden önce cinsel tecrübe yaşamada bir etken midir?

Ben, “anne ben televizyonda birilerini öpüşürken görünce benim pipim büyüyor” diyen çocuk gördüm. Anne dehşet içinde gelip, bunu bize anlatıyor. Çocuk erojen bölge, genital bölgelerden haz almaya başlıyor. O uyarıcıya maruz kaldığı zaman farkında olmuyor, çocuk bilmiyor ki onun cinsellik olduğunu. Bu yetişkin cinselliği gibi algılanmamalı. Bunu aile içinde çok fazla normalleştirirsek, çocuklar gereksiz yere erken uyarılmalara tabi olabilirler. Çocuklarda haz alma, böyle bir şey vardır. Buna “çocukluk dönemi mastürbasyonu” derler.

Çocuk yastığa sarılır, annesinin bacağına bile sarılıp, keyif alabilir. Bu sadece onun hoşuna gider. Zihinsel düzeyde bir şey yoktur. Zaten cinsel organlarıyla çok fazla oynayan çocuklara baktığımızda, genelde sıkıntıdan, yapacak bir şey aradığından yapar. Çocuk haz peşinde koşar. Biz şunu tavsiye ediyoruz, “*elini çek, yapma, etme*” falan olmaz. Çocuğun önüne resim koy, bir etkinlik yap, oyna çocukla. Bu iş çocuğu ayıplayarak falan olmaz. Gereksiz yere çocuğa utanç duygusunu aşırsak, o zamanda farklı yerlere gider sorunlar.

Son sorumuz olarak, çocukları ve ergenleri, bu tür yayınların olumsuz etkilerinden korumak için nasıl bir yol izlenebilir?

Ben bu tür konularda aileyi önemsiyorum. Ergenleri koruyamayız, çünkü artık o cinsel oyalanmalar ergenlerde olur. Merak ederler, yayınlardan takip ederler, artık herkesin cebinde cep telefonu var, istediğin yere tıklayıp girebiliyorsun. İşte tamda burada ergenleri nasıl koruyabiliriz, çocukluk döneminde aileye bu konuda eğitim verilmelidir. Ben herkes cinselliğini özgürce yaşasın falan demem, çünkü bu ülkenin bir kültürü, değerleri var, buna hepimiz saygı duyacağız. Şunu da demeyeceğiz, “*ayıp, günah, yapma*” böyle bir dünyada yoktur. Freud’un bir sözü vardır, “*bir insan bir yere bakıyorsa orada ilgilendiği bir şey vardır, bir insan bir yere hiç bakmıyorsa orada ilgilendiği şey mutlaka vardır*”. Yani hiçbirimizi leylekler getirmedir. Biz bu yaklaşımı bir lise öğrencisi, bir ergende gördüğümüzde bir soru işareti belirir. Çocuk hiç bakmıyor, böyle bir şey yok bu bizim doğamıza da uygun değildir.

Böyle bir arzu, istek içimizde var, bu bir gerçektir. Böyle abartılı iki uçta da olmamalıdır. “*Cinselliğimizi şöyle yaşayalım, böyle yaşayalım, çok geri kaldık*” o kadar da değildir. Ama bunun bir ara formunu bulmamız lazımdır. Ne yazık ki, Türkiye’de bu işle ilgilenecek cenah, psikoloji camiası “*biz bu işi özgürce yaşalım*” havasındadır. Bu yüzden de uyumsuzluk yaşanmaktadır. Bu utanılacak bir şey değildir, böyle bir arzu, istek her insanda vardır, ölene kadar da olur. Bunu ne çok bastıralım, ne de gereksiz yere serbest bırakıp ucunu kaçırmayalım. Cinsel eğitim konusunda sosyologlarda işin içinde olmalıdır. Yoksa çok ciddi dirençle karşılaşılacaktır.

Sorularımız bu kadardı, teşekkür ederim.

Ben teşekkür ederim.

Ek-5 Sosyolog Nazlı Çalışkan İle Yapılan Görüşmenin Dökümü

Görüşme Yeri: Özel Nazlı Çalışkan Aile Danışma Merkezi

Görüşme Saati: 09:00

Görüşme Tarihi: 02.11.2016

Kısa Özgeçmiş:

Konya doğumlu Nazlı Çalışkan, Ankara Üniversitesi Sosyoloji bölümünden mezun olmuştur. Necmettin Erbakan Üniversitesi (Konya) Yüksek Lisans (Master) Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık eğitiminden sonra çalışmalarına Nazlı Çalışkan Danışmanlık Merkezinde devam etmektedir.

Çocuklar, ergenlik dönemine kadar birçok bedensel, psikolojik uyarıcıyla karşılaşmaktadır. Bu uyarıcılar çocukluktan ergenliğe geçişte duygu ve düşüncelerin gelişimini nasıl etkilemektedir?

Çocuklar bazı yaşlarda cinsel organıyla oynamaya başlarlar, hatta ellerini o bölgeye götürüp dokunurlar. Ebeveynleri uyarırız, sakın müdahale etmeyin keşfetsin diye. “Çek elini, ayıp, yapma” diyen ebeveynlerde ileride o çocuk eksik kalanını tamamlamaya çalışır. Her dönemi çağ gibi düşünün, bir çağı sağlıklı kapatsak zaten bugün bu yaşananlar olmayacak. Bugün yaşananların temelinde zaten aileden gelen sevgisizlik var. İnsanlar sevgisizlik gelen psikolojiyle haz davranışına yöneliyorlar. O hazda ileride küçük çocuklara taciz, erkek çocukların birbirleriyle ilişkiye girmesi çalışıyorlar ama ne yaptıklarını bilmiyorlar. Burada aile etken, dönemi sağlıklı yaşamamak da etken ama en büyük etken şu an televizyon ve internet ortamları, orda tanıtılan ürünlerdir. Önceden biz balonu balon diye oynardık, şimdi çocuklar onu cinsel organına takıyor; “pipim bu kadar büyük olsaydı ben bunu ağızıma alırdım” diyor. Bunu çocuk nerden öğreniyor? Hiçbir anne baba bunu öğretmez çocuğuna, bunu öğreten şey medyadır. Bugün en basit çizgi filmlerinde bile gereğinden fazla cinsellik vardır çocuklara öğretilen. O çocuk çizgi filmlerden öğreniyor böyle şeyleri, açıp porno film izlemiyor. Çocuğa çizgi film açıyoruz, Niolaya açıyoruz mesela, yan

sekmeye onun pornolu hali çıkıyor. Çocuklar bilmez onu da tıklar. Burada görev aileye düşüyor. Çocuğun başında durup, izlettirmemeli böyle şeyleri.

Yetişemeyen bireyler çocuklar aslında ama ailenin izlediği televizyon dizilerini karşılıklı oturup izliyorlar.

Aynen öyle. Bugün biz 30 yaşın izlediği diziyi, 10 yaşındaki çocuğa da izlettiriyoruz. Oradaki sahnelerde öpüşmek çocuktaki görsel zekâyı etkiliyor. Çocuklar anlatılanları anlamaz, onlara görsel olarak anlatıyoruz birçok şeyi, çizdirtiyoruz, ifade ediyoruz, resim üzerinden gidiyoruz. Çocuk kamera gibi kaydediyor, televizyondaki cinselliği de kaydediyor. Bu sefer bunu merak ediyor, çocukta yapmak istiyor. Biz merak etmiyoruz, ne olduğunu biliyoruz ama o bilmiyor. Hatta çocukları felsefeye benzetirler. Çocuklar her şeyi sorar merak eder. Çocuk nasıl cevap alacak, sorgulayarak cevap alacak. Çocuk bilgisayarda oyun anlatırken diyor ki; “*pipimi poposunun arasına koydum, kapat dedi poponu, kapattım sonra ahh ahh diye ses çıktı*” diyor. Bu çocuk burada cinsellik yaşamadı, olayın tamamı görsel. Bunları ebeveynlere yüklemek çok doğru değil ama şu açıdan sorumluluk yüklenir, ebeveynler çocuk ne izlerse kontrol etmelidir. Diğer türlü tüm objeler çocukları etkilemektedir. Örneğin, balon artık bir cinsellik objesidir. Topitoplar cinsellik objesidir ama çocuklar bunun olmaması gerektiğini, yanlış olduğunu bilmiyorlar. Aileler tarafından yanlış bir görselle karşılan çocuğa açıklama yapılsa, çocuklar bir daha onu yapmaz. Biz açıklamak yerine örtbas etmeye çalışıyoruz. Televizyonda cinsellik sahnesinde çocuğa bağırıyoruz, sakın izleme diye. Niye izlemeyim bana onu anlat? Benim izlememem gereken ne? Bunların hepsi objedir. Çocuk balondur, topitoptur, dondurmadır bunların internetteki figürlerini izlediği zaman görsel olarak direk öğreniyor. O onun için önceden şekerdi, internette onu farklı izlediği zaman o objenin anlamı onun değişti.

Ben görüştüğüm diğer görüşmelerde de dikkat çeken şeydi, aileler geliyormuş telaşla, çocuğum pipime dokunuyor diye ama aslında bu olağan karşılanılmalı, çocuğa yapma ne yapıyorsun denildiğinde farkındalık oluşturuluyor dedi.

Aynen öyle. Biz 3 yaşındaki çocuğu izliyoruz, bakıyoruz eli o bölgede, oynuyor merak ediyor orayı. Biz hiç dokunmuyoruz ama sadece gülüyoruz. Çünkü onun onu yapması gerektiğini biz biliyoruz. Ama her aile bunu bilmiyor. Aileler için artık bazı şeyleri öğrenmek zor değil. Televizyon programları yapıyoruz, seminerler yapıyoruz, insanlar azıcık çocuğuna yatırım yapsın. Bizim zamanımızda biz sokaklarda oynardık, böyle şeyler yoktu. Aileler o zamanda çok bilinçli değildi ama en azından ortam temizdi. Bizdeki en kötü dizi ilk Yaprak Dökümü' ydü. O zamana kadarki dizilerimiz Türkan Şoray, Fatma Girik başrolündeki filmler masum filmlerdi. Sevişme sahnesi falan olmuyordu.

Ergenlik çağını yaşayan gençlerin yaşadıkları çevre ve sosyo-ekonomik koşulların ne gibi etkileri vardır?

Aslında düşündüğümüz zaman sosyo-ekonomik seviyesi yüksek olan ailelerin çocukları ergenliklerini daha sağlıklı geçirdiğini düşünüyoruz. Sosyo-ekonomik seviyenin yüksek olması demek genelde anne ve babanın yoğun bir şekilde çalışması demek. Akşam saatlerine kadar çalışan anne baba akşam yorgun oluyor ve çocuklarına hali kalmıyor. Ama içimizde suçluluk duygusu var, çocuğumuza iyi anne baba olacağız diye. Şimdi de toplumda iyi anne baba olma trendi var. Çocuklarla aktivite, internette anne-kız, baba-oğul saatimiz diye paylaşıyoruz. Bunu biz nasıl örtmeye çalışıyoruz, çocuğumuzun her istediğini alarak, Applelar, Hummellar, Adidaslar... Çocuk her istediğini elde ediyor. Mesela sosyo-ekonomik düzeyi yüksek ailelerin çocukları avm de izleyin, çocuk Toys Shop' larda kendine oyun seçemiyor. Çünkü hemen hemen hepsi elinde var. Bugün alt düzeydeki çocuğu oraya götür, bunu alır mısın dediğinde sarılır ve hemen alır. Diğerleri dakikalarca gezer ve seçemez, doyunluk vardır. Ergenlerde de, hepsinin oyuncakları, ellerinde son model cep telefonları var. Babalarından iyi telefonları kullanıyorlar. O yüzden çevre-ekonomik düzey kesinlikle etkendir. Bazı şeyler eksik bırakılıp, oda sevgiyle doyurulması lazımdır. Sosyo-ekonomik düzeyimiz iyi olabilir, ama bunu çocuğa sonsuz akıtmamak gerekir. Akıtan ailelerin çocuklarında bir açlık oluşmaktadır. Çünkü sevgiyi vermiyor, ilgiyi vermiyor, onun yerine maddi şeyler veriyor. İçlerinde açlık oluşur. Ergenliğin bitiminde veya ergenliğin içinde bu haz davranışlara

dönüşür. Madde kullanımı, alkol kullanımı, otostop grupları, cinsel birliktelikler, ters ilişki, oral ilişki, porno bağımlılığı, mastürbasyon bağımlılığı bunların hepsi haz davranışıdır. Temeline inildiğinde bunların hepsinde çocukluğunu yarım yaşamış insanları görüyoruz. Çünkü hayatta hiçbir hedefi amacı yok, her şeye ulaşmış. Beyin ne diyor, daha fazlasını yap, zevk alacaksın diyor. Çünkü o çocuk hayatından zevk almıyor. Diğer çocuğa bakıyoruz, ekonomik düzeyi düşük ama bir laptop hayali var.

En azından bir amacı var hayatta.

Aynen öyle. Bu o amaçla yoğrulurken zaten hazza kayamıyor. Akşam evde sohbetin olduğu, meyve saatlerinin olduğu, oturup sende nasılsın denildiği, okul nasıl gidiyor? denilen bir ortam var. O yüzden o ailelerde davranış bozukluğu daha az çıkıyor. Kolej çocuklarında mesela daha fazla çıkıyor. Mesela bize Selçuk Üniversitesi'nden değil de, Karatay Üniversite'sinden gelen daha fazladır. Onlar ilişkilerini daha az yürütebiliyorlar. Diğerleri ailede masumluluğu, eksikliği, bir şeyleri başarmayı, ileride mutlu bir aile kurmayı düşünüyor, çünkü çoğu mutlu aile tablosunun içinde yaşıyor. Maalesef maddiyat insanı doyumsuz yapıyor. Doyumsuz olanlarda evliliklerinde küçük şeylerden mutlu olmuyor. Çocukları da açlıkla büyüyor ve davranış bozuklukları hemen başlıyor.

Erken ergenlik nedir, belirtileri nelerdir?

Çocuklar 9-10 yaşında öfkelenmeye başlıyorlar. Burada insanlar sanıyor ki çocuğum erken ergenliğe girdi. Hâlbuki bu çocuğun yaşam standartlarından kaynaklanıyor. Çocuk mesela apartman dairesinde büyüyor, doğru düzgün arkadaş ortamı yok, kimseyle konuşmuyor, bir şey paylaşmıyor. Biraz öncede dedik ya oynamıyor, işte bu çocukta öfke oluyor. Aile ya da çevre bunu direk ergenliğe yoruyor, bu psikolojik boyutu fizyolojik değil ama erken ergenlik diye de bir şey tabii ki var. Toplumdaki yanılmadan bahsedelim; çocuğun içindeki iç dünyayı düşünmeden, analiz etmeden direk etiketliyoruz. Bu çocuk erkenden ergenliğe girdi. İşimize de geliyor çocuğun erkenden ergenliğe girmesi. Çocuk patlıyor, eşya kırıyor ergenlikten deniliyor. Bizde girdik ergenliğe, bu bir şeylere sığınmaktır başka hiçbir şey değildir. Çocuğun iç dünyasıyla yüzleşmekten korkuyoruz, ne eksik gidiyor

bakmaya korkuyoruz, çocuk ergenliğe girdi deyip kurtuluyoruz. Topluma bakınca 10 ila 21 yaş arasına kadar ergenlik dönemi diyor. Diğer türlü gerçekten fizyolojik olarak girenlerde var. Adetin erken başladığı, göğüslerin erken büyüdüğü, kıllanmaların olduğu fizyolojik değişimlerde yaşanmaktadır. Doktorlar hatta geciktirmeye çalışır birtakım ilaçlarla bu gerçekten erken ergenliktir ama davranıştaki erken ergenlik değildir. Bir şey yoksun gittiğinde insan 50 yaşında da olsa ergenliğin belirtilerini yaşar. Nedir bunlar, yalnızlık, müzik dinlemek, kendi kabuğuna çekilmek, öfkeli davranışlar, kız arkadaş, erkek arkadaş merakı, aileyi beğenmeme durumu bugün bakılınca 50 yaşındaki adamda var. Ergenliğin belirtileri çok yaygın belirtilerdir. Bugün kanserin belirtileri de öyledir. Normal öksürme ile akciğer kanserinin belirtileri hemen hemen aynıdır. Üşüttüm denilir, akciğer kanseriyle yüzleşmek istenilmez. Aileler ve çevre bunu yapıyor, çocuk ergenlikte deyip kenara çekiliyor. Buda ailenin işini kolaylaştırıyor.

Peki, toplumdaki rolünü belirlemek isteyen ergenin, kimlik arayışı ve kişilik özellikleri ergenlik döneminde nasıl kendini gösterir?

Önceden rol model neydi anne babamızdı. Hala da çocuklar için öyle. Daha sonra bu sevgi bağı zayıfladıkça anne babalar rol model olmaktan çıkıyor ve neredeyse evde bir düşmana dönüşüyor ergenlik döneminde özellikle. Çocuk daha sonra kendine bir rol model arıyor. Bunu nerden bulacak? Bizim zamanımızda okuldaki öğretmenimiz rol modeldi. Ona hayran olurduk, ileride onun mesleğinden okumak isterdik ya da çok sevdiğimiz hemşire ablamız vardı ona özenip hemşire olmak isterdik. Rol modeller daha masum kişilerdir. Şimdiki rol modeller aykırı tipler. Yani yine hazzın dışavurumudur. Haz dışavurdu “*aykırılığı yaparsam, daha çekici olacağım. Herkes bana bakacak. Şimdi ben masum bir hemşire olursam, kimse bana bakmaz*” Ben tarz giyinme, aykırı kıyafetler, aykırı davranışlar, aykırı araba... Mesela çocuğuna araba alıyorlar, çocuğu normal arabaya bindiremiyorsun. Nerede tarz, jantları farklı, sun rufu değişik, tekerlerinin rengi farklı arabalara binmek istiyorlar. Ergene hayalindeki arabayı çizdirsen o kadar farklı çizer ki, normal araba çizmezler. BMW’ nin son modelini çizmez, tek kapılı, tamponu kalkık olan modeller çizer. Bununda rol modeli nerden gelir, televizyondaki karakterler. Eğer ki çevrede

bir örgüt, grup oraya girdiyse oranın en lideri, kesinlikle okuldaki öğretmen falan rol model değildir. İzlenilen dizilerdeki karakterler gibi olmak ister.

Aitlik duygusu içine giriyor aslında değil mi?

Aynen öyle. Sonra çocuk o grup içinde kabul görmek ister. “*Buranın lideri ne yapıyorsa bende onun yaptıklarını yaparım. O puro mu içiyor bende ne yapar eder içerim, o sivri burun ayakkabımı giyiyor bende giyerim*” diyerek şeklini değiştirir. Onun saçları uzun, sakalı topsakal mı oda hemen aynısını yapar. Örneğin ülkücülerin bir sakal tipi vardır, eskiden Fethullahçıların bir giyiniş tarzı, sakal tipleri vardı. Bunların hepsi rol modeldi. Fethullah Gülen neyi önerdiyse onlar onu giyiyordu. Ülkücülerin reisleri ne yaptıysa diğerleri de onu yaptılar. Üniversitelerde vardı bu tipler, onlarda mı ergendi. Ülkücüler ayrıydı, teröristler ayrı bir tayfaydı. İşte bu ait olma hissidir. Çocuk ailede aitliği tam yaşasa, ergenlik de bu rol davranışlara girmeyecektir. Bunların hepsi ailedeki açıklıktan kaynaklıdır. Neden çocuk şekilden şekle girmeye çalışır? Kabul görmek, değerli hissedilmek, benimsenmek, önemsenmek “*seninde fikrin ne*” diye sorulması lazım çocuğa. Akşam anne baba geliyor nasılsın demiyor. Ben her zaman diyorum ki bir ev mi alıyorsunuz, çocuğunuza danışın “*senin fikrin bu konuda benim için önemli*” deyin. Çocuk “*ailem ev gibi önemli bir konuda benim fikrimi önemsiyor*” desin. Aileler bunu yaparsa çocuk dışarıdakiler onu önemsemediğinde o kadar çok umursamaz, “*zaten ben ailem içinde değer görüyorum*” der. Ama bugüne kadar beni ergenliğim boyunca kimse alkışlamamış kimseden değer görmemiş çocuk bir gruptan biriyle tanıştırılıyor. Orada “*sen şöylesin, sen böylesin*” denilir, adeta keşfedilmemiş bir yıldız olur “*biz seni keşfettik, sen bu grupta parlayansın*”. Bu sefer çocuk oradaki kişilerin ne kadar hem psikolojik hem fizyolojik ne kadar özelliği varsa onu etkiler. Ona o kadar sıkı sıkıya bağlanıyor ki zor bıraktırılıyor. Terapiler çok uzun sürüyor. Normalde sebebi çok kolay çözülecekken zamanında, sonucu değiştirmek o kadar zor oluyor ki... ama bunun tamamen aitlikle ilgisi vardır. Bir çocuk ailesine aitse, o çocukta bu anlatılanların hiçbirisi çıkmaz. Her şey çocuklukta bulunur. Ailelere takdir edin, yüceltin, önemseyin, değer verin çocuk bunu ailede aldığı anda ileride ufak tefek

davranış bozukluğu çıkarır, bu sıkıntılar çıkmaz. Ama o dönemi sıkıntılı geçen çocukların ileride arayışları gerçekten çok ciddi oluyor. Aile sevgiyi, güveni verecek sonra kontrollü şekilde çocuk yönetecek, bu olay bu kadar zor değil. Konuştuğumuz davranış bozuklukları ile uğraşmak daha zor. Eğitim anne karnında başlar, oradan itibaren önlem alındığı zaman ileride başınız ağrımaz.

Cinsel eğitim neden önemlidir? Verilen eğitimin kalitesi ya da kalitesizliği nelere yol açıyor?

Cinsel eğitim yüzde yüz önemlidir. Birincisi, çocuğa bilgi gereceksin, bunun ne olduğunu anlatacağsın. İleride cinsel terapilerde bile bu sorun çıkıyor, zamanında ailede bastırılmış kadınlarda vajinismus hastalığı çıkıyor. Kadın ilişkiye giremiyor, korkuyor. Çünkü hep korkutuldu. Erkeklerde erken boşalma problemi bu eksiklikten çıkar. Cinselliğin ne olduğunu bilmiyorlar, ne yaptıklarını bilmiyorlar, lisede hamile kalıyorlar. Bunların hepsi bilgisizlikten oluyor. En azından biraz bir şeyleri bilseler, çocuklar nerede ne yapacaklarını biraz daha bilirler. Mesela, bilmeden bizi arabaya oturtun, kesinlikle kaza yaparız. Çocuklar cinselliği yaşasın demiyorum ama maalesef yaşıyorlar, önüne geçemiyoruz bunun, en azından bir şey kontrollü gitmeli, başlarına zarar açmamalı. Lisede bir kızın çocuk doğurması çok sağlıklı bir şey değildir. Ne yapıyorlar, ilaçlar alınıp çocuğu düşürüyorlar. Çocuk o yaşta kürtaj oluyor, ileride anne olması engelleniyor. Bu yüzden her aile oturacak, çocuğuna cinselliği anlatacak. Buradan çocuklarınızla arkadaş olun demiyorum, bunu zaten istemiyoruz ama biraz da ebeveyn olun, eğitin, öğretin çocuğunuza. Sağdan, soldan saçma şeyler duyup uygulamaya çalışacağına, aileler öğretsin. Konuşulmaz, ayıp denilmemesi lazım, izlenilen diziler ayıp değil de bir kız çocuğuna oturup adetin anlatılması mı ayıp? Çocuklar aileden bilgi alamayınca, medyaya yöneliyor medyada nasıl anlatıyor en uçlarda anlatıyor. Biz bu konularda çok geriyiz, bu bilgileri verdik mi çocuklar yoldan çıkacak gibi düşünüyoruz. İnternet, medya, para bunları çocuğa veriyoruz, bunlar çocuğu yoldan çıkarmıyor, evde anlatılan cinsellik çocuğu yoldan çıkarıyor.

Kitle iletişim araçlarından televizyon, çocukları ve ergenleri olumlu veya olumsuz etkilemekte midir?

Olumlu hiç düşünmüyorum ama olumsuz tamamen etkilemektedir. Çünkü artık ben izlemem televizyon ama elime alıp baktığımda kendimin dahi izleyeceği bir program bulamıyorum. O kadar saçma sapan programlar var ki, artık gerçekten şu kanalı izleyelim, şu kanal bize bilgi veriyor değil. Artık şu kanalı izleyelim bu kanalda zararlı içerik yok diyebileceğimiz kanallar var. Olumlu etkileyebileceğini hiç düşünmüyorum. Olumsuz ise felaket; cinsel ilişkiler, lüks hayat, tatmin olmamak, okulda öğretmene saygısızlık, çılgın lise dönemleri, açık saçık kıyafetler, mini etekler çok normalleşti artık gözümüzde, televizyonda sürekli mini etekli kızlar göre göre bizim için bacağı açık kızlar çok çekici hale gelmemeye başladı. Şu an tek çekici şey penis ve vajinadır. Başka hiçbir şey değil. Göğüsler açık, bikinili fotoğraflar, televizyon programları, dizilerde gençler babalarının yanında alkol içiyor. Bunu çocuğa yaptırmadığımızda, “*sen ne biçim babasın, ne biçim annesin, herkesin anne babası nasıl*” der. Onun herkesten kastettiği televizyonda izlediği şeydir. O yaşta değiller ama keşke hikâyeyi doğru okuyabilseler, televizyondakilerin hepsi mutsuzlar. Ben bugün bir dizi izlesem orda özenebileceğim bir dünya yok. Çünkü hepsinde aşk, acı, entrika var ama çocuğun açısından bakarsan sigara, alkol, para, araba her şey var. Çocuk dizideki hayata bakıyor, bide kendine bakıyor, kendisi elkart parasını bile zor buluyor. Ne yapacak bu çocuk, tabii ki depresyona girecek.

Çocuklar (7-10), televizyon yayınlarında müstehcen yayınlarla karşılaştığında ailelerin tepkisi ne olmalıdır?

Bakma, kapat, izleme, çık odadan demek yerine onun yanlısını oturup çocuğa anlatabilmelidir. Bunun hangi zamanda olması gerektiğini, hangi dönemde onun yaşanacağını anlatmak gerekir. Artık çocuklar zehir gibi kandırabileceğimiz çocuklar değildir. Bu yüzden bizim ona gerçek ve doğru bilgi vermemiz lazımdır, konunun üstünü örtmek yerine. Yoksa o çocuk izler, 10 yaşında öpüşmeye çalışır ama onu evlenince evlendiği kişiyle yapması gerektiğini, bunun neden böyle olması gerektiğini, dini açıdan, fizyolojik, psikolojik her açıdan anlatıldığında çocuğun bilinçaltına biz bir şeyleri yerleştiririz. Ört, kapat, kaç bunların hepsi onu daha çekici kılmakta ve biran önce deneme ihtiyacı vermektedir.

Televizyon ekranlarında sergilenen aşırı ölçüde açık saçık sahneler, erotik filmler, çocuklardaki cinsel dürtülerin normalden önce uyarılmasında ve çocukların cinsel bilgi edinmeye veya normalden önce cinsel tecrübe yaşamasında bir etken midir?

Hem de yüzde yüz bir etkindir. Çünkü ileride yaşayacağı, ileride vücudunda göreceği şeyi erkenden görüyor ve bir kaygı başlıyor. Bende niye olmadı, niye sakallarım çıkmadı, bu sefer erkenden jilet kullanmaya başlıyor. Erkenden mastürbasyon yapmaya çalışıyor, penisini büyötmeye çalışıyor. Oradaki objelerin hepsini uygulamaya çalışıyor. Buda zaten onun erkenden bir şeyler yaşamasına sebep oluyor. Yani televizyon bize tamamen yanlış bir şekilde cinselliği öğretiyor.

Peki son olarak, çocukları ve ergenleri, bu tür yayınların olumsuz etkilerinden korumak için nasıl bir yol izlenebilir?

İlk olarak ailede televizyon kültürümüzü azaltmalıyız. Çünkü artık gerçekten uygun olan yayınlar ve programlar yok. Çocukların ahlakını bozan programlarda biz sürekli yapıyoruz ailelerde bunu yapsınlar ve RTÜK'e şikâyet etsinler. Birileri oradan ekmek kazanıyor ama toplumun ahlakının son yıllarda bozulma nedeni diziler ve programlardır. Televizyonu sürekli kapatın diyemem, buda imkânsız. Çünkü insanlar akşam eve gelip kafayı dağıttıkları şeylerden birisi zaten televizyondur. Çocuklarla birlikte seçeceği programlar izlesinler ve saat 21.30-22.00 çocukların uyku saatlerini ayarlasınlar, daha sonra izleyeceği programları izlesinler. Çocukları bir kenara koyuyorum, bugün evlilik terapilerinin temelinde bile televizyon sorunu çıkıyor. İnsanlar evliliklerinden mutlu olmuyor, televizyondaki evlilikleri gördükçe. Dizilerde adamlar sık giyiniyor, boğaz kenarında gidip yemek yiyorlar. Kadın kendi kocasına bakıyor atlele yatıyor. Sonra kıyaslayıp, "Allah kahretsin, benimkide hayat onlarınki de hayat" deyip sorunlar zaten başlıyor. Sadece çocuk için değil televizyon gerçekten aile yapısını parçalıyor. Sağlıklı olsa bizler zaten izleriz. Akıllı işaretleri falan da her aile bilmiyor. Eğitim seviyesi yüksek aileler biliyor ama bizim cahil kesimimizde çok fazla. O işareti koymak yerine, altına bir şeyler yazsalar da çok etkisi olacağını düşünmüyorum. Burada aileye bilinç oturmamız gerekir. Televizyonun zararını öğretmek gerekir. Televizyon izlemeyin zararlı, zaman kaybı

demek yerine televizyonun aileye ve çocuğa verdiği zararı anlatmak gerekir. Çocuğun ahlakına zarar geliyorsa orada o programı izleyemezsiniz, aileler biraz fedakâr olması gerekir.

Teşekkür ederim, ağızınıza sağlık.

Ben teşekkür ederim.

Ek-6 Tablolar

Tablo 20: Okullara Göre Cinsiyet İle TV İzlerken En Çok Rahatsız Olunan Görüntüler Arasındaki İlişki Dağılımı

			TV izlerken sizin rahatsız olduğunuz görüntüler hangisidir?					P
			Açık-seçik, çıplak insan görüntüleri	Kavga-şiddet görüntüleri	Duygusalılık içeren insanların görüntüleri	Korkunç sahneler	Diğer	
Çayırbağı	Kız	n	35	4	3	8	0	0,781
		%	70,0%	8,0%	6,0%	16,0%	0,0%	
	Erkek	n	27	3	2	9	1	
		%	64,3%	7,1%	4,8%	21,4%	2,4%	
Diltaş	Kız	n	42	5	1	4	1	0,491
		%	79,2%	9,4%	1,9%	7,5%	1,9%	
	Erkek	n	47	1	2	3	1	
		%	87,0%	1,9%	3,7%	5,6%	1,9%	
Feritpaşa	Kız	n	27	2	2	6	1	0,752
		%	71,1%	5,3%	5,3%	15,8%	2,6%	
	Erkek	n	26	4	3	7	0	
		%	65,0%	10,0%	7,5%	17,5%	0,0%	
İhsaniye	Kız	n	36	7	1	8	1	0,655
		%	67,9%	13,2%	1,9%	15,1%	1,9%	
	Erkek	n	28	7	2	5	3	
		%	62,2%	15,6%	4,4%	11,1%	6,7%	

Tablo 21: Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle TV İzlerken En Çok Rahatsız Olunan Görüntüler Arasındaki İlişki Dağılımı

			TV izlerken sizin rahatsız olduğunuz görüntüler hangisidir?					P
			Açık-	Kavga-	Duygusalılık	Korkunç	Diğer	
Çayırbağı	Okuryazar değil	N	6	0	1	0	0	0,339
		%	85,7%	0,0%	14,3%	0,0%	0,0%	
	İlkokul	N	22	4	0	9	0	

		%	62,9%	11,4%	0,0%	25,7%	0,0%	
	Ortaokul	N	10	1	3	4	1	
		%	52,6%	5,3%	15,8%	21,1%	5,3%	
	Lise	N	18	1	1	3	0	
		%	78,3%	4,3%	4,3%	13,0%	0,0%	
	Üniversite	N	6	0	0	1	0	
		%	85,7%	0,0%	0,0%	14,3%	0,0%	
Diltaş	Okuryazar değil	N	1	0	0	1	0	0,898
		%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	
	İlkokul	N	2	0	0	0	0	
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Ortaokul	N	2	0	0	0	0	
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Lise	N	12	1	1	0	0	
		%	85,7%	7,1%	7,1%	0,0%	0,0%	
	Üniversite	N	71	5	2	6	2	
		%	82,6%	5,8%	2,3%	7,0%	2,3%	
Feritpaşa	Okuryazar değil	N	1	0	0	2	0	0,176
		%	33,3%	0,0%	0,0%	66,7%	0,0%	
	İlkokul	N	13	0	2	7	0	
		%	59,1%	0,0%	9,1%	31,8%	0,0%	
	Ortaokul	N	14	4	1	2	1	
		%	63,6%	18,2%	4,5%	9,1%	4,5%	
	Lise	N	12	2	1	1	0	
		%	75,0%	12,5%	6,3%	6,3%	0,0%	
	Üniversite	N	11	1	1	0	0	
		%	84,6%	7,7%	7,7%	0,0%	0,0%	
İhsaniye	Okuryazar değil	N	2	0	0	1	0	0,227
		%	66,7%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	
	İlkokul	N	11	1	1	1	0	
		%	78,6%	7,1%	7,1%	7,1%	0,0%	
	Ortaokul	N	7	6	0	0	0	
		%	53,8%	46,2%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Lise	N	12	2	1	4	2	
		%	57,1%	9,5%	4,8%	19,0%	9,5%	
	Üniversite	N	32	5	1	7	2	
		%	68,1%	10,6%	2,1%	14,9%	4,3%	

Tablo 22: Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle TV İzlerken En Çok Rahatsız Olunan Görüntüler Arasındaki İlişki Dağılımı

Annenizin öğrenim durumu			TV izlerken sizin rahatsız olduğunuz görüntüler hangisidir?					P
			Açık-seçik,	Kavga-	Duygusallık	Korkunç	Diğer	
Çayırbağı	Okuryazar değil	N	5	1	0	0	0	0,436
		%	83,3%	16,7%	0,0%	0,0%	0,0%	
	İlkokul	N	36	4	0	10	1	
		%	70,6%	7,8%	0,0%	19,6%	2,0%	
	Ortaokul	N	8	0	3	2	0	
		%	61,5%	0,0%	23,1%	15,4%	0,0%	
	Lise	N	8	1	1	3	0	
		%	61,5%	7,7%	7,7%	23,1%	0,0%	
	Üniversite	N	4	1	1	2	0	
		%	50,0%	12,5%	12,5%	25,0%	0,0%	
Diltaş	Okuryazar değil	N	1	0	0	1	0	0,836
		%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	
	İlkokul	N	3	0	0	0	0	
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Ortaokul	N	1	0	0	0	0	
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Lise	N	16	2	0	0	0	
		%	88,9%	11,1%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Üniversite	N	67	4	3	6	2	
		%	81,7%	4,9%	3,7%	7,3%	2,4%	
Feritpaşa	Okuryazar değil	N	2	0	0	2	0	0,406
		%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	
	İlkokul	N	14	1	1	7	1	
		%	58,3%	4,2%	4,2%	29,2%	4,2%	
	Ortaokul	N	17	3	2	2	0	
		%	70,8%	12,5%	8,3%	8,3%	0,0%	
	Lise	N	10	1	0	0	0	
		%	90,9%	9,1%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Üniversite	N	10	1	2	1	0	
		%	71,4%	7,1%	14,3%	7,1%	0,0%	
İhsaniye	Okuryazar değil	N	2	0	0	1	0	0,682
		%	66,7%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	
	İlkokul	N	20	2	0	1	1	
		%	83,3%	8,3%	0,0%	4,2%	4,2%	
	Ortaokul	N	11	5	1	3	1	
		%	52,4%	23,8%	4,8%	14,3%	4,8%	
	Lise	N	14	5	2	3	1	
		%	56,0%	20,0%	8,0%	12,0%	4,0%	
	Üniversite	N	16	2	0	5	1	
		%	66,7%	7,7%	0,0%	18,8%	3,7%	

		%	66,7%	8,3%	0,0%	20,8%	4,2%	
--	--	---	-------	------	------	-------	------	--

Tablo 23: Okullara Göre Cinsiyet İle TV Dizilerinde En Çok Dikkat Çeken Şey Arasındaki İlişki Dağılımı

			TV dizilerinde en çok dikkatinizi çeken şey nedir?							p
			Cinsel içerikler	Korku-gerilim içerikler	Şiddet içerikler	Kötümserlik veren yayınlar	Hiçbirşey dikkatimi çekmez	Duygusal	Diğer	
Çayırbağı	Kız	N	29	2	12	0	0	0	5	0,034
		%	60,4%	4,2%	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%	10,4%	
	Erkek	N	13	1	15	0	3	0	9	
		%	31,7%	2,4%	36,6%	0,0%	7,3%	0,0%	22,0%	
Diltaş	Kız	N	14	3	0	0	5	3	16	0,046
		%	34,1%	7,3%	0,0%	0,0%	12,2%	7,3%	39,0%	
	Erkek	N	14	4	10	0	10	1	15	
		%	25,9%	7,4%	18,5%	0,0%	18,5%	1,9%	27,8%	
Feritpaşa	Kız	N	14	3	4	1	7	2	7	0,007
		%	36,8%	7,9%	10,5%	2,6%	18,4%	5,3%	18,4%	
	Erkek	N	4	5	14	1	1	0	7	
		%	12,5%	15,6%	43,8%	3,1%	3,1%	0,0%	21,9%	
İhsaniye	Kız	N	15	8	11	2	3	5	4	0,335
		%	31,3%	16,7%	22,9%	4,2%	6,3%	10,4%	8,3%	
	Erkek	N	9	13	13	1	0	3	2	
		%	22,0%	31,7%	31,7%	2,4%	0,0%	7,3%	4,9%	

Tablo 24: Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle TV Dizilerinde En Çok Dikkat Çeken Şeyler Arasındaki İlişki Dağılımı

Baba öğrenim			TV dizilerinde en çok dikkatinizi çeken şey nedir?							p
			Cinsel içerikler	Korku-gerilim içerikler	Şiddet içerikler	Kötümserlik veren yayınlar	Hiçbirşey dikkatimi çekmez	Duygusal	Diğer	
Çayırbağı	Okuryazar değil	N	4	0	1	0	0	0	2	0,535
		%	57,1%	0,0%	14,3%	0,0%	0,0%	0,0%	28,6%	
	İlkokul	N	17	2	8	0	0	0	6	
		%	51,5%	6,1%	24,2%	0,0%	0,0%	0,0%	18,2%	
	Ortaokul	N	6	1	9	0	0	0	3	
		%	31,6%	5,3%	47,4%	0,0%	0,0%	0,0%	15,8%	
	Lise	N	10	0	7	0	2	0	3	
		%	45,5%	0,0%	31,8%	0,0%	9,1%	0,0%	13,6%	
	Üniversite	N	4	0	2	0	1	0	0	
		%	100%	0%	50%	0%	25%	0%	0%	

	e	%	57,1%	0,0%	28,6%	0,0%	14,3%	0,0%	0,0%	
Diltaş	Okuryazar değil	N	0	0	0	0	0	0	2	0,186
		%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
	İlkokul	N	0	0	0	0	0	0	2	
		%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
	Ortaokul	N	0	0	1	0	0	0	1	
		%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	
	Lise	N	2	0	2	0	6	0	3	
		%	15,4%	0,0%	15,4%	0,0%	46,2%	0,0%	23,1%	
	Üniversite	N	26	7	7	0	9	4	22	
		%	34,7%	9,3%	9,3%	0,0%	12,0%	5,3%	29,3%	
Feritpaşa	Okuryazar değil	N	1	0	1	0	0	0	1	0,882
		%	33,3%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	
	İlkokul	N	4	3	6	1	2	0	5	
		%	19,0%	14,3%	28,6%	4,8%	9,5%	0,0%	23,8%	
	Ortaokul	N	6	3	2	1	4	0	3	
		%	31,6%	15,8%	10,5%	5,3%	21,1%	0,0%	15,8%	
	Lise	N	4	1	2	0	1	1	3	
		%	33,3%	8,3%	16,7%	0,0%	8,3%	8,3%	25,0%	
	Üniversite	N	1	1	6	0	1	1	2	
		%	8,3%	8,3%	50,0%	0,0%	8,3%	8,3%	16,7%	
İhsaniye	Okuryazar değil	N	0	0	0	0	1	2	0	0,137
		%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%	
	İlkokul	N	3	2	5	0	0	0	1	
		%	27,3%	18,2%	45,5%	0,0%	0,0%	0,0%	9,1%	
	Ortaokul	N	5	3	3	0	0	0	0	
		%	45,5%	27,3%	27,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Lise	N	6	4	6	1	1	1	2	
		%	28,6%	19,0%	28,6%	4,8%	4,8%	4,8%	9,5%	
	Üniversite	N	10	12	10	2	1	5	3	
		%	23,3%	27,9%	23,3%	4,7%	2,3%	11,6%	7,0%	

Tablo 25: Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle TV Dizilerinde En Çok Dikkat Çeken Şeyler Arasındaki İlişki Dağılımı

Anne öğrenim durumu		TV dizilerinde en çok dikkatinizi çeken şey nedir?							p
		Cinsel	Korku-	Şiddet	Kötümser	Hiçbirşey	Duygusal	Diğer	
Çayırbağı	Okuryazar değil	N	4	0	1	0	0	1	0,874
		%	66,7%	0,0%	16,7%	0,0%	0,0%	16,7%	
	İlkokul	N	22	1	16	0	2	7	
		%	45,8%	2,1%	33,3%	0,0%	4,2%	14,6%	
	Ortaokul	N	5	1	4	0	0	3	
		%	38,5%	7,7%	30,8%	0,0%	0,0%	23,1%	

	Lise	N	7	0	4	0	0	2	
		%	53,8%	0,0%	30,8%	0,0%	0,0%	15,4%	
	Üniversite	N	4	1	2	0	1	0	
		%	50,0%	12,5%	25,0%	0,0%	12,5%	0,0%	
Diltaş	Okuryazar değil	N	0	0	0	0	0	2	0,039
		%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0	
	İlkokul	N	0	1	1	0	0	1	
		%	0,0%	33,3%	33,3%	0,0%	0,0%	33,3%	
	Ortaokul	N	0	0	1	0	0	0	
		%	0,0%	0,0%	100,0	0,0%	0,0%	0,0%	
	Lise	N	2	0	2	0	7	5	
		%	12,5%	0,0%	12,5%	0,0%	43,8%	31,3%	
	Üniversite	N	26	6	6	0	8	4	
		%	36,1%	8,3%	8,3%	0,0%	11,1%	5,6%	
Feritpaşa	Okuryazar değil	N	1	1	1	0	0	0	0,884
		%	33,3%	33,3%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	
	İlkokul	N	6	4	5	0	3	6	
		%	25,0%	16,7%	20,8%	0,0%	12,5%	25,0%	
	Ortaokul	N	5	2	5	1	2	4	
		%	25,0%	10,0%	25,0%	5,0%	10,0%	20,0%	
	Lise	N	5	1	2	0	1	1	
		%	50,0%	10,0%	20,0%	0,0%	10,0%	10,0%	
	Üniversite	N	1	0	5	0	2	4	
		%	7,7%	0,0%	38,5%	0,0%	15,4%	30,8%	
İhsaniye	Okuryazar değil	N	0	1	0	0	1	1	0,102
		%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	33,3%	33,3%	
	İlkokul	N	2	5	8	0	1	4	
		%	9,5%	23,8%	38,1%	0,0%	4,8%	19,0%	
	Ortaokul	N	7	5	3	1	0	0	
		%	41,2%	29,4%	17,6%	5,9%	0,0%	0,0%	
	Lise	N	9	6	6	0	0	2	
		%	37,5%	25,0%	25,0%	0,0%	0,0%	8,3%	
	Üniversite	N	6	4	7	1	1	4	
		%	26,1%	17,4%	30,4%	4,3%	4,3%	17,4%	

Tablo 26: Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Dizilerde Çıkan Sarılma, Öpme Sahnelerinde Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki Dağılımı

Baba öğrenim			TV dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi ne oluyor?					p
			Kanalı	Diziye	Bana	Ailem	Diğer	
Çayırbağı	Okuryazar değil	n	7	0	0	0	0	0,184
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	

	İlkokul	n	34	0	1	1	0	
		%	94,4%	0,0%	2,8%	2,8%	0,0%	
	Ortaokul	n	14	3	0	2	1	
		%	70,0%	15,0%	0,0%	10,0%	5,0%	
	Lise	n	21	1	1	0	0	
		%	91,3%	4,3%	4,3%	0,0%	0,0%	
Dilaş	Okuryazar değil	n	1	0	0	1	0	0,956
		%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	
	İlkokul	n	2	0	0	0	0	
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Ortaokul	n	1	0	0	1	0	
		%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	
	Lise	n	10	0	0	4	0	
		%	71,4%	0,0%	0,0%	28,6%	0,0%	
	Üniversite	n	53	2	0	21	10	
		%	61,6%	2,3%	0,0%	24,4%	11,6	
Feritpaşa	Okuryazar değil	n	2	0	0	0	0	0,875
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	İlkokul	n	19	1	0	2	0	
		%	86,4%	4,5%	0,0%	9,1%	0,0%	
	Ortaokul	n	17	2	1	2	0	
		%	77,3%	9,1%	4,5%	9,1%	0,0%	
	Lise	n	14	1	0	0	1	
		%	87,5%	6,3%	0,0%	0,0%	6,3%	
	Üniversite	n	9	2	0	2	1	
		%	64,3%	14,3%	0,0%	14,3%	7,1%	
İhsaniye	Okuryazar değil	n	3	0	0	0	0	0,11
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	İlkokul	n	11	0	0	3	0	
		%	78,6%	0,0%	0,0%	21,4%	0,0%	
	Ortaokul	n	9	1	0	3	0	
		%	69,2%	7,7%	0,0%	23,1%	0,0%	
	Lise	n	16	0	2	2	2	
		%	72,7%	0,0%	9,1%	9,1%	9,1%	
	Üniversite	n	40	0	0	7	0	
		%	85,1%	0,0%	0,0%	14,9%	0,0%	

Tablo 27: Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Dizilerde Çıkan Sarılma, Öpme Sahnelerinde Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki Dağılımı

Anne eğitim durumu			TV dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi ne oluyor?					p
			Kanali değiştiriyorla	Diziye kızmaya	Bana yayınlanana	Ailem benim	Diğer	
Çayırbağ I	Okuryazar değil	n	6	0	0	0	0	0,26 4
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	İlkokul	n	48	1	0	2	1	
		%	92,3%	1,9%	0,0%	3,8%	1,9%	
	Ortaokul	n	11	2	0	1	0	
		%	78,6%	14,3%	0,0%	7,1%	0,0%	
	Lise	n	11	1	1	0	0	
		%	84,6%	7,7%	7,7%	0,0%	0,0%	
Diltaş	Okuryazar değil	n	1	0	0	1	0	0,88 4
		%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	
	İlkokul	n	3	0	0	0	0	
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Ortaokul	n	1	0	0	0	0	
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Lise	n	13	0	0	6	0	
		%	68,4%	0,0%	0,0%	31,6%	0,0%	
Feritpaşa	Okuryazar değil	n	4	0	0	0	0	0,86
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	İlkokul	n	20	1	0	3	0	
		%	83,3%	4,2%	0,0%	12,5%	0,0%	
	Ortaokul	n	19	2	1	1	1	
		%	79,2%	8,3%	4,2%	4,2%	4,2%	
	Lise	n	10	2	0	0	0	
		%	83,3%	16,7%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Üniversite	n	10	1	0	2	1	
		%						

	e	%	71,4%	7,1%	0,0%	14,3%	7,1%	
İhsaniye	Okuryazar değil	n	2	0	0	1	0	0,831
		%	66,7%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	
	İlkokul	n	18	0	1	5	0	
		%	75,0%	0,0%	4,2%	20,8%	0,0%	
	Ortaokul	n	18	0	0	2	1	
		%	85,7%	0,0%	0,0%	9,5%	4,8%	
	Lise	n	18	1	0	5	1	
		%	72,0%	4,0%	0,0%	20,0%	4,0%	
	Üniversite	n	22	0	1	2	0	
		%	88,0%	0,0%	4,0%	8,0%	0,0%	

Tablo 28: Okullara Göre Öğrencilerin Kaçınıcı Sınıf Olduğu İle Öğrencinin Dünyaya Nasıl Geldiğini Sorma Durumu Arasındaki İlişki Dağılımı

			Aileniz "ben nasıl dünyaya geldim" sorusunu sordunuz mu?		p
			Evet	Hayır	
Çayırbağı	1.sınıf	N	7	10	0,0520
		%	41,2%	58,8%	
	2.sınıf	N	25	14	
		%	64,1%	35,9%	
	3.sınıf	N	15	3	
		%	83,3%	16,7%	
Diltaş	4.sınıf	N	10	10	0,013*
		%	50,0%	50,0%	
	1.sınıf	N	18	6	
		%	75,0%	25,0%	
	2.sınıf	N	17	8	
		%	68,0%	32,0%	
Feritpaşa	3.sınıf	N	18	10	0,002*
		%	64,3%	35,7%	
	4.sınıf	N	11	20	
		%	35,5%	64,5%	
	1.sınıf	N	5	14	
		%	26,3%	73,7%	
	2.sınıf	N	16	3	0,002*
		%	84,2%	15,8%	
	3.sınıf	N	17	7	
		%	70,8%	29,2%	
	4.sınıf	N	14	8	
		%			

		%	63,6%	36,4%	
İhsaniye	1.sınıf	N	14	10	0,210*
		%	58,3%	41,7%	
	2.sınıf	N	11	8	
		%	57,9%	42,1%	
	3.sınıf	N	25	6	
		%	80,6%	19,4%	
	4.sınıf	N	15	10	
		%	60,0%	40,0%	

Tablo 29: Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Öğrencinin Ben Dünyaya Nasıl Geldim Sorusuna Karşılık Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki Dağılımı

Baba öğrenim durumu			Cevabınız evet ise, Ailenizden "ben nasıl dünyaya geldim" sorusuna, aldığınız cevap ne oldu?				p
			Ailem	Ailem	Ailem beni	Ailem	
Çayırbağı	Okuryazar değil	n	0	2	0	0	0,000
		%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	
	İlkokul	n	9	1	8	2	
		%	45,0%	5,0%	40,0%	10,0%	
	Ortaokul	n	3	1	6	3	
		%	23,1%	7,7%	46,2%	23,1%	
	Lise	n	3	0	13	0	
		%	18,8%	0,0%	81,3%	0,0%	
Diltaş	Okuryazar değil	n	0	0	6	0	0,039
		%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	
	Ortaokul	n	1	0	1	0	
		%	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%	
	Lise	n	1	0	6	0	
		%	14,3%	0,0%	85,7%	0,0%	
	Üniversite	n	5	8	35	5	
		%	9,4%	15,1%	66,0%	9,4%	
Feritpaşa	Okuryazar değil	n	0	0	0	1	0,000
		%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
	İlkokul	n	7	1	9	0	
		%	41,2%	5,9%	52,9%	0,0%	
	Ortaokul	n	4	0	6	0	
		%	40,0%	0,0%	60,0%	0,0%	
	Lise	n	5	2	5	0	
		%	40,0%	16,7%	40,0%	0,0%	

		%	41,7%	16,7%	41,7%	0,0%	
	Üniversite	n	1	0	7	0	
		%	12,5%	0,0%	87,5%	0,0%	
İhsaniye	Okuryazar değil	n	0	0	1	1	0,046
		%	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	
	İlkokul	n	0	0	8	0	
		%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	
	Ortaokul	n	3	0	2	1	
		%	50,0%	0,0%	33,3%	16,7%	
	Lise	n	3	4	7	1	
		%	20,0%	26,7%	46,7%	6,7%	
	Üniversite	n	3	7	22	2	
		%	8,8%	20,6%	64,7%	5,9%	

Tablo 30: Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Öğrencinin Ben Dünyaya Nasıl Geldim Sorusuna Karşılık Ailenin Tepkisi Arasındaki İlişki Dağılımı

Anne eğitim durumu			Cevabınız evet ise, Ailenizden "ben nasıl dünyaya geldim" sorusuna, aldığınız cevap ne oldu?				p
			Ailem	Ailem	Ailem beni	Ailem	
Çayırbağı	Okuryazar değil	n	0	1	1	0	0,417
		%	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	
	İlkokul	n	7	3	15	3	
		%	25,0%	10,7%	53,6%	10,7%	
	Ortaokul	n	3	0	5	2	
		%	30,0%	0,0%	50,0%	20,0%	
	Lise	n	3	0	8	0	
		%	27,3%	0,0%	72,7%	0,0%	
	Üniversite	n	2	0	4	0	
		%	33,3%	0,0%	66,7%	0,0%	
Diltaş	Okuryazar değil	n	2	0	0	0	0,059
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Ortaokul	n	0	0	1	0	
		%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	
	Lise	n	4	2	9	1	
		%	25,0%	12,5%	56,3%	6,3%	
	Üniversite	n	3	6	32	4	
		%	6,7%	13,3%	71,1%	8,9%	
Feritpaşa	Okuryazar değil	n	1	0	0	1	0,001
		%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	
	İlkokul	n	6	0	12	0	
		%	33,3%	0,0%	66,7%	0,0%	
	Ortaokul	n	6	1	6	0	
		%	33,3%	16,7%	33,3%	0,0%	

		%	46,2%	7,7%	46,2%	0,0%	
	Lise	n	5	1	4	0	
		%	50,0%	10,0%	40,0%	0,0%	
	Üniversite	n	0	1	7	0	
		%	0,0%	12,5%	87,5%	0,0%	
İhsaniye	Okuryazar değil	n	0	0	0	1	0,035
		%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
	İlkokul	n	3	1	12	0	
		%	18,8%	6,3%	75,0%	0,0%	
	Ortaokul	n	2	3	6	1	
		%	16,7%	25,0%	50,0%	8,3%	
	Lise	n	3	4	9	0	
		%	18,8%	25,0%	56,3%	0,0%	
	Üniversite	n	1	3	13	2	
		%	5,3%	15,8%	68,4%	10,5%	

Tablo 31: Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Bilmedikleri Bir Şey Olduğunda Bilgi Alınan Kişiler Arasındaki İlişki Dağılımı

Baba öğrenim durumu			Bilemediğiniz bir şey olduğunda kimden bilgi alırsınız?				
			Anneme	Arkadaşıma	Öğretmenime	Kitle iletişim	Diğer
Çayırbağı	Okuryazar değil	n	5	0	2	0	0
		%	71,4%	0,0%	28,6%	0,0%	0,0%
	İlkokul	n	31	1	3	1	0
		%	86,1%	2,8%	8,3%	2,8%	0,0%
	Ortaokul	n	17	1	2	0	0
		%	85,0%	5,0%	10,0%	0,0%	0,0%
	Lise	n	20	0	2	1	0
		%	87,0%	0,0%	8,7%	4,3%	0,0%
	Üniversite	n	6	0	0	1	0
		%	85,7%	0,0%	0,0%	14,3%	0,0%
Diltaş	Okuryazar değil	n	0	0	0	0	1
		%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	İlkokul	n	0	1	1	0	0
		%	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%
	Ortaokul	n	2	0	0	0	0
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Lise	n	12	0	1	1	0
		%	85,7%	0,0%	7,1%	7,1%	0,0%
	Üniversite	n	71	1	8	3	4
		%	81,6%	1,1%	9,2%	3,4%	4,6%
Feritpaşa	Okuryazar değil	n	2	0	0	1	0
		%	66,7%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%
	İlkokul	n	18	0	3	0	1

		%	81,8%	0,0%	13,6%	0,0%	4,5%
		n	17	1	4	1	0
	Ortaokul	%	73,9%	4,3%	17,4%	4,3%	0,0%
		n	12	1	2	1	0
	Lise	%	75,0%	6,3%	12,5%	6,3%	0,0%
		n	13	0	1	0	0
	Üniversite	%	92,9%	0,0%	7,1%	0,0%	0,0%
		n	13	0	1	0	0
	Okuryazar değil	%	66,7%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%
		n	2	0	0	1	0
İhsaniye	İlkokul	%	57,1%	0,0%	14,3%	14,3%	14,3%
		n	8	0	2	2	2
	Ortaokul	%	84,6%	15,4%	0,0%	0,0%	0,0%
		n	11	2	0	0	0
	Lise	%	68,2%	9,1%	18,2%	0,0%	4,5%
		n	15	2	4	0	1
	Üniversite	%	91,5%	0,0%	6,4%	2,1%	0,0%
		n	43	0	3	1	0
	Okuryazar değil	%	66,7%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%
		n	2	0	0	1	0

Tablo 32: Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Bilmedikleri Bir Şey Olduğunda Bilgi Alınan Kişiler Arasındaki İlişki Dağılımı

Anne öğrenim durumu			Bilemediğiniz bir şey olduğunda kimden bilgi alırsınız?					p
			Anneme	Arkadaşım	Öğretmenim	Kitle iletişim	Diğer	
Çayırbağı	Okuryazar değil	n	5	0	1	0	0	0,539
		%	83,3%	0,0%	16,7%	0,0%	0,0%	
	İlkokul	n	46	2	4	0	0	
		%	88,5%	3,8%	7,7%	0,0%	0,0%	
	Ortaokul	n	11	0	2	1	0	
		%	78,6%	0,0%	14,3%	7,1%	0,0%	
	Lise	n	11	0	2	0	0	
		%	84,6%	0,0%	15,4%	0,0%	0,0%	
	Üniversite	n	7	0	0	1	0	
		%	87,5%	0,0%	0,0%	12,5%	0,0%	
Diltaş	Okuryazar değil	n	0	0	0	0	1	0,061
		%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0	
	İlkokul	n	2	0	1	0	0	
		%	66,7%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	
	Ortaokul	n	1	0	0	0	0	
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Lise	n	15	0	3	0	1	
		%	78,9%	0,0%	15,8%	0,0%	5,3%	
	Üniversite	n	67	2	6	4	3	
		%	81,7%	2,4%	7,3%	4,9%	3,7%	
Feritpaş	Okuryazar	n	3	0	0	1	0	0,16

a	r değil	%	75,0%	0,0%	0,0%	25,0%	0,0%	2
	İlkokul	n	20	0	3	0	1	
		%	83,3%	0,0%	12,5%	0,0%	4,2%	
	Ortaokul	n	20	0	3	2	0	
		%	80,0%	0,0%	12,0%	8,0%	0,0%	
	Lise	n	10	2	1	0	0	
		%	76,9%	15,4%	7,7%	0,0%	0,0%	
İhsaniye	Okuryazar değil	n	12	0	2	0	0	0,197
		%	85,7%	0,0%	14,3%	0,0%	0,0%	
	İlkokul	n	2	0	0	1	0	
		%	66,7%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	
	Ortaokul	n	20	1	1	0	2	
		%	83,3%	4,2%	4,2%	0,0%	8,3%	
	Lise	n	14	2	4	1	0	
		%	66,7%	9,5%	19,0%	4,8%	0,0%	
	Üniversite	n	20	0	3	2	0	
		%	80,0%	0,0%	12,0%	8,0%	0,0%	
	Üniversite	n	22	1	1	0	1	
		%	88,0%	4,0%	4,0%	0,0%	4,0%	

Tablo 33: Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Öğrencilere Özel Bölgeleri Hakkında Bilgi Verilme Durumu Arasındaki İlişki Dağılımı

Baba öğrenim			Size vücudunuzdaki özel bölgelerle ilgili bilgi verildi mi?		Total	p
			Evet	Hayır		
Çayırbağı	Okuryazar değil	N	2	5	7	0,000
		%	28,6%	71,4%	100,0%	
	İlkokul	N	10	26	36	
		%	27,8%	72,2%	100,0%	
	Ortaokul	N	14	6	20	
		%	70,0%	30,0%	100,0%	
	Lise	N	15	8	23	
		%	65,2%	34,8%	100,0%	
	Üniversite	N	7	0	7	
		%	100,0%	0,0%	100,0%	
Diltaş	Okuryazar değil	N	1	1	2	0,104
		%	50,0%	50,0%	100,0%	
	İlkokul	N	0	2	2	

		%	0,0%	100,0%	100,0%	
	Ortaokul	N	1	1	2	
		%	50,0%	50,0%	100,0%	
	Lise	N	4	10	14	
		%	28,6%	71,4%	100,0%	
	Üniversite	N	53	34	87	
		%	60,9%	39,1%	100,0%	
Feritpaşa	Okuryazar değil	N	0	3	3	0,042
		%	0,0%	100,0%	100,0%	
	İlkokul	N	11	12	23	
		%	47,8%	52,2%	100,0%	
	Ortaokul	N	12	11	23	
		%	52,2%	47,8%	100,0%	
	Lise	N	10	6	16	
		%	62,5%	37,5%	100,0%	
	Üniversite	N	12	2	14	
		%	85,7%	14,3%	100,0%	
İhsaniye	Okuryazar değil	N	1	2	3	0,068
		%	33,3%	66,7%	100,0%	
	İlkokul	N	11	3	14	
		%	78,6%	21,4%	100,0%	
	Ortaokul	N	7	6	13	
		%	53,8%	46,2%	100,0%	
	Lise	N	15	7	22	
		%	68,2%	31,8%	100,0%	
	Üniversite	N	39	7	46	
		%	84,8%	15,2%	100,0%	

Tablo 34: Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Öğrencilere Özel Bölgeleri Hakkında Bilgi Verilme Durumu Arasındaki İlişki Dağılımı

Anne öğrenim			Size vücudunuzdaki özel		Total	p
			Evet	Hayır		
Çayırbağı	Okuryazar değil	N	1	5	6	0,000
		%	16,7%	83,3%	100,0%	
	İlkokul	N	19	33	52	
		%	36,5%	63,5%	100,0%	
	Ortaokul	N	11	3	14	
		%	78,6%	21,4%	100,0%	
	Lise	N	12	1	13	
		%	92,3%	7,7%	100,0%	
Diltaş	Okuryazar değil	N	1	1	2	0,832
		%	50,0%	50,0%	100,0%	
	İlkokul	N	1	2	3	
		%	33,3%	66,7%	100,0%	
	Ortaokul	N	1	0	1	
		%	100,0%	0,0%	100,0%	
	Lise	N	11	8	19	
		%	57,9%	42,1%	100,0%	
Feritpaşa	Okuryazar değil	N	0	4	4	0,015
		%	0,0%	100,0%	100,0%	
	İlkokul	N	11	14	25	
		%	44,0%	56,0%	100,0%	
	Ortaokul	N	16	9	25	
		%	64,0%	36,0%	100,0%	
	Lise	N	10	3	13	
		%	76,9%	23,1%	100,0%	
İhsaniye	Okuryazar değil	N	1	2	3	0,117
		%	33,3%	66,7%	100,0%	
	İlkokul	N	18	6	24	
		%	75,0%	25,0%	100,0%	
	Ortaokul	N	12	8	20	
		%	60,0%	40,0%	100,0%	
	Lise	N	21	4	25	
		%	84,0%	16,0%	100,0%	

	Üniversite	N	21	4	25	
		%	84,0%	16,0%	100,0%	

Tablo 35: Okullara Göre Baba Öğrenim Durumu İle Bilgilerin Alındığı Kişi Arasındaki İlişki Dağılımı

Baba öğrenim			Cevabınız evet ise, bu bilgileri kimden aldınız?					P
			Ailem	Öğretmenim	TV	Arkadaşlar	Diğer	
Çayırbağı	Okuryazar değil	N	1	1	0	0	0	0,2
		%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	İlkokul	N	7	1	2	0	0	
		%	70,0%	10,0%	20,0%	0,0%	0,0%	
	Ortaokul	N	12	2	0	0	0	
		%	85,7%	14,3%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Lise	N	14	1	0	0	0	
		%	93,3%	6,7%	0,0%	0,0%	0,0%	
Diltaş	Okuryazar değil	N	1	0	0	0	0	0,95
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Ortaokul	N	0	1	0	0	0	
		%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Lise	N	3	1	0	0	0	
		%	75,0%	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Üniversite	N	38	9	3	1	1	
		%	73,1%	17,3%	5,8%	1,9%	1,9%	
Feritpaşa	İlkokul	N	8	2	1	0	0	0,382
		%	72,7%	18,2%	9,1%	0,0%	0,0%	
	Ortaokul	N	7	5	0	0	0	
		%	58,3%	41,7%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Lise	N	8	2	0	0	0	
		%	80,0%	20,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Üniversite	N	10	1	0	0	1	
		%	83,3%	8,3%	0,0%	0,0%	8,3%	
İhsaniye	Okuryazar	N	0	1	0	0	0	0,78

	değil	%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	İlkokul	N	6	5	0	0	0
		%	54,5%	45,5%	0,0%	0,0%	0,0%
	Ortaokul	N	3	4	0	0	0
		%	42,9%	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%
	Lise	N	8	6	0	1	0
		%	53,3%	40,0%	0,0%	6,7%	0,0%
	Üniversite	N	23	14	2	0	0
		%	59,0%	35,9%	5,1%	0,0%	0,0%

Tablo 36: Okullara Göre Anne Öğrenim Durumu İle Bilgilerin Alındığı Kişi Arasındaki İlişki Dağılımı

Anne öğrenim			Cevabınız evet ise, bu bilgileri kimden aldınız?					P
			Ailem	Öğretmenim	TV	Arkadaşlar	Diğer	
Çayırbağı	Okuryazar değil	N	0	1	0	0	0	0,145
		%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	İlkokul	N	17	1	1	0	0	
		%	89,5%	5,3%	5,3%	0,0%	0,0%	
	Ortaokul	N	8	3	0	0	0	
		%	72,7%	27,3%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Lise	N	10	1	1	0	0	
		%	83,3%	8,3%	8,3%	0,0%	0,0%	
	Üniversite	N	5	0	0	0	0	
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Diltaş	Okuryazar değil	N	1	0	0	0	0	0
		%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	İlkokul	N	0	0	0	1	0	
		%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	
	Ortaokul	N	0	1	0	0	0	
		%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Lise	N	8	0	1	0	1	
		%	80,0%	0,0%	10,0%	0,0%	10,0%	
	Üniversite	N	33	10	2	0	0	
		%	73,3%	22,2%	4,4%	0,0%	0,0%	
Feritpaşa	İlkokul	N	9	1	1	0	0	0,403
		%	81,8%	9,1%	9,1%	0,0%	0,0%	
	Ortaokul	N	11	5	0	0	0	

		%	68,8%	31,3%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Lise	N	8	2	0	0	0	
		%	80,0%	20,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Üniversite	N	9	1	0	0	1	
		%	81,8%	9,1%	0,0%	0,0%	9,1%	
İhsaniye	Okuryazar değil	N	0	1	0	0	0	0,603
		%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	İlkokul	N	10	8	0	0	0	
		%	55,6%	44,4%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Ortaokul	N	4	8	0	0	0	
		%	33,3%	66,7%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Lise	N	13	6	1	1	0	
		%	61,9%	28,6%	4,8%	4,8%	0,0%	
	Üniversite	N	13	7	1	0	0	
		%	61,9%	33,3%	4,8%	0,0%	0,0%	

ÖZGEÇMİŞ

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	Seher BAYAR
Doğum Yeri:	Konya
Doğum Tarihi:	14.09.1992
Medeni Durumu:	Bekar
Öğrenim Durumu	
Derece:	Okulun Adı:
İlköğretim:	Konya Meram Alparslan İlköğretim Okulu
Ortaöğretim:	Konya Meram Alparslan İlköğretim Okulu
Lise:	Konya Meram 75.Yıl Lisesi
Lisans.	Selçuk Üniversitesi
Yüksek Lisans.	Selçuk Üniversitesi
İlgi Alanları:	Doğa fotoğrafları çekmek, trekking yapmak, aile danışmanlarının katıldığı programlarını izlemek, tavla oynamak.
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Doç. Dr. Metin Kasım, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi
Tel:	05075477009
Adres:	Toprak Sarnıç Mahallesi Dehri Sokak No:30 Meram/ KONYA